K R I K Š Č I O N I Š K O J O
G Y V E N I M O P A G R I N D A I
I R J O U G D Y M A S

/II K n y g a/

P a r u o š ė

Kun. dr. J. Grigaitis, MIC

/Pagal Tanquerey, "Precis de theol-ogie
ascetique et mystique"
ir pedagogikos mokslą/

1973 m. pataisytoji laida

Turinio santrauka

Antroji dalis

K R I K Š Č I O N I Š K O J O   G Y V E N I M O
U G D Y M A S

Pirmasis Skyrius

K r i k š č i o n i š k o j o G y v e n i m o T o b u l u m a s

Jei kiekvienas gyvenimas turi tobulėti, tai tuo labiau krikščioniškasis gyvenimas, nes jis savo prigimtimi ir savo esme yra pažangus. Bet pilnas jo atbaigimas bus pasiektas tik danguje. Norint orientuotis tobulybės keliuose, reikia žinoti,kas sudaro krikščioniškojo gyvenimo tobulybę. Šiuo klausimuyra susidariusi eilė klaidingų pažiūrų. Tad pirmiausia susipažinkime su šiomis klaidingomis pažiūromis. Paskui įsigilinsime į teisingą krikščioniškos tobulybės supratimą.

1. KLAIDINGOS PAŽIŪROS Į TOBULYBĘ

Klaidingos pažiūros į tobulybę užtinkamos netikinčiųjų, pasauliečių ir klaidingam pamaldumui atsidavusių žmonių tarpe.

1. Netikintieji į krikščionišką tobulybę žiūri kaip į subjektyvius reiškinius, neatitinkančius tikrovės. Jų manymų, tobulybės siekimas yra liguistas jausmingumas, psichinis iškrypimas, savotiška erotika. Jie taip galvoja dėl to, kad pažįsta vien žemišką meilę ir neturi jokio supratimo apie Dievo meilę.Bet pagalvokime, ar galima laikyti psichiniai nenormaliais ar dvasiniais iškrypėliais tokius šventuosius, kaip Tomas Akvinietis, Bonaventūras, Ignotas Lojola, Teresė Avilietė, Pranciškus Ksaveras, Pranciškus Salezas, Jonas Bosko ir kt., kurie pasižymėjo nepaprastai šviesiu protu ir atliko didelius darbus Dievo garbei ir žmonių išganymo labui?! Tad nenuostabu, jei kai kurie blaivesni ateistai pripažįsta, kad religinis jausmas sielose iššaukia tikrai nuostabių dalykų: begalinį pasiaukojimą artimui, veržimąsi į gera, neapsakomą linksmumą, troškimą kentėti ir pan. Tik jie abejoja, ar šie nuostabūs šventųjų gyvenimo reiškiniai nėra paremti autosugestija ir įsivaizdavimu. Jiems galima atsakyti štai ką: tikras ir pastovus šventumas gali kilti tik iš atitinkamos priežasties. Jei krikščionybės mistikai praktikavo heroiškas dorybes ir nuveikė tiek naudingų darbų visuomenei, tai reiškia, kad kontempliacija ir Dievo meilė, kurie buvo jų veiklumo šaltinis, yra ne įsivaizdavimas, o gyva tikrovė. "Taigi jūs pažinsite juos iš vaisių" /Mt 7,20/.

2. Pasauliečiai, net ir turintieji tikėjimą, dažnai klaidingai supranta krikščionišką tobulybę. Vieni iš jų pamaldžius žmones laiko vėidmainiais, kurie po šventumo išvaizda slepia savo blogus polinkus. /Vėliau gi pamatysime, kad tikrai pamaldžių žmonių paprastumas, tiesumas ir nuolankumas kaip tik yra jų tikro pamaldumo žymės/.

Kiti iš jų į pamaldumą žiūri kaip į perdėto religinio jausmingumo ir vaizduotės padarinį, kaip į tam tikros rūšies jausmingumą, labiau tinkantį moterims ir vaikams, negu vyrams, kurie visur vadovaujasi daugiau protu ir valia. Taigi ir šios nuomonės atstovai neskiria maldingumo karikatūros nuo tikrojo maldingumo.

Treti vėl tvirtina, kad krikščioniškoji tobulybė yra utopija. Esą, užtenka laikytis įsakymų, padėti artimui ir t.t., o negaišinti laiko kažkokiems "lavinimams" ir nepaprastoms dorybėms įsigyti. Tačiau pasiskaitykime šventųjų gyvenimus ir pamatysime, kad tobulybė vis dėlto yra pasiekiama tikrovė ir kad evangeliškųjų patarimų vykdymas palengvina į-sakymų laikymą.

3. Atsiranda ir pamaldžiųjų tarpe tokių, kurie pamaldumą identifikuoja su dvasiniais lavinimais, su priemonėmis į tobulumą. Jie vaizduojasi, kad krikščioniškasis tobulumas tai tas pat, ką ir kalbamos maldos, priklausymas visokioms maldingoms brolijoms bei draugijoms. Anot jų, juo kas daugiau sukalba maldų, + juo didesniam skaičiui maldingų draugijų priklauso, tuo yra tobul esnis. Tad jie nepaiso, jei dėl to nukenčia jų pareigos, artimo meilės praktika. Šie žmonės priedus laiko esminiais dalykais ir priemones - tikslu.

Kiti vėl pasninkauja ir gyvena nepaprastai tramdydami save, vargina kūną, padaro jį net netinkamu darbui - ir manosi esą tobuli. Bet tuo tarpu jie mažai tesiskaito su artimo meile: "Nedrista suvilgyti liežuvio vynu, bet nesibijo jį pamerkti į artimo kraują apkalbėdami, šmeiždami" /šv. Pranciškus Salezas/. Pamirštamas tobulybės pagrindas - meilė, o griebiamasi mažiau svarbių dalykų.

Panašią klaidą daro ir tie, kurie dažnai duoda išmaldas, o nenori atleisti kalčių savo priešams arba, jei ir atleidžia, tai nenori atlyginti padarytų nuostolių...

Kai kurie laiko save tobulais, jei turi dvasinių paguodų. O kai malda neteikia džiaugsmo, kai sunku melstis, kai patenka į sausras ar išsiblaškymus, pradeda galvoti, kad jų visas dva-

sinis gyvenimas yra žuvęs. Tokie užmiršta, kad nepasisekimų valandose tikrąją vertę Dievo akyse turi kilnios ir dažnai naujinamos pastangos gyviau melstis, geriau dirbti.

Yra ir tokių, kurie, pamėgę veiklųjį gyvenimą ir išorinius darbus, ima mažiau rūpintis vidiniu gyvenimu, kad daugiau liktų laiko apaštalauti. Tačiau reikia žinoti, kad vaisingo apaštalavimo būtina sąlyga yra nuolatinė malda, kuri išprašo malonių ir patį išorinį darbą daro malda.

Pagaliau atsiranda ir tokių, kurie , prisiskaitę mistinių veikalų , mano, kad tobulumą sudaro nepaprasti reiškiniai, ekstazės, vizijos. O iš tikrųjų šie reiškiniai yra priediniai dalykai ir paties šventumo nesudaro. Derinimasis prie Dievo valios yra daug tikresnis ir patikimesnis kelias į dangų.

2. TEISINGA PAŽIŪRA Į KRIKŠČIONIŠKĄJĮ TOBULUMĄ

Būtybė tada tobula, kai ji yra atbaigta, kai jai nieko netrūksta, kai ji yra pasiekusi savo tikslą. Pvz., namas yra tobulas, kai jame yra visa, kas sudaro žmogui gerą ir patogų gyvenimą, nes jis tada yra pasiekęs savo tikslą. Toks tobulumas, kai daiktas yra pilnai užbaigtas, vadinasi visiškas arba absoliutus tobulumas. Bet esame dar reliatyvaus bei progresyvaus tobulumo, kai būtybė laipsniškai artėja prie savo tikslo, išvystydama visas savo galias ir atlikinėdama visas prigimtines į statymų numatytas pareigas vis geriau. Šios rūšies tobulumą turime galvoje, kalbėdami apie krikščioniškojo gyvenimo tobulumą.

Žmogaus tikslas, net ir prigimtu atžvilgiu, yra Dievas. Jis mus sukūrė tik dėl savęs, nes negalėjo rasti tobulesnio tikslo, kaip save patį. Sukurti žmogų netobulam tikslui - būtų Dievo šventumo nevertas darbas? Be to Dievas, būdamas begaliniai tobulas, kartu yra ir visokio tobulumo šaltinis bei galutinis tikslas.

Taigi žmogus, juo labiau artėja prie Dievo, juo labiau dalyvauja Dievo tobulume, tuo darosi tobulesnis. Dėl to žmogaus pareiga kreipti visus savo veiksmus į Dievą, jį pažinti, mylėti, jam tarnauti ir tuo teikti jam garbę. Štai žmogaus gyvenimo tikslas ir jo tobulybės esmė.

Juo labiau antgamtinio gyvenimo atžvilgiu žmogaus gyvenimo tikslas yra Dievas. Veltui ir be jokio nuopelno iš mūsų pusės esame Dievo pakelti į antgamtinę plotmę, viršijančią mūsų prigimtas išgales bei galias; esame pašaukti kada nors kontempliuoti

Dievą palaimintajame regėjime, o čia žemėje turime jį p er malonę; esame apdovanoti pilnu antgamtiniu organizmu, kad, praktikuodami krikščioniškąsias dorybes, siektume tobulumo vienybėje su Jėzumi, nuolat artėdami į Dievą. Taigi mūsų tobulybė - tai vienybė su Jėzumi, vienijimasis visu savo gyvenimu su Dievu. Ši progresyvi krikščioniškoji tobulybė bręsta mumyse praktikuojant krikščioniškąsias dorybes - dieviškąsias ir moralines. Šių dorybių tikslas - sekant Išganytoją, daugiau ar mažiau betarpiškai vienyti mus su Dievu.

Kyla klausimas, ar tų dorybių tarpe nėra kartais tokios, kuri talpintų savyje visas dorybes ir tuo sudarytų tobulybėes esmę? Šv.Tomas Akvinietis, remdamasis Šv.Raštu ir Bažnyčios Tėvų mokslu, sako /plg. S.Th.II-II,q.184,a.3/, kad krikščioniškosios tobulybės esmę sudaro Dievo meilė ir meilė artimui dėl Dievo. Tačiau žemėje neįmanoma mylėti Dievą be savęs išsižadėjimo, t.y. be kovos su trejopu geismu. Todėl praktikoje nėra meilės be aukos. Taigi sekančiuose skyriuose ir nagrinėsime: kokiu būdu Dievo ir artimo meilė sudaro tobulybės esmę, dėl ko ši meilė turi siekti net ligi aukos; kaip reikia derinti šiuodu dalyku /meilę ir auką/; kokiu būdu tobulybė apima įsakymus ir patarimus ir, galop, kokie yra tobulybės laipsniai ir ribos šiame laikiname gyvenime žemėje.

1/ TOBULYBĖS ESMĖ - MEILĖ.

Dievo ir artimo meilė, apie kurią čia kalbame, yra antgamtinė meilė tiek savo objektu, tiek paskata ir versme.Dievas,kurį mes mylime, yra tas Dievas, kurį mes pažįstame iš Apreiškimo, t.y. Triasmenis Dievas. O mylime dėl to, kad tikėjimas jį rodo mums kaip nepaprastai gerą ir meilės vertą Būtybę. Mylime jį savo valios jėga, kurią patobulina meilės dorybė ir paremia veikdinančioji malonė. Tai nėra juslinė meilė. Žinoma, žmogus, kaip sielos ir kū no junginys, ne kartą net prie kilniausios meilės prijungia ir jausmo elementą, tačiau jis yra tik atsitiktinis ir nebūtinas priedas. O meilės esmė - visiškas atsidavimas Dievui ir jo garbei, dieviškosios valios statymas aukščiau už savo ir kūrinių valią.

Tas pat atitinkamai pasakytina ir apie artimo meilę. Artimo asmenyje mes mylime Dievą, jo paveikslą ir jo tobulybių atspindį. Artimo meilės akstinu yra dieviškasis gerumas, kiek

jis spinduliuoja artime. Konkrečiai sakant, artime matome ir mylime sielą kaip Šventosios Dvasios buveinę, išpuoštą dieviškąja malone, atpirktą Jėzaus Kristaus Krauju. Mylėdami artimą, mes trokštame jam antgamtinio gėrio, jo sielos tobulėjimo, jo amžino išganymo. Taigi nėra dviejų meilės dorybių, kur viena būtų skirta Dievui, o kita - artimui. Yra tik viena meilės dorybė, kuri tuo pat metu apima Dievo meilę dėl jo paties ir artimo meilę dėl Dievo.

Kad krikščioniškosios tobulybės esmė yra meilė, matyti iš šių įrodymų:

1. Meskime žvilgsnį į Šv.Raštą. Ir Senajame, ir Naujajame Testamente vyrauja didysis Dievo ir artimo meilės įsakymas, kuris apima visą Įstatymą. Dėl to kai vienas Įstatymo mokytojas paklausė Viešpatį Jėzų, kas reikia daryti, kad pelnytų amžinąjį gyvenimą, Išganytojas jam tarė: "O kas parašyta Įstatyme?" Tas atsakė: "Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela, visomis jėgomis ir visu protu, o savo artimą, kaip save patį". Jėzus Įstatymo mokytojo atsakymą palaikė teisingu ir tarė jam: "Tai daryk, ir gyvensi" /plg.Lk 10,25-29/. Kita proga Viešpats pasakė, kad šiuo dvilypiu Dievo ir artimo meilės įsakymu remiasi visas Įstatymas ir pranašai /Mt 22,36-40/.

Šv.Paulius šią mintį nusako kitais žodžiais: "Meilė yra Įstatymo įvykdymas" /Rom 13,10/. Dievo ir artimo meilė yra Įstatymo santrauka ir jo pilnuma. O krikščioniškoji tobulybė yra ne kas kita, kaip tobulas ir visiškas Įstatymo įvykdymas. Nes Įstatymas - Dievo valia, o kas gali būti tobulesnio už šventąją Dievo valią?!

Šią tiesą šv.apaštalas Jonas taip grindžia: "Dievas yra Meilė"/1 Jn 4,8/. Meilė - tai charakteringa Dievo žymė. Tad jei norime būti tobuli, jei norime būti panašūs į Dievą, tai turime mylėti Dievą. Bet kadangi negalime mylėti Dievo, drauge nemylėdami ir jo paveikslo - artimo, tad privalome mylėti ir artimą. "Ir mes turime guldyti gyvybę už brolius" /1 Jn 3,16/. "Mylimieji, mylėkime vieni kitus, nes meilė yra iš Dievo.Kiekvienas, kuris myli, yra gimęs iš Dievo ir pažįsta Dievą. Kas nemyli, tas nepažino Dievo, nes Dievas yra meilė" /1 Jn 4,7-8/.

"Meilė - ne tai, jog mes pamilome Dievą, bet kad jis mus pamilo ir atsiuntė savo Sūnų, kaip permaldavimą už mūsų nuodėmes. Mylimieji, jei Dievas mus taip pamilo, tai ir mes turime mylėti

vieni kitus" /1 Jn 4,10-11/. "Dievas yra meilė, ir kas pasilieka meilėje, taspasilieka Dievuje, ir Dievas pasilieka jame" /1 Jn 4,16/.

Taigi krikščioniškoji tobulybė yra Dievo meilė ir artimo meilė dėl Dievo.

2. Tikėjimo apšviestas protas taip pat veda mus prie tos pačios išvados. Žmogaus tikslas antgamtiniu atžvilgiu - amžinai susijungti su Dievu palaimintajame regėjime ir iš jo kylančioje meilėje.

Jau čia, žemėje, mes artėjame prie savo tikslo, gyvendami glaudžioje vienybėje su triasmeniu Dievu ir Jėzumi, būtinu Tarpininku, vedančiu mus į Tėvą. Ir juo stipriau esame susijungę su Dievu, mūsų galutiniu Tikslu, tuo esame tobulesni. Tačiau kuri krikščioniškoji dorybė labiausiai mus jungia su Dievu? Argi ne meilė?! Visos kitos dorybės mus tik rengia prie tos vienybės. Kardinalinės dorybės/protingumas, tvirtumas, teisingumas, susivaldymas/ tik tarpiškai mus vienija su Dievu. Jos tik šalina ar mažina kliūtis, tolinančias mus nuo Dievo. Jei imsime dieviškąsias dorybes, tai tikėjimas vienija su Dievu, kaip neklystančia tiesa, ir padaro tai, kad žiūrime į dalykus dieviškoje šviesoje. Tačiau tikėjimas gali egzistuoti sieloje ir tuometį kai ji yra sunkioje nuodėmėje. Viltis kelia mus prie Dievo, kaip mūsų galutinio tikslo ir įgalina mus tikėtis amžinosios laimės Dievuje. Tačiau ir viltis gali būti mūsų sieloje drauge su mirtinąja nuodėme, kuri tolima mus nuo galutinio tikslo.

Tik viena meilė vienija mus su Dievu visiškai. Kur yra meilė, ten turi būti ir tikėjimas, ir viltis, tačiau meilė yra aukštesnė už tikėjimo ir vilties dorybės. Meilė apima visą mūsų sielą, protą, širdį, valią, veiksmus ir atiduoda juos Dievui. Meilė padaro negalimą mirtiną nuodėmę, kuri yra Dievo priešas, ir leidžia mums džiaugtis Dievo prietelyste. "Jei kas mane myli, ... ir mano Tėvas jį mylės" /Jn 14,23/. O prietelystė - tai susivienijimas dviejų sielų į vieną, tai visiškas mūsų galių susijungimas su Dievu, tai dvasios vienybė su Dievu, kuri daro, kad mūsų mintys formuojasi pagal Dievo mintis. Tai valios vienybė su Dievu, kuri įgalina mus šventai pildyti Dievo valią. Taigi meilė vienija mus su Dievu - mūsų Tikslu, su Dievu begaliniai tobulu, ir tuo būdu sudaro mūsų tobulybės esmę.

—

3. Meilės prigimtis tą patį sako. Meilė, kaip moko šv.Pranciškus Salezas, apima visas dorybes ir net teikia joms ypatingo tobulumo. Kas turi meilę, tas turi ir kitas dorybes, ir tai tokiame tobulumo laipsnyje, kokiame tobulumo laipsnyje, kokiame yra meilė.

Meilė turi tikėjimą, nes be jo įmanoma pažinti ir pamilti dieviškuosius tobulumus. Meilė turi ir viltį, nes ji teikia sielai pasitikėjimą Dievu.

Meilė turi kardinalines dorybes: a/ protingumą, nes be jo meilė negali išsilaikyti, augti, rasti protingus būdus bei priemones mylėti Dievą ir artimą; b/ tvirtumą, nes jis padeda meilei įveikti kliūtis; c/ susivaldymą, kuris gina meilę nuo kūniškos meilės priemaišų; d/ teisingumą, kuris padeda su meile atiduoti kitiems tai, kas privalu atiduoti. Dar daugiau. Šv.Paulius sako /1 Kor 13/, kad meilė ne tik teikia mums kantrumo, meilingumo, ištvermės, papra-stumo, bet ji - meilė - yra kantri, maloninga, ištverminga, nes ji turi visų dorybių tobulumą.

Meilė visoms dorybėms duoda ypatingo tobulumo ir vertės. Ji yra visų dorybių forma /siela/. Dorybės, atskirtos nuo meilės, yra labai netobulos, nes be meilės jos negali pasiekti savo tikslo - padaryti žmogų amžinai laimingą. Meilė tarp dorybių yra kaip Saulė tarp savo planetų, teikianti joms spindesio ir grožio.

Paprastai sieloje pirmiausia atsiranda tikėjimas, viltis, Dievo baimė ir atgaila. Jos parengia meilei būstinę. "O kai meilė ateina, jos visos tarnauja jai" //Šv.Pranciškus Salezas/. Meilė, kreipdama sielą prie Dievo, kuris yra pats tobulumas ir galutinis Tikslas, duoda ir kitoms dorybėms tą pačią kryptį ir t ą pačią vertę. Pvz.,klusnumo ir nuolankumo aktai be savo pačių vertės įgyja dar aukštesnę meilės vertę,jei tik atliekami su tikslu patikti Dievui. Taigi meilė yra ne tik visų dorybių sintezė, bet ir jų siela. Meilė yra krikščioniškojo gyvenimo versmė, siela ir jo gražusis žiedas.

Išvada: kadangi tobulybės esmę sudaro Dievo meilė, tai trumpiausias kelias į tobulybę - daug mylėti. Mylėkime kilniai ir stipriai tyra, nesuinteresuota meile ne tik tada, kai kalbame meilės aktus, bet ypač tada,kai vykdome Dievo valią, kai atliekame savo pareigas - net pačias mažiausias - kad Dievui patiktume.

Tad kiekvienas mūsų veiksmas, kiekvienas darbas gali tapti meilės aktu ir pastūmėti mus į tobulumą. Ir čia pažanga

bus tuo didesnė ir greitesnė, kuo pati meilė stipresnė, kilnesnė. Dievo akyse valia ir pastangos turi vertės nepriklausomai nuo jausmų. Kadangi antgamtinė artimo meilė - tai meilė Dievo paveikslui, tuo pačiu - pačiam Dievui, tad visi patarnavimai artimui, kai juos atliekame tarsi tarnaudami pačiam Kristui /žr. Mt 25,40/, tampa meilės aktais, kurie pastūmėja mus šventumo kelyje pirmyn.

2/ ŠIAME GYVENIME MEILĖ REIKALAUJA AUKŲ

Danguje mylėsime Dievą niekieno netrukdomi. Tačiau čia, žemėje, puolusio žmogaus būklėje, neįmanoma mylėti Dievą tikra meile nekovojant, nesiaukojant, nesilpninant savyje blogų polinkių. Kova su netvarkinga žmogaus prigimtimi prasideda nuo tada, kai žmogus pradeda protauti, ir baigiasi su paskutiniu žmogaus atodūsiu žemėje.

Šv.Raštas aiškiai skelbia aukos, arba savęs atsižadėjimo, reikalingumą, kad galėtume mylėti Dievą ir artimą. Viešpats Jėzus į visus savo mokinius kreipiasi: "Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tepasiima savo kryžių ir teseka manimi" /Mt 16,24/.

Kad pajėgtume eiti paskui Jėzų ir jį mylėti, būtina yra išsižadėti savęs, t.y. apvaldyti piktuosius savo prigimties polinkius: egoizmą, puikybę, ambiciją, neskaistumą, patogumų ir turtų pamėgimą. Nešti savo kryžių - tai reiškia priimti kentėjimus, nepriteklius, pažeminimus, nepasisekimus, nuovargį, ligas. Žodžiu - priimti visus kryželius, kuriais Dievas nori mus išbandyti, sustiprinti mūsų dorybes ir palengvinti atsiteisimą už nuodėmes.

Šį mokslą Kristus patvirtino savo pavyzdžiu. Kristus ėjo kryžiaus keliu. Nuo Betliejaus iki Kalvarijos mes matome jo gyvenimo nepriteklius, pažeminimus, nuovargį. Apaštališki jo darbai apvainikuoti skausminga kančia. Jei būtų buvęs kitas tikresnis kelias į laimę Dievuje, be abejo, jis būtų mums jį nurodęs. Bet Kristus žinojo, kad kito kelio nėra. Jis pats juo ėjo, kad mus patrauktų eiti paskui jį. "O aš, kai būsiu pakeltas nuo žemės, visus patrauksiu prie savęs" /Jn 12,32/. Taip šį mokslą yra supratę apaštalai. To paties mokslo laikosi šv.Petras,kurs sako, kad Kristus, norėdamas mus patraukti prie savęs, kentėjo už mus /plg. 1 Pt 2,21/; ir šv.Paulius, pagal kurį krikščioniškoji tobulybė remiasi išsivilkimu iš senojo žmogaus, kad apsivilktume

naujuoju /plg.Kol 3,9/. Senasis žmogus - tai blogi polinkiai, trejopas geismas, su kuriuo reikia kovoti. Todėl šv.Paulius sako: "Kas nori būti Kristaus mokiniu, tas turi nukryžiuoti savo ydas ir nuodėmingus troškimus" /plg.Gal 5,24/. Jis ir pats jautė pareigą tramdyti savo kūną, kad nebūtų atmestas /žr. 1 Kor 9,27/, nors ir buvo Evangelijose skelbėjas. Šv.Jonas taip pat aiškiai sako, kad, norinti mylėti Dievą, reikia laikytis įsakymų ir apvaldyti trejopą geismą: "Jei kas myli pasaulį, nėra jame Tėvo meilės, nes visa, kas pasaulyje, tai kūno geismas, akių geismas ir gyvenimo puikybė" /1 Jn 2,15-16/. Bet kad neapkęstume pasaulio ir jo suvedžiojimų, būtinai reikia lavintis aukos dvasioje, atsisakant blogų ir pavojingų pasitenkinimų bei malonumų.

Pagaliau, puolusio žmogaus prigimtis ir trejopas geismas kalba už tai, kad, siekiant krikščioniškosios tobulybės, auka yra būtinai reikalinga. Neįmanoma mylėti Dievą ir artimą, didžiadvasiškai neišsižadant to, kas yra priešinga šiai meilei.

Duosime keletą pavyzdžių. Mūsų pojūčiai godžiai linksta prie visko, kas išstato mūsų silpną dorybę pavojun. Kas reikia daryti, norint jiems atsispirti? Viešpats pats atsako: "Jei tavo dešinioji akis skatina tave nusidėti, išlupk ją ir mesk šalin. Verčiau tau netekti vieno nario,negu kad visas kūnas būtų įmestas į pragarą" /Mt 5,29/. Kitaip sakant, mes turime atitraukti savo akis, ausis, bendrai - visas jusles nuo to, kas sudaro progą nusidėti. Tai būtina sąlyga, kad pasiektume tobulybę ir būtume išganyti.

Panašiai yra ir su vidinėmis juslėmis, ypač su vaizduote ir atmintimi. Net ir aukščiausios mūsų sielos galios - protas ir valia - dažnai pasiduoda įvairiems iškrypimams: kenksmingam smalsumui, nepriklausomumui, išdidumui. Kiek reikia pastangų,kiek nuolatinių kovų, kad tas galias palenktume tikėjimui ir nuolatiniam atsidavimui Dievo bei jo atstovų valiai! Taigi, norint mylėti Dievą ir artimą, reikia sunaikinti savyje egoizmą, kūniškumą,puikybę, netvarkingą prisirišimą prie turtų ir t.t., neatsižadėjus savęs, šiame pasaulyje Dievą mylėti neįmanoma. Visi šie mūsų kovos už Dievo meilės įsigalėjimą mumyse aktai yra meilės ir aukos aktai. Juo uoliau kovojame šią kovą, tuo mūsų

vienybė su Dievu darosi intymesnė.

3/ MEILĖS IR AUKOS VIETA KRIKŠČIONIŠKAJAME GYVENIME

Kadangi krikščioniškajame gyvenime meilė ir auka yra du neatskiriami dalykai, tad kokia yra jų reikšmė ir vieta mūsų gyvenime? Šiuo klausimu dvasios mokytojų nuomonės yra skirtingos.

Visi sutinka, kad meilė ontologinėj tvarkoj, t.y. pagal garbingumą, užima pirmąją vietą. Ji yra tobulybės tikslas ir jos esmė. Jai tat turime duoti pirmenybę. Ji turi duoti ir aukai prasmę. Apie meilę reikia kalbėti nuo pat dvasinio gyvvnimo pradžios ir pabrėžti, jog Dievo meilė ypatingai lengvina auką. Taip pat pabrėžtina, kad visiškai išvengti aukų neįmanoma.

Taip pat visi sutinka, kad ir chronologinėj tvarkoj meilė ir auka neatjungiamos, todėl ir turi būti praktikuojamos tuo pačiu metu, nes viena antrą papildo. Nėra pasaulyje tikros meilės be aukos. Be to, auka dėl Dievo ir už Dievą yra viena ryškiausių tikros Dievo meilės žymių.

Tačiau kurį elementą chronologinėj tvarkoj tenka labiau pabrėžti: meilę ar auką? Kitaip sakant, kurią iš jų reikia pirmiau praktikuoti? Šiuo klausimu yra dvi skirtingos pažiūros. Šv. Pranciškus Salezas, remdamasis gausiais benediktinų ir domininkonų atstovais, sako, jog reikia pirmiau praktikuoti Dievo meilę, idant jos pagalba aukos praktika būtų ir lengvesnė, ir prasmingesnė /žr. "Filiotea", I c/. Šv.Ignato Lojolos ir XVII a. prancūzų mokykla taip pat pripažįsta, kad Dievo meilė yra tikslas, kurio turime siekti ir kuris turi gaivinti visus mūsų veiksmus, kad Dievo meilė turi būti pirmoje eilėje,tačiau, ypač naujokams, jie labai pabrėžia <u>aukos reikalą,</u> t.y. apsimarinimą, kryžiaus meilę, arba senojo žmogaus prikryžiavimą, kaip <u>tikriausią kelią į tikrąją meilę.</u> Jų teigimu, jei nuo pat pradžios nebus akcentuojamas apsimarinimas, tai daugeliui sielų bus pavojus įsivaizduoti, kad jos jau daug pažengusios tobulybėje, nors tikrumoje jų pamaldumas bus daugiau tik jausminis ir išorinis bei paviršutiniškas, netikras.

Nesigilindami į šių nuomonių priešingumą, padarysime keletą išvadų:

Pirmiausia, reikia vengti kraštutinumų:

a/norėti labai greitai įvesti sielą į taip vadinamą meilės

kelią, nepratinant jos prie griežtų kasdieninio apsimarinimo praktikų. Taip elgiantis, galima pastūmėti sielą į kenksmingą įsivaizdavimą ir galop į puolimą. Daug sielų, patyrusios jausminių paguodų, gaunamų dvasinio gyvenimo pradžioje,įsivaizduoja esančios tobulos, dėl to nevengia progų nusidėti, yra neatsargios ir galop sunkiai nusideda. O jei būtų daugiau apsimarinusios, tų nupuolimų tikrai išvengtų.

b/ Įp-uolama į kitą kraštutinumą, kai kalbama vien apie marinimąsi, nepabrėži-ant, kad tas marinimasis yra tik priemonė Dievo meilei pasiekti. Dėl to, kai kuriose geros valios, bet nedrąsiose sielose gimsta pasibiaurėjimas ir abejingumas dvasiniam gyvenimui. Jos pajustų daugiau jėgos ir energijos, jei būtų joms paaiškinta, kad tos aukos bus nepalyginamai lengvesnės jas atliekant iš Dievo meilės. Dvasios vadovas, vengdamas šių dviejų kraštutinumų, teišrenka savo penitentui tokį kelią, kuris labiau atitinka jo charakterį ir malonės veikimą.

Jausmingos ir švelnios sielos tik tada noriai praktikuoja apsimarinimą, kai jau kurį laiką buvo pasilavinusios Dievo meilėje. Tiesa, toji meilė yra dažnai daugiau jausminė ir netobula, nepastovi ir nedidžiadvasiška. Bet jei dvasios vadovas nepraleis progos pasinaudoti šiuo pirmuoju užsidegimu - priminti sielai, kad pastovi meilė be aukos yra neįmanoma, - tai jam pavyks sužadinti sieloje nusiteikimą iš Dievo meilės atlikinėti tuos apsimarinimo aktus, kurie yra reikalingiausi išvengti nuodėmei. Tuomet dorybė užsigrūdins, sustiprės valia ir ateis momentas, kai siela supras, kad auka ir Dievo meilė turi eiti drauge.

Priešingai, jei turime reikalo su energingais charakteriais, įpratusiais veikti iš pareigos pajautimo. Tuomet, pastačius jiems prieš akis susivienijimą su Dievu kaip tikslą, galima iš pat pradžių vesti juos atsižadėjimo,nuolankumo ir atgailos keliu.

Tokiu būdu mes niekada neatskirsime meilės nuo aukos ir pamatysime,kaip gražiai šie elementai jungiasi, vienas kitą patobulindami.

4/ TOBULYBĖ REMIASI ĮSAKYMAIS IR PATARIMAIS

Matėme, kad tobulybė savo esme yra Dievo ir artimo meilė, nuteikianti aukotis Dievo garbei ir sielų išganymui. Dievo meilė ir auka siejasi kartu su įsakymais ir patarimais. Įsakymais

įsakoma mums nuodėmės bausme tą ar kitą daryti, nuo to ar kito susilaikyti. Patarimais skatinama dėl Dievo padaryti ką nors daugiau, negu įsakyta. Patarimo nepaklausius, bus laisvos valios netobulumas ir pasipriešinimas malonei.

Pats Kristus užsimena apie šį dalyką, kalbėdamas su jaunuoliu: "Jei nori įeiti į gyvenimą, laikykis įsakymų... Jei nori būti tobulas, eik, parduok, ką turi, išdalyk vargšams..." /plg.Mt 19,17.21/. Šv.Paulius sako, kad amžina, tobula skaistybė yra tik patarimas, o ne įsakymas; moterystė yra geras dalykas, tačiau gyvenimas tobuloje skaistybėje yra dar geresnis /plg. 1 Kor 7,25-40/.

Kai kurie autoriai daro iš to išvadą, kad krikščioniškasis gyvenimas yra atremtas į įsakymų laikymą, o tobulybė - į patarimus. Iš tiesų gi tobulybė pirmiausia yra tobulas įsakymų laikymas, kurių didžiausias - Dievo ir artimo meilė. Toks yra šv.Tomo Akviniečio mokslas /plg.S.Th.I-II.q.184, a 3/. Norint būti tobulu, pirmiausia reikia griežtai bei tobulai laikytis įsakymų, o labiausia - meilės įsakymo. Labai svarbu šią tiesą suprasti tiems, kurie, prisidengę pamaldumo kauke, apleidžia savo luomo pareigas. Pvz., kad išgarsėtų dosniomis išmaldomis, jie atidėlioja savo skolų išmokėjimą neribotam laikui. Aišku, kad noras duoti išmaldą jokiu būdu neatleidžia nuo prigimties įstatymo - grąžinti skolą.

Bet, norint tapti tobulu, be įsakymų reikia dar laikytis ir kai kurių evangeliškųjų patarimų, labiausiai tų, kurie siejasi su mūsų luomo pareigomis. Pvz., vienuoliai, kurie įžadais įsipareigoja vykdyti tris didžiausius Evangelijos patarimus: neturtą, skaistumą ir klusnumą, - negali tikrai pasiekti tobulumo, jei nebus ištikimi savo įžadams. Šių įžadų vykdymas ypatingu bū-du palengvina vienuoliams mylėti Dievą, nes atitraukia jų širdis nuo pagrindinių kliūčių, kurios prieštarauja meilei. Neturto įžadas atitraukia nuo netvarkingos turtų meilės, tuo pačiu padeda pakilti prie Dievo. Skaistybės įžadas atitraukia nuo kūno pomėgių ir duoda galimybę mylėti Dievą nepadalinta širdimi. Klusnumo į-žadas apvaldo puikybę, nepriklausomumo dvasią ir palenkia žmogaus valią Dievo valiai. Toks klusnumas savo pagrinde yra ir meilės aktas.

Tie gi, kurie vienuoliškųjų įžadų nedaro, norėdami tapti tobulais, turi praktikuoti bent tų įžadų dvasią, kiekvienas

pagal savo luomą, malonės įkvėpimą ir protingą nuodėmklausio patarimą.

Taigi tikroji tobulybė yra mylėti Dievą ir artimą dėl Dievo ir mokėti aukotis, laikantis įstatymų bei atitinkamų savo luomo pareigoms patarimų,kad geriau išpildytume meilės įsakymą.

3. PAREIGA SIEKTI TOBULYBĖS VISIEMS, O YPAČ VIENUOLIAMS

Kad būtume išganyti, neužtenka stengtis išlikti vien malonės stovyje, bet reikia siekti ir tobulumo.

1/ PAREIGA SIEKTI TOBULUMO VISIEMS /žr.Vat.II,"Lumen gentium"V skyr./

Žmogus, nedarydamas jokios pažangos dvasiniame gyvenime, nepajėgia ilgesnį laiką išbūti malonės stovyje. Šv.Raštas ir tikėjimas sako, kad žmogaus pareiga - daryti pažangą. Šv.Raštas aiškiai pabrėžia šventumo reikalą, stato prieš akis tobulybės idealą ir visiems be išimties skelbia reikalą išsižadėti ir mylėti.

Gyvenime yra momentų, kada, norint išganyti sielą, reikia padaryti ką nors daugiau, negu įsakymai reikalauja. Kristus šventumo idealu mums stato dangiškąjį Tėvą sakydamas: "Būkite t tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas"/Mt 5,48/ Taigi tie, kuriems Dievas yra Tėvas, turi daryti pažangą. Toji pažanga ir tobulumo siekimas reiškiasi išsižadėjimu, Kristaus sekimu ir Dievo meile. Todėl kai kuriais atvejais ir reikia įrodyti, kad Dievas ir jo valia yra virš tėvų ar seserų meilės, virš savo paties gyvenimo /plg Lk 14,26-27/. Sekant Jėzų, reikia paaukoti viską, o tai neįmanoma be heroiškos drąsos. Tačiau šitos drąsos bei ištvermės reikiamu momentu nebus, jei prie jos nebus iš anksto rengiamasi. Be abejo, šis kelias yra siauras ir sunkus ir nedaug kas juo eina. Tačiau Jėzus nori, kad mes darytume rimtų pastangų šiuo keliu eiti: "Pasistenkite įeiti pro ankštus vartus" /Lk 13,23/. Tai Viešpaties skatinimas tobulėti. Šv.Paulius dažnai primena, kad esame išrinkti tapti šventais, o tai įvyksta nusivelkant senąjį žmogų ir apsivelkant naujuoju: praktikuojant apsimarinimus ir stengiantis siekti dorybių. Reikia pasiekti pilną žmogaus subrendimą, Kristaus pilnybės saiką /žr.Ef 4,10-16/. Vadinasi: "Tai yra Dievo valia, kad jūs būtumėte šventi" /1 Tes 4,3/. Šv.Petras

ragina savo mokinius būti šventais pagal Tą, kuris pašaukė juos į išganymą /plg 1 Pt 1,15/. Šv.Jonas sako: "Teisusis toliau tevykdo teisumą, ir šventasis d ar tepašventėja" /Apr 22,11/.

Pažangos būtinumas išplaukia ir iš pačios krikščioniškojo gyvenimo prigimties. Krikščioniškasis gyvenimas yra kova,kurioje budrumas ir malda, apsimarinimas ir lavinimasis dorybėse yra būtini pergalei. Ilgai trunkančioje kovoje pralaimi tas, kuris vien tik ginasi. Norint kovą laimėti, reikia pereiti į puolimą, t.y. lavintis budrume, apsimarinime, tikėjimo dvasioje ir kitose dorybėse. Ir pats gyvenimas liudija, kad kelionėje į Dievą negalima stovėti vietoje - reikia eiti pirmyn. O kas neina pirmyn, tas žengia atgal. Šv.Tėvas Pijus XI savo enciklikoje apie šv.Pranciškų Salezą sako, kad visi krikščionys be išimties turi siekti šventumo /A.A.S.XV,50/.

Dvasiniame gyvenime šalia polinkių, traukiančių mus į gera, yra ir polinkių, labai stipriai traukiančių į bloga. Vienintelė priemonė juos apvaldyti - tai dauginti savyje gyvybines jėgas, t.y. Dievo meilę ir krikščioniškąsias dorybes. Bet jei mes nebesistengsime eiti pirmyn, ydos vėl atgis, sustiprės ir dar smarkiau puls mus, ir galime sulaukti valandos, kurioje kapituliuodami sunkiai nusidėsime.

Mūsų laikų tikinčiuosius Bažnyčia ragina būti pažangiais savo krikščioniškajame gyvenime. Vatikano II Susirinkimas moko: "Taigi visiems aišku, kad visi tikintieji, koks bebūtų jų luomasx ar padėtis, yra pašaukti į krikščioniško gyvenimo pilnatvę, į meil-ės tobulumą; šis šventumas padeda plisti žmoniškesniam gyvenimui net ir žemiškoje bendruomenėje. Kad pasiektų šį tobulumą, tikintieji privalo panaudoti Kristaus malone gautąsias jėgas, kad, sekdami jo pėdomis ir tapę panašūs į jo paveikslą, visur ir visada paklusdami Tėvo valiai, aukotųsi iš visos sielos Dievo garbinimui ir artimo tarnavimui" /KB,40/.

Ką reikia daryti, kad mūsų krikščioniškasis gyvenimas būtų pažangus? Vatikano II Susirinkimas sako: "Kad meilė, kaip gera sėkla, augtų ir duotų vaisių, kiekvienas tikintysis privalo noriai klausyti Dievo žodžio ir, jo malonei padedant, vykdyti jo valią darbais, dažnai dalyvauti sakramentuose, ypač Eucharistijoje, bei šventose pamaldose ir nuolat atsidėti maldai,atsižadėjimo praktikai, broliškam veikliam tarnavimui ir visų dorybių praktikavimui. Meilė, kaip tobulumo ryšys ir įstatymo pilnybė /plg Kol 3,14/,vadovauja visoms pašventimo priemonėms, jas

įprasmina ir veda į tikslą" /t.p. 42/.

Akstinai, palengvinantieji siekti tobulumo:

a/ S i e l o s g e r o v ė. Čia turima mintyje sielos išganymo užtikrinimą, nuopelnų padidinimą, vidinį džiaugsmą. Savo sielos išganymas - didelis darbas. Jei sielą išganysime, neturėsime nuostolio ir praradę visas žemės gėrybes, gimines, prietelius, garbę, turtą. Tai, ko žemėje neteksime dėl dangaus, danguje rasime šimteriopai ir tuo džiaugsimės amžinai. Sėkmingiausia priemonė užtikrinti sielos išganymą - tobulybės siekimas. Juo ištvermingiau ir protingiau sieksime tobulybės, tuo labiau atitolsime nuo nuodėmės, ypač nuo mirtinosios, kuri viena gali būti mūsų amžino pasmerkimo priežastis. Kas nuoširdžiai stengiasi būti tobulesnis, tas tuo pačiu jau šalina progas nusidėti, stiprina valią ir pagundos valandose išeina laimėtoju. Pastangos tobulėti didina mumyse pašvenčiančiosios malonės laipsnį, o tuo pačiu - garbės laipsnį. Kiekviena antgamtinė pastanga didina nuopelnus.

Kas nori žemėje patirti tikrosios laimės, tas turi būti pamaldus. Nes pamaldumas turi dabartinio ir būsimo gyvenimo pažadėjimą /1 Tim 4,8/. Sielos ramybė, grynos sąžinės džiaugsmas, laimė, kylanti iš vienybės su Dievu ir pastangų jį mylėti - taip Dievas atlygina ištikimiems savo tarnams tarp įvairių bandymų jau čia, žemėje, drauge su amžinosios laimės viltimi.

b/ D i e v o g a r b ė. Nieko nėra kilnesnio, kaip didinti Dievo garbę. Viena tobula siela duoda daug daugiau Dievui garbės, negu tūkstančiai paprastų. Tobula siela, kasdien vis daugiau duodama Dievui meilės, atsiteisimo aktų ir savo kasdieniais darbais, kuriuos nuolat aukoja Dievui kaip garbinimo, dėkojimo, atsiteisimo bei permaldavimo ir palaimos prašymo aukas, garbina Viešpatį nuo ryto iki vakaro.

c/ A r t i m u i p a v y z d y s. Norint kitiems daryti gera, atversti nusidėjėlius ar netikinčius, sustiprinti gerame svyruojančias sielas, nieko nėra naudingesnio už pastangas būti veikliam Kristaus dvasioje. Tikras dinamiškas šventumas sužavi kitus ir patraukia į religingumą. Geriausia apologetika yra pavyzdys, kai jis derinamas su visuomeninėmis pareigomis. Holiųjų sielų pažanga priverčia pajudėti ir apsnūdusias sielas.

2/ PAREIGA SIEKTI TOBULYBĖS VIENUOLIAMS

Vienuolių luomas yra pastovus bendrojo gyvenimo būdas, kuriuo

vienuoliai šalia bendrųjų Dievo ir Bažnyčios įsakymų įsipareigoja vykdyti ir Evangelijos patarimus, darydami klusnumo, skaistumo ir neturto įžadus. Vienuoliai visi yra įpareigoti siekti tobulybės. Ši pareiga yra tiek svarbi, kad šv. Alfonsas Liguori drįsta sakyti, jog sunkiai nusideda tas vienuolis, kuris sąmoningai nusistato nesiekti tobulumo arba sąmoningai bei valingai juo nesirūpina. Visi vienuoliai yra įpareigoti siekti tobulybės, taigi apsisprendimas tos pareigos nepaisyti yra pakankama medžiaga mirtinąjai nuodėmei.

Vienuolių tobulumas remiasi įžadais, konstitucija ir vyresniųjų patvarkymo vykdymu. Į vienuolyną stojama dėl to, kad tobuliau pasiaukotume Dievui. Tam tikslui ir daromi trys įžadai, kurie įpareigoja vienuolį praktikuoti dorybių aktus.

1. Neturto įžadu atsisakome išorinių gėrybių. Žemiškomis išorinėmis gėrybėmis galima naudotis tik su vyresniųjų leidimu ir tai - nurodytose ribose. Neturto įžadas padeda mums suvaldyti netvarkingą žemiškųjų gėrybių p-amėgimą ir išvengti susijusių su jomis rūpesčių, kurie labai kliudo tobulėti. Taigi neturtas yra labai gera priemonė daryti pažangai, kartais pareikalaujanti nemaža aukų - tenka pakęsti ir įvairių trūkumų.

2. Skaistybės įžadas išlaisvina nuo šeimos rūpesčių. Šis įžadas teikia malonės atsilaikyti prieš visokius kūno geismus, palengvina visiškai pasiaukoti Dievui, praktikuojant dieviškąją meilę /plg. 1 Kor 7,32-33/.

3. Klusnumo įžadu savo valią atiduodame Dievui ne tik tiesioginiai, bet ir per vyresniuosius. Žmogaus prigimčiai klusnumas yra labai sunkus, nes čia atsižadama to, kas žmogui brangiausia - savo valios. Tad šiam įžadui užlaikyti reikia nuolankumo, kantrumo, meilingumo; reikia tvardyti mumyse glūdintį polinkį kritikuoti vyresniuosius, savo nuomonę statyti aukščiau už jų nuomonę. Kas šitai nugali, kas savo valią derina prie valios vyresniųjų, kadangi mato juose Dievą, tas tikrai siekia tobulybės, nes praktikuoja dorybes, kurios laikomos sunkiausiomis. Kadangi klusnumas yra geriausias meilės požymis, t odėl kas jį uoliai praktikuoja, tas auga meilės dorybėje, auga krikščioniškame tobulume.

4. Tobulėti reikalauja iš vienuolių ir jų konstitucija. Įstodamas į vienuolija, žmogus tuo pačiu įsipareigoja laikytis ir jos konstitucijos. Kiekviena a vienuolių bendruomenė turi tikslą

savo narius vesti į šventumą. Dėl to jos konstitucija įsakmiai reikalauja iš narių siekti dorybių ir nurodo,kokios yra vartotinos priemonės joms įsigyti. Vyresnieji gi yra įpareigoti budėti, kad konstitucija ir regulos būtų stropiai vykdomos. "Kas gyvena pagal regulą:,tas Dievui gyvena" /Qui regulae vivit Deo vivit/. Neužtenka vien tiksliai įžadus vykdyti, reikia ir įžadų dvasią įnešti į savo aktus, t.y. gyventi pagal įžadų dvasią, kasdien žengiant tobulybės kelyje pirmyn. Šv.apaštalas Jonas sako: "Šventasis dar tepašventėja".

Bažnyčia nori, kad šių dienų vienuoliai būtų tikrai pažangūs savo pašaukime. Vatikano II Susirinkimas moko: "Vienuolinio gyvenimo tikslas yra padėti savo nariams sekti Kristumi ir, praktikuojant evangelinius patarimus, jungtis su Dievu... Šventasis Sinodas didžiai įvertina neturto, skaistybės ir klusnumo gyvenimą, kurio pavyzdžiu buvo pats Kristus. Jų efektingas apaštalavimo darbas, tiek paslėptas, tiek viešai žinomas, teikia Sinodui didžiausių vilčių ateičiai. Dėl to tegu visi vienuoliai,įsišakniję tikėjime ir mylėdami Dievą bei artimą, kupini meilės kryžiui ir būsimosios garbės vilties, skleidžia Kristaus gerąją naujieną visam pasauliui taip, kad jų liudijimas būtų matomas visiems ir būtų garbinamas mūsų dangiškasis Tėvas" /plg Mt 5,16 - KVGA 2.25/.

Pastaba: apie pareigą kunigui siekti šventumo žr.Vat.II "Lumen gentium" n.41, "Presbyterorum Ordinis", n.12-19.

Antrasis skyrius

B E N D R O S I O S P R I E M O N Ė S T O B U L Ė T I
/vidinės, išorinės ir specialiosios/

I. V I D I N Ė S P R I E M O N Ė S T O B U L Ė T I

1. TOBULYBĖS TROŠKIMAS

Troškimas, bendrai, yra vidinė sielos linkmė į neturimą gėrį. Troškimai būna dvejopi: jausminiai ir protiniai. Jausminiai troškimai remiasi į aistras, protiniai yra valios aktai. Antgamtinėje plotmėje geri troškimai - tai dieviškosios malonės veikimas žmogaus sieloje. Tobulumo troškimas yra valios aktas, kuriuo malonės įtakoje nepaliaujamai siekiama dvasinės pažangos. Kai kada valios aktą stiprina maldingi jausmai. Tačiau jausmas nėra būtina troškimo sudėtinė dalis. Antgamtinis troškimas yra malonės ir valios veikimo išdava. Dievas nuo amžių myli mus ir trokšta su mumis susivienyti: "Amžina meile numylėjau tave ir todėl iš pasigailėjimo patraukiau tave prie savęs" /plg. Jer 30,3/. Nepavargstąs savo meilėje Dievas ieško mūsų, tarsi be mūsų negalėtų būti laimingas. Iš antros pusės, siela, tikėjimo apšviesta, kai įeina į save, pajunta begalinę tuštumą, kurią užpildyti tegali tik vienas Dievas: "Dieve, sutverei mus sau, ir nerami mūsų širdis iki atsilsės Tavyje" /Šv. Augustinas, "Išpažinimai"/. Siela trokšta Dievo, ilgisi dieviškosios meilės, tobulumo, kaip ištroškęs elnias šaltinio vandens /plg. Ps 61,2/. Kadangi žemėje šis troškimas ir Dievo ilgesys negali būti nuramintas, pasotintas, nes nuolat reikia eiti pirmyn prie dieviškosios vienybės, todėl tas Dievo troškimas nepaliaujamai augs, jei jo kuo nors nesloPinsime.

1/ TOBULUMO TROŠKIMO REIKALINGUMAS

Šventumo troškimas yra pirmasis žingsnis į tobulybę ir sąlyga jos siekti. Kelias į tobulumą yra vargingas, reikalaujantis daug energijos ir nuolatinių pastangų, nes neįmanoma dieviškoje meilėje daryti pažangos be aukų ir be kovos su trejopu geismu. Sunkiu ir stačiu keliu niekas nevaikšto, jei karštai netrokšta prieiti tikslą. Įstojęs į tobulybės kelią, greitai iš jo pasitrauks jei jo pastangų nerems karštas troškimas, šventas užsidegimas. Šv. Raštas gaivina mumyse tobulumo troškimą. Ir Evangelija,

ir apaštalų laiškai nepaliaujamai skatina mus tobulėti. Šv. Rašto tekstai, pabrėždami pareigą siekti tobulumo, tuo pačiu skatina mus ir to tobulumo trokšti.Jei idealu yrapasekti dieviškuosius tobulumus, jei to sekimo pavyzdys yra pats Kristus ir jei Šv.Raštas pasakoja mums apie jo dorybes, skatina jį pasekti, tai daroma tuo tikslu, kad tobulumo troškimas mumyse būtų nuolat gyvas.

Liturgija metų bėgyje, iš eilės minėdama įvairias Kristaus gyvenimo paslaptis, ragina mus Advento metu reikšti karščiausią troškimą, kad Jėzaus karalystė ateitų į sielas; kalėdiniame ir Trijų Karalių laikotarpyje - kad toji dieviškoji karalystė augtų mūsų širdyse; Gavėnioje - kad atgailos pratybos parengtų mus Kristaus prisikėlimo malonėms; velykiniu metu - kad tampriau vienytumės su Dievu ir, pradedant Sekminėmis, - gyventume Šventosios Dvasios dovanų įtakoje. Tai dvasinės pažangos troškimo nuolatinis gaivinimas.

Skaitydami šventųjų gyvenimus, patiriame, kad dvasinio gyvenimo keliuose pažanga neįmanoma be dažnai atnaujinamo tobulumo troškimo. Šv.Teresė sako: "Labai svarbu neužgniaužti savo kilnių troškimų. Tvirtai tikėkime, kad, dėdami visas pastangas, su Dievo pagalba ir mes pasieksime tai, ką tiek daug šventųjų Dievo padedami yra pasiekę. Jei šventieji nebūtų savo troškimus puoselėję ir jei nebūtų laipsniškai juos vykdę,tai niekada nebūtų pakilę į šventumo aukštumas... Kaip svarbu dvasiniame gyvenime trokšti didžių dalykų!" /Autobiografija,13/. Ir pati šv.Teresė šiuo atžvilgiu yra ryškus pavyzdys. Kol nesiryžo sutraukyti visus žemiškuosius raiščius, kurie trukdė jai kilti į tobulumo viršūnes, tol ji sunkiai vilkosi vidutiniškumo keliu. Nuo tos gi dienos, kurioje pasiryžo visiškai atsiduoti Dievui, jos pažanga dvasiniame gyvenime buvo tiesiog nuostabi. Sielos maistas, panašiai kaip ir kūno, tik tiems naudingas, kurie jo alksta ir trokšta. Dievas gausiai dalina malonių tiems, kurie jų trokšta, tuo tarpu šykščiai duoda tiems, kurie jomis nesirūpina: "Alkstančius gėrybėmis apdovanoja, turtuolius tuščiomis paleidžia" /Lk 1,53/.

2/ TOBULUMO TROŠKIMO VEIKSMINGUMAS

Troškimas yra jėga, kuri įgalina mus tobulėti. Psichologijos mokslas sako, kad juo sielos gelmėse yra didesnė bei kilnesnė idėja, tuo didesnius bei kilnesnius jai atitinkamus aktus ji iššaukia. Tai įvykstą dar greičiau tada, kai didžiai trokštama idėją

realizuoti, nes troškimas yra jau valios aktas, kuris rikiuoja galias veikti. Tad trokšti tobulybės tuo pačiu jau yra ir jos siekti. Kas trokšta mylėti Dievą, tuo jau jį myli, nes Dievas perima mūsų širdžių gelmes ir didžiai brangina visus mūsų gerus sumanymus. Iš čia yra kilęs giliai prasmingas Paskalio pasakymas: "Neieškotumei manęs, jei nebūtumei manęs radęs". Tad trokšti - reiškia ieškoti, o "kas ieško, randa" /Mt 7,8/.

Antgamtinėje prasmėje troškimas yra m a l d a, sielos pakilimas prie Dievo, dvasinės rūšies vienybė, kur siela pakeliama prie Dievo, o Dievas prisiartina prie mūsų. Dievas greitai ir su noru išklauso tų maldų, kurių tikslas yra mūsų šventėjimas,nes to karštai trokšta jo Širdis. "Tokia gi Dievo valia - jūsų šventėjimas", - sako šv.Paulius /1 Tes 4,3/. Senajame Įstatyme Dievas ragina ieškoti išminties, t.y. dorybės, ir duoda kilnių pažadų tiems, kurie klausosi jos balso, ir gausiai teikia jos tiems, kurie jos trokšta. "Dėl to prašiau, ir buvo man duotas supratimas, maldavau, ir atėjo į mane išminties dvasia" /Išm 7,7/.

Evangelijoje Kristus skatina, kad jame nuramintume savo dvasios troškimus. "Jei kas trokšta, teateinie pas mane! Teatsigeria, kas mane tiki" /Jn 7,37/. Juo karštesnis mūsų troškimas, tuo daugiau gauname malonių, nes gyvojo vandens šaltinis yra neišsemiamas.

Troškimas, praplėsdamas mūsų sielą, daro ją pajėgesne bei talpesne įsisavinti dieviškas dovanas. Dievas savo gerumu yra pareggęs mums tokią malonių pilnybę, kad jų saikas atitinka malones imti sugebėjimo laipsnį: tiek malonių gauname, kiek sugebame jų paimti. Juo nuoširdžiau ir karštesniu troškimu praplečiame sielą, tuo ji daugiau tada sugeba paimti dovanų iš dieviškosios pilnybės.

3/ TOBULUMO TROŠKIMO SAVYBĖS

Tobulumo troškimas turi būti: antgamtinis, pirmaujantis sieloje, patvarus ir pažangus, praktiškas ir sėkmingas.

1. Antgamtinis - intencijos ir pradmens atžvilgiu. Tobulumo troškimas savo intencijomis turi remtis į tikėjimo duodamus motyvus. Jais yra krikščioniškojo gyvenimo kilmė ir kilnumas: Dievo garbė, artimo gerovė, sielos asmeniška nauda ir kt. Pradmens atžvilgiu - reiškia, kad tobulumo troškimas turi būti malonės duotas ir palaikomas, nes tik malonė duoda šviesos tinkamai suprasti ir branginti šventumą; tik malonė duoda reikalingų jėgų trokšti

ir siekti šventumo. Kadangi malda išsiprašome malones, tad svarbu stipriai prašyti Dievą, kad daugintų bei didintų mumyse tobulybės troškimą.

2. Pirmaujantis sieloje, t. y. tobulumo troškimas turi būti stipresnis už visus kitus troškimus. Kadangi tobulumas yra paslėptas lobis, brangus perlas, kurį reikia bet kuria kaina įsigyti, ir kadangi krikščioniško tobulumo laipsnį atitinka garbės, Dievo akis į akį palaimintojo regėjimo ir meilės laipsnis, tad trokšti ir ieškoti tobulybės reikia labiau, negu ko kito. "Pirmiausia ieškokite Dievo karalystės ir jo teisybės" /Mt 6,33/.

3. Patvarus ir pažangus, t.y. tobulumo troškimas turi būti ištvermingas ir pažangus. Reikia nuolat naujinti troškimą viską daryti geriau. Kristus nepataria žiūrėti, kiek kelio nueita, ar gėrėtis atliktu darbu: "Nė vienas, kuris prideda ranką prie arklo ir žvalgosi atgal, netinka Dievo karalystei" /Lk 9,62/. Priešingai, kaip sako šv.Paulius, reikia žiūrėti į priekį, matyti likusį dar nueiti kelią ir įtempti visas jėgas, kad vis geriau būtų siekiamas tikslas: "Tik viena tikra, pamiršęs, kas užpakalyje, aš veržiuosi pirmyn, į tikslą, siekiu laimikio aukštybėse, kurio Dievas kviečia siekti Kristuje Jėzuje... Kiek nebū tume nuėję, ženkime toliau ta pačia linkme" /Fil 3,13-16/. Vėliau šv.Augustinas tą pačią tiesą labai pabrėžė sakydamas, kad kas sustoja, tas eina atgal: kas sustoja pažiūrėti, kiek kelio nuėjo, tas praranda užsidegimą toliau eiti. Visados siekti to, kas geriau, visados eiti pirmyn - štai tobulumo šūkis /plg. Serm. 169/. Taigi turime žiūrėti ne į tai, ką padarėme, bet į tai, kas dar reikia padaryti; žiūrėti ne į apsileidusius, bet į uoliuosius, į šventuosius, o labiausiai į Jėzų Kristų, kuris mums yra tikrasis Pavyzdys. O tada, kas labiau paėjęs pirmyn, tas tuo labiau jausis esąs toliau nuo tikslo, nes bus geriau pažinęs to tikslo kilnumą bei aukštumą ir bus patyręs, kad ne taip jau lengva tobulėti. Troškimų realizavime reikia vengti skubėjimo, karščiavimosi, - o ypač - išdidumo. Neramios pastangos ilgai netveria, o išdidieji po pirmų nepasisekimų įkrenta į visišką apatiją. Tikroji pažanga priklauso nuo ramaus, apgalvoto, atremto į įsitikinimus, į malonės visagalingumą troškimo ir nuo jo dažno atnaujinimo.

4. Toks troškimas yra praktiškas ir sėkmingas, nes remiasi turimomis po ranka priemonėmis. Yra sielų, turinčių prieš akis grynai teoretinį tikslą. Jos trokšta šventumo, tačiau nekreipia dėmesio į priemones, vedančias į šventumą. Tada susidaro dvigubas pavojus: tokioms sieloms gali atrodyti, kad jos esančios tobulos, nes svajoja apie tobulumą, ir jos arba pradeda puikinti savo tobulumu, arba nustoja stengtis tobulėti ir nupuola. Reikia tad atsiminti, kad "kas trokšta tikslo, tas trokšta ir priemonių į tikslą". Reikia žinoti, kad ištikimybė mažuose dalykuose yra laidas būti ištikimam ir didesniuose dalykuose. Vardan tobulumo troškimo reikia kuo geriau atlikti ir mažiausius savo darbus,nes "kas ištikimas mažmožiuose, tas ištikimas ir didžiuose dal-ykuose" /Lk 16,10/. Trokšti tobulumo, o pastangas atidėlioti sekančiai d ienai, norėti šventėti vien tik kuo nors didžiu ir nekreipti dėmesio į kasdieną - reiškia nesiskaityti su psichologija.Reikia prieš akis turėti kilnų idealą, bet taip pat reikia tą idealą tuoj ir laipsniškai įvesti į gyvenimą, jo vardan visa idealiai daryti bei išgyventi.

4/ P RIEMONĖS ŽADINTI SAVYJE TOBULUMO TROŠKIMĄ

1. Mąstymas ir malda - padeda įsigyti ir didinti tobulumo troškimą. Dažnai reikia svarstyti apie antgamtinio gyvenimo esmę ir kilnumą, apie antgamtinį sielos grožį ir malonės turtus, apie laimę, kurią Dievas sielai rengia danguje. Pažinti gyvenimus šventųjų , kurie tuo didesnę pažangą dvasiniame gyvenime darydavę, juo jų troškimas kasdien vis labiau artėti prie tobulumo būdavo karštesnis ir pastovesnis. Kad iš mąstymo būtų didesnė nauda, reikia melstis. Malda išprašo malonių ir padeda įsitikinimams įsiskverbti į visus sielos kampučius.

2. Ypatingai palankios aplinkybės, kuriose malonės veikimas gyvai jaučiamas. Pirmosios komunijos valandėlė, pašaukimo planavimas, pašaukimo pasirinkimas, mokykla, seminarija, novicijatas - tai vis aplinkybės, kuriose Dievas duoda ypatingesnių malonių. Reikia tik į tas malones atsakyti, jomis pasinaudoti. Rekolekcijos - jų meto mąstymai, konferencijos, dvasinis skaitymas, sąžinės tyrimas ir malda, o ypač - rekolekcijų metu gaunamos malonės stiprina mūsų įsitikinimus, padeda pažinti save, padeda labiau neapkęsti nuodėmės ir jos priežasčių, padeda mums susidaryti praktiškesnius, kilnesnius pasiryžimus ir naujai įžiebia užsi-

degimą siekti tobulumo. Svarbu atsiliepti į dieviškąjį kvietimą pradėti savęs reformą ir paspartinti žingsnius į šventumą.

3. Apvaizdos leidžiami išbandymai /fiziniai ir moraliniai/: ligos, liūdesys, moralinis neramumas, nepasisekimai dažnai būna lydimi vidinių malonių, skatinančių mus į tobulesnį gyvenimą. Jų dėka atitrūkstame nuo to, kas nėra Dievas. Kentėjimai sielą apvalo.

4. Yra valandėlių, kuriose pati Šventoji Dvasia veikia sieloje, skatina į tobulesnį gyvenimą. Ji leidžia pažinti laikinų dalykų tuštybę, leidžia pajusti laimę, išplaukiančią iš tobulumo atsidavimo Dievui ir ragina prie didesnių pastangų. Reikia naudotis tomis vidinėmis malonėmis ir sustiprinti pažangą gerame.

5. Dvasiniai lavinimai, kurių tikslas - paskatinti mus gyviau trokšti tobulumo. Ypatingasis sąžinės tyrimas kasdien verčia pažvelgti į pasirinktą praktikuoti dalyką ne vien tam, kad patikrintume, kiek buvo nupuolimų ar laimėjimų, bet tam, kad atnaujintume pasiryžimą tobulėti - vengti tos ar kitos klaidos, praktikuoti tą ar kitą dorybę. Išpažintis - gerai atlikta su tikslu pasitaisyti iš tos ar kitos ydos. Taip pat mėnesio ar metinės rekolekcijos stiprina mūsų troškimą pažangėti gerame.

2. DIEVO PAŽINIMAS

Tobulumas - tai žmogaus vienybė su Dievu. Tad, norint pasiekti tobulumą, pirmiausia reikia pažinti tuos, kurie turi vienytis: Dievą ir sielą.

Dievo pažinimas veda prie betarpiškos Dievo meilės: "Trokštu pažinti Tave, kad mylėčiau Tave" /Noverim te, ut amem te/. Savęs pažinimas padeda įvertinti tai, ką Dievas yra mums gero padaręs, ir paskatina mus jam dėkoti. Pažinimas savo skurdo ir ydų verčia mus laikyti save nieku ir sukelia mumyse nuolankumą Viešpačiui.

Norint Dievą mylėti, pirmiausia reikia jį pažinti. Juo uoliau stengiamės pažinti Viešpaties tobulumą, tuo karštesne meile užsidega mūsų širdis, nes viskas jame yra verta meilės. Jis yra būties, grožio, gerumo ir meilės pilnybė. Deus caritas est - Dievas yra meilė.

1/ KĄ TURIME ŽINOTI APIE DIEVĄ

Turime pažinti Dievuje viską, kas mus gali paskatinti juo stebėtis ir jį mylėti, būtent: jo buvimą, prigimtį, savybes, veikimą, visą vidinį jo gyvenimą ir jo santykius su mumis.

Įsižiūrėję į metafizinius Dievo buvimo įrodinėjimus, galime pasiskatinti Dievą mylėti. Dievas yra tyras aktas, šaltinis visokios būties. Jame judame ir esame. Jis yra pirmasis mūsų aktų šaltinis. O jei yra pirmasis šaltinis, tai turi būti ir jų tikslas. Dievas yra visų būtybių pirmoji priežastis. Jis yra pirmoji priežastis viso to, kas gera, visų mūsų galių, mūsų aktų. Tad jam garbė ir šlovė! Dievas yra "unum necessarium" - vienintelis gėris, kuris yra mums reikalingas. Visa kita tik tiek mums yra naudinga, kiek veda mus prie Dievo. Dievas yra begalinis tobulumas, o kūriniai yra tik blankūs jo grožio atspindžiai, tad jis yra siektinas Idealas: "Būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas" /Mt 5,48/.

Pažvelkime į Dievo prigimtį: tas trupinėlis, ką žinome apie ją, atitraukia mus nuo kūrinių ir nuo mūsų pačių, kad pakiltume prie Dievo. Dievas yra būties pilnybė: "Aš esu, kurs esu". Mes esame visiškoje priklausomybėje nuo dieviškosios Būtybės ir patys iš savęs nepajėgiame egzistuoti. Šv.Kotrynai Sienietei Dievas yra kalbėjęs: "Mano duktė, ar tu žinai, kas esi tu, o kas aš?... Tu esi toji, kurios nėra, o aš esu, kurs esu". Kokia nuolankumo ir meilės pamoka!

Kiekviena dieviškų savybių skatina mus vienokia ar kitokia forma Dievą mylėti.

Dievas yra <u>vienas.</u> Tad reikia mums praktikuoti grynąją intenciją: visus savo aktus ir save kreipti į Dievą. Dievas yra <u>begalinis,</u> apima ir perima mus - visa tai sudaro pagrindą vaikščioti Dievo akivaizdoje. Dievas yra <u>amžinas</u> - tai primena mums, kad "kas nėra amžina, tas yra niekas", ir neprisirišame prie to, kas laikina. Dievas yra nesikeičiąs - tai padeda mums tarp laikinų priešingumų išlaikyti ramumą, kuris būtinas, norint palaikyti tamprią vienybę su Dievu. Dievas yra <u>veiklus</u> - tuo ir mes pasiskatiname prie darbo. Dievas yra <u>visagalis,</u> jo visagalybė reiškiasi begaline išmintimi ir gailestingumu gerumu - visa tai sukelia mumyse pasitikėjimą Dievu ir palengvina melstis bei šventai pasišvęsti Dievui. Dievas yra <u>šventas</u> - tai žinodami, neapkenčiame nuodėmės, o mylime širdies tyrumą /"Palaiminti skaisčios širdies: nes jie regės Dievą"/. Dievas yra <u>tiesa</u> - tai stipriausias

mūsų tikėjimo pagrindas. Dievas yra grožis, gėris, meilė - tuo visi žavisi mūsų širdis ir išsilieja meile bei dėkingumu. Pagerbdami Dievo tobulumus, gauname jų dalelę ir savo sielai. Ypač dera kontempliuoti apreikštąsias tiesas, kurios nušviečia mums dieviškojo gyvenimo istoriją, kurios versmė - Švč. Trejybės paslaptis. Šios Dievo veikimo istorijos pagrindiniai momentai: pasaulio sukūrimas, žmogaus iškėlimas į antgamtinę plotmę, jo restauracija po nupuolimo Dievo Žodžio Įsikūnijimu, gyvenimu tarp mūsų, mirtimi už mus ir prisikėlimu iš numirusiųjų, Šventosios Dvasios atsiuntimu, Kristaus įsiteigtosios Bažnyčios veikla žmonijos išganymo labui ir, pagaliau, galutinis Dievui ištikimųjų išaukštinimas. Kiekviena šių paslapčių įžiebia meilę Dievui, Viešpačiui Jėzui, dieviškiems dalykams, žmogaus sielai, kiekvienam žmogui.

2/ PRIEMONĖS DIEVĄ PAŽINTI

1. Filosofijos ir teologijos studijos. Filosofiją ir teologiją galima studijuoti dvejopu būdu: arba vien protu, arba protu ir širdimi. Antruoju būdu studijuojant, gimsta maldingumas. Kas tikėjimo dvasioje studijuoja didžiųjų teologų mokslą, tas negali nesistebėti ir nemylėti To, apie kurio didybę ir gerumą kalba teologija. Žinojimo /scientiae/ dovana, įgalindama pažinti kūrinių santykius su Dievu, pakelia mus nuo kūrinių prie Dievo. Supratimo /intellectus/ dovana padeda suprasti apreikštąsias tiesas bei jų nuostabų darnumą. Šių vidinių šviesų pagalba galima nuo labiausiai spekuliatyvinių tiesų pakilti prie pagarbos, dėkingumo ir meilės aktų, savaime atsirandančių iš krikščioniškųjų tiesų kontempliacijos. Šitie aktai protinio darbo neparalyžuoja, priešingai: jų dėka stropiau ir ištvermingiau gilinamės į tą dalyką, kurį mylime.

2. Mąstymas, arba minties malda. Su studijomis reikia jungti mąstymą. Nesibijokime krikščioniškąsias dogmas pasiimti mąstymo objektu. Tikėjimo šviesoje ir Šventosios Dvasios veikimo dėka siela pasieks dogmų viršūnių ir gelmių, kurių protas pats vienas nebūtų pajėgęs įžiūrėti. Nemokytų sielų kontempliacijoje galima rasti tokių minčių apie Dievą, Kristų, jo mokslą ir sakramentus, kuriomis galėtų lenktyniauti su geriausių teologų samprotavimais. Pats šv. Tomas Akvinietis yra pasakęs, kad krucifikso mokykloje daugiau yra išmokęs, negu Bažnyčios Daktarų knygose.

Minties maldos tyloje Dievas lengviau prakalba į širdį,ir jo žodžiai, labiau suprasti, apšviečia protą, sušildo širdį ir įjudina valią. Tada Šventoji Dvasia, šalia žinojimo ir supratimo dovanos, duoda dar ir išminties dovaną, kuri padaro, kad pamėgstame tikėjimo tiesas ir jas vykdome darbais. Tada tarp sielos ir Dievo susidaro nepaprastai tamprus ryšys. "Palaiminta siela, kuri savo viduje girdi Viešpaties balsą ir iš jo lūpų ima paguodos žodžius" /"Kristaus S ekimas" 3,1/.

Dienos bėgyje dažnais širdies pakėlimais prie Dievo papildome mąstymo vaisius. Galvodami apie Dievą, pasiskatiname jį mylėti labiau, o meilė tobulina mūsų pažinimą.

3. Pastovus įpratimas visame matyti Dievą. Reikia matyti Dievą visuose jo veikaluose: daiktuose, asmenyse, įvykiuose.

Visi kūriniai pagal savo tobulumo laipsnį neša savyje pėdsakus, paveikslą ar Dievo panašumą. Visi kalba apie Dievą kaip Kūrėją, ir paskatina mus jį garbinti. Ypač protingieji kūriniai - žmonės, pakelti į antgamtinę plotmę, yra gyvieji Dievo paveikslai ir dalyvauja jo gyvenime. Visi pakrikštytieji yra Kristaus mistinio Kūno nariai, ir juose turime matyti Kristų: visuose Kristu /in omnibus Christus/.

Visiems gyvenimo įvykiams Dievo yra skirta pasitarnauti mūsų antgamtinio gyvenimo patobulinimui. Viskas mums naudinga ir, kai mylime Dievą, viskas išeina mums į gera /plg. Rom 8,28/.

Chronologine tvarka - sielos pirmiausia eina prie Kristaus, per jį, su juo ir jame - prie Tėvo ir, atvykusios prie Tėvo, nesiliauja būti vienybėje su Jėzumi. Vienybėje su juo jos garbina Tėvą, myli jį, aukojasi bei vykdo jo valią.

3. DIEVO AKIVAIZDOS PRISIMINIMAS

Nuošimdus Dievo pažinimas veda prie Dievo akivaizdos praktikos. Dievas yra visur ne vien ta prasme, kad viską mato ir visur veikia, bet jis yra visur savo esme. Šv.Paulius sako: mes jame gyvename, judame ir esame" /Apd 17,28/. Dievas yra Kūrėjas: leidęs mus gyventi, palaiko mūsų gyvybę ir padeda mūsų galioms veikti. Kaip Tėvas gimdo mus antgamtiniam gyvenimui, leidžia dalyvauti jo paties gyvenime. Dievas yra Trejybėje vienas, kuris gyvena mumyse: Tėvas, kurs myli mus kaip savo vaikus; Sūnus, kuris laiko mus savo broliais-seserimis, ir Šventoji Dvasia, kuri duoda mums ir savo dovanas, ir save - gyvena mumyse kaip

savo šventovėje.

1/ DIEVO AKIVAIZDOS PRAKTIKA

Norint Dievą rasti, nėra reikalo ieškoti jo danguje.Randame jį:

1. Čia pat prie savęs, apsupančiuose mus kūriniuose. Pradžioje privalu čia jo ir ieškoti, nes kiekvienas kūrinys primena mums kurį nors Dievo tobulumą, ypač protingieji kūriniai,kurie turi savyje gyvą Dievą. Kūriniai - laiptai prie Dievo.

2 . Atsiminkime taip pat, kad Dievas yra arti tų, kurie su pasitikėjimu į jį meldžiasi: "Arti yra Viešpats prie tų,kurie jo šaukiasi" /Ps 144,18/. Mūsų gi siela šaukiasi Dievo ugningais aktais arba ilgesne malda.

3. Ypatingai įsimintina, kad trys dieviškieji asmenys gyvena mumys. Mūsų širdis yra gyva Dievo būstinė. Pakanka įeiti į save, į savo sielą ir tikėjimo akimis matyti joje gyvenantį dieviškąjį Svečią. Tada gyvensime Dievo akivaizdoje ir garbinsime jį, dirbdami drauge su juo savo sielos šventėjimui.

2/ DIEVO AKIVAIZDOS PRATYBŲ NAUDA MŪSŲ ŠVENTĖJIMUI

1. Stropiau saugojamės nuodėmės. Juk nedrįstame įžeisti Dievą tą valandėlę, kai prisimename, kad mūsų sieloje gyvena Dievas savo begaliniu šventumu, nepakęsdamas nė mažiausios nuodėmės dėmelės; savo teisingumu, bausdamas ir už mažiausius nusikaltimus; savo galybe, imdamas ginklą į rankas prieš kiekvieną kaltininką; savo gerumu, reikalaudamas iš mūsų meilės ir ištikimybės.

2. Skatina mūsų uolumą siekti tobulumo. Dievą prisimindami, jaučiamės pasirengęsunkiausius vargus pakelti, kilniausiomis pastangomis kovoti, nes žinome, kad kovojame ne vien Dievui matant, bet ir su jo pagalba.

3. Visiškai pasitikime. Nežiūrint kokie bebūtų išbandymai, pagundos, sunkenybėss, silpnumai, jaučiamės laimėsią, kadangi mumyse gyvena ir mums padeda Tas, kurio visagalybei niekas negali pasipriešinti. Galime kiek nukentėti, galime patirti skausmingų neramumų, bet esame tikri, kad, remdamiesi Dievu, būsime laimėtojai, ir patys kryžiai patarnaus mums - karščiau pamilsime Dievą ir augsime nuopelnais.

4. SUSITA-IKYMAS SU DIEVO VALIA

Dievo pažinimas ne tiktai vienija mūsų protą su Dievu, bet taip pat žadina ir meilę jam, nes Dievuje viskas yra verta meilės. Savęs pažinimas mus įtikina, kad Dievas mums yra būtinas,ir mes karštai ilgimės jo. Susitaikymas gi su Dievo valia vienija mus betarpiškiau ir tampiau su Tuo, kurs yra visokio tobulumo šaltinis. Atiduodami Dievui savo valią, ir visas kitas savo galias paaukojame Aukščiausiojo tarnybai. Mūsų tobulumo laipsnis priklauso nuo mūsų susitaikymo su Dievo valia. Susitaikymas su Dievo valia - tai visiškas ir nuoširdus pavedimas savo valios aiškiai, apreikštai Dievo valiai, o taip pat ir Apvaizdos lėmimas. Dievo valia mums reiškiasi dvejopa forma:

1. kai įsakymais ir patarimais aiškiai rodo, ką turime daryti, ko vengti, tada ji yra moralinė regula mūsų aktams;

2. ji, valdydama visą kūriniją, visa kreipdama Dievo garbei ir žmonių išganymui, reiškiasi apvaizdiniais įvykiais, vykstančiais mumyse ir apie mus.

Pirmoji Dievo valios forma vadinamaaiškiai išreikšta bei apreikšta Dievo valia, nes aiškiai rodo, ką turime daryti. Apie antrąją formą šnekamojoj kalboj sakoma: "Taip Dievui patiko..." Ji reiškiasi apvaizdiniais įvykiais. Tad nors ir ne taip aiškiai, betgi šie įvykiai pasako, kokia yra Dievo valia, visa valdanti.

1/ AIŠKI DIEVO VALIA

Susitaikyti su aiškia Dievo valia - tai norėti visa to, ko Dievas nori ir ką mums apreiškia. Šv.Pranciškus Salezas sako: "Krikščioniškasis mokslas aiškiai moko tiesų, kurias Dievas nori, kad tikėtume; rodo gėrybes, kurių Dievas nori, kad viltumės; rodo bausmes, kad jų bijotume; kalba mums apie tai, ko Dievas nori,kad mylėtume; moko įsakymų, kad juos vykdytume; moko patarimų, pagal kuriuos turėtume elgtis. Visa tai yra aiški Dievo valia, nes Dievas ją mums apreiškė ir nori bei laukia, kad į visa tai tikėtume, viltumės, bijotume, mylėtume ir vykdytume" /žr."Teotimo" VIII,3/.

Aiški Dievo valia apima keturis dalykus:

1. Dievo ir Bažnyčios įsakymus;
2. Evangelinius patarimus;
3. malonės įkvėpimus ir
4. konstituciją bei regulą vienuoliškose bendruomenėse.

Dievas,kaip aukščiausias Viešpats, turi teisę mums įsaki-

nėti. Būdamas begaliniai išmintingas ir geras, neįsakinėja nieko, kas drauge neprisidėtų prie jo garbės ir mūsų laimės. Todėl su visu paprastumu turime pasiduoti jo teisėms, jo įstatymams: prigimties įstatymui, pozityviam Dievo įstatymui, Bažnyčios įsakymams ir teisingiems valstybės įstatymams. Šv. Paulius moko: "Kiekvienas žmogus tebūna klusnus aukštesnėms valdžioms, nes nėra valdžios, kuri nebūtų iš Dievo, ir visokios veikiančios valdžios yra Dievo nustatytos. Kas priešinasi valdžiai, priešinasi Dievo sutvarkymui. Kurie priešinasi, užsitraukia teismą" /Rom 13,1-2/. Tobulumo atžvilgiu, juo ištikimiau ir labiau krikščioniškai laikomės įstatymų, tuo arčiau prieiname prie Dievo, nes įstatymas yra jo valios išraiška. Luomo pareigos įeina į įsakymų kategoriją: tai lyg ypatingieji įstatymai, atitinkantieji kiekvieno krikščionio pašaukimą ir Dievo jam skirtas pareigas. Neįmanoma šventėti be įsakymų ir luomo pareigų vykdymo. Įsakymas turi pirmenybę prieš patarimą. Tad niekas negali dėl patarimų nepaisyti įsakymų.

Evangelinių patarimų vykdymas nėra būtinas išganymui ir nėra įpareigotas jokiu įsakymu. Patarimas remiasi dėsniu: kas nori tikslo, tas nori ir į tikslą vedančių visų priemonių. Taigi neįmanoma nuoširdžiai ir sėkmingai siekti tobulumo, nevykdant luomui atitinkančių patarimų. Pvz., ištekėjusi moteris negali vykdyti tų patarimų, kurie priešintųsi jos pareigoms vyro ir vaikų atžvilgiu.

Siekiant krikščioniško tobulumo, reikia ryžtis daryti daugiau, negu pareiga reikalauja. Juo kilniau vykdomi patarimai, surišti su luomo pareigomis, tuo arčiau prisiartinama prie Kristaus ir prie dieviško tobulumo, kadangi patarimai yra Viešpaties troškimų išraiška.

Aiškūs ir nuodėmklausio patikrinti malonės įkvėpimai yra vadinami ypatingais patarimais, liečiančiais tą ar kitą sielą.

Siekiantys tobulybės privalo labai atidžiai klausytis Šventosios Dvasios balso, kalbančio sielos viduje - "Klausysiuose, ką manyje kalbės Viešpats Dievas" /Ps 84,9/, ir greitai bei kilniai vykdyti tai, ko Dievas nori, - "Štai ateinu, kad vykdyčiau, Dieve, Tavo valią" /Žyd 10,9/. Toks greitas ir nuolatinis ištikimumas malonės balsui daro mus tobulus. Tobulųjų sielų žymė - klausytis ir vykdyti dieviškuosius įkvėpimus: "Visuomet darau, kas jam patinka" /Jn 8,29/. Aukštesnio laipsnio tobulumą pasiekia tie vienuoliai, kurie yra stropiau bei kilniau klusnūs savo konstitu-

cijai, vedamajai minčiai bei dvasiai, papročiams.

Konstitucija - Bažnyčios patvirtinta tobulumo siekti priemonė, ir vienuolių pareiga yra ją vykdyti. Juo kuris iš jų tobuliau laikosi savo konstitucijos, tuo tobuliau tas vykdo Dievo valią ir gyvena Dievui: "Qui regulae vivit, Deo vivit" /Kas pagal regulą gyvena, Dievui gyvena/. Klusnumas aiškiai Dievo valiai yra būtinas, norint pasiekti tobulumą.

2/ SUTIKIMAS SU DIEVO APVAIZDA

Sutikimas su Dievo Apvaizda reiškiasi tuo, kad nusilenkiame įvykiams, kurių Dievas nori ar leidžia mūsų didesnei naudai, o ypač mūsų šventėjimui.

1. Niekas neįvyksta be Dievo valios ir leidimo. Be galo išmintingas ir geras Dievas visus turi prieš akis, rūpinasi sielų gerove, nors mes to ir nepastebime. Šv.Paulius sako: "Viskas išeina į gera, mylintiems Dievą" /Rom 8,28/. Tačiau norint suprasti šiuos žodžius, reikia atsistoti ant tikėjimo ir amžinybės pagrindo, Dievo garbės ir žmonijos išganymo pagrindo. Kas mato tik dabarties gyvenimą ir vien tik laikiną laimę, tas niekada neįstengs suprasti Dievo sumanymų ir nesupras, kad Dievas mus bando šiame pasaulyje, norėdamas mums atsilyginti dangiškomis gėrybėmis. Viskas yra palenkta dangui: laikinos nelaimės yra priemonė sielai apsivalyti, užsigrūdinti dorybėse, įsigyti nuopelnų - visa tai didesnei Dievo garbei, kuris visados yra kiekvieno kūrinio tikslas.

2.Mūsų pareiga yra atsiduoti Dievui visuose gyvenimo įvykiuose, nelaimėse, oro atmainose, varge, kentėjimuose, liūdesyje, džiaugsme. Reikia nusilenkti Dievui ir sutikti su tuo, kad gamtines ir antgamtines dovanas Viešpats dalina, kaip jam patinka. Turime būti vienodai ramūs turtuose ir neturte, pasisekimuose ir priešingumuose, sausroje ir paguodose. Nei liga, nei sveikata ir, pagaliau, net nei mirtis su savo palydovais - kentėjimais ir neramumais - neprivalo mūsų ramumo sudrumsti ir mažinti pasitikėjimo Dievo Apvaizda. Gerai išsireiškia Jobas: "Jei gera imame iš Viešpaties rankų, kodėl neturėtume imti ir to, kas mums rodosi bloga?!" Šv.Pranciškus Salezas tiesiog stebisi šių žodžių nepaprastu grožiu: "Dieve, kiek daug čia meilės! Jobas ne tiek pačias gėrybes brangina, kiek vertina tai, kad jos Viešpaties duodamos. Ir daro išvadą, jog ir kentėjimus reikia su meile pakelti, nes ir jie dalinami

tos pačios Viešpaties rankos, kuri lygiai yra verta meilės ar siunčia kentėjimus, ar guodžia" /"Teotimo" IX,2/.

Gyvenimo sunkenybės bei kryželiai tik duoda progos parodyti Dievui dar didesnę meilę, nes mylėti Dievą paguodose ir pasisekimuose yra lengva, o kai ramiai priimame iš Dievo sunkenybes bei kryželius - tai tobulos meilės ženklas, kadangi sunkenybės ir kryželiai gali būti mieli tik atsižvelgiant į Tą, kuris juos siunčia.

Nusilenkti Dievo Apvaizdai sunkenybėse - tai:

a/ teisingumo bei klusnumo pareiga, kadangi Dievas yra mūsų Valdovas ir turi į mus teisių;

b/ išmintingumo pareiga, kadangi neįmanoma išvengti Apvaizdos patvarkymų, o nuolankioje rezignacijoje jai randame ramybę;

c/ mūsų asmeniškos naudos pareiga, nes Dievo valia bando mus mūsų gerovei, kad lavintumės dorybėse,kad susirinktume daugiau nuopelnų;

d/ o ypač gi meilės pareiga, nes meilė atiduoda save kaip deginamąją auką, veržiasi visiškai sudegti Mylimojo labui.

Kad bandymuose lengviau būtų nusilenkti Dievo valiai, ypač kol dar nepasiekėme kryžiaus meilės laipsnio, gera yra pasinaudoti kai kuriomis priemonėmis, kurios palengvina kentėjimus. Tam yra dvejopi vaistai: negatyvūs ir pozityvūs.

N e g a t y v ū s v a i s t a i - nedidinti kentėjimų savo klaidinga taktika. Yra žmonių, kurie praeities, dabarties ir ateities kentėjimus surenka į krūvą ir padaro iš jų naštą, nepakeliamą jų pečiams. Tuo tarpu reikia elgtis priešingai: "Kiekvienai dienai pakanka jos vargo". Neatnaujinkime praeities užgijusių žaizdų, visai apie jas negalvokime, o jei prisimename, tai tik tam, kad džiaugtumės iš jų gauta nauda: įsigytais nuopelnais, kantrumu laimėta pažanga dorybėse,apsipratimu su skausmu. Tuo būdu skausmas sumažinamas. Negerovė būna tik tada skaudi, kai į ją kreipiame dėmesio. Kas liečia ateitį - protinga yra pramatyti ją, kad pagal galimybes tinkamai ją išgyventume, tačiau iš anksto galvoti apie nelaimes, kurios galėtų mus ištikti, ir dėl jų liūdėti - būtų tik nenaudingas laiko ir jėgų eikvojimas. Juk tos nelaimės gali mūsų ir neištikti. O jei jų patirsime, tai, malonei padedant, išgyvensime ir pakelsime. Malonė pasaldins mums tas valandas. Dabarties valandėlėje tų malonių neturime ir galime tik suknibti po našta, kurią dabar vaizduotės pagalba ant savęs dedame. Protingiau yra visiškai pasivesti dieviškojo Tėvo globai

ir be jokio pasigailėjimo varyti šalin nenaudingas mintis apie buvusius ar būsimus kentėjimus.

P o z i t y v u s v a i s t a s - kentėjimų valandoje kreipti dėmesį į naudą, gaunamą iš kentėjimų. Kentėjimas - tai nuopelnų, šviesos, jėgų šaltinis. Kentėjimas - šviesa, primenanti mums, kad šiame pasaulyje esame tremtiniai, pakeliui į tėvynę. Tad netinka žaisti, skinant paguodų gėlytes, kadangi mūsų tikroji laimė yra danguje. Kentėjimas - jėga. Pripratimas prie malonumų mažina veiklumo uolumą, silpnina tvirtybės dorybę ir parengia prie kapituliacijos. Kentėjimas gi reakcijos dėka didina mūsų energiją ir daro mus pajėgius praktikuoti karžygiškas dorybes. Kentėjimas - nuopelnų šaltinis ir kenčiančiam, ir kitiems. Sunkenybėmis ir kryželiais, kantriai pakeltais dėl Dievo ir vienybėje su Kristumi, pelnome amžinos garbės turtus. Šv. Paulius pirmiesiems krikščionims nuolat primena: "Aš manau, jog šio laiko kentėjimai nereikšmingi, lyginant juos su būsimąja garbe, kuri mumyse bus apreikšta" /Rom 8,18/. Mūsų dabartinis vargas, kuris yra trumpas ir lengvas, gamina mumyse kilniausią, amžiną, visa perviršijančią garbę. Kilnioms gi sieloms jis sako, kad, kenčiant su Jėzumi, papildoma jo kančia ir drauge su juo prisidedama prie Bažnyčios gerovės. "Dabar gi džiaugiuosi savo kentėjimais už jus ir savo kūne papildau, ko dar trūksta Kristaus vargams dėl jo Kūno, kuris yra Bažnyčia" /Kol 1,24/.

Be abejo, visa tai kentėjimų nepašalina, bet padaro juos pakeliamus ir padeda mums iš jų plaukiančią naudą įsigyti.

3/ SUSITAIKYMO SU DIEVO VALIA LAIPSNIAI

Šv.Bernardas skiria šios dorybės tris laipsnius, atitinkančius krikščioniškos tobulybės tris tarpsnius: "Pradedantieji, vaduodamiesi baime, kantriai pakelia Kristaus kryžių; pažangieji, - apkabina kryžių su užsidegimu".

Pradedantieji, Dievo baimės jausmo palaikomi, neturi pamėgimo kentėjimuose ir stengiasi jų išvengti. Tačiau jie sutinka verčiau kentėti, negu įžeisti Dievą: nors ir dejuoja po kryžiaus našta, bet neša ją kantriai, su rezignacija.

P ažangieji, vilties ir dangiškųjų gėrybių troškimo palaikomi, žinodami, kad kiekvienas kentėjimas pelno jiems naują garbės laipsnį, neieško kryžiaus, bet, gavę jį, su noru, net su džiaugsmu neša.

Tobulieji, laikydamiesi meilės įkvėpimo, eina dar toliau: kad pagarbintų Dievą, kurį myli, kad tobuliau būtų panašūs į Kristų, jie eina pasitikti kryžių, trokšta jų, apkabina juos su užsidegimu ne todėl, kad tie kryžiau savyje būtų jiems malonūs, bet todėl, kad jie yra priemonė parodyti meilę Dievui ir Kristui.Juk kaip apaštalai džiaugėsi, kad verti yra kentėti dėl Jėzaus vardo! Šis paskutinysis laipsnis vadinamas šventu atsidavimu Dievui.

4/ SUSITAIKYMAS SU DIEVO VALIA MUS PAŠVENČIA

nes vienija mūsų valią, o per ją ir visas mūsų galias su Tuo, kuris yra visokio šventumo šaltinis.

1. Susitaikymas su Dievo valia mus apvalo. Jau Senajame Įstatyme Dievas dažnai pabrėžia, kad yra pasirengęs atleisti visas nuodėmes ir grąžinti sielai jos pirmyktį tyrumą, jei žmogus pakeis savo širdį ir valią: "Apsiplaukite, būkite tyri; liaukitės blogai darę, mokykitės gerai daryti" /Iz 1,16-18/. Kas savo valią derina prie Dievo valios, tas tikrai keičia savo širdį, liaujasi blogai daręs, mokosi gerai daryti. Ta pati prasmė glūdi ir šiuose žodžiuos: "Geriau yra klusnumas, kaip aukos" /1 Kar 15,22/. Naujajame Įstatyme Kristus nuo pirmosios į pasaulį atėjimo valandėlės pareiškia, kad klusnumas užims vietą visų Sen.Įstatymo aukų: "Tau nepatiko ir deginamosios aukos už nuodėmes. Tuomet aš tariau: Štai ateinu...vykdyti Tavo, o Dieve, valios!" /Žyd 10:, 6-7/. Ir atpirko mus klusnumu, padarydamas iš savęs deginamąją auką ant Kalvarijos kalno: "Jis nusižemino, tapdamas klusnus iki mirties, iki kryžiaus mirties" /Fil 2,8/. Tad ir mes klusnumu ir Apvaizdos siunčiamų išbandymų priėmimu vienybėje su Jėzumi atpirksime savo nuodėmes ir apvalysime savo sielą.

2. Susitaikymas su Dievo valia atnaujina mūsų dvasią. Mūsų sielos subjaurojimo priežastis buvo netvarkingų malonumų pamėgimas, kuriam pasidavėme ar iš blogos valios, ar iš silpnybės.

a/ Susitaikymas su Dievo valia gydo mus iš blogos valios, kuri atsiranda dėl mūsų prisirišimo prie kūrinių, o ypač dėl prisirišimo prie savo nuomonės ir savo valios. Kai deriname savo valią prie Dievo valios, tuo pačiu priimame jo sprendimus, jo įsakymus, patarimus ir tuo būdu atitrūkstame nuo kūrinių, nuo savęs ir nuo pikto.

b/ Žmogaus prigimties silpnybė yra daugelio nusikaltimų šaltinis. Derindami gi savo valią prie Dievo valios, užuot rėmęsi savimi, remiamės iš klusnumo pačiu Dievu, kuris, būdamas Visagalis, mus stiprina ir padeda pasipriešinti net stipriausioms pagundoms: "Viską galiu Tame, kuris mane stiprina" /Fil 4,13/. Vykdant Dievo valią, Dievas noriai vykdo mūsų valią, išklauso mūsų maldų ir palaiko mus silpnus. Dievo remiami, liaujamės įžeidinėję Dievą sąmoningomis nuodėmėmis ir laipsniškai reformuojame savo dvasinį gyvenimą.

3. <u>Susitaikymas su Dievo valia daro mus panašius į Kristų,</u> daro mūsų gyvenimą atitinkantį jo gyvenimui.

a/ Tikriausiai, tampriausiai ir giliausiai savo gyvenimą priderinąme prie Kristaus gyvenimo tada, kai savo valią deriname prie jo valios. Jėzaus maistas buvo pildyti Tėvo valią /Žr. Jn 4,34/. Panašiai kaip Kristus, vienybėje su juo ir mes norime to, ko Dievas nori, ir tai visuose dienos reikaluose. Čia yra susiliejimas dviejų valių į vieną - unum velle, unum nolle /to pat norėti, to pat nenoriėti/. E same viena su juo. Jo mintys, jausmai, norai tampa mūsų mintimis, norais, jausmais. "Būkite tokio nusistatymo, kaip Jėzus Kristus" /Fil 2,5/. Gi tuomet galime kartoti šiuos šv.Pauliaus žodžius: "Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus" /Gal 2,20/.

b/ Atiduodami savo valią Dievui, drauge atiduodame jam ir visas kitas mūsų galias, priklausančias nuo valios; atiduodame jam visą savo sielą, kuri laipsniškai prisitaiko prie Kristaus norų ir troškimų ir tuo būdu įsigyja savo dieviškojo Mokytojo dorybių bei panašumo. Pagal šv.Pranciškų Salezą: "Atsidavimas Dievui yra dorybių dorybė; tai meilės grietinėlė, nuolankumo kvapas, kantrumo nuopelnas ir ištvermės vaisius". Ir pats Kristus vadina broliu, seserimi, motina tuos, kurie pildo jo Tėvo valią: "Kiekvienas, kas tik vykdo mano dangiškojo Tėvo valią, yra man ir brolis, ir sesuo, ir motina" /Mt 12,50/.

I š v a d i n ė s   m i n t y s. Susitaikymas su Dievo valia yra viena svarbiausių šventėjimo priemonių. Šv.Teresė sako: "Vienintelė ambicija to, kurs pradeda mąstyti - tas labai svarbu! - privalo būti: iš visų jėgų rūpintis savo valią suderinti su Dievo valia... Čia glūdi aukščiausias tobulumas dvasiniame gyvenime. Juo tobulesnis yra derinimas savo valios prie Dievo valios, tuo

daugiau gauname iš Viešpaties malonių ir tuo labiau į priekį pažengiame tobulumo kelyje" /"Vidinė pilis", II buveinė/. Šv.Teresė tvirtai yra įsitikinusi, kad susitaikymo su Dievo valia dorybe galima pasiekti aukščiausią tobulumo laipsnį. Jos manymu, toji dorybė yra p ranašesnė už dvasinius pagavimus ir ekstazes.

5. SAVĘS PAŽINIMAS

Dievo pažinimas padeda mums betarpiškai pamilti jį kaip begalinės meilės vertą. Savęs pažinimas veda prie to tikslo tarpiškai, rodydamas mums, kad Dievo pagalba mums būtina, norint patobulinti Viešpaties duotus gerus savumus ir išnaikinti giliai įsišaknijusias ydas.

1/ S-AVĘS PAŽINIMAS BENDRAI

1. Reikia save pažinti. Kas savęs nepažįsta, tam tobulinimasis yra moralinė negalimybė. Kas savęs nepažįsta, tas yra nuolatiniame pavojuje apsigauti. Temperamento laikinos nuotaikos įtakoje žmogus save arba pervertina, arba nuvertina. Ir vienu ir antru atveju patenka į neveiklumą. Pirmu atveju dėl to, kad mano jau esąs toks, koks turi būti. Antru atveju - netenka drąsos kovoti su savo išpūstomis ydomis. Ir tikrai: kaip taisyti ydas, jai jų nežinai, kaip siekti dorybių, jei nežinai, kuri iš jų ypač tau reikalinga?!

Aiškus ir nuoširdus savo sielos pažinimas skatina tobulėti: geri savumai verčia mus dėkoti Dievui ir rūpestingiau bendradarbiauti su jo malone; ydos ir savo negalios pajutimas rodo, kaip svarbu yra nepraleisti nė vienos progos pažangai. Visokiais būdais stengiamės silpninti, apmarinti blogus poliniius, juos apvaldyti, kad augtų, didėtų geri savumai. Jausdamiesi silpni, nuolankiai prašome Dievą malonių, tikimės ir trokštame pasisekimo. Tuo pačiu ir mūsų pastangos darosi ryžtingesnės bei ištvermingesnės.

2. Savęs pažinimo objektas. Savęs pažinimo sėkmingumui reikia apimti visa, kas mumyse yra: gerus savumus ir trūkumus, gamtines ir antgamtines dovanas, pamėgimus ir nemėgimus, ydas, pastangas, pažangą. Visa bešališkai ištirti tikėjimo šviesoje, vadovaujantis sąžinės balsu.

a/ Reikia matyti Dievo mums duotus gerus savumus ne dėl to, kad jais didžiuotumės, bet kad už juos dėkotume Viešpačiui ir rūpestingai ugdytume tuos Dievo mums patikėtus sugebėjimus,iš kurių

reikės duoti ataskaitą. Čia įeina gamtinės ir antgamtinės dovanos: tai, ką esame gavę betarpiškai iš Dievo, ką gavome iš tėvų, iš auklėjimo ir ką įsigijome, malonės remiami, savo pastangomis.

b/ Reikia matyti ir savo skurdą bei suklupimus, nuolankiai prie jų visų prisipažinti ir su dieviškąja malone imtis darbo,: gydyti sielos žaizdas, praktikuojant krikščioniškąsias dorybes.

3. Savęs pažinimo eiga

a/ Pradėkime nuo g a m t i n i ų d o v a n ų p a ž i n i m o. Dievo akivaizdoje paklauskime savęs, kokie yra mūsų sielos galių pagrindiniai bruožai.

Jausmingumas. Ar mumyse vyrauja jausmingumas, ar protas ir valia? Ar mūsų meilė labiau remiasi jausmais, ar valia ir pasiaukojimu? Ar apvaldome išorines jusles, ar esame jų vergai? Kaip pajėgiame valdyti vaizduotę ir atmintį - ar daug čia nepastovumo, tuščių svajų? Kiek apvaldytos aistros? Kuri jų linkmė, koks nuosaikumas? Gal vyrauja kūniškumas, puikybė ir tuštybė? Ar nesame patekę į apatiją, nerūpestingumą, tingumą?

Protas. - Kokia jo prigimtis: ar gyvas, aiškus, bet paviršutiniškas, ar lėtas ir įžvalgus? Ar mėgstame protinį darbą, ar esame praktiški žmonės - mokslo tiek, kiek jo reikia veiklai? Kuriuo būdu laviname protą: nerūpestingai ar energingai, ištvermingai ar su pertraukomis? Kokios pasekmės? Kokie mūsų darbo metodai? Ar galima juos patobulinti? Gal esame aistringie sprendimuose, užsispyrę savo nuomonėje? Ar mokame klausytis tų, kurie ne taip galvoja kaip mes? Ar lengvai priimame kitų pažiūras, kai pasirodo, kad jų pusėje tiesa?

Valia.- Ar silpna nepastovi, ar tvirta ištverminga? Valia turi būti visų galių vadovė, bet tokia ji darosi tik takto ir energijos dėka. Ką darome, kad užtikrintume valios viešpatavimą išorinėms ir vidinėms juslėms bei protinėms galioms, kad pati valia būtų energingesnė, patvaresnė? Ar laviname valią mažais dalykais, kasdienos nedidelėmis aukomis?

Charakteris - labai reikšmingas santykiuose su artimu. Geras charakteris moka prisitaikyti prie kitų, ir dėl to užtikrina sėkmę apaštalavimo darbuose. Blogas charakteris yra viena didžiausių kliūčių siekiant gėrio. Žmogus su charakteriu - kuris turi tvirtus įsitikinimus ir pastoviai bei ištvermingai jų laikosi savo gyvenime. Geras charakteris - tai gerumo ir pastovumo, meilingumo ir tvirtumo, nuoširdumo ir takto junginys. Tokio

charakterio žmogus mylimas ir gerbiamas visų, su kuriais susidūria. Blogas charakteris - kuriam trūksta nuoširdumo, atvirumo, gerumo, takto, pastovumo. Jame vyrauja egoizmas,todėl toks žmogus yra šiukštus santykiuose su artimu, o kai kada - net nepakenčiamas.

Įpročiai susidaro kartojant tuos pačius aktus. Tuo įsigyjama lengvumo greitai ir su pamėgimu atlikti panašius veiksmus. Svarbu gerus įpročius stiprinti, blogus - naikinti.

Tenka pažinti didžiąsias ydas ir dorybes. Tai taip pat padeda save pažinti. Bet apie tai bus kalbama vėliau.

b/ A n t g a m t i n ė s d o v a n o s .Dieviškoji malonė savo veikimu yra labai įvairi: multiformis gratia Dei. Tad svarbu pažinti, koks jos veikimas yra mano sieloje.

Antgamtinėms dovanoms priklauso patraukimai, kuriuos malonė sukelia mumyse prie vienokio ar kitokio pašaukimo, prie tos ar kitos dorybės. Nuo pritarimo malonės poveikiams ir nuo dieviškųjų įkvėpimų vykdymo priklauso mūsų šventėjimas.

Būna gyvenime lemiamų valandėlių, kuriose Dievo balsas girdimas stipriau ir įsakmiau. Tada reikia šio balso paklausyti, nes nuo to priklauso tolimesnis žmogaus likimas. Reikia stebėti, ar tarp patraukimų nėra tokio, kuris pirmiauja tarp kitų - dažnesnis ir stipresnis krypimas prie kurio nors gyvenimo būdo,prie to ar kito maldos metodo, prie tos ar kitos dorybės. Tokiu patraukimu Dievas rodo sielai ypatingą jai Dievo skirtą kelią. Reikia pasiduoti šiai malonės srovei.

Taip pat reikia stebėti,kiek priešinomės malonei,matyti savo silpnybes, nuodėmes, nuoširdžiai jas apgailėti bei atitaisyti ir ateityje viso to vengti. Tai sunkus ir žeminantis savęs tyrimas, bet drauge labai naudingas, kadangi, iš vienos pusės, susidaro progos lavintis nuolankume, iš antros pusės - su pasitikėjimu kreipiamės į Dievą, kuris vienintelis gali mūsų sielą pagydyti.

2/ SAVĘS PAŽINIMO PRIEMONĖ - SĄŽINĖS TYRIMAS

Tobulas savęs pažinimas yra labai sunkus todėl, kad:
a/ išorė mus vilioja ir mes nenoriai einame pasidairyti į savo neregimą pasaulį - į sielos vidų, o dėl puikybės nemėgstame domėtis savo ydomis; b/ mūsų vidiniai aktai labai sudėtingi. Anot šv.Pauliaus, mumyse grumiasi du žmonės - nuodėmingasi ir

gerasis. Reikia didelio budrumo, įžvalgumo, atvirumo, drąsos ir ištvermės, norint pažinti, kas mumyse yra natūrali apraiška, o kas malonės išdava; kas yra sąmoningai norėta ir kas yra prieš mūsų valią. Šis pažinimas vyksta laipsniškai.

1. Bendrosios taisyklės:

a/ Pirmiausia prašykime Šventąją Dvasią šviesos, kad matytume visus savo sielos kampučius, kad ji suteiktų mokslo dovanos save pažinti ir parodytų, kaip save vesti prie Dievo.

b/ Po to, stokime Kristaus akivaizdoje. Jis - tobuliausias pavyzdys, į kurį turime panašėti. Stebėkimės ne vien išoriniais jo darbais, bet labiausiai - jo vidiniais nusiteikimais. Tada mūsų ydos ir netobulumai nepaprastai išryškės, nes matysime kontrastą tarp savęs ir dieviškojo P avyzdžio. Jėzus drauge yra ir sielos gydytojas, kuris trokšta mūsų sielos žaizdas apžiūrėti ir gydyti. Reikia atlikti išpažinti pas Jėzų ir nuolankiai jį atsiprašyti.

c/ Reikia eiti į sielos gelmes: nuo išorinių aktų kilti prie vidinių nusiteikimų, prie motyvų, prie tų aktų pirminės priežasties. Pvz., padaryta klaida prieš artimo meilę. Paklauskime savęs: kodėl? kas paveikė taip pasielgti? Ar lengvabūdiškumas,ar pavydas, ar noras pasirodyti sąmojingu arba įgelti,ar plepumas, ar kitkas?

Norint surasti moralinę akto vertę, atsakingumą už jį, reikia save paklausti: ar aktas buvo laisvavalis pats savyje, ar savo priežastyje /t.y. gal tik akto priežastis buvo norėta/?; ar atliktas visai sąmoningai, ar tik pusiau apgalvotas? Ar valios pritarimas buvęs visiškas, ar tik dalinis? Iš karto visa atrodo tamsu, bet palengva išryškėja tiesa. Norint labiau bešališkai save teisti, gera yra stoti aukščiausio Teisėjo akivaizdoje ir įsiklausyti į jo žodžius: "Duok savo prievaizdavimo apyskaitą" /Lk 16,2/, ir duokime apyskaitą atvirai bei nuoširdžiai,lyg tai būtų paskutinė mūsų gyvenimo valandėlė.

d/ Kai kada yra naudinga /ypač pradedantiesiems/ daryti sąžinės tyrimą raštu, nes tada labiau sukaupiamas dėmesys ir lengviau daryti kiekvienos dienos, savaitės klaidų palyginimą. Jei kas naudojasi sutartinių ženklų lentele, turi saugotis sąžinės tyrime pasiduoti rutinai ar paviršutiniškumui. Su laiku pasidaro lengva duoti Dievui apyskaitą gyvai stojus jo akivaizdoje. Tada

sąžinėje, tarsi veidrodyje, yra matomi ir mažiausi neištikimumai Dievui.

Reikia vadovautis išmintingo vadovo patarimais bei prašyti jį, kad padėtų save pažinti. Sielų vadovas,kaip nesuiteresuotas ir patyręs stebėtojas, paprastai, geriau už mus mato,kas mumyse vyksta, ir bešališkiau vertina mūsų aktus.

2. Sąžinės tyrimo metodai. Juos žymiai patobulino šv.Ignotas Lojola. Jis skiria bendrąjį ir ypatinį /dalinį/ sąžinės tyrimą. Pirmasis apima visus dienos aktus. Antrasis apima vieną kurį ypatingą objektą, iš kurio norima taisytis, ar dorybę,kurią esame pasiryžę praktikuoti. Pirmąjį ir antrąjį tyrimą galima atlikti tuo pačiu metu - mesti bendrą žvilgsnį į visus dienos aktus ir surasti nusikaltimus bei jų priežastis; po to tuojau pereiti prie dalinio sąžinės tyrimo, kuris pažangos atžvilgiu yra svarbesnis už bendrąjį .

Bendrasis sąžinės tyrimas turi 5 dalis

a/ dėkojame Dievui už gautas geradarybes. Šis lavinimas, išryškindamas mūsų nedėkingumą, sugraudina mus ir palaiko mūsų pasitikėjimą Dievu;

b/ prašome malonės pažinti savo nuodėmes ir pagalbos apsivalyti nuo jų. Tikrai pažinti save galime tik dieviškajai malonei padedant;

c/ tiriame savo mintis, žodžius, darbus - peržvelgiame kiekvieną valandą atskirai ar tiesiog visą dieną nuo ryto iki tos valandos, kurioje daromas sąžinės tyrimas;

d/ atsiprašome Dievą už nusikaltimus. Neužmirškime, kad gailestis yra svarbiausia sąžinės tyrimo dalis ir kad tikras gailestis yra malonės darbas;

e/ pasiryžtame dieviškosios malonės pagalba taisytis. Pabaigoje sukalbame "Tėve mūsų". Kad pasiryžimas būtų praktiškas, reikia pasirinkti tinkamas taisymosi priemones. Kas nori tikslo, tas privalo norėti ir priemonių. Viešpaties malda primena, kad turime rūpintis Dievo garbe ir vienybėje su Jėzumi prašyti kalčių atleidimo ir malonės ateityje jų išvengti. Tai labai tinkama sąžinės tyrimo baiga.

Dalinis sąžinės tyrimas,šv.Ignoto Lojolos nuomone, tobulinimosi kelyje yra reikšmingesnis už bendrąjį sąžinės tyrimą ir net už mąstymą. Čia atsistojame akis į akį

prieš savo ydas ir esame priversti energingai su jomis kovoti. Gi praktikuodami dorybę, ne tiktai ją pačią įsigyjame, bet ir visas kitas su ja surištas giminingas dorybes. Pvz., praktikuodami klusnumą, drauge praktikuojame nuolankumo, apsimarinimo ir tikėjimo dvasios aktus. Kas praktikuoja nuolankumą, tas tobulinasi ir klusnume, Dievo bei artimo meilėje, kadangi puikybė yra pagrindinė kliūtis lavintis tose dorybėse.

a/ Daliniam sąžinės tyrimui objekto parinkimas.

1/ Pirmiausia reikia kovoti su vyriausiąja /pagrindine/ yda, drauge energingai lavinantis priešingoje jai dorybėje. Prieš pradedant kovą su vyriausiąja yda, reikia ją rasti. Norint ją rasti, turime jos ieškoti savo temperamente, įpročiuose ir tuose polinkiuose, kuriuos esame paveldėję iš savo giminės.

Turime nustatyti, koks mūsų temperamentas. Tai galime padaryti susipažinę su temperamentų psichologine charakteristika ir pagal ją ieškodami savyje charakteringų žymių to ar kito temperamento. Šiame reikale gali mums daug padėti ir mūsų artimieji, su kuriais dažnai turime reikalų. Jų nuomonė apie mūsų temperamentą dažnai yra net objektyvesnė, negu mūsų pačių. Kai jau esame nustatę, kuris iš temperamentų yra mumyse vyraujantis, tada, turint prieš akis temperamento psichologinę charakteristiką, nesunku nustatyti mūsų temperamento geruosius ir bloguosius bruožus. Tarp šių pastarųjų nesunku rasti ir mūsų vyraujančią ydą - beveik visų mūsų išsišokimų priežastį.

Kiekvienas, vidaus polinkių ir aplinkos įtakoje, esame įsigiję nevykusių įpročių . Kuris nors iš tokių įpročių gali būti beveik visų mūsų išsišokimų priežastis. Kai taip yra, tada aišku, kuris iš tokių įpročių yra mūsų vyraujanti yda.

Kiekvienas iš mūsų turime mums charakteringų polinkių - gerų ir blogų - kuriuos esame paveldėję iš savo šeimos, iš savo giminės. Tarp šios rūšies blogųjų polinkių gali slėptis ir mūsų vyraujanti yda. Norėdami šiuos polinkius aptikti, stebėkime, kokiomis silpnybėmis yra pasižymėję mūsų tėvukų tėvai, tėvukai, broliai, puseserės ir t.t. Viso to akivaizdoje objektyviai tirkime save ir, paprastai, rasime ir savyje giminės silpnybių pėdsakų , charakteringų mūsų giminei. Jei kuri iš šių silpnybių būtų mūsų beveik visų išsišokimų priežastis, žinokime, kad ji yra mūsų vyraujanti yda.

Taip save tiriant, gali atsitikti,kad temperamento,įpročių ir paveldėtų silpnybių srityse randame dominuojant tą pačią ydą. Tada aišku, kad ji yra vyriausioji mūsų yda. Jei bent dviejuose srityse rastume dominuojant tą pačią ydą, tai beveik tikra, kad ji yra mūsų vyraujanti yda. O jei kiekvienoje srityje pasirodytų esanti vis kita dominuuojanti yda, tada reikia žiūrėti, su kuria iš jų yra mažiausiai noro kovoti,kuriai esame linkę nuolaidžiauti - tai toji ir yra mūsų vyriausioji yda.

Kovoje su vyriausiąja yda tai,kas joje yra nuodėminga, kiek ji traukia į nuodėmes, reikia sunaikinti /apmarinti/. O tai, kas joje yra nenuodėminga - atitinkama jai dorybe tobulinti.

2. Pasirinkus ydą, pirmiausia reikia apvaldyti išorines pasirinktosios ydos apraiškas, šalinti tai,kas žeidžia ar piktina artimą. Pvz.,praktikuojant artimo meilę, reikia mažinti ir šalinti tai dorybei priešingus žodžius, aktus ir t.t.

3. Nuo išorinių apraiškų nedelsiant pereikime prie vidinių mūsų nusižengimo priežasčių, pvz., prie pavydo jausmų,noro pasižymėti kalboje ir pan.,nes tai gali būti mūsų nusikaltimų šaltinis.

4. Svarbu neapsiriboti negatyvine puse, t.y. vien kova su ydomis. Reikia rūpestingai ugdyti ir priešingas joms dorybes.Tada tikrai šaliname ydas, nes į šalinamojo objekto vietą dedame kitus - teigiamus objektus.

5. Norint užtikrinti tikrą pažangą, reikia susiskirstyti sąžinės tyrimo dalyką pagal dorybių laipsnius, t.y. neimti lavinimuisi visą kurios nors dorybės sritį,bet tik kai kuriuos tos dorybės aktus, labiau tinkančius mūsų ypatingiems reikalams.Pvz., imant nuolankumo dorybę, pradžioje turime praktikuoti pasitraukimą, užmiršimą apie save, t.y. mažai apie save kalbėti,neduoti progos kitiems apie mus kalbėti,laikytis nuošaliai,mėgti paslėptą gyvenimą ir pan.

b/ Dalinio sąžinės tyrimo atlikimo būdas.

Dalinis sąžinės tyrimas apima tris laiko tarpus ir daromas du kartu į dieną.

I laikotarpis - anksti rytą,keliantis. Padarykime pasiryžimą stropiai saugotis ydos ar nuodėmės arba uoliai praktikuoti dorybę. Tam skirtina 2-3 minutės. II laikotarpis - per pietus,

III-po vakarienės. Čia prašykime Dievą malonės prisiminti,kiek kartų padaryta klaida ar nuodėmė, ir malonės pasitaisyti. Po to reikia tirti,ar būta pralaimėjimų - nuo ryto iki pietų ir nuo pietų iki vakarienės. Gera yra pasižymėti knygutėje rezultatus ir ryžtis būti uolesniu. Uolios sielos šiam reikalui panaudoja 15 min.,bet pakanka ir 5-7 minučių. Pat tyrimas atliekamas bendro sąžinės tyrimo metodu. Kas liečia pasižymėjimą, įsidėmėtina, kad: a/ vakare reikia atkreipti dėmesį į pažangą nuo vieno iki antro tyrimo; b/ galime palyginti antrąją dieną su pirmąja ir stebėti, ar yra pagerėjimas.Tas pat darytina ir lyginant vieną savaitę su kita. Palyginimai naudingi,nes žadina ir didina mūsų uolumą, padvigubina pastangas kovoti su yda ir įsigyti dorybę. Šv.Ignotas pataria po kiekvieno nupuolimo mušantis į krūtinę žadinti gailestį. Toks budrumas padeda atitaisyti ir mažiausius nusikaltimus, tuo pačiu pagreitina mūsų gyvenimo reformą.

Praktikoje šis metodas yra mažiau komplikuotas,kaip kad atrodo. Galima tų visų aktų esminius dalykus suimti į trumpesnį laiką,pvz.,galima skirti šiam reikalui vakare 10 minučių. Kas pramato vakare negalėsiąs to padaryti,tas gali šį lavinimą atlikti Švč.Sakramento aplankymo ar kitu metu.

3. Sąžinės tyrimo nusiteikimai ir jausmai - tai lyg sąžinės tyrimo siela. Svarbiausieji jų: dėkingumas, gailestis, pasiryžimas ir prašymas. Turime gyvai d ė k o t i Viešpačiui už tėvišką rūpestingumą ir saugojimą nuo pagundų ir nuodėmių. Be Dievo malonės pagalbos daugiau nusikalstume. Praktikoje dėkingumą parodome vis geriau naudodamiesi Dievo dovanomis. Iš dėkingumo jausmo išplaukia g a i l e s t i s. Jis tampa gilesnis, kai pajuntame, jog nežiūrint, kad tiek meilės esame patyrę iš Dievo, - įžeidėme jį. Matome, kad esame silpni, nepajėgūs, neverti. Iš to gimsta nuolankumas. Gėda mums dėl mūsų nupuolimų, bet džiugu,kad pro mūsų skurdą išryškėja begalinis Dievo tobulumas ir gailestingumas. Tuos jausmus turi stiprinti ir palaikyti atgailos dvasia. Atgailoti ir taisytis! Atgailoti - praktikuojant apsimarinimus. Taisytis - pasirenkant tinkamas priemones. Turime nepasiduoti jokiam išdidumui: per daug nepasikliaukime savo gera valia ir energija. Reikia pasitikėti visagaliu ir be galo geru Dievu. Remiantis Jėzaus nuopelnais, nuolankiai ir atkakliai p r a š y t i Dievo pagalbos praktikuoti dorybes. Tuo būdu siela, malonės veikiama, palaipsniui keičiasi į gera.

I š v a d i n ė s m i n t y s . Dievo ir savęs pažinimas padeda sielai nuoširdžiau vienytis su Dievu. Jis - tobulumas, mes ą skurdas. Dievuje atrandame visa, ko mums trūksta. Ištroškę laimės ir meilės, randame tai Dievuje, kuris savo meile išpildo visus mūsų širdies troškimus.

"Noverim te, Domine, ut amem te, noverim me ut despiciam me - Trokštu pažinti Tave, Viešpatie, kad Tave pamilčiau,trokštu pažinti save, kad save niekinčiau" /šv.Augustinas/.

6. M A L D A

Malda yra tobulumo troškimas, nes nuoširdžiai meldžiasi tik tas, kuris nori būti geresnis. Malda reikalauja Dievo ir savęs pažinimo, kadangi ji formuoja santykius tarp Dievo ir žmogaus. Malda derina mūsų valią prie Dievo valios, nes kiekviena gera malda turi savyje Aukščiausiajam atsidavimo aktą. Be to, malda tobulina visus tuos aktus, kadangi joje lenkiamės prieš Dievą, kad jį pagarbintume ir paprašytume naujų dvasinei pažangai reikalingų malonių.

1/ KAS YRA MALDA

Bendriausiąja prasme - m a l d a yra sielos pakėlimas prie Dievo - ascensus mentis ad Deum /šv.Jonas Damaskietis/. Malda yra nuoširdus sielos kreipimasis į Dievą: "Oratio namque est mentis ad Deum affectuosa intentio. - Malda - tai sielos jautrios pastangos į Dievą" /šv.Augustinas/.

Maldą galima apibrėžti ir kaip prašymą iš Dievo tinkamų dalykų - petitio decentium a Deo. Norint išreikšti santykius, kurie susidaro tarp Dievo ir sielos, malda vadiname bendravimą ir pasikalbėjimą su Dievu: "Oratio conversatio sermocinatioque cum Deo est" /šv.Gregorijus Nysietis/.

Visi šie maldos apibrėžimai yra tikri. Jungiant juos į visumą, maldą galima apibrėžti taip: malda yra sielos pakėlimas prie Dievo,kad jo atžvilgiu išpildytume savo pareigas ir išprašytume malonių, kurių pagalba darytumės geresni Dievo garbei. Žodį "pakėlimas" reikia suprasti kaip mūsų pastangas atitrūkti nuo kūrinių ir savęs ir galvoti apie Dievą, kuris ne vien apsupa mus iš visų pusių, bet taip pat ir gyvena mūsų sielos gelmėse. Per daug esame linkę savo galias nukreipti į daugelį dalykų, ir reikia pastangų, norint jas atitraukti nuo nepastovių ir menkų

gėrybių ir sutelkti, sukoncentruoti jas Dievuje. "Pakėlimas" vadinamas taip pat ir pasikalbėjimu /colloquium/, kadangi malda, nežiūrint ar tai bus adoracija ar prašymas, iššaukia iš Dievo pusės atsakymą, ir tuo būdu susidaro,kad ir labai trumpas, savos rūšies pasikalbėjimas.

Mūsų pašnekesyje su Dievu pirmasis aktas turi būti Viešpaties p a g a r b i n i m a s, panašiai kaip kad pirmiausia pasveikiname tą asmenį, su kuriuo rengiamės kalbėtis.Atlikę tą pirmąjį aktą, galime dėstyti savo prašymus. Daugelis užmiršta Viešpaties pagarbinimo aktą, ir to pasėkoje prašymai rečiau išklausomi. Net ir tada,kai prašome išganymo malonių, malonės šventėti,reikia neužmiršti,kad pagrindinis tikslas - Dievo garbė.

2/ MALDOS RŪŠYS

1. Tikslo atžvilgiu malda gali būti adoracija ir prašymas.

a/ A d o r a c i j a tikra prasme yra nukreipta į Dievą, kaip Aukščiausią Viešpatį. Tačiau Dievas yra ir mūsų Geradaris, todėl turime jam dėkoti. O kadangi ir įžeidžiame jį, tai mūsų pareiga atsiprašyti ir įžeidimą atitaisyti. Adoracija - pripažinimas Dievo valdžios ir savo priklausomumo nuo jo.

Kiekvienas kūrinys garbina Dievą savo būdu. Neprotinga kūrinija neturi širdies, kuria mylėtų Dievą, ir proto, kuriuo jį suprastų. Ji pasitenkina išsiskleisdama prieš mūsų akis savo darnumu, įvairiu veikimu ir grožiu. "Pati nepajėgdama matyti, parodo save. Pati nepajėgdama garbinti Dievą, mus prie to lenkia. Ir to Dievo, kurio pati negirdi,neleidžia mums ignoruoti. Žmogus gi yra protingas kūrinys. Jis pajėgus pažinti Dievą pats iš savęs ir kūrinių pagalba, ir todėl kūrinių ir paties savęs yra skatinamas garbinti Dievą" /Bosiuetas/. Kitais žodžiais tariant,žmogus yra kūrinijos kunigas, kurio pareiga garbinti Dievą ir savo, ir visos kūrinijos vardu. Mistikams kūriniai yra puiki priemonė garbinti Dievo visagalybę, didybę, grožį, veiklumą, našumą.

Po adoracijos seka dėkingumo aktas. Dievas yra ne vien mūsų Viešpats, bet ir didysis Geradaris. Jam turime būti dėkingi už visa, ką turime. Padėka turi būti nesiliaujanti, kadangi nuolat gauname iš Viešpaties naujų malonių, naujų gėrybių. Bažnyčia kasdien šv. Mišiose skatina mus dėkoti Dievui: "Gratias agamus Domino Deo nostro.Vere dignum et justum est, aequum et salutare gratias

agere... Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam".Bažnyčia taip daro sekdama Jėzų Kristų, kuris dažnai Tėvui dėkojo, sekdama šv.Paulių, kuris skatina dėkoti už visas geradarybes: "Už visa dėkokite, nes to Dievas nori iš jūsų Jėzuje Kristuje" /1 Tes 5,18/. Pagaliau žmogui, kuris turi širdį, nėra reikalo priminti dėkingumo pareigos. Prisiminimas Dievo geradarybių ir Dievo dovanų verčia žmogų reikšti padėką, kurios pilna jo širdis.

Dėl nuodėmingumo turime pareigos daryti atgailą ir atitaisyti klaidas bei padarytą Dievo garbei žalą. Juk dažnai įžeidžiame Dievą nuodėmėmis. Net jo dovanas panaudojame nuodėmei.Dažnai darome neteisybę, kurią privalome kiek pajėgdami tobuliau atitaisyti. Tas atitaisymas reiškiasi trimis aktais: nuolankiu kalčių išpažinimu, nuoširdžiu gailesčiu ir tvirtu prisiėmimu išbandymų, kurių Dievui patiks mums siųsti. Parodydami kilnią savo dvasią, pridedame dar kokią auką atgailos dvasioje už nuodėmes,vienydami ją su Kalvarijos auka. Tada galime nuolankiai prašyti ir tikėtis atleidimo. Tada galima prašyti ir naujų malonių.

b/ P r a š y m a s jau pats savyje yra Viešpaties šlovinimas,jo galybės, gerumo ir malonių pripažinimas,pasitikėjimo aktas, kuriuo duodame Dievui garbę. Maldos pagrindą iš vienos pusės, sudaro Dievo meilė kūriniams ir mums,kaip savo vaikams, iš antros pusės - dieviškos pagalbos mums reikalingumas. Dievas,visokių gėrybių Šaltinis, nori jas dalinti sieloms. Kaip Tėvas, jis trokšta mums duoti savo gyvenimą ir jį didinti mumyse. Tuo tikslu jis siuntė savo Sūnų, kuris, pilnas tiesos ir malonės, gausiai apdovanoja mus savo turtais. Dar daugiau - jis skatina mus prašyti malonių ir pažada jų duoti: "Prašykite, ir gausite. Ieškokite, ir rasite. Belskite, ir bus jums atidaryta" /Mt 7,7/. Tikrai patiksime Dievui, jei kreipsimės į jį su savo prašymais.

Prašyti mums yra būtinas reikalas. Ir prigimties, ir malonės srityje esame vargšai, skurdžiai, "Dievo elgetos". Nuo Dievo priklausome ir gamtiniu, ir antgamtiniu atžvilgiu. Nesvarbu,kad turime galvą ir rankas, kad galime savo energijos dėka imti iš žemės gelmių tai, ko mūsų gyvenimui reikia. Žinokime, kad galva ir rankos yra mums Dievo duotos ir tik su jo pagalba mes galime veikti. Nebus iš žemės vaisiaus, jei Dievas neduos lietaus ir savo saulės spinduliais jos neišildys.

Dar labiau priklausome nuo Dievo antgamtiniu atžvilgiu.

Reikia šviesos, ir kas jos mums duos,jei ne šviesybių Tėvas?! Reikia tvirtumo ir jėgų, kad šviesos gairėmis galėtume gyvenime vaduotis,ir iš kur to viso galime tikėtis,jei ne iš Visagalio?! Ir telieka maldauti,kad remtų mus Tas,kurs trokšta visiems pagelbėti. Tiesa, Dievas yra visažinantis. Jis žino, ko mums reikia ir kas mums naudinga. Dėl savo dosnumo jis duoda mums daug dalykų, kurių ir neprašome. Bet yra ir tokių, kurių Dievas duoda tik paprašius. Taip jis daro dėl mūsų gerovės,norėdamas,kad visą viltį turėtume jame ir pripažintume jį visokių gėrybių Davėju.Kai meldžiamės, labiau pasitikime,kad būsime išklausyti, be to,mažiau yra galimybių Dievą užmiršti. Ir taip dažnai Dievą užmirštame,o kas būtų, jei nejaustume reikalo kreiptis į jį ?!

2 . <u>Formos atžvilgiu</u> malda gali būti minties ir lūpų, privati ir vieša.

a/ M i n t i e s   m a l d a - tam tikros rūšies vidinis sielos pasikalbėjimas su Dievu. Išorėje jo apraiškų nesimato. "Aš melsiuosi dvasia ir melsiuosi protu", - savo šv.Paulius /1 Kor 14,15/. Kiekvienas vidinis aktas,kurio tikslas pažinimu ir meile vienyti mus su Dievu, gali vadintis minties malda. Susitelkimas, svarstymas, mąstymas, tyrimas,nuoširdus pažvelgimas, kontempliacija, sielos veržimasis į Dievą - visi tie aktai pakelia mus prie Dievo ir nukreipia mus į save,kad mūsų siela darytųsi daugiau verta To, kuris joje gyvena. Visi tie aktai stiprina mūsų įsitikinimus, padeda lavintis dorybėse ir yra lyg parengiamoji praktika dangaus gyvenimui, kuris bus ne kas kita,kaip nuoširdus ir amžinas Dievo regėjimas. Minties malda yra maistas ir siela lūpų maldai.

b/ L ū p ų   m a l d a yra reiškiama žodžiais ir gestais. Šv.Raštas skatina balsu, lūpom skelbti Dievo garbę. Kodėl tuo būdu turime reikšti savo jausmus, nors Dievas juosįžiūri ir slapčiausiame širdies kamputyje? Gi todėl,kad garbintume Dievą ne vien siela, bet ir kūnu, o ypač žodžiu, kurį mums Dievas duoda mintims reikšti.Toks yra mokslas ir šv.Povilo, kuris, įrodęs,kad Jėzus Kristus mirė už Jeruzalės miesto vartų,skatina mus išeiti iš savęs ir susivienyti su mūsų Tarpininku Dievo garbėje ir atnašauti Dievui gyriaus auką: "Tad per jį visuomet atnašaukime Dievui šlovinimo auką, tai yra jo vardą garbinančių lūpų vaisių" /Žyd 13,15/.

Balsas, garsas, gestas didina maldingumą, stiprina vidinius jausmus. Lūpų malda daro įtakos ir artimui. Matydami ar girdėdami kitus uoliai besimeldžiant, ir patys įgauname daugiau pamaldumo.

c/ Lūpų malda gali būti p r i v a t i ar v i e š a pagal tai, ar ji kalbama vieno asmens vardu, ar bendruomenės. Bendruomenės pareiga garbinti Dievą viešai, išpažinti jį savo Valdovu ir Geradariu. Šv.Paulius ragina pirmuosius krikščionis: "kad sutartinai vienu balsu šlovintumėte Dievą, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvą" /Rom 1 5,6/. Ir pats Kristus skatina savo mokinius rinktis bendrai maldai, pažadėdamas būti jų tarpe ir remti jų prašymus: "Kur du ar trys susirinkę vardan manęs, ten ir aš su jų tarpe" /Mt 18,20/.

Viešа bendra malda yra labai sėkminga /Šv.Tomas/.Kaip tėvas, atmetęs vieno sūnaus prašymą, susigraudina,matydamas visus savo vaikus, su prašymu į jį besikreipiančius, taip ir dangiškasis Tėvas pasiduoda tai maloniai prievartai,kurią daro jo skaitlingų vaikų bendra malda. Bažnyčia kviečia bendrai maldai - šv.Mišių aukai - kas sekmadienį ir šventadieniais. Kasdien bendros viešos maldos pareigą vykdo kunigai ir vienuoliai, laikydami šv.Mišias,kalbėdami brevijorių. Svarbu,kad jie,kalbėdami visos Bažnyčios ir visų žmonių vardu maldą /brevijorių/,k jungtų ją su didžiuoju Religinguoju - su Įsikūnijusiu Ž odžiu - ir per jįį bei su juo ir jame garbintų Dievą /"per ipsum et cum ipso et in ipso"/ ir prašytų visų reikalingų išganymui malonių žmonijai.

3/ VIEŠPATIES MALDA

Iš visų privačiai ar viešai kalbamų maldų gražiausia ir tobuliausia yra paties Kristaus išmokyta "Tėve mūsų" malda. Žavi jos įžanga - stojame Dievo akivaizdoje ir skatinamės pasitikėti: "Tėve mūsų, kurs esi danguje". Paprastai, pirmasis maldos žingsnis yra prisiartinti prie Dievo. Tad žodžiu "Tėve" stojame akivaizdon Tėvo, kuris apsupa ir myli ta pačia meile,kaip ir savo Sūnų Jėzų Kristų. Kadangi tas Tėvas yra danguje, tai reiškia, kad yra visagalis ir visokių malonių šaltinis, dėl to mumyse kyla troškimas kreiptis į jį su kūdikišku pasitikėjimu. Juk esame Dievo vaikai, dieviškosios šeimos nariai, broliai tarp savęs, tad ir kreipiamės į jį žodžiais: "Tėve mūsų".

Po to seka prašymai. Prašome visko,kó galime trokšti, ir ta tvarka, kuria privalome trokšti. Prašome:

1. pagrindinio tikslo - Dievo garbės. "Teesie šventas Tavo vardas": tebūna žinomas ir visų šentu pripažintas;

2. antraeilis tikslas - Dievo karalystės augimas mumyse - tuo parengiamas įėjimas į amžinąją dangaus karalystę: "Teateinie Tavo karalystė";

3. Priemonė, būtina norint pasiekti tą dvejopą tikslą - tai vykdymas Dievo valios: "Teesie Tavo valia, kaip danguje,taip ir ant žemės".

Po to seka antraeilės priemonės, sudarančios antrąją Viešpaties maldos dalį:

4. pozityvi priemonė - kasdieninė duona,kaip kūnui, taip ir sielai;

5. negatyvios priemonės:
a/ nuodėmių atleidimas. Nuodėmė - vienintelis blogis; nuodėmė mums Dievo atleidžiama taip, kaip mes iš savo pusės atleidžiame savo kaltininkams: "Atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams";
b/ atitolinimas nuo mūsų išmėginimų ir pagundų, kurioms galėtume pasiduoti: "Ir neleisk mus gundyti" /virš mūsų jėgų/;
c/ atitolinimas nuo mūsų fizinių nelaimių, žemiško skurdo,kiek tai yra kliūtis mums šventėti, o ypač nuo pīktojo: "Gelbėk mus nuo pikto" /nuo piktojo/ Amen.
"Tėve mūsų malda kilniausia yra todėl, kad viskas joje nukreipta į Dievo garbę. Tačiau drauge ji yra ir paprastutė bei visiems prieinama. Garbindami Dievą, prašome čia visko,kas mūsų gyvenimui reikalingiausia. Todėl Bažnyčios Tėvai ir šventieji su pamėgimu komentuoja šią maldą.

4/ MALTOS, KAIP TOBULUMO PRIEMONĖS, VEIKSMINGUMAS

Malda yra labai veiksminga mūsų šventėjimo atžvilgiu. Todėl šventieji sakydavo: "Tas moka gerai gyventi, kas moka gerai melstis". Iš tiesų, nuostabūs yra maldos vaisiai, nes malda:

1. atitraukia mus nuo kūrinių,
2. visiškai vienija su Dievu,
3. laipsniškai perkeičia mus į jį.

1. Malda atitraukia mus nuo kūrinių, kiek jie kliudo mūsų vientbei su Dievu. Norint pakilti prie Dievo, reikia išsilaisvinti iš kūrinių įtakos. Išsilaisvinimas vyksta sielos pakėlimu prie

Dievo. Norėdami apie Dievą galvoti, rūpintis jo garbe, jį mylėti, esame priversti išeiti iš savęs ir užmiršti kūrinius bei jų išdavikiškus viliojimus. O kai esame prie Dievo, kai vienijamės su juo maldos aktais, tada begalinis jo tobulumas, meilingumas, maloningumas ir dangiškos gėrybės atitraukia mūsų sielą nuo prisirišimo prie žemės: "Quam sordet tellus, dum coelum a aspicio!" /Kaip bjauri yra žemė, kai žiūriu į dangų!/. Vis labiau neapkenčiame mirtinos nuodėmės, kuri mus visiškai atitraukia nuo Dievo. Vengiame ir kasdieninės nuodėmės, kuri suvėlina mūsų kilimą prie Dievo, ir vis labiau pradedame neapkęsti laisvavalių netobulybių, kurios mažina bei silpnina mūsų vienybę su Dievu. Labiau stengiamės kovoti su netvarkingais polinkiais, kadangi geriau suprantame,kad jų tikslas - atitolinti mus nuo Dievo.

2. Tuo būdu mūsų vienybė su Dievu kasdien darosi vis pilnesnė ir tobulesnė.

a/ Vis pilnesnė - nes malda apima visas mūsų galias, kad jas suvienytų su Dievu. A pima sielos galias: p r o t ą panardina dieviškų dalykų apmąstymuose, v a l i ą nukreipia į Dievo garbę ir sielos reikalus; š i r d i s gauna progų išlieti savo jausmus į Dievo Širdį, kuri visada yra atdara, mylinti,užjaučianti, o pažadinami mūsų širdyje jausmai pasitarnauja mūsų šventėjimui. Mūsų malda apima juslines galias: vaizduotę, atmintį, sentimentus, aistras, ir sutvirtina Kristuje visa tai, kas jose yra gera. Malda apima net kūną. Ji padeda apmarinti ir apvaldyti išorinius pojūčius, kurie yra daugelio išsiblaškymų šaltinis, padeda mums visur laikytis kuklumo dėsnių.

b/ Vis tobulesnė vienybė su Dievu - nes gera malda iššaukia sieloje dieviškosios pagarbos aktus. Juos įkvepia tikėjimas, palaiko viltis, gaivina meilė: "Tikėjimas tiki, viltis ir meilė meldžiasi, tačiau be tikėjimo jos egzistuoti negali, tad ir tikėjimas meldžiasi" /šv.Augustinas/. O kas begali būti kilnesnio ir labiau vedančio mus į šventumą, kaip šie dieviškųjų dorybių aktai?! Prie jų pridėkime dar nuolankumo, klusnumo, tvirtumo ir ištvermės aktus, kurie yra būtini meldžiantis, ir matysime, kad šventa maldos praktika nepaprastai tobulu būdu vienija sielą su Dievu.

3. Tad nieko nuostabaus, kad malda laipsniškai keičia sielą,

daro ją vis panašesnę į Dievą. Maldoje bendraujame su Dievu - nuolankiai garbiname Dievą ir reiškiame savo prašymus. O Dievas lenkiasi prie mūsų ir dalina savo malones, kurių dėka vyksta sielos persikeitimas, laipsniškas tobulėjimas. Dieviškųjų tobulybių svarstymas, jomis stebėjimasis, jų pamėgimas sužadina troškimą jų turėti, ir jų gaunama. Nuoširdžioje kontempliacijoje siela jaučiasi visiškai perimta ir persunkta dieviškojo paprastumo, gerumo, švelnumo, romumo. Dievas lenkiasi prie mūsų, kad išklausytų prašymų ir duotų gausiai malonių: juo nuoširdžiau atliekame savo pareigas jo atžvilgiu, tuo labiau jis rūpinasi jo garbei dirbančios sielos šventėjimu. Galima daug prašyti, svarbu tik prašyti nuolankiai ir su pasitikėjimu. Dievas išklauso prašymus nuolankiųjų sielų, ypač tų, kurioms Dievo reikalai labiau rūpi, kaip savo. Tokias sielas Dievas apšviečia savo šviesa ir parodo žmogiškų dalykų tuštumą bei niekingumą. Patraukdamas prie savęs, jis duoda valiai pajėgumo ir patvarumo norėti ir mylėti tai, kas yra verta meilės. Vadinasi, malda daro mus Dievo minčių ir tobulybių dalininkais ir taip keičia mus į jį.

5/ KAIP VISUS VEIKSMUS PAVERSTI MALDA

Viešpats Jėzus sako: "Reikia visuomet melstis ir nepaliauti" /plg. Lk 18,1/. Tą patį sako ir šv. Paulius savo patarimu ir pavyzdžiu: "be paliovos melskitės...prisimindami jus savo maldose..." /plg. 1 Tes 5,17; 1,2/.

Kaip melstis nuolat ir drauge atlikti savo luomo pareigas? Tai yra galima, jei savo gyvenime palaikome tinkamą tvarką. Reikia:

1. praktikuoti tam tikrą kiekį dvasinių lavinimų, tinkamų luomo pareigoms;

2. paprastus darbus paversti malda.

1. <u>Dvasiniai lavinimai</u> stiprina maldos gyvenimą. Jų skaičius ir laikas priklauso nuo luomo pareigų. Dvasinių lavinimų yra trys kategorijos: a/ rytmečio mąstymas su šv. Mišiomis nušviečia mūsų idealą, kurio turime siekti, ir padeda jį realizuoti; b/ brevijorius, dvasinis skaitymas ir ypatingi pamaldumai palaiko sieloje maldos įpročius; c/ sąžinės tyrimais patikriname ir atitaisome mūsų nusikaltimus, nusižengimus.

a/ R y t m e č i o lavinimai. <u>Mąstymas</u> arba nuoširdus bendravimas su Dievu primena mums energingai siektiną idealą, kurį pats dieviškasis Mokytojas yra nurodęs šiais žodžiais:

"Būkite taip tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas" /Mt 5,48/. Reikia stoti Dievo akivaizdoje - Dievo, kuris yra visokio tobulumo šaltinis ir Pavyzdys. Konkrečiau idealą imant, reikia atsistoti dvasioje prieš Jėzų Kristų, kuris žemėje įgyvendino tą idealią tobulybę ir pelnė mums malonę pasekti jo dorybes. Pagarbinę Išganytoją, lyg patraukiame jį prie savęs, vienydamiesi su jo mintimis, persiimdami giliu įsitikinimu, kad ta ar kita dorybė,kurioje norime lavintis, yra mums reikalinga. Karštai prašome dorybei įsigyti reikalingų malonių. Nuolankiai ir energingai ryžtamės bendradarbiauti su malone tos dorybės labui, kurią praktikuosime dienos bėgyje. Šv.Mišios sustiprina mūsų nusiteikimus, nes čia turime prieš akis Šventąją Auką - Išganytoją,kurį turime pasekti. Komunija suteikia mūsų sielai Išganytojo minčių, jausmų, vidinių nusiteikimų ir malonių. Tuo būdu pasirengiame darbui, kuris, Jėzaus gaivinamas, bus mūsų nesiliaujanti malda.

b/ Kad taip iš tikrųjų būtų, reikia protarpiais dienos bėgyje pasinaudoti ir kitais lavinimais, kurie naujintų ir gaivintų mūsų vienybę su Dievu. Čia priklauso brevijorius, dvasinis skaitymas, ypatingi pamaldumai. Brevijorius - opus divinum, kur vienybėje su Jėzumi garbiname Tėvą ir prašome malonių sau ir visai Bažnyčiai /kas iš vienuolių nekalba brevijoriaus ar jo baigiamosios dalies - kompletų, tas minėta intencija kalba 12 poterių/. Dvasinis skaitymas /Šv.Raštas, dvasinio turinio knygos, šventųjų gyvenimai/ - tvirtina mūsų ryšius su Dievu ir šventaisiais. Ypatingi pamaldumai - jų tikslas gaivinti mūsų maldingumą. Tai Švč.Sakramento aplankymai/pasikalbėjimai su Kristumi/, rožančiaus malda, vainikėliai /kur bendraujame su Marija ir apmąstome jos dorybes bei gyvenimą/.

c/ V a k a r o lavinimai - sąžinės tyrimai /bendrasis ir dalinis/, kurie mums turi būti tam tikra nuolanki ir atvira išpažintis prieš Aukščiausiąjį Kunigą, parodo mums, kiek įgyvendinome idealą, pramatytą ryte. Deja, visuomet rasime tam tikrų pasiryžimų neįvykdymą, paviršutinišką jų vykdymą ar apleidimą. Reikia nepulti dvasia ir su pasitikėjimu pasivesti Dievui bei pasiryžti rytojaus dieną uoliau imtis darbo. Savaitinė ar dvisavaitinė išpažintis, mėnesio rekolekcijos atbaigia kontrolę ir atnaujina mūsų dvasią. Taigi dvasiniai lavinimai neleidžia ilgesniam laikui pasitraukti iš Dievo akivaizdos, ignoruoti mūsų vienybę su Dievu.

2.Tačiau kas daryti, kad protarpiai tarp įvairių lavinimų ir visi aktai virstų malda? Šv.Augustinas sako, kad iš savo gyvenimo, darbų, rūpesčių, valgio, net miego turime padaryti gyriaus himną Dievo garbei: "Savo gyvenimu taip giedok, kad niekad netylėtum... Kai garbini /Dievą/, giedok ne vien žodžiais, bet taip pat ir gerais darbais: garbini /Dievą/, kai tvarkai savo reikalus; garbini, kai valgai ir geri; garbini, kai ilsies, garbinti, kai miegi. Ir kada gi negarbini?!" Šv.Tomas Akvinietis apibendrina šv.Augustino mintį: "Tol žmogus meldžiasi, kol visą savo gyvenimą kreipia į Dievą" /Conment.inRom., c.1 ,lect.5/. Gi visą mūsų gyvenimą į Dievą nukreipia meilė. Praktikoje - prieš pradedant aktą, reikia jį paaukoti Švč.Trejybei vienybėje su mumyse gyvenančiu Jėzumi pagal jo sumanymus, mintis, intencijas.

Svarbu visus savo darbus atlikti vienybėje su Jėzumi. "Kristus gyvena mumyse, kad mus pašventintų. Gyvena savo malone, kad padarytų mus savo dieviškojo gyvenimo dalininkais... Gyvena mumyse, kad pašventintų mus ir mūsų darbus, kad savimi pripildytų visas mūsų galias. Jis nori būti mūsų proto šviesa, mūsų širdžių meilė ir uolumas, mūsų jėgų tvirtumas, kad jame galėtume pažinti, pamilti ir vykdyti Dievo - jo Tėvo - valią ar tai dirbdami jo garbei, ar kentėdami, ar pakęsdami viską jo garbei" /Olier. Catech. chret. II, 6/. Darbai, kuriuos atliekame pagal savo ir dėl savęs, yra ydingi. Iš čia išvada: reikia atsisakyti savo intencijų ir vienytis su Kristumi. Svarbu atsisakyti savo jausmų, troškimų, minčių, valios ir, kaip sako šv.Paulius, įeiti į Jėzaus jausmus ir sumanymus: "Būkite tokio nusistatymo, kaip Jėzus Kristus" /Fil 2,5/. Kai darbas trunka ilgesnį laiką, naudinga yra vis iš naujo jį paaukoti ar pažvelgiant į krucifiksą, ar - dar geriau - pažvelgiant į mumyse gyvenantį Viešpatį Jėzų. Dažnai žadinkime ugningus aktus, kurie kelia sielą prie Dievo. Tuo būdu ir paprasčiausi mūsų aktai bus malda, sielos pakėlimas prie Dievo, ir įvykdysime Jėzaus troškimą: "Reikia visuomet melstis ir nepaliauti" /Lk 18,1/.

6/ MALDOS BŪTINUMAS

Kaip kūriniai ir kaip krikščionys esame įpareigoti Dievą garbinti adoracijos, dėkingumo ir meilės aktais, o kaip nusidėjėliai - turime atsiprašyti ir atitaisyti.

1. <u>Maldos būtinumas pagrindžiamas veikdinančios malonės būtinumu.</u> Tikėjimo tiesa sako, kad be tos malonės negalime išganyti sielos, o juo labiau negalime pasiekti tobulumo. Be Dievo pagalbos, vien gera valia vaduodamiesi, patys vieni negalime pozityviai nusiteikti grįžti į malonės stovį, nei ilgesnį laiką ištverti gerame, o ypač - ištverti gerame iki mirties. "Be manęs jūs nieko negalite", - sako Kristus savo mokiniams. "Ne kad mes būtume savaime tinkami ką nors manyti lyg iš savęs... Nes Dievas yra tas, kurs daro jumyse ir norėti, ir vykdyti", - sako šv. Paulius.

2. <u>Malda yra normali, sėkminga ir būtina priemonė</u> išsiprašyti iš Dievo veikdinančių malonių. Tai pabrėžia pats Kristus: "Prašykite, ir gausite. Ieškokite, ir rasite. Belskite,ir bus jums atidaryta. Kiekvienas, kas prašo, gauna, kas ieško, randa, ir beldžiančiam atidaroma". Vadinasi, jei neprašysite,negausite; jei neieškosite, nerasite. Tad būtina melstis - prašyti. Maldos būtinumas primenamas ir norint pasipriešinti pagundai: "Budėkite ir melskitės, kad neįpultumėte į pagundą. Dvasia, tiesa, stropi, bet kūnas silpnas". Šv.Tomas daro išvadą,jog kiekvienas pasitikėjimas, neatremtas į maldą - tai išdidumas. Dievas, kuris nėra įpareigotas duoti mums malonių, įsipareigojo save mums duoti priklausomai nuo maldos. Dievas žino mūsų dvasinius reikalus, net jų ir neišsakius. Tačiau jis nori, kad maldomis išjudintume jo gailestingumą, nori, kad pripažintume jį visų gėrybių priežastimi ir taip atvertume savo sielą reikalingoms malonėms. Dievas neįsako mums to, ko nepajėgtume. Jis įsako daryti tai, ką galime,o prašyti to, ko negalime padaryti, ir savo malone padeda mums prašyti. Yra dalykų, neįvykdomų be maldos pagalbos. Romos katekizmas sako: "Maldos duotos mums kaip būtina priemonė gauti tai, ko trokštame, nes kai kurių dalykų be jo, Dievo, pagalbos neįmanoma gauti". Vien stiprios valios ir energijos žmogui dar nepakanka. Patyrimas rodo, kad ir geriausi pasiryžimai, nežiūrint pastangų, dažnai lieka neįvykdyti. Jie įvykdomi tik malonės ir maldos pagalba.

7/ ESMINĖS MALDOS SĄLYGOS

Veikdinančioji malonė yra būtina visiems išganingiems aktams. Ji taip pat reikalinga ir gerai maldai. Šv.Paylius aiškiai liudija: "Dvasia padeda mūsų silpnybei, nes mes nežinome, ko turime melsti kaip pridera; bet pati Dvasia prašo už mus neišsakomais maldavimais". Maldos malonę Dievas duoda visiems, net ir nusidėjėliams, tad visi gali melstis. Malonės stovis nėra maldai būtinas, tačiau ypatingesniu būdu didina maldos vertę, nes pašvenčiančioji malonė daro mus Dievo prieteliais ir gyvais Kristaus nariais.

1/ Maldos sąlygos objekto atžvilgiu.

a/ Prašyti turime tik tų malonių, kurios veda mus į amžinąjį gyvenimą: pirmiausia - antgamtinių malonių, antroj eilėj, kiek tai išganymui naudinga, laikinų gėrybių. Taip moko Kristus: "Ieškokite visų pirma Dievo karalystės ir jo teisybės, o visa kita bus jums pridėta". Žmogaus laimė, kaip ir tobulumas, priklauso nuo to, ar turimas Dievas. Tuo pačiu žmogaus laimė priklauso ir nuo malonių, kurios būtinos to tikslo siekiant. Tad tinka prašyti gėrybių, tik atsižvelgiant į tikslą. Laikinos gėrybės yra žemiau mūsų ir niekad nepatenkins mūsų širdies troškimų, nepadarys mūsų laimingais, tad jos ir negali sudaryti svarbiausio mūsų prašymo objekto. Tam tikras tų gėrybių saikas yra reikalingas mūsų gyvenimui ir mūsų išganymo užtikrinimui, tad valia prašyti kasdieninės duonos kaip kūnui, taip ir sielai. Tačiau laikinos gėrybės visada turi būti palenktos amžinoms gėrybėms.

b/ Ypatingų malonių prašant, reikia prisitaikyti prie Dievo valios, nes Dievas geriau žino, kas kiekvienai sielai, pagal jos stovį ir tobulumo laipsnį, yra reikalinga. Savo išganymo turime trokšti taip, kaip Dievas to nori, tuo pačiu norėkime tų malonių, kurių Dievas duoda, ir imkime jas besąlyginiu valios aktu: reikia, kad mūsų valia derintųsi prie Dievo valios /Šv. Pranciškus Salezas/.

Atskirų malonių /pvz., tą ar kitą mąstymo būdą gerai praktikuoti, paguodų ar sausros ir t.t./ niekad negalima prašyti kategoriškai, bet viso to prašyti tik sąlyginai: teduoda Dievas,jei jam patinka. Paguodų ar sausros, vidinės ramybės ar kovos malones Dievas duoda pagal mūsų sielos reikalus. Pasiveskime Dievui - teparenka jis tai, kas mums reikalingiausia. Be abejo, galima pasisakyti apie savo troškimus, tačiau nuolankiai pasivedant

dangiškojo Tėvo valiai, kuris visada mus išklauso, kai tinkamai meldžiamės. Kartais jis duoda daugiau ir net geresnių dalykų negu tie, kurių prašome.

2/ Maldos sąlygos subjekto atžvilgiu. Jų esmingiausia yra: nuolankumas, pasitikėjimas, susitelkimas-dėmesingumas.

a/ N u o l a n k u m a s išplaukia iš pačios maldos esmės. Malonė mums veltui duodama, ir mes neturime į ją jokių teisių. Dievo atžvilgiu esame elgetos ir turime kreiptis į jo gailestingumą, prašydami to, ko pagal teisingumą negalėtume gauti. Taip meldėsi Abraomas: "Kalbėsiu savo Viešpačiui, nes esu dulkė ir pelenai" Ir Danielius, prašydamas Izraelio tautai išlaisvinimo, rėmėsi ne savo nuopelnais ir dorybėmis, bet Viešpaties pasigailėjimu. Ir muitininko malda: "Dieve, būk gailestingas man nusidėjėliui", buvo išklausyta, tuo tarpu fariziejaus malda buvo atmesta. Pats Kristus nurodė kodėl: "Kiekvienas, kuris save aukština, bus pažemintas, o kuris save žemina, bus išaukštintas" /Lk 18,14/. Išganytojo mokiniai suprato tą mokslą, ir šv.Jokūbas kartoja jį pabrėždamas: "Dievas priešinasi išpuikėliams, o nuolankiesiems duoda malonių." Ir teisingai, kadangi išpuikėlis maldos sėkmingumą priskiria sau, o nuolankusis - Dievui. Nenorėkime, kad Dievas, išklausydamas mūsų maldas, kenktų savo garbei ir sotintų mūsų tuštybę. Nuolankusis nuoširdžiai pripažįsta viską Viešpačiui, ir Dievas, išklausydamas nuolankiojo maldos, didina savo garbę ir prašančiojo gero-vę.

b/ P a s i t i k ė j i m a s gimsta iš tikrojo nuolankumo. Šis pasitikėjimas yra atremtas ne į savo nuopelnus, bet į begalinį Dievo gerumą bei gailestingumą ir Kristaus nuopelnus. Tikėjimas moko, kad Dievas yra gailestingas ir todėl su tuo didesne meile prie mūsų nusilenkia, juo nuoširdžiau išpažįstame jam savo skurdą. Su pasitikėjimu šauktis Dievo - reiškia jį garbinti ir skelbti, jog jis yra visokio gėrio Šaltinis ir trokšta tų gėrybių mums duoti. Kristus kviečia mus melstis su pasitikėjimu. Pabrėžęs, jog kas prašo, gauna, jis priduria: "Kur jūs matėte tokį tėvą, kad duonos prašančiam vaikui duotų akmenį?!... Jei tad jūs, būdami nelabi, mokate savo vaikams duoti gerų daiktų,juo labiau jūsų Tėvas iš dangaus suteiks Šventąją Dvasią tiems,kurie jį prašo" /Lk 11,11.13/. Per Paskutinę vakarienę jis vėl grįžta prie tos minties: "Ir ko tik prašysite dėl mano vardo, aš padarysiu, kad Tėvas būtų pašlovintas Sūnuje" /Jn 14,13/. "Tą dieną jūs prašysite

mano vardu, ir aš net nesakau, kad aš prašysiu Tėvą už jus, juk patsai Tėvas jus myli, nes jūs mane pamilote ir įtikėjote, jog aš esu iš Dievo atėjęs"/ Jn 16,26-27/.

Melstis be pasitikėjimo - reikštų netikėti Dievu ir jo pažadais,niekinti begalinius Jėzaus nuopelnus ir jo tarpininkavimą. Kai kada atrodo,kad Dievas negirdi mūsų prašymų. Jis taip daro norėdamas, kad mūsų pasitikėjimas darytųsi ištvermingas,kad geriau pajustume savo skurdo gelmes ir dieviškosios malonės vertę. Moters kananietės pavyzdys rodo,kad Dievas leidžiasi prašomas, net jei kartais lyg ir atstumia prašytoją. Moters kananietės ištverminga ir nuolankiai pasitikinti malda paveikė Išganytoją ir jis davė jai tą malonę, kurios ji prašė: išgydė jos dukterį. Taigi, jei, nežiūrint nepasisekimų, nesiliausime su nuolankiu pasitikėjimu meldęsi, galime būti tikri, kad būsime išklausyti.

c/ Susitelkimas arba nors rimtos pastangos galvoti apie tai, ką sąkome Dievui, yra geros maldos žymė. Nelaisvavaliai išsiblaškymai, kai stengiamės juos pašalinti ir sumažinti jų skaičių, nėra kliūtis gerai melstis, kadangi siela būna nukrypusi į Dievą jau tomis pastangomis, kuriomis šalina išsiblaškymus. Laisvavaliai išsiblaškymai, kai jiems pasiduodame arba silpnai nuo jų ginamės, arba nenorime pašalinti jų priežastį, įsakytose /de praecepto/ maldose yra kasdieninės nuodėmės, kitose maldose - tai neatidumas, stoka pagarbos Dievui. Tokie išsiblaškymai nuteikia Dievą mūsų maldų neišklausyti. Malda yra mūsų pasikalbėjimas su dangiškuoju Tėvu, kurio prašome, kad teiktųsi išgirsti mūsų žodžius ir atkreiptų dėmesį į mūsų prašymus. Argi toje valandėlėje, kurioje prašome Dievą, kad mus išklausytų ir mums kalbėtų, neprivalome stengtis ir patys suprasti tai, ką sakome, ir būti atidūs dieviškiems įkvėpimams?! Priešingai elgtis būtų nepagarba Dievui ir būtume verti fariziejams padaryto priekaišto: "Ta tauta garbina mane lūpomis, ir jos širdis yra toli nuo manęs". Todėl labai svarbu yra rimtos pastangos greitai ir energingai atmesti išsiblaškymus. Reikia mokėti dėl išsiblaškymų ir nusižeminti ir iš jų naudos sau susirasti, kad atnaujintume savo vienybę su Jėzumi ir drauge su juo melstumės. Reikia stengtis mažinti išsiblaškymų skaičių, energingai šalinti jų priežastis: nuolatinį proto blaškymąsi, įpratimą svajoti, užsiėmimą nereikalingais rūpesčiais ir prisirišimais. Reikia įprasti vis atnaujinti Dievo akivaizdos prisiminimą: aukoti Dievui savo darbus, ugningais aktais vienytis su Dievu. Naudodamiesi tomis

priemonėmis, būsime ramūs ir dėl nelaisvavalių išsiblaškymų, kurie sukelia vaizduotėje neramumus. Tuomet išsiblaškymai bus mums bandymas, bet ne kaltė. Jei mokėsime jais naudotis, padidinsime savo nuopelnus ir pačių maldų vertę.

Dėmesys, su kuriuo kalbamos maldos, yra trejopas:

1/ kai stengiamės gerai ištarti maldos žodžius, turime žodinį dėmesį;

2/ kai stengiamės tinkamai suprasti maldos žodžių reikšmę, turime protinį dėmesį;

3/ kai siela, atsirėmusi į žodinę maldos reikšmę, kyla prie Dievo, kad jį pagarbintų, su juo susivienytų arba kad persiimtų tikėjimo paslapties dvasia, arba kad prašytų to, ko prašo Bažnyčia, ko prašo Kristus, tada turime dvasinį arba mistinį dėmesį.

To ar kito dėmesio naudojimas priklauso nuo žmogaus charakterio bei tobulumo laipsnio.

I š v a d o s: malda yra naudinga ir būtina priemonė apvalyti sielai.

1. Malda - adoracija garbiname Dievą, stebimės juo, garbiname jo begalinius tobulumus, švelnumą, teisingumą, gerumą, gailestingumą. Dievas meilingai nusilenkia prie mūsų, kad mums atleistų, sužadintų mumyse pasibjaurėjimą nuodėme, kuri jį įžeidžia, apsaugotų mus nuo naujų nuodėmių.

2. Malda - meditacija dieviškosios šviesos ir mūsų svarstymų įtakoje įsigyjame gilių įsitikinimų apie nuodėmės piktybę,apie jos baisias pasekmes šiame ir būsimajame gyvenime, apie būdus atitaisyti nuodėmes ir jų vengti. Siela prisipildo susigėdimo, nuolankumo, neapykantos nuodėmei, tvirto pasiryžimo nuodėmės vengti, dieviškosios meilės jausmų. Už buvusias nuodėmes atgailojame gailesčio ašaromis ir Jėzaus Kraujo nuopelnais. Valia užsigrūdina ir uoliai imamės atgailos bei apsimarinimo praktikų.

3. Malda - prašymas /petitio/, atremta į Kristaus nuopelnus, išprašo mums gausių nuolankumo, atgailos, pasitikėjimo ir meilės malonių. Jos atbaigia sielos apsivalymą, sustiprina ją kovai su būsimomis pagundomis, užgrūdina dorybėse, ypač atgailos ir apsimarinimo dorybėse.

8/ IŠSIBLAŠKYMAI -

tai pašalinės mintys, kurios lyg uodų pulkai puola sielą, kankina ją ir naikina maldos vaisius.

1. Išsiblaškymų šaltiniai

a/ Kūno silpnumas. Kai kūnas ligotas, nusilpęs ar per daug nuvargęs, tuomet labai sunku gerai melstis. Tokiais atvejais reikia laikytis ramiai Dievo akivaizdoje ir pasitenkinti arba grynais ugniniais aktais, arba trumpa lūpų malda bei pasiskaitymu.

b/ Įgimtas sielos silpnumas. Siela nepakenčia susitelkimo ir ilgai neišsilaiko prie vieno dalyko, bet lyg drugelis skrajoja nuo vienos žolelės prie kitos. Tai gyvos vaizduotės ir įspūdingos širdies sielos. Joms sunku sutelkti savo mintis ir nukreipti jas į Dievą, nes kas valandėlę kokia nors svetima mintis per prievartą įsispraudžia į jų dėmesį. Tokioms sieloms patarimas: jei tavo dvasia nepastovi, laki ir negali kreipti dėmesio į žodžių prasmę, nesierzink, nenusimink, bet ramia širdimi daryk, ką gali. Aukok Dievui savo gerą norą, būk kantri ir nuolanki, o ne mažadvasė.

c/ Piktasis, neapkęsdamas maldos ir žinodamas, kad čia yra malonės laikas, blaško sielą, nukreipia žmogaus dėmesį kur kitur, pakiša tuščių svajų, įžiebia aistras, pripildo vaizduotę bjaurių vaizdų, sukelia neramumą, bodėjimąsi šventais dalykais, nenorą melstis, susierzinimą, apsnūdimą ir nuobodulį. Kai varpams skambinant kunigai ir tikintieji renkasi maldai,tai ir piktosios dvasios būriuojasi, kad įviariais būdais gundytų besimeldžiančius. Tokie išsiblaškymai maldose būna gausūs, įkyrūs, neramūs, vienarūšiai.

d/ Kartais pats Dievas bando sielą, norėdamas ją apvalyti arba pakelti į aukštesnį maldos laipsnį.

e/ Dažniausiai išsiblaškymai kyla dėl mūsų kaltės. Kai nebudime ties juslėmis, pro jas skverbiasi tuščios mintys ir įspūdžiai. Savimeilės dulkėmis apakiname save - iš čia įvairūs žemiški rūpesčiai, išdidžios svajonės, savanaudiški planai. Plepumu ir smalsumu sukviečiame į sielą daugybę naujienų. Nesistengiame marintis, - iš čia mūsų širdyje pilna tuščių norų ir netvarkingų prisirišimų. Nepasirengiame maldai, neprisimename Dievo akivaizdos - taigi nieko nuostabaus, jei išsiblaškome. Tokiais atvejais būtų stebuklas išsiblaškymų neturėti.

Nesvarbu, iš kurio šaltinio išsiblaškymai kiltų, žinokime, kad tik laisvavaliai išsiblaškymai naikina maldos vaisius ir užtraukia sielai kaltę. Nelaisvavaliai išsiblaškymai yra Dievo duotas išbandymas ir proga, stipriai su jais kovojant, didinti

savo nuopelnus. Dėl išsiblaškymų skundėsi ir Šventieji. Tačiau kai kurioms sieloms Dievas duoda ir ypatingų privilegijų. Pvz., šv.Aloyzas septynių mėnesių bėgyje patyrė tik tiek išsiblaškymų, kad jie, drauge paimti, mažiau užimtų laiko, negu jo reiktų sukalbėti vienai "Sveika Marija". Tą malonę šv.Aloyzas gavo iš Dievo kaip atlyginimą už tai, kad jis kartais tą pačią maldelę kartodavo per 4-5 valandas, saugodamasis išsiblaškymų. Panašiai ir šv. Rožė Limietė įsigijo tokio didelio susitelkimo ir vienybės su Dievu, kad nežinojo kas tai yra net ir akimirksnio išsiblaškymas, o jos minčių nuo Dievo niekas negalėjo nukreipti.

Ne mūsų galioje yra sulaikyti įvairių minčių atplūdžius, tačiau galime neleisti joms brautis į mūsų sielą, galime atmesti jas ir tuo būdu didesne dalimi išvengti laisvavalių išsiblaškymų.

2. <u>Priemonės išsiblaškymų išvengti</u>.

a/ Turime karštai melsti iš Viešpaties maldos dovanos, kad Dievas savo malonės spinduliais išsklaidytų išsiblaškymų miglas. Prašantiems Dievas duoda tos dovanos, todėl dažnai kalbėkime: "Viešpatie, išmokyk mane melstis, duok man maldos dvasios". Savo maldas junkime su Kristaus malda, kad tuo vienijimusi apvalytume ir patobulintume savo maldą.

b/ Reikia naikinti išsiblaškymų šaltinius - budėti ties juslėmis, vaizduote ir atmintimi, šalinti netvarkingus troškimus ir prisirišimus, saugotis smalsumo, plepumo, liūdesio, kartumo. Žodžiu - praktikuoti išorinius ir vidinius apsimarinimus.

c/ Prieš pradedant maldą, visada turime paprašyti Dievą susitelkimo malonės ir prisiminti Dievo tobulumus bei jo darbus. Gera yra pačioje pradžioje susivienyti su Jėzumi ir per Marijos rankas, aukoti jo Širdžiai savo maldas.

d/ Tinka susirasti maldai nuošalesnę vietą, kurios nesiektų žemės triukšmas. Jei sunku rasti tokią vietą, tada reikia susikurti nuošalumą pačioje sieloje, t.y. einant melstis, palikti už sielos durų visas žemiškas mintis. "Palikite čia, mano mintys, jausmai ir reikalai, o tu, siela, įeik į Viešpaties, tavo Dievo,džiaugsmą, kad pažintumei jo veidą ir aplankytumei jo šventovę" /Šv.Bernardas/.

e/ Kai kas pataria pasekti amatininką, kuris, grįžęs iš darbo namo, sviedžia kur į kampą įrankius ir negalvoja apie juos iki rytdienai. Panašiai ir einant melstis reikia užmiršti pasaulį ir save, o visas mintis ir jausmus nukreipti į Dievą. Tiesa, mintys - tai ne įrankiai: jos nenori ramiai gulėti. Tačiau reikia stengtis besibraunančias žemiškas mintis šalinti arba jas apvaldyti

taip, kad nekliudytų vienytis su Dievu. Sudarykime iš savo jausmų ir minčių gražią melodiją Viešpačiui. Tuo tikslu reikia giliai persiimti mintimi, kad štai kalbėsimės su Dievu, kad Švč.Trejybė mūsų klausosi, dangus į mus žiūri; ir tą Dievo akivaizdos prisiminimą dažnai naujinkime.

f/ Maldos metu reikia pažvelgti į Švč.Sakramentą ar į kryžių ar paveikslą, sužadinti ugningą aktą. Jei ima miegas, klaupkis, ištiesk rankas kryžiumi arba melskis garsiai. Pastebėjus laisvą nukrypimą nuo Dievo,reikia nusižeminti ir sužadinti gailesčio aktą, tačiau maldos nekartoti. Išsiblaškei, sutingai - tai pajutęs, dvigubu uolumu atsiteisk už prarastas valandėles. Už laisvavalius išsiblaškymus reikia atsiprašyti Dievą, su nelaisvavaliais - kovoti be paliovos. Dievas dėl jų neužsirūstina. Nesitrauk nuo maldos, kai ji tau rodosi nemaloni ir nenaudinga. Melsdamasis tarp išsiblaškymų, darai Dievui auką ir ji jam maloni, o tau naudinga.

g/ Maldos metu nereikia bijotis pagundų. Jos yra mūsų sugedusios prigimties ir piktosios dvasios darbas. Reikia jas vartyti šalin, panašiai kaip Abraomas nubaidė plėšriuosius paukščius, tykojančius pagrobti auką nuo altoriaus. Pagundų atvejais geriausias ginklas yra m-eilės ir kitų dorybių aktai.

7. ATGAILA

Šalia maldos, atgaila yra labai sėkminga priemonė apvalyti sielą nuo praeities klaidų bei kalčių ir net apsaugoti ją ateičiai nuo nusikaltimų.

Kristus, prieš pradėdamas viešąjį gyvenimą, įkvėpė šv.Jonui Krikštytojui skelbti atgailos reikalą: "Darykite atgailą, nes prisiartino dangaus karalystė" /Mt 3,2/. Ir apie save Kristus liudija, kad atėjęs kviesti nusidėjėlių prie atgailos: "Aš atėjau šaukti į atgailą ne teisiųjų, o nusidėjėlių" /Lk 5,32/. Atgailos dorybė tiek būtina, kad, Kristaus žodžiais: "Jei nedarysite atgailos, visi pražūsite" /Lk 13,5/. Apaštalai labai gerai suprato šį Viešpaties mokslą, todėl nuo pirmojo pamokslo stipriai pabrėžia atgailos reikalą, kaip sąlygą pasirengti krikštui: "Darykite atgailą, ir kiekvienas tepasikrikštija" /Ap 2,38/.

Ir pats teisingumas reikalauja iš nusidėjėlio atgailos. Žmogus, įžeidęs Dievą ir nusižengęs jo teisėms, yra įpareigotas atitaisyti įžeidimą atgailos darbais. Atgaila yra antgamtinė dorybė, priklausanti teisingumo dorybės sričiai. Ji nuteikia nusi-

dėjėlį bjaurėtis nuodėme, kuri yra Dievo įžeidimas, ir tvirtai ryžtis ateityje nuodėmių vengti, o už buvusias atsiteisti.Atgaila susideda iš keturių pagrindinių aktų, kurių šaltinį ir tarpusavio prikl-ausomybę nesunku susekti.

a/ Proto ir tikėjimo šviesoje pažįstame, kad nuodėmė yra didžiausias blogis, nes ja įžeidžiame Dievą ir netenkame brangiausių gėrybių - antgamtinio gyvenimo su visomis jo vertybėmis. Tad nuodėmės neapkenčiame visa siela.

b/ Susekę, kad tas blogis yra mumyse, nes nusidėjome, ir kad net po nuodėmės atleidimo lieka sieloje jos pėdsakai, pajuntame gyvą skausmą, kuris kankina mūsų sielą, jaučiame nuoširdų gailestį, gilų nusižeminimą.

c/ Norėdami nuo to blogio apsiaugoti ateičiai, ryžtamės vengti jo ir progų, vedančių į nuodėmę, grūdiname valią, kad atsilaikytų prieš pavojingų malonumų viliojimus.

d/ Suprasdami, kad nuodėmė yra neteisingumas, ryžtamės tą neteisingumą atitaisyti atgailos darbais.

1/ NUO-DĖMĖ IR JOS RŪŠYS

Nuodėmė yra laisvavalis nepaklausymas Dievo įsakymo. Ji yra neklusnumas Dievui ir drauge Dievo įžeidimas, kadangi savo valią pastatome aukščiau Dievo valios.

Mirtina /didžioji/ nuodėmė - nepaklausymas svarbaus įsakymo svarbiame dalyke ir su visišku apsisvarstymu, visišku laisvos valios pritarimu. Mirtinai nusikaltus, siela netenka pašvenčiančiosios malonės - antgamtinės gyvybės. Nuodėmė yra aktas, kuriuo nusikreipiame nuo Dievo, mūsų tikslo, ir sąmoningai linkstame prie kūrinių. Netekdami pašvenčiančiosios malonės, kuri mus vienija su Dievu, mes nusikreipiame nuo jo.

Atleidžiamoji /verta atleidimo, dovanojimo/ nuodėmė - nepaklausymas Dievo įsakymo, nebūtinai reikalingo mūsų galutiniam tikslui, nepaklausymas įsakymo mažuose dalykuose arba nepaklausymas svarbaus įsakymo, bet be pilno apsisvarstymo, nepilnai sąmoningai - be visiško laisvos valios pritarimo.Pašvenčiančioji malonė čia neprarandama. Siela lieka vienybėje su Dievu,nes juk norima vykdyti jo valią visame, kas būtinai reikalinga prietelystei su Viešpačiu palaikyti ir amžinąjį tikslą pasiekti.

1. Mirtinoji nuodėmė.

a/ Kaip Dievas žiūri į mirtinąją nuodėmę? - Dievas baudžia.

Angelai padarė tik vienintelę - puikybės - nuodėmę, ir Dievas juos nubaudė amžinu pragaru. Nuodėmė yra kažkas baisaus,jei taip labai baudžiama, nes juk Dievas yra teisingas ir niekada nebaudžia virš saiko, tik tiek, kiek nusipelnome. Dievas ir bausdamas yra gailestingas, nes vaduojasi savo gerumu.

Dievas nubaudė ir pirmuosius mūsų tėvus taip pat tik už vieną neklusnumo ir puikybės nuodėmę. Pirmieji tėvai, prarasdami malonės gyvenimą, prarado ir visas ekstraordinarines dovanas - tapo išvaryti iš rojaus, o nelaimingos nuodėmės pasėkos liko iki šios dienos.

Dievas baudžia mūsų nuodėmes ir savo Sūnuje, kuris jas prisiėmė ant savęs. Kad žmogus amžinai nežūtų, Dievas iš pasigailėjimo siunčia į žemę savo Sūnų, įpareigodamas jį atgailoti ir atsiteisti Dievo teisingumui už mūsų nuodėmes. Atpirkimo kaina - 33 metai kentėjimų ir pažeminimų, vainikuotų fizinėmis ir moralinėmis kančiomis Alyvų darže ir ant Kalvarijos kalno. Jei nori suprasti, kas yra nuodėmė, - pasek dieviškąjį Išganytoją nuo prakartėlės iki kryžiaus, pasislėptajame gyvenime jis praktikuoja nuolankumą, klusnumą, neturtą, darbą; viešasis gyvenimas prabėga darbuose, nepasisekimuose, nemalonumuose, persekiojimuose; kančios gyvenimas - kupinas fizinių ir moralinių skausmų.

Dievas smerkia nuodėmę, nes ji yra:

1/ neklusnumas Dievui, kaip Valdovui,

2/ nedėkingumas Dievui, kaip Geradariui,

3/ neištikimumas Dievui, kaip sielų Sužadėtiniui,

4/ neteisingumas - paneigimas Dievo teisių.

b/ Kas yra mirtinoji nuodėmė pati savyje? - Ji yra vienintelis blogis: visos kitos nelaimės yra tik nuodėmės pasekmės ar bausmė už nuodėmes. Dievo atžvilgiu - nuodėmė yra įžeidimas Dievo kaip Kūrėjo, kaip galutinio tikslo, kaip mūsų Tėvo ir mūsų geradario. Dievas yra mūsų pradžia - mūsų Kūrėjas. Iš jo turime viską, kas esame ir ką turime. Jis - mūsų Valdovas. Nusidėdami atsisakome jo klausyti, keliame maištą. Savo valią statome virš Dievo valios, nežiūrint, kad Dievas yra begaliniai išmintingas ir geras ir nieko neįsako, kas nepasitarnautų mūsų laimei, o jo garbei. Nusidedame žinodami, ką darome. Amžinas gėrybes iškeičiame į nuodėmingą malonumą.

Dievas yra mūsų galutinis tikslas. Jis mus sukūrė sau, nes nėra didesnės gėrybės už Dievą ir jo tobulumą. Savo laimę galime rasti tik Dievuje. Išėjome iš Dievo ir turime grįžti pas jį.

Esame jo nuosavybė, turime jį garbinti, jam tarnauti ir, jo mylimi, visa siela jį mylėti. Garbindami,tarnaudami ir mylėdami Dievą, randame čia ir savo asmenišką tobulumą ir laimę. Nusidėdami nusikreipiame nuo Dievo ir ieškome malonumų kūriniuose. Nusidėti - tai paniekinti a gyvojo vandens Šaltinį, kuris vienintelis gali nuraminti mūsų sielos troškimus. Dievas yra taip pat ir Tėvas. Jo tėvišką rūpestingumą visur jaučiame. Nusidėdami niekiname jo dovanas, malones. Tai vertas bausmės nedėkingumas.

Jėzaus Kristaus atžvilgiu - mirtinoji nuodėmė yra savos rū-šies di e v a ž u d y s t ė. Mūsų nuodėmė buvo dieviškojo Išganytojo kančios ir mirties priežastis. Nors po garbingo prisikėlimo iš numirusių Viešpats Jėzus negali būti fiziniai kankinamas, tačiau savo nuodėmėmis jį žeidžiame, paniekindami jo meilę, jo kančią už mus,jo pelnytas mums malones. Šv.Paulius tiesiog tvirtina, kad tie tikintieji, kurie sunkiai nusideda, "jie sau kryžiuoja Dievo Sūnų ir išstato jį paniekai" /Žyd 6,6/.

c/ Mirtinosios nuodėmės pasekmės. Laimė yra atlyginimas už dorybę, kentėjimas yra bausmė už nuodėmę. Šiame gyvenime mirtinosios nuodėmės pasekmės:

1/ išvaromas Dievas iš sielos - tai įžanga į amžiną pasmerkimą;

2/ prarandama pašvenčiančioji malonė - dieviškasis gyvenimas. Nuodėmė yra savos rūšies dvasinė savižudybė. Su malone netenkame ir daugelio dorybių bei dovanų;

3/ prarandama gausiomis pastangomis įsigytieji nuopelnai. Kol esame mirtinoje nuodėmėje, jokio nuopelno dangui pelnyti negalime;

4/ nusikaltęs patenka į nuodėmės nelaisvę. Palaipsniui silpnėja moralinės jėgos, mažėja veikdinančiųjų malonių skaičius, apima sielą nerimas, baimė, galop - neviltis.

Jei nelaimingasis nusidėjėlis nesiliauja atkakliai priešinęsis malonei, tai būsimajame /pomirtiniame/ gyvenime jo laukia pragaras su visomis bausmėmis:

1/ atmetimo bausmė - ji pelnyta, kadangi laisva valia žmogus mirė nuodėmėje, laisva valia pasitraukė nuo Dievo. Po mirties žmogaus nusiteikimai nesikeičia, tad žmogus ir lieka amžiams atskirtas nuo Dievo. Iš vienos pusės - visomis savo prigimties jėgomis /protu ir širdimi/ pasmerktasis yra traukiamas prie taip verto meilės Dievo ir mylinčiojo Tėvo, bet iš kitos pusės - kažkokia nenugalima jėga /nuodėmė/ negailestingai stumia jį nuo Dievo. Kokia kančia! Ir kokia nelaimė! Nėra nei laimės,nei tobulumo.

Žmogus lieka visam laikui surištas su nuodėme;
2/ kūno pojūčių bausmė - kūnas, sielos bendrininkas, dalinasi su ja kančiomis. Kūno kančios - karštis, troškulys, ugnis. Kuo nusidėta, tuo būna ir baudžiama. Kūnas tuo stipriau kenčia, juo žemėje labiau norėta naudotis neleistinais malonumais.

Atmetimo ir kūno bausmės pragare nesibaigs niekados.

2. Atleidžiamoji /verta atleidimo, dovanojimo/ nuodėmė. Yra skirtumas tarp atleidžiamųjų nuodėmių, padarytų netyčia, ir nuodėmių, padarytų su visišku apsisvarstymu, visišku laisvos valios pritarimu.

a/ nepilnai sąmoningos nuodėmės. Jų ir Šventieji retkarčiais padarydavo. Dėl apsisvarstymo trūkumo ar dėl silpnos valios pasiduodama kokiam nors nerūpestingumui dvasinių lavinimų atžvilgiu, padaromas koks neprotingas aktas, nemeilingas sprendimas, tariamas koks nors artimo meilei priešingas žodis, truputį pameluojama ir pan. Uolios sielos ir tokias kaltes karčiai apraudą. Tos kaltės nėra kliūtis tobulėti ir Dievas jas lengvai atleidžia. Ir mes patys gailesčio, nuolankumo, meilės aktais jas atitaisome, atsiteisiame.

Tų nesąmoningų, netyčia padarytų nuodėmių atžvilgiu mūsų pareiga - mažinti jų skaičių. Priemonė - budrumas. Reikia stengtis surasti nusikaltimo priežastį ir ją pašalinti. Tokių netyčinių nuodėmių vengimą atremkime labiau į dieviškąją malonę, o ne į savo pastangas. Stenkimės šalinti bet kokį prisirišimą prie kasdieninės nuodėmės. Stropiai venkime nenorų, nepasitenkinimų savimi, nusiminimo, neramumų. Reikia palaikyti ramią neapykantą netobulumams. Jauskime savo silpnumą ir skurdą, bet kartu stenkimės tvirta valia su vis didesne ištikimybe ir meile vykdyti savo pareigas.

b/ Sąmoningos atleidžiamosios nuodėmės. Jos yra didelė kliūtis dvasinei pažangai ir su jomis reikia energingai kovoti. Sąmoninga kasdieninė nuodėmė yra:
1/ neklusnumas Dievui - mažame dalyke, bet sąmoningas ir laisvavalis;
2/ Dievo įžeidimas - savo malonumus, tuštybę, brangaus laiko gaišinimą vertiname labiau, negu Dievo valią. Sakome: "Viešpatie, žinau, kad tas Tau nepatinka, bet darysiu!";
3/ išorinės Dievo garbės mažinimas - esame sutverti, kad, tobu-

lai ir su meile vykdydami Dievo įsakymus, didintume jo garbę. Sąmoningai nusidėdami, nors ir mažame dalyke, Dievui garbės neteikiame, priešingai: turėdami pareigos ją didinti, nedarome to sąmoningai;

4/ nedėkingumas Dievui - esame Dievo prieteliai, tačiau, užuot rodę jam dėkingumą ir meilę, atsisakome nuo tos ar kitos mažos aukos. Užuot stengęsi Dievui patikti, išdrįstame sukelti jo nepasitenkinimą. Duodame Dievui tik dalį savęs, padalintą širdį,šykštų tenkinimą. Duodame Dievui tik nuoširdumą. Visa tai atvėsina mūsų prieteliškus santykius su Dievu.

c/ Atleidžiamosios sąmoningos nuodėmės p a s e k m ė s. Šiame gyvenime dažna ir sąmoninga atleidžiamoji nuodėmė silpnina mūsų bendradarbiavimą su Dievo malone, palaipsniui mažina uolumą ir nuteikia mirtinai nusidėti.

Kasdieninė nuodėmė neatima sielai nei pašvenčiančiosios malonės, nei Dievo meilės. Tačiau lengvai nusikaltę netenkame naujų malonių, kurių būtume gavę, jei būtume pasipriešinę pagundai; netenkame ir naujojo garbės laipsnio, kurį savo ištikimybe būtume galėję laimėti; netenkame aukštesnio meilės laipsnio, kurį Dievas norėjo mums duoti. Argi tai mažas nuostolis?!

Kasdieninė nuodėmė mažina uolumą, silpnina nusiteikimą nuolatinėmis pastangomis siekti kilnaus idealo. Užuot siekę viršūnių, sąmoningai apsistojame pakely. Šventas užsidegimas nyksta, meilė šąla, laikas leidžiamas veltui ir gręsia didelis pavojus nusikalsti mirtinai. Iš vienos pusės - stiprėja palinkimai prie uždraustų malonumų, iš antros pusės - mažėja dieviškųjų malonių skaičius. Ir juo didesnes nuolaidas darome priešui, tuo daugiau jis iš mūsų reikalauja. Šiandien patingėję sutrumpiname mąstymą penkiomis minutėmis, rytoj sielos priešas paprašys dešimties minučių... Raminimasis tuo, kad čia tik kasdieninė nuodėmė, yra labai pavojingas. Nevengiant mažųjų nuodėmių, atsargumas mažėja ir laipsniškai artėjama prie didžiųjų nuodėmių. Nelaimės sunkiai nusidėti juo labiau reikia bijoti, kadangi dieviškųjų malonių skaičius mažėja pagal mūsų neištikimybių didėjimą. Taip jau Apvaizdos yra skirta, kad malonių mums duodama pagal mūsų bendradarbiavimo su malone saiką. Tokia yra prasmė ir Evangelijos žodžių: "Kas turi, tam bus duota, ir jis turės su pertekliumi, o iš

neturinčio bus atimta ir tai, ką jis turi" /Mt 13,12/. Prisirišimas prie kasdieninės nuodėmės padaro tai, kad priešinamės malonės veikimui sieloje, tuo pačiu gaudami vis mažiau malonių. Išsiblaškiusi siela galop ir nebekreipia dėmesio į gerus malonės įkvėpimus. Jų nevykdydama, ir naujų malonių negauna. Malonė mus pašventina tik aukų kaina, o įpratimas į malonumus, prisirišimas prie nuodėmių žymiai pasunkina aukojimąsi.

Būsimajame gyvenime už atleidžiamąsias nuodėmes tenka atgailoti skaistyklos kančiomis. Skaistykloje sunkiausiai pakenčiamas skausmas - kol kas negalėjimas regėti Dievo, ir tai dėl savo kaltės. Ši bausmė nėra amžina ir tuo skiriasi nuo pragaro bausmės. Ji trunka ilgesnį ar trumpesnį laiką, žiūrint nuodėmių kiekybės ir kokybės. Skaistyklos sielos galvoja apie Dievą ir karštai trokšta matyti jį akis į akį, tačiau kliūtis yra kasdieninės jų nuodėmės, už kurias pakankamai neatsiteista žemėje. Kankina jas ir paslaptinga ugnis - tenka pakęsti fizinius skausmus kaip atgailą už nuodėmingus malonumus, kuriais naudotąsi žemėje. Skaistyklos sielos prisiima tas visas kančias, gerai suprasdamos, jog tai yra būtina priemonė apsivalyti, idant galėtų susivienyti su Dievu. Dievas yra ne tik teisingas,bet ir gailestingas. Jis tėviška meile nuoširdžiai myli skaistykloje kenčiančias sielas ir trokšta joms save atiduoti amžiams, vienok to nedaro todėl, kad jo begalinis šventumas nepakenčia nė mažiausios sielos dėmės, nesiderina nė su mažiausia kasdienine nuodėme.

2/ ATGAILOS AKSTINAI

Trys pagrindiniai akstinai įpareigoja mus daryti atgailą už nuodėmes:

1/ teisingumas santykiuose su Dievu;

2/ įsiskiepijimas į Kristų, dieviškąjį Vynmedį;

3/ asmeniška nauda ir meilė.

1. Teisingumo pareiga santykiuose su Dievu. Nuodėmė yra neteisingumas, kadangi, nors ir dalinai, mažina išorinę Dievo garbę, į kurią jis turi teisę. Teisingumas reikalauja tą Viešpačiui padarytą skriaudą atitaisyti. Atitaisymas vyksta atidavimu Dievui garbės atgailos darbais. Atgailoti turime per visą gyvenimą, ir tuo labiau, juo daugiau esame gavę iš Viešpaties malonių ir juo sunkiau bei gausiau esame jam nusikaltę. Juo labiau apraudosime

savo skurdą, į kurį patenkame nusidėdami, tuo arčiau prisiartinsime prie tos gėrybės, kurios esame netekę. Dievas gailestingai priima sugraudintos širdies auką, kurią duodame kaip atsiteisimą už savo nusikaltimus.

2. Pareiga atgailoti išplaukia iš mūsų santykių su Kristumi. Krikšto sakramentu gauname pašvenčiančiąją malonę, per jį tampame dieviškojo gyvenimo dalininkais. Dalyvaudami Kristaus dieviškajame gyvenime, turime taip pat dalyvauti ir jo nusiteikimuose - gyventi jo nusiteikimais.

Jėzus Kristus, pats nepadaręs jokios nuodėmės, prisiėmė ant savęs, kaip mistinio Kūno Galva, visas nuodėmes, visą atsakingumą už mūsų nuodėmes ir todėl gyveno atgailos gyvenimą. Jis žinojo, kad Senojo Įstatymo deginamosios aukos yra per menkos permaldauti dangiškąjį Tėvą, todėl pats aukojosi. Visi jo aktai yra klusnumo aukos, ir gyvenimo pabaigoje jis pats mirė ant kryžiaus, kaip atsiteisimo Dievo teisingumui už mus auka. Kristus nori, kad mistinio Kūno nariai, apsivalydami nuo nuodėmių ir darydami už nuodėmes atgailą, savo aukas jungtų su jo auka ir dmaug su juo būtų permaldavimo auka. Jei Kristus, būdamas be jokios kaltės, darė tokią sunkią atgailą už mūsų nuodėmes, tai mes, nusidėjėliai, tuo labiau turime vienytis su jo auka, juo daugiau esmae padarę nuodėmių.

Kad toji pareiga mums palengvėtų, Kristus savo Dvasis apsigyvena mūsų sielose kaip atgailotojas ir kaip deginamoji auka. Ne visados jaučiame šios Dvasios veikimą, tačiau, jei nuolankiai prašysime, toji Dvasia veiks mumyse ir mes vis labiau panašėsime į atgailojantį Jėzų ir drauge su juo neapkęsime savo nuodėmių bei d-arysime už jas atgailą. Tokia atgaila yra labai sėkminga, kadangi ne mes patys atitaisome savo kaltes,bet Kristus mumyse ir per mus atsiteisia dangiškajam Tėvui už mūsų nuodėmes. Kiekviena išorinė atgaila, jei ji nėra perimta Kristaus dvasios, yra netikra. Atgailą galime daryti tik per Kristų, kurs ją pradėjo žemėje savo asmeniu ir tęsia toliau per mus, gaivindamas mūsų sielą vidiniais nusižeminimoix, susigėdimo, skausmo, gailesčio, uolumo nusiteikimais ir duodamas jėgų daryti tokių atsiteisimų, kurių Dievas Tėvas nori gauti iš Jėzaus Kristaus mūsų kūne. Visa mūsų atgailos vertė - iš Jėzaus Kristaus!

3. Meilės pareiga. Atgaila yra meilės pareiga savęs ir artimo atžvilgiu.

a/ S a v ę s a t ž v i l g i u: kiekviena nuodėmė palieka sieloje pėdsakus, kuriuos reikia naikinti. Net ir tada, kai nuodėminga kaltė /culpa/ būna atleista, lieka bausmė /poena/, už kurią turime daryti atgailą. Bausmė už nuodėmes būna ilgesnė ar trumpesnė, žiūrint nuodėmių sunkumo ir skaičiaus, taip pat žiūrint į tai, koks buvo mūsų gailestis prie Dievo grįžimo valandėlėje. Bausmę už nuodėmę turime atkentėti arba šiame, arba aname gyvenime. Daug naudingiau šią atgailą atlikti šiame gyvenime. Juo greičiau ir pilniau išmokėsime skolas, tuo geriau siela pasirengs amžinai vienybei su Dievu. Be to, šiame gyvenime ekspiacija /atsiteisimas/ yra lengvesnė, nes dabarties gyvenimas yra gailestingumo laikas. Šiame gyvenime atsiteisti Dievui už kaltes yra ir naudingiau, kadangi atsiteisimo darbai drauge yra ir nuopelningi aktai. Tad žemėje ~~gi atsiteisimo darbai~~ atgailojant renkame ir nuopelnų. Gerai atgailoti reiškia mylėti savo sielą.

Kiekviena nuodėmė nuteikia lengviau padaryti naujas nuodėmes. Gi atgailos dorybė geriausiai atitaiso suardytą moralinę tvarką. Ji padaro, kad tvirtai pakeliame visus mums Apvaizdos duodamus nemalonumus. Ji didina uolumą praktikuoti apsimarinimus ir savęs išsižadėjimą, laipsniškai silpnina malonumų pamėgimą ir sukelia nuodėmės baimę. Atgailos dorybė, skatindama mus praktikuoti priešingos blogiems polinkiams dorybės aktus, padeda iš tų blogų polinkimų pasitaisyti. Daryti atgailą - tai šventai mylėti savę.

b/ A r t i m o a t ž v i l g i u : atgaila yra taip pat meilės aktas. Esame broliai-seserys Kristuje, visi vieni už kitus atsakingi. Mūsų atsiteisimo darbai yra naudingi kitiems. Taigi meilė verčia mus atgailoti ne vien už save, bet ir už artimą. Tai geriausia priemonė išprašyti artimui atsivertimo malonę ir, jei jis jau yra malonėje, ištvermę joje. Tai geriausias artimui pasitarnavimas. Atgailoti - reiškia vykdyti Dievo valią, kuris trokšta, kad mylėtume artimą kaip save ir darytume atgailą už jo kaltes kaip už savo.

Ši atsiteisimo pareiga ypatingu būdu liečia kunigus. Jų luomo pareiga - duoti Dievui auką ne vien už save, bet ir už jiems patikėtas sielas. Yra ir šiaip kilnių sielų - vienuolynuose ir pasaulyje, - kurios atgailos intencija aukojasi už kitų nuodėmes.

Atgailos dvasia yra ne vien pradedančių dvasinį gyvenimą pareiga ir ne vien trumpam laikui. Kas supranta, kaip labai nuodėmė įžeidžia Dievą, tas jaučiasi įpareigotas atgailoti visą gyveni-

mą. Atgailoti - nesiliauti! Tik visiškai skaisčios arba apvalytos širdys gali pasiekti vienybės su Dievu. "Palaiminti tyraširdžiai: jie regės Dievą!" /Mt 5,8/.

3/ ATGAILOS PRATYBOS BEI DARBAI

1. Atgailos pratybos. Norint tobuliau praktikuoti atgailą, reikia vienytis su atgailojančiu Jėzumi, prašyti, kad jis savo aukos dvasia gyventų mumyse. Vienytis reikia ir su jo jausmais bei atgailos darbais. Tų jausmų randame psalmėse, ypač psalmėje "Miserere". /Ps 50/51/.

a/ Randame nuolatinį ir skausmingą n u o d ė m i ų p r i s i m i n i m ą: "Aš savo kaltybę pažįstu, man vis akyse mana nedorybė" /Ps 50,5/. Nebūtinas konkretus nuodėmės prisiminimas, nes tai galėtų sukelti naujų pagundų. Užtenka bendrai prisiminti ir gailėtis, žemintis prieš Dievą, prašyti atleidimo, vis didesnio sielos apvalymo, kad neliktų nuodėmių nė žymės ir grįžtų mums tyros sąžinės džiaugsmas.

b/ Skausmingą nuodėmių prisiminimą telydi n u o l a t i n i s s u s i g ė d i m a s . Gėda prieš Dievą, gėda prieš šventuosius! Tenka kartoti sūnaus palaidūno žodžius: "Tėve, nusidėjau dangui ir tau!", arba muitininko: "Dieve, pasigailėk manęs nusidėjėlio!"

c/ Išganinga yra n u o d ė m ė s b a i m ė ir gilus pasibjaurėjimas visomis progomis, vedančiomis į nuodėmę. Nežiūrint geros valios, visada esame pavojuje būti gundomi ir naujai nusikalsti, todėl nepasitikėkime savimi. Šio nepasitikėjimo savimi dėka pramatysime pavojingas progas nusidėti ir pozityvias priemones, užtikrinančias mums ištvermę gerame. Būsime budrūs, saugosimės ir mažiausių neatsargumų. Ir juo labiau jausime savo negalią, tuo daugiau pasitikėsime Dievu. Jo malonė padės mums švęsti pergalę, ypač jei prie savo jausmų, prie atgailos dvasios pridėsime atgailos darbus.

2. Atgailos darbai visada bus nesunkūs, jei turėsime prieš akis šitokią mintį: jei ne dieviškasis gailestingumas, jau seniai kentėčiau pragare ar skaistykloje, tad čia žemėje niekas negali manęs pažeminti daugiau, negu esu vertas, įskaudinti labiau, negu esu nusipelnęs.

Svarbiausi atgailos darbai yra šie:

a/ p r i i m t i visus g y v e n i m o k r y ž i u s,

kuriuos Dievo Apvaizdai patiks mums duoti, - pradžioje gal su rezignacija, vėliau - nuoširdžiai, džiugiai. Tai ženklas,kad Dievas mus myli,jei, kaip atsiteisimą už mūsų nuodėmes, teikiasi priimti mūsų kantrybę, su kuria pakenčiame laikiną blogį, kaip mums skirtą bausmę. Jei tenka patirti fizinių ar moralinių išbandymų /pvz., liga, senatvės negalia, turtų netekimas, nepasisekimai, pažeminimai/ tai, užuot karčiai dejavę, prie ko linkstame iš prigimties, priimkime tuos kentėjimus su tylia rezignacija, įsitikinę, kad jų nusipelnėme savo nuodėmėmis ir kad kantrybė yra viena geriausių ekspiacinių priemonių. Pradžioje čia bus paprasta rezignacija. Su laiku pakęsime visa karžygiškai ir jausimės laimingi, kad tomis kančiomis galime sutrumpinti skaistyklos bausmes, kad jomis galime labiau panašėti į Nukryžiuotąjį ir pagarbinti nuodėmėmis įžeistą Dievą. Tada mūsų kantrybė nešant kryžių duos savo vaisių - siela visiškai apsimalys ir tuo įvykdys meilės pareigą;

b/ i š t i k i m a i v y k d y t i l u o m o p a r e i g a s atgailos ir atsiteisimo dvasioje. Mieliausia Dievui auka yra klusnumas: "Geriau yra klusnumas, kaip aukos" /1 Kar 15,22/. Luomo pareigos yra mums aiški Dievo valia. Kiek galint tobuliau jas vykdyti - reiškia duoti Dievui tobuliausią auką, deginamąją auką. Tai realizuojasi ypač vienuolynuose: ištikimu klusnumu konstitucijai, vedamajai minčiai bei dvasiai, papročiams ištikimu vyresniųjų įsakymų bei patarimų vykdymu atliekami vis nauji klusnumo, aukos ir meilės aktai. "Mea maxima poenitentia vita communis" /Didžiausioji mano atgaila - bendras gyvenimas/, - sako šv. Jonas Berchmansas.

Yra ir kitų atgailos darbų, Šv.Rašto patariamų, būtent: pasninkas ir išmalda.

c/ P a s n i n k a s N.Testamente yra gedulo ir atgailos praktika. Apaštalai nepasninkauja, kol jaunikis /Kristus/ yra su jais, bet kai jaunikis bus nuo jų atimtas, tuomet ir jie pasninkaus /gedulas!/. Kristus, atgailodamas už mūsų nuodėmes, pasninkauja 40 dienų ir naktų. Jis aiškina apaštalams, kad kai kurios piktosios dvasios įveikiamos tik pasninku ir malda.

Bažnyčios skiriami pasninkai - tai progos daryti atgailą už nuodėmes. Daugelio nuodėmių tarpiška ar betarpiška priežastis yra kūniškumas, nesilaikymas saiko valgyje ir gėrime, tad

ir priemonė už tokias nuodėmes atšiteisti yra pasninkas, nes jis marina kūniškų malonumų pamėgimą.

d/ I š m a l d a yra gailestingumo ir apsimarinimo aktai, gailestingi darbai žmogui jo kūno ir sielos varge. Jais galima atsiteisti už nuodėmes . Kai duodame kokią gėrybę Jėzui vargšo asmenyje, tai Dievas nesileidžia pralenkiamas dosnumu ir dalinai sumažina mums bausmę už nuodėmes. Juo žmogus duosnesnis, juo intencija darosi tobulesnė, tuo pilniau gauna ir bausmių atleidimą.

Ne vien medžiaginė, bet ir dvasinė išmalda yra atgailos aktas. Jos tikslas - gera daryti žmonių sieloms ir tuo garbinti Dievą. Ekspiacijos tikslas yra dar ir laisvu noru parenkamais apsimarinimais naikinti blogio šaltinius ir drausminti mūsų galias, prisidėjusias prie nuodėmės.

8. APSIMARINIMAI

Apsimarinimas, kaip ir atgaila, prisideda prie sielos apvalymo nuo praeities nuodėmių. Jo tikslas - apsaugoti sielą nuo dabarties ir ateities nuodėmių, nes jis mažina mumyse malonumų pamėgimą - tą įvairių nuodėmių šaltinį.

1/ KAS YRA APSIMARINIMAS

Šv.Rašte minimi marinimosi sinomimai. Jų net septyni išreiškia įvairius marinimosi pavidalus.

1. Marinimasis - atsisakymas išorinių gėrybių: "Kiekvienas iš jūsų, kuris neatsižada visos savo nuosavybės, negali būti mano mokinys" /Lk 14,33/. Čia marinimosi prasmė yra atitrūkimas, xxx atsisakymas išorinių gėrybių: išsižadėti išorinių gėrybių ir eiti paskui Jėzų. Taip pasielgė apaštalai: "Jie viską paliko ir nuėjo paskui jį" /Lk 5,11/.

2. Marinimasis - išsižadėjimas savę. "Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs" /Lk 9,23/. Bausiausias mūsų priešas yra netvarkinga savęs meilė. Todėl reikia nuo jos pasitraukti, išsižadėti savęs.

3. Marinimasis turi ir pozityvią pusę: marinimasis yra aktas, kuris naikina blogus polinkius: "Numarinkite, kas jūsų nariuose žemiška" /Kol 3,5/; jei dvasia marinate kūniškus darbus - gyvensite" /Rom 8,13/.

4. Dar daugiau: marinimasis yra kūno su jo geismais kryžiavimas, kalimas prie kryžiaus: mūsų galios prikryžiuojamos prie Evangelijos įstatymų, pajungiamos maldai, geriems darbams. "Kurie yra Kristaus Jėzaus, tie nukryžiavo savo kūnus su aistromis ir geismais" /Gal 5,24/.

5. Tas savęs nuolatinis kalimas prie kryžiaus iššaukia tarsi mirtį ir palaidojimą. Visiškai mirštame sau ir su Jėzumi įžengiame į kapą, kad su juo pradėtume naują gyvenimą. "Jūs juk esate mirę, ir jūsų gyvenimas su Kristumi yra paslėptas Dieve" /Kol 3,3/. "Krikštu mes esame kartu su juo palaidoti mirtyje, kad kaip Jėzus buvo prikeltas iš numirusių Tėvo šlovinga galia, taip ir mes pradėtume gyventi atnaujintą gyvenimą"/Rom 8,4/.

6. Dvasinę mirtį šv.Paulius pavaizduoja ir kitu išsireiškimu. Po Krikšto mumyse yra du žmonės: senasis žmogus, kurs liko /t.y. trjopas geismas/, ir naujasis, arba atgimęs žmogus. Todėl Apaštalas sako: "Nusivilkite senąjį žmogų... ir apsivilkite nauju, kurs atnaujinamas... pagal savo Kūrėjo paveikslą" /plg. Kol 3,9-10/.

7. Tas apsivilkimas naujuoju žmogumi neįvykdomas be kovos, tad gyvenimas yra kova: "Iškovojau gerą kovą" /2 Tim 4,7/,- sako šv.Paulius. Krikščionys yra kariai, kurie drausmina savo kūną. Kovoti, drausmintis - tai marintis.

Tad marinimasis turi dvėjopą pradą: n e g a t y v ų /atitrūkimas, atsisakymas, išsižadėjimas, naikinimasis/ ir p o z i t y v ų /kova su blogais polinkiais, pastangos juos marinti, naikinti, kalimas kūno prie kryžiauss mirtis, marinimas seno žmogaus su jo geismais, kad gyventume Kristaus gyvenimu/. Šiais laikais tas pat nusakoma kitais žodžiais: reikia save reformuoti, save tvardyti, tvarkyti save, ugdyti valią, sielą kreipti prie Dievo. Išsireiškimai tikslūs, bet žinokime, kad neįmanoma save reformuoti, save patvarkyti nekovojant, nemarinant savo blogų polinkių, o valia ugdoma drausminant žemesniąsias galias. Prie Dievo prisiartiname tik atsitraukdami nuo kūrinių, atsisakydami blogų įpročių bei polinkių.

Čia reikia jungti du dalyku: kontempliuoti tikslą padrąsinimui, bet neslėpti ir pastangų, reikalingų tikslui siekti.

Taigi marinimasis yra kova su blogais polinkiais, juos palenkiant valiai, o valia - Dievui.

Marinimasis yra tarsi dorybių rinkinys, pirmasis laipsnis į visas dorybes, kadangi, grąžinant galioms lygsvarą ir hierarchinę tvarką, reikia įveikti kliūtis. Marinimasis nėra tikslas. Jis yra tik priemonė: marinamės, kad gyventume aukštesniu gyvenimu; atsisakome išorinių gėrybių, kad įsigytume dvasinių gėrybių; išsižadame savęs, kad būtume Dievu turtingi; kovojame, kad džiaugtumės ramybe; mirštame sau, kad gyventume Kristaus gyvenimą, dieviškąjį gyvenimą. Tad marinimosi tikslas - v i e n y b ė s u D i e v u.

2/ APSIMARINIMO REIKALINGUMAS

1. Apsimarinimo būtinumas sielos išganymui. Apsimarinimai sielos išganymui būtini ta prasme, kad, jei kas jų nepraktikuoja, patenka į pavojų mirtinai nusikalsti.

Pavyzdžiui, yra pažvelgimų, didžiai pavojingų, nuodėmingų. Tai būtent tie, kurie kyla iš blogų geismų. Įsipareigojame po sunkia nuodėme marinti tokius pažvelgimus, t.y. atsisakyti jų. Pats Kristus sako: "Jeigu tavo dešinioji akis skatina tave nusidėti, išlupk ją ir mesk šalin. Verčiau tau netekti vieno nario, negu kad visas kūnas būtų įmestas į pragarą" /Mt 5,29/. Nereikia čia suprasti raidiškai:"išlupti akį" čia reiškia atitraukti žvilgsnius nuo objektų, esančių papiktinimo priežastimi. Šv.Paulius motyvuoja: "Jei jūs gyvenate pagal kūną - mirsite. Bet jei dvasia marinate kūniškus darbus - gyvensite" /Rom 8,13/. Trejopas geismas, pasaulio ir piktosios dvasios kurstomas, dažnai traukia mus prie blogo ir išstato mūsų išganymą į pavojų. Tas būtina nuolat kovoti su blogais polinkiais, vengti nuodėmės progų, vengti tų daiktų ir asmenų, kurie sudaro pavojų nusidėti, išsižadėti malonumų, prie kurių mūsų prigimtis taip linksta.

Yra Bažnyčios įsakytų marinimųsi, k.a.: susilaikymas nuo mėsiškų valgių pasninko dienomis, gavėnios ir advento meto nedavalgymai. Jei atleidžiama nuo tos pareigos, tai būtina praktikuoti kitos rūšies marinimąsi, nes, to nedarant, kūnas kels maištą.

Šalia Dievo ir Bažnyčios įsakytų marinimųsi yra dar laisvai kiekvieno žmogaus pasirenkamų. Kai, pvz.,žmogų apninka pagundos, tenka su jomis kovoti atitinkamomis marinimosi priemonėmis.

2. <u>Apsimarinimo būtinumas tobulinimuisi</u> išplaukia iš pačios tobulumo esmės. Kadangi tobulumas yra Dievo meilė, pakilusi iki savęs paties aukos, tai be apsimarinimo praktikos ji negali pažangėti. Mūsų dvasinės pažangos saikas priklauso nuo to, kiek nusigalime, kiek prisiverčiame tobulėti.

a/ D i e v o a t ž v i l g i u. Marinimosi tikslas yra mūsų susivienijimas su Dievu. Neįmanoma pasiekti vienybės su Dievu, neatsisakant netvarkingos vienybės su kūriniais. Prie ko siela prisiriša, su kuo sutampa, į tą panašėja. Juo didesnis prisirišimas, tuo didesnis darosi ir panašėjimas. Meilė daro lygybę tarp to, kuris myli, ir to, kuris mylimas: myli kūrinį - pasižemini iki kūrinio lygio, myli Dievą - pakyli iki jo. Siela, nepraktikuojanti marinimosi, greitai prisiriša prie kūrinių ir, užuot jais naudojusis kaip laiptais, vedančiais prie Kūrėjo, ieško juose pamėgimo ir laiko juo s savo tikslu. Norint išsilaisvinti nuo panašių prisirišimų, reikia trauktis nuo viso to, kas nėra Dievas, nuo visko, kas nėra priemonė siekti Dievo. Krikšto dienoje padaroma sutartis tarp Dievo ir mūsų. Dievas mus apvalo nuo pirmpradės nuodėmės, įgalina mus gyventi jo gyvenimu ir įsipareigoja duoti mums malonių, kad jomis palaikytume ir ugdytume dieviškąjį gyvenimą savyje. Mes įsipareigojame gyventi taip, kaip tinka Dievo vaikams: įsipareigojame siekti dangiškojo Tėvo tobulumo. Tai padaryti galima tik praktikuojant marinimąsi. Šventoji Dvasia ragina pamėgti paniekinimus, neturtą ir kentėjimus, gi kūnas trokšta bei ieško garbės, prabangos, malonumų. Todėl vyksta nuolatinė vidinė kova tarp kūno geismų ir ~~malonumų~~ Šventosios Dvasios raginimų. Ištikimybė Dievui parodoma išsižadėjimu viso, kas mus traukia žemyn. Todėl Šv.Krikšto valandoje kunigas paženklina kryželiu širdį, kad įspaustų į ją kryžiaus meilę, antruoju kryželiu paženklina pečius, kad turėtume jėgų kryžių nešti. Sulaužytume Krikšto metu duotus pažadus, jei neneštume kryžiaus, įveikdami garbės troškimą nuolankumu, malonumų troškimą - marinimusi ir turtų geidimą - neturtu.

b/ J ė z a u s K r i s t a u s a t ž v i l g i u. Krikštu esame įskiepyti į Kristų, į tą dieviškąjį Vynmedį. Todėl privalome imti iš jo vidinius paskatinimus, įkvėpimus ir panašėti į jį. Visas Kristaus gyvenimas buvo kryžius ir

kankinystė. Tad ir mūsų gyvenimas turi būti marinimasis, o ne malonumas. Pats Kristus sako: "Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, teneša kasdien savo kryžių ir teseka manimi" /Lk 9,23/. Tas, kuris siekia tobulumo, privalo sekti Jėzų - tą Jėzų, kuris visą gyvenimą karštai troško kentėjimų ir pažeminimų, kuris neturtą praktikavo nuo prakartėlės iki Kalvarijos. Negali sekti Jėzaus tas, kuris yra pamėgęs žemiškus malonumus, kuris neneša kasdieninio kryžiaus, net to, kurį pats Dievas parinko ir siuntė. Tad panašėti į Jėzų, priartėti prie jo tobulumų - reiškia nešti kryžių.

Jei ilgimės apaštalavimo darbų, ir tai yra naujas akstinas kalti kūną prie kryžiaus. Kristus atpirko pasaulį kryžiaus kančia. Todėl kryžiaus dalis tenka ir mums, kaip Viešpaties bendradarbiams dėl sielų išganymo. Mūsų uolumas atneš tuo daugiau vaisiaus, juo pilniau dalyvausime Išganytojo kentėjimuose. Todėl šv.Paulius ir papildydavo savo kūne Kristaus kentėjimus, kad išprašytų Bažnyčiai malonių. Ta intencija ir dabar sielos aukojasi, kad būtų pagarbintas Dievas ir kad būtų išganytos sielos. Tiesa, kentėti yra sunku. Tačiau jei pažiūrėsime į Kristų, jei prisiminsime visą jo kančios gyvenimą, nebeišdrįsime aikčioti ir dejuoti. Mes dar nesame kentėję iki kraujo išliejimo. O pagaliau argi ne verta už praeinančių kentėjimų trupinėlį įgyti amžiną garbę sau ir kitoms sieloms, jei Viešpats už mus visus atidavė iki paskutinio lašo savo kraują?!

c/ Mūsų šventėjimo atžvilgiu - turime užtikrinti sau ištvermę gerame. Marinimasis yra geriausia priemonė išsisaugoti nuodėmės. Pamėgę malonumus ir nepakęsdami skausmų bei kovos, lengvai pasiduodame įvairioms pagundoms. Tad apsimarinimas apginkluoja mūsų valią prieš pagundas ir palengvina įveikti kūniškumą bei savimeilę. Kiekvienas, kad ir mažiausias, neigiamas aktas gali mus palenkti prie kitų neigiamų aktų. Pvz., pamelavus mažame dalyke, norint išsiteisinti ir išvengti pažeminimo, kyla pavojus būti neatviru ir sakramentalinės išpažinties valandėlėse, bijantis pažeminančio išpažinimo. Kovoti tenka su savimeile, kūniškumu, godumu.

Neužtenka vengti nuodėmės. Reikia žengti į priekį - reikia tobulėti. Ir čia pagrindinė kliūtis yra malonumų pamėgimas ir kryžiaus baimė. Daug kas norėtų tapti geresniu ir siekti Šven-

tumo, bet būgštauja dėl pastangų, reikalingų pažangai,bijosi išbandymų, kurių Viešpats nesigaili savo bičiuliams. Reikia atsiminti, kad gyvenimas yra kova, ir gėda mums, kovojantiems dėl amžino garbės vainiko,jei būsime mažiau narsūs kaip tie, kurie kovoja dėl kokios nors žemiškos dovanos. "Jie taip daro, norėdami gauti vystantį vainiką, o mes - nevystantį" /1 Kor 9,25/. Tad nesibijokime bausti kūną, pavergti jį. Bijomės kentėjimų, bet ar pagalvojame apie skaistyklos kančias, kurių gali mums tekti ilgam laikui, jei nepraktikuosime marinimosi ir visur pataikausime savo geismams ar savimeilei?!

Marinimusi turime užtikrinti sau amžiną gyvenimą dangaus karalystėje. Be marinimosi nėra tobulumo, nėra dorybės. Skaistumo neišlaikysi, pasiduodamas kūniškumui, neturto nemėgsi, jei nevaldysi godumo; nuolankiu, meilingu ir gailestingu nebūsi, jei nedrausminsi polinkių į puikybę, rūstybę,pavydą. Nerasime nė vienos dorybės, kurią būtų galima ilgesnį laiką praktikuoti be pastangų, be kovos, o tuo pačiu ir be marinimosi. "Trūkumas marinimosi yra nuodėmingų įpročių šaltinis ir visokio blogio priežastis, tuo tarpu marinimasis yra dorybių pagrindas, visokio gėrio šaltinis"/Tronson/.

Marinimasis, nors pareikalauja kentėjimų ir išsižadėjimų, tačiau jis yra priemonė, kuria įsigyjama tokių vertybių, dėl kurių apsimarinantis žmogus yra daug laimingesnis už pasaulio vaiką, atsidavusį nuodėmingiems malonumams. Kristus sako: "Ir kiekvienas, kas palieka namus, brolius, seseris, tėvą, motiną, vaikus, dirvas dėl manęs, gaus šimteriopai ir paveldės amžinąjį gyvenimą" /Mt 19,29/. Panašiai kalba ir šv.Paulius. Pamokęs apie kuklumą arba nuosaikumą visame, jis sako: "Dievo ramybė, pranokstanti visokią išmintį, sergės jūsų širdis ir mintis Kristuje Jėzuje" /Fil 4,7/. Juk jis ir pats buvo tokio gyvenimo gyvas pavyzdys. Jis daug kentėjo ir Evangeliją skelbdamas, ir su savimi kovodamas, o vienok sako: "Aš kupinas paguodos ir džiaugsmo visuose mūsų sielvartuose" /2 Kor 7,4/.

Skaitant šventųjų gyvenimus, ypatingai du dalyku krenta į akis: iš vienos pusės - baisūs išbandymai ir apsimarinimai, kuriuos jie laisvu noru pasirinkdavo, o iš antros pusės - jų kantrybė, džiaugsmas ir dvasios giedra kentėjimuose. Šventieji

pasiekia net to, kad pamilsta kryžių, ilgisi kentėjimų. Kankiniai kankinami sakydavę, kad panašioje puotoje niekada dar nėra buvę.

Meilė Dievui ir sieloms žymiai palengvina kentėjimus ir marinimąsi ir, jei kilniai praktikuojama marinimasis mažuose dalykuose, tai su laiku įstengiama daryti didelių aukų, įsigyjama kryžiaus meilės ir kryžiuje randama tikros dvasinės paguodos. Kryžiaus meilė - tai Dievo meilė, pakilusi iki deginamosios aukos tobulumo. Tokia meilė sudaro tobulumo esmę ir yra stipriausias ginklas kovoti su sielos priešais. Ji - geriausia priemonė padidinti savyje dieviškąjį gyvenimą, užtikrinti sau amžinąjį gyvenimą ir daugeliui padėti išganyti savo sielas.

3/APSIMARINIMO P RAKTIKA

Marinimasis privalo apimti visą žmogų - jo sielą ir kūną - nes visas žmogus, jei nėra drausmingas, gali būti proga nuodėmei. Tiesa, nuodėmė yra valios aktas, tačiau į valią turi įtakos kūnas, jausmai, mintys ir sielos galių dispozicija.

Marinimasis skelbia kovą netvarkingam malonumų ieškojimui. Pats malonumas nėra blogis. Priešingai: jis būna geras dalykas, jei yra palenktas Dievo nustatytam tikslui. Pats Dievas jungia pareigas su malonumu, kad jas lengviau būtų vykdyti. Malonumų randama valgydami, gerdami, dirbdami ir t.t. Taigi Dievo planuose malonumas yra priemonė, o ne tikslas. Nedraudžiama - ir Dievas leidžia - rasti pamėgimo pareigose. Tačiau trokšti malonumo kaip tikslo, be jokio sąryšio su pareiga, yra pavojinga, nes susidaro galimybė nuo leistinų malonumų lengvai pereiti prie nuodėmingų malonumų. Mėgti malonumus šalia pareigos - bus jau sunkesnė ar lengvesnė nuodėmė.

Marinimasis - tai atsisakymas blogų malonumų, priešingų Apvaizdos patvarkymui arba Dievo ir Bažnyčios įsakymams. Gera yra atsisakyti ir kai kurių leistinų malonumų - tuo užtikrinamas valios viešpatavimas kūniškumui. Šiuo tikslu ne vien atsisakome kai kurių malonumų, bet praktikuojamas ir pozityvus marinimasis.

Marinimasis reikia praktikuoti protingai ir atsargiai. Reikia atsižvelgti į fizines, psichines bei moralines jėgas ir į luomo pareigas.

a/ Reikia saugoti fizines jėgas. Dviem atvejais esame išstatyti į pavojų būti stipriai gundomi: kai kūnas per daug lepinamas ir kai per daug nusilpęs. Pastaruoju atveju lengva susirgti neurastenija.

b/ Turime saugoti moralines jėgas - nesiimti ilgesniam laikui neįvykdomų, viršijančių mūsų jėgas marinimųsi.

c/ Apsimarinimus reikia derinti prie luomo pareigų, kurios, kaip privalomos, turi pirmauti, gi priedinės praktikos turi būti antroje vietoje.

Marinimesi yra hierarchinė tvarka: vidiniai marinimaisi yra didesnės vertės už išorinius, nes labiau betarpiškai rauna blogį iš šaknų. Išoriniai marinimaisi palengvina praktikuoti vidinius: nepajėgsi vaizduotės sudrausminti, jei nepraktikuosi akių marinimosi - nevaldysi akių.

1. Kūno ir pojūčių marinimaisi. Kristus savo mokiniams, Bažnyčia tikintiesiems įsako laikytis pasninkų, praktikuoti susivaldymą. Kodėl? Todėl, kad sudrausmintas, apvaldytas kūnas yra naudingas sielos tarnas. Dėl sugedusios žmogaus prigimties kūnas ieško juslinių malonumų, nesiskaitydamas net su tuo, kas leista ir kas uždrausta. Žmogaus kūniškumas turi ypatingą potraukį prie neleistinų malonumų ir kai kada maištauja prieš aukštesniąsias galias. Jis yra pavojingas Dievo vaiko priešas, kadangi visur mus lydi: valgant, miegant, keliaujant. Pojūčiai - lyg durys neleistiniems malonumams įeiti. Todėl svarbu budėti.

a/ Laikytis išorinio kuklumo ir geros kūno laikysenos dėsnių. Elgesiui taisyklė: "Jūsų kūnai yra Kristaus nariai...jūsų kūnas yra šventovė jumyse gyvenančios Šventosios Dvasios"/ 1 Kor 7,15,19/. Tad reikia gerbti kūną kaip Dievo šventovę, kaip Kristaus narį, ir vengti viso to, kas žadina nesveiką smalsumą ir kūniškumo jausmus. Apdaras - paprastas, kuklus, švarus /plg."Filiotėja" III, 25/.

Reikia kūną valdyti - vengti lepinimosi, laikytis tiesiai, nesikūprinti, nepersilenkti į vieną ar kitą pusę, per dažnai nekaitalioti kūno padėties, nedėti koją ant kojos, nesiramstyti kėdėje ar klauptuke, vengti staigių judesių, neapvaldytų gestų. Tai marinimosi būdai, kurie nekenksmingi sveikatai ir neatkreipia kitų dėmesio.

Kai kas pasirenka ir kitokios rūšies marinimųsi,kad pabaustų kūną ir pasiskatintų prie didesnio maldingumo. Toms ypatingesnėms praktikoms panaudojama geležinės apyrankės, retežėliai, ašutiniai diržai, plakimasis ir t.t. Tačiau reikia saugotis keistumų ir viso to, kas pataikautų tuštybei. Šiems apsimarinimams būtinas ir dvasios vado leidimas.

b/ A k i ų k u k l u m a s. Yra pažvelgimų nuodėmingų, nuo kurių reikia būtinai atsisakyti. Taip pat yra pažvelgimų pavojingų : akių įsmeigimas į žmones ar daiktus gali sukelti pagundas. Tad, nuoširdžiai trokštant išganyti sielą, reikia praktikuoti akių smalsumo marinimą - vengti žiūrėti be reikalo pro langą, palaikyti natūralų akių kuklumą santykiuose su kitais. Saugokimės dirbtinio kuklumo. Ipraskime dažnai pažvelgti į šventųjų paveikslus, bažnyčias, kryžių, ir tuo pasiskatinkime prie didesnės Dievo ir jo šventųjų pagarbos bei meilės.

c/ K l a u s o s ir k a l b o s m a r i n i m a s. Nieko nekalbėkime ir nieko nesiklausykime, kas būtų priešinga artimo meilei, skaistybei, nuolankumui ir kitoms krikščioniškoms dorybėms. "Blogos šnekos sugadina gerus papročius", - sako šv.Paulius /1 Kor 15,33/ Reikia saugotis viso, kas sukeltų smalsumą, įžiebtų aistras, vestų prie nuodėmės. Pikti žodžiai kelia nesantaikas, nepasitikėjimus, neprietelystes. Reikia vengti to, kas galėtų sudrumsti meilę ir sielos ramybę.

Marindami smalsumą, venkime klausimų, patenkinančių vien smalsumą, patraukiančių į plepumą - ne tik kad nereikalingą, bet ir pavojingą. Negatyvių priemonių nepakanka. Reikia saugotis kitiems duoti pastabas, o stropiai bei taktiškai kreipti pašnekesį į gerus, pavyzdingus dalykus.

d/ K i t ų p o j ū č i ų m a r i n i m a s. Kas sakyta apie regėjimą, girdėjimą, kalbėjimą, tas tinka ir kitiems pojūčiams, k.a.: l-ytėjimui, uoslei, šalčio ir šilumos jutimui ir kt.

2. <u>Vidinių galių marinimas.</u> Čia priklauso vaizduotė ir atmintis. Jų veikimas bendras, kadangi atminties darbą visuomet lydi vaizdai. Vaizduotė ir atmintis - dvi brangios sielos galios, suteikiančios protui medžiagos, išryškinančios tiesą vaizdais ir faktais. Vaizduotę ir atmintį reikia palenkti protui ir valiai, nes jos, vienos paliktos, visokiais prisi-

minimais ir vaizdais blaško sielą maldos ir darbo valandose, gaišina laiką, sukelia pagundas prieš skaistybę, artimo meilę, nuolankumą ir kitas dorybes. Valdant vaizduotę ir atmintį, reikia šalinti visus pavojingus vaizdus ir prisiminimus - praeities, dabarties, ateities. Saugokimės nenaudingų minčių, kurioms veltui leidžiamas laikas ir kuriomis iššaukiamos pavojingos mintys. Nenaudingų minčių marinimas, kaip sako šventieji, yra mirtis blogoms mintims.

Geriausia - pozityvi priemonė. Norint apvaldyti pavojingas ir nenaudingas mintis, reikia stropiai vykdyti dabarties pareigas: darbo, mokslo, įvairių reikalų pareigas. Sutelkti dėmesį į dirbamą darbą - geriausia priemonė gerai daryti tai, ką darai. Naudinga pasinaudoti vaizduote ir atmintimi maldingumo pagyvinimui ir paįvairinimui. Atmintis teieško šventose knygose, liturginėse maldose gražiausių tekstų, palyginimų, vaizdų. Vaizduotė tepalengvina praktikuoti Dievo Apvaizdos prisiminimą ir konkretų Kristaus bei Marijos gyvenimo paslapčių prisiminimą. Užpildykime vaizduotę gražiais šventais vaizdais, tada neliks vietos pavojingiems ir nuodėmingiems vaizdams.

3. Aistrų tramdymas. Aistros /filosofine prasme/ - tai gyvos, dažnai įkyrios jėgos, kurias galime panaudoti geram ar blogam. Svarbu kreipti jas į kilnų tikslą.

Aistrų priskaitoma vienuolika:

1/ m e i l ė - aistra, sujungta su kokiu nors asmeniu ar daiktu, kuris patinka ir norima jį turėti;

2/ n e a p y k a n t a - aistra, sujungta su noru atstumti, atitolinti tai, kas nepatinka. Neapkenčiame to, kas priešinasi mūsų meilei; neapkenčiame asmens, kuris kliudo pasiekti tai, ką mylime; neapkenčiame ligos, nes mylime sveikatą;

3/ t r o š k i m a s - tai gėrio ieškojimas: ieškome to, ką mylime;

4/ b j a u r ė j i m a s i s /vengimas/ - šalinamės nuo blogio, kuris prie mūsų artėja;

5/ d ž i a u g s m a s - tai gėrio pasiturėjimas, juo naudojimasis;

6/ n u l i ū d i m a s - liūdime dėl esamo blogio, kurio negalime atstumti;

7/ d r ą s u m a s /įžūlumas/ - pastangos susijungti su mylimu objektu, kurio pasiekimas yra sunkus;
8/ b a i m ė - ragina tolintis nuo blogio, kurio išvengti sunku;
9/ v i l t i s - su užsidegimu krypstama į mylimą objektą, kurio pasiekimas galimas, bet sunkus;
10/ n u s i v y l i m a s - gimsta sieloje tada, kai objekto įsigijimas atrodo negalimas;
11/ p y k t i s - atmeta tai, kas mums kenkia, ir žadina keršto troškimą.

Šešių pirmųjų aistrų šaltinis yra g e i d ž i a n t i s n o r a s/appetitus concupiscibilis/,penkių paskutiniųjų aistrų šaltinis - š i r s t a n t i s n o r a s /appetitus irascibilis/.

a/ Kaip naudotis aistromis /psichologinis dėsnis/. Norint aistras apvaldyti, pirmiausia reikia melsti Dievo malonės, be to, uoliai ir nuoširdžiai naudotis sakramentais, taip pat - laikytis protingos praktikos, paremtos psichologija.

Kiekviena idėja iššaukia jai atitinkamą aktą, ypač jei idėją lydi stiprūs įsitikinimai. Pvz., mintis apie kūnišką malonumą gali sukelti to malonumo troškimą ir dažnai - kūnišką aktą. Kilnios mintys paskatina kilniems darbams. Tad, norint suvaldyti blogas aistras, reikia vengti blogų, nuodėmingų minčių ir vaizdų, o palaikyti gražias, kilnias mintis, vaizdus. Minties įtaka trunka tol, kol kita stipresnė mintis jo nenuslopina. Svarbu stiprinti gerus troškimus, prailginti juos, mąstyti apie juos ir jais užgniaužti blogus troškimus. Minties įtaka stiprėja, kai ją jungiame su giminingomis mintimis, kurios kilusią idėją-mintį praturtina, išryškina. Pvz., sielos išganymo mintis ir troškimas darosi stipresnis, kai tą mintį ir troškimą jungiame su idėja darbų artimo sielos išganymui. Idėja pasiekia savo stiprumo viršūnę, kai darosi apimanti visas kitas mintis ir darbus. Pvz., gamtinėj srityj gyvenama viena mintimi - įvykdyti kokį išradimą. Antgamtinėj srity - kai kurie žmonės persiima kuria nors Evangelijos mintimi ir ji darosi jų gyvenimo regula: "Ką padės žmogui, jei ir visą pasaulį laimėtix,o siela kęstų nuostolį", arba: "Man gyvenimas yra Kristus!"

Svarbu stiprinti savyje geras vedamąsias idėjas, viską apimančias idėjas, sutraukti jas į šūkį, pvz.: "Dievas mano viskas!" "Didesnei Dievo garbei!" "Kas turi Jėzų, turi viską!" ; "Būti su Jėzumi - tai rojus!" Šitokiais šūkiais lengviau yra nugalėti blogąsias aistras, o naudotis geromis.

b/ Kaip sutramdyti aistras.- Kylančius netvarkingu susijaudinimus reikia slopinti gamtinėmis ir antgamtinėmis priemonėmis. Valia, malonės remiama, nuo pat pradžios turi blogų aistrų apraiškas sulaikyti, naikinti, šalinti. Susilaikykime nuo išorinių aktų ar gestų, kurie lydi ar stiprina aistras, ir jos greitai aprims. Pvz., pykčiui bekylant, reikia susilaikyti nuo staigių judesių , garsių šauksmų: patylėkime iki grįš ramybė. Perdaug gyvą prisirišimą prie kitų asmenų reikia slopinti vengiant susitikimų, kalbų, palytėjimų. Stenkimės užsimiršti, negalvoti apie aistras sukeliantį objektą. Pvz., pajutus prisirišimą, galima vaizduotę ir protą nukreipti į mokslinius dalykus, žaidimus, gražų pokalbį su kitais asmenimis, arba išeikime pasivaikščioti, pasigėrėti gamta. Aprimę turime pagalvoti, kokie nuostoliai dabarčiai ir ateičiai susidaro iš perdaug jausminių prisirišimų, turime susivokti, kad prisirišimai kliudo tobulėti, sudaro pavojų sielos išganymui, papiktina kitus ir pan.

Taip pat stenkimės sužadinti pozityvius aktus, priešingus aistroms. Pvz., kilus antipatijai, reikia stengtis elgtis taip, lyg norėtume laimėti to asmens simpatiją, pasitarnauti jam, pasimelsti už tą asmenį, kuris yra mums antipatiškas. Jaučiant prisirišimą - praktikuokime tam tikros rūšies abejingumą to asmens atžvilgiu /išoriniai rodykime jam paprastą mandagumą, kaip ir kiekvienam eiliniam žmogui/.

c/ Kaip palenkti aistras į gerą. Meilę ir džiaugsmą reikia kreipti į geras antgamtines prietelystes. Mylėkime Kristų, kuris yra iš visų prietelių jautriausias, meilingiausias, kilniausias.

Neapykantą ir bjaurėjimąsi nukriepkime į nuodėmę, į blogus įpročius, į visa, kas veda į nuodėmę. Neapkęskime ne blogo žmogaus, bet tik jo blogybių.

Troškimą nukreipkime į šventą antgamtinę ambiciją - tapti šventu, apaštalu savęs tobulinimosi pastangomis.

Liūdesio nepaverskime melancholija: nuliūdimas tevirsta švelnia rezignacija išbandymuose. Reikškime užuojautos kenčian-

čiam Jėzui, Jėzui vargstančiuose žmonėse.

Viltis tevirsta krikščioniška viltimi, tvirtu pasitikėjimu Dievu. Tuo padidinamos jėgos siekti gėrio.

Nusivylimas tepasikeičia į teisingą nepasitikėjimą savimi, kuris gimsta dėl mūsų silpnumo, nuodėmingumo, tačiau nepasitikėjimo savimi saikas turi būti palaikomas pasitikėjimu Dievu.

Baimė neprivalo silpninti sveikatos, bet priešingai: turi būti energijos šaltinis. Reikia bijotis nuodėmės ir pragaro, bijotis įžeisti Dievą, bet ir kovoti su blogiu.

Pyktis tevirsta šventu ir teisingu, kuris padarytų sielą atsparesne blogiui.

Drąsumas tevirsta sunkenybių ir pavojų nebijojimu: juo dalykas sunkesnis, tuo mūsų pastangos vertesnės.

Aistroms nukreipti į gera geriausia priemonė yra mąstymas su refleksijomis, gražiais jausmais ir kilniais pasiryžimais. Mąstymu susidarome idealą ir gilius įsitikinimus, kurie kasdien mus artina prie idealo. Turime žadinti ir palaikyti sieloje supratimus ir jausmus, atitinkančius norimai praktikuoti dorybei, šalinti vaizdus ir įspūdžius, atitinkančius norimam išvengti nusikaltimui ar ydai.

d/ S-aikingumas aistrų naudojime. Net kreipiant aistras į gera, reikia laikytis saiko, t.y. vaduotis protu ir valia, kuriems vairas - tikėjimas ir malonė. Pvz., perdaug didelis maldos troškimas gali nusilpninti protą; jausminėmis pastangomis besireiškianti meilė Jėzui gali sunaikinti kūną ir sielą; uolumas gali virsti persidirbimu; džiaugsmas - išsiblaškymu. Saugokimės staigių ir stiprių užsidegimų, nes daugiausia gero padaro ramus ir ištvermingas darbas .

Naudinga dėl aistrų drausminimo tartis su dvasios vadovu ir pasiduoti jo išmintingiems patarimams.

Aistras ir troškimus kultūrinant, reikia laikytis saiko ir ramumo, vengti paskubinimų, įtampos. Prieš didelių pastangų reikalaujantį darbą pailsėkime. Tam pavyzdį paliko Kristus. Jis kvietė apaštalus į poilsį: "Eikite sau vieni į negyvenamą vietą ir truputį pailsėkite" /Mk 6, 31/.

Taip vairuojamos aistros nebus kliūtis tobulėti. Priešingai: jos bus sėkminga priemonė, kasdien mus artinanti prie tobulumo. Jas apvaldydami, lengviau galėsime sudrausminti ir aukštesnes galias.

4. Aukštesnių galių drausminimas. Protas ir valia sudaro aukštesniąsias sielos galias. Ir jas reikia drausminti, nes ir jos yra paliestos gimtosios nuodėmės.

a/ P r o t o d r a u s m i n i m a s. Protas yra mums duotas pažinti tiesai, ypač pažinti Dievą ir dieviškuosius dalykus. Tikroji sielos saulė yra Dievas, kuris apšviečia sielą dvejopa šviesa: proto ir tikėjimo. Toji šviesa yra būtina tiesai pažinti, nes, niekindami šviesą, tik apakiname save. Praktiškasis protas, vadinamas s ą ž i n ė s vardu, reguliuoja mūsų moralinį ir antgamtinį gyvenimą. Proto lavinimas svarbus dėl to, kad protas apšviečia valią ir duoda jai kryptį į gėrį. Kad tą uždavinį protas geriau atliktų, turime marinti jo ydingus polinkius. Jiems priklauso: nemokslumas /nemokslus tas, kurs sunkiai duodasi pamokomas/, blogas smalsumas, puikybė ir užsispyrimas.

N e m o k s l u m a s įveikiamas sistemingu ir ištvermingu mokslinimusi, ypač pažinimu dieviškųjų tiesų, pažinimu priemonių tikslui siekti. Ypač privalome rūpintis įsisavinti išganymo mokslą.

S m a l s u m a s - tai proto liga, prisidedanti prie tikėjimo dalykų ignoravimo. Smalsumas traukia mus prie tų žinių, kurios mums patinka, o ne prie tų, kurios mums naudingos ir būtinos žinoti, ir tuo būdu veltui praleidžiamas laikas. Smalsumą dažnai lydi skubėjimas, užsidegimas, paviršutiniškumas. Tad smalsumą reikia valdyti:

- mokytis ne to, kas malonu, bet kas naudinga ir būtina;
- skaityboje vengti skubėjimo - skaityti lėtai, kad geriau suprastume ir brangintume tai, ką skaitome;
- skaitant, studijuojajant vadovautis antgamtinėmis intencijomis - kad pasitarnautume sau ir kitiems.

P u i k y b ė - reikia vengti proto puikybės, kuri pavojingesnė už valios puikybę. Proto puikybė sunkina tikėti ir paklusti vyresniesiems. Prisirišama prie savo sprendimų, nemėgstama tartis. Iš čia - neatsargumas, užsispyrimas, aštrumas, nesantaikos. Proto puikybę gydant reikia:

- kūdikiškai pasiduoti, nusilenkti tikėjimo mokslui, vengti hiperkritinės dvasios;
- diskusijose ieškoti tiesos ir laikytis nuolankumo bei

artimo meilės dėsnių;

- reikalingus dalykus skaityti ir studijuoti metodiškai, ištvermingai ir antgamtinėje dvasioje; trokšti pažinti tiesą, pamilti ją ir pagal ją gyventi.

b/ V a l i o s l a v i n i m a s. Valia yra svarbiausioji žmogaus galia, visų galių valdovė, vadovaujanti visoms galioms. Nuo valios priklauso visų žmogaus aktų laisvė, nuopelnai ar kaltė. Kas valdo valią, tas valdo visą žmogų. Valia yra gerai sunormuota, kai turi pakankamai jėgų įsakinėti žemesniosioms galioms ir pakankamai lankstumo būti klusni Dievui. Tai dvigubas valios vaidmuo.

Įsakinėti žemesniosioms galioms yra sunku. Čia reikia takto ir griežtumo bei tvirtumo. Labai sunkiai, ir tai tik dažnai kartojamomis pastangomis, žemesniosios galio ir aistros pasiduoda valios patvarkymams.

Taip pat sunku yra palenkti savo valią Dievo valiai, nes esame linkę į nepriklausomumą. Kadangi Dievo valia negali mus pašventinti, nepareikalaudama aukų, tad dažnai pabūgstama pastangų, ir savo pamėgimus, savo įgeidžius iškeliame virš šventosios Dievo valios.

Praktiškos priemonės: lavinant valią, reikia ją padaryti pakankamai stipria, kad turėtų jėgų įsakinėti kūnui ir juslinėms galioms. Tuo tikslu reikia šalinti kliūtis ir naudotis pozityvinėmis priemonėmis.

Pagrindinės vidinės kliūtys:

- neapsisvarstymas, neapsigalvojimas prieš aktą. Vaduojamasi aistra, rutina, įgeidžiais. Prieš aktą būtinai reikia pagalvoti ir paklausti save, ko Dievas nori;

- karščiavimasis bei skubėjimas yra nuostolingas ir kūnui ir sielai, naikina jų pajėgumą ir dažnai nukreipia žmogų prie blogio. Reikia ramumo bei saiko ir gerame, norint įžiebti patvarią, o ne šiaudinę ugnį;

- neatidumas, nerūpestingumas, precizijos trūkumas, tingumas nugalimas stiprinant savo įsitikinimus ir didinant valios energiją geromis pastangomis;

- nepasisekimo baimė, pasitikėjimo trūkumas ypatingai silpnina mūsų jėgas. Reikia atsiminti, kad su Dievo pagalba visada susilauksime gerų rezultatų.

Išorinės kliūtys:

- atsižvelgimas į žmones, jų nuomonę daro mus belaisviais - bijomasi kritikos, pajuokos. Tuo tarpu žinotina, kad tikrąją vertę turi tik Dievo sprendimas, kuris visada yra protingas ir teisingas;

- blogi pavyzdžiai lengviau patraukia tada, kai atitinka mūsų įgimtus polinkius. Žinokime, kad vienintelis sektinas pavyzdys yra Jėzus Kristus, mūsų Vadas ir Mokytojas!

P o z i t y v i n ė s   p r i e m o n ė s - harmoningai jungti proto, valios ir malonės darbą. Protas turi patiekti valiai gilių įsitikinimų. Įsitikinimai privalo būti tos rūšies, kurie aplenktų mūsų valią pasirinkti tai, kas sutinka su Dievo valia. Įsitikinimų santrauka: "Dievas yra mano tikslas,Jėzus - mano kelias, kuriuo turiu eiti pas Tėvą. Viską privalau daryti Dievui vienybėje su Jėzumi Kristumi. Nuodėmė yra vienintelė kliūtis mano kelyje į tikslą, tad turiu jos vengti. Jei nusidėjau, reikia kaltę atitaisyti. Būtina ir pakankama priemonė nuodėmei išvengti yra nuolat vykdyti Dievo valią. Turiu be paliovos stengtis tą valią pažinti ir savo elgesį prie jos derinti. To tikslo siekiant, turiu dažnai kartoti šv.Pauliaus žodžius, ištartus atsivertimo valandėlėje: "Viešpatie, ką nori, kad daryčiau?" - Vakare turiu padaryti stropų sąžinės tyrimą".

Šie įsitikinimai bus įtakingi valiai, kuri iš savo pusės darysis tvirtai ir ištvermingai veikli. Valiai reikia:

- r y ž t i n g u m o - pasvarsčius ir pasimeldus, nesvyruoti, veikti nedelsiant. Gyvenimas perdaug trumpas, kad galėtume daug laiko aukoti apsisvarstymams. Reikia ryžtis daryti tai, kas atrodo labiau sutinka su Dievo valia. Dievas,matydamas mūsų gerus nusiteikimus, laimins ir mūsų darbus;

- t v i r t u m o - nepakanka sakyti: "Norėčiau, trokščiau". Reikia sau tarti: "Noriu! ir noriu bet kuria kaina". Ir imtis darbo tuojau pat, nelaukiant rytojaus nei didelių progų. Ištikimybė mažuose dalykuose užtikrina ištikimybę ir didžiuose dalykuose;

- i š t v e r m ė s - dažnai naujinkime pastangas, nenusiminkime, jei nepasiseka kas nors. Tada tik pralaimėsime,kai liausimės kovoję. Jei ir pajustume vieną kitą silpnybę,jei ir gautume vieną kitą žaizdą, likimės ramūs ir jauskimės laimėtojais, nes, remdamiesi Dievu, tikrai esame neįveikiami. Jei

atsitiktų nelaimė nusidėti, žinokime, kad nėra tokios žaizdos ar ligos, kurios dieviškasis sielų Gydytojas neišgydytų!

Svarbiausia - mokėti naudotis dieviškąja malone. Jei nuolankiai ir su pasitikėjimu prašysime Viešpaties malonių, visada jų gausime. Gi su malone esame neįveikiami. Dažnai naujinkime įsitikinimus, kad malonė mums yra reikalinga, ypač prieš kokį svarbesnį darbą. Prašykime malonės vienybėje su Kristumi. Kristus yra ne vien pavyzdys, bet ir bendradarbis, tad su pasitikėjimu remkimės juo. Išganymo reikaluose su jo pagalba visko galime imtis ir viską įvykdysime. "Visa galiu tame, kurs mane stiprina". Tada mūsų valia bus tvirta, kadangi pats Viešpats bus mūsų stiprybė. Valia bus ir laisva, kadangi tikroji laisvė yra užtikrinti proto ir valios pergalę prieš instinktus ir kūniškumą, nepasiduoti terorizuojančioms aistroms. Tuo būdu pasieksime marinimosi tikslą - pojūčiai ir žemesniosios galios bus palenkti valiai, o valia - Dievui.

Tuo keliu einant, lengviau naikinti ir septynias ydas, arba didžiąsias nuodėmes.

4/ KOVA SU SEPTYNIOMIS DIDŽIOSIOMIS YDOMIS

Ši kova - tai savos rūšies apsimarinimas, kurio tikslas yra sunaikinti mumyse polinkius į moralinį blogį, į nuodėmes. Bendrai apie šiuos polinkius, kaip mūsų krikščioniškojo gyvenimo priešus, jau yra kalbėta anksčiau /žr.Id."Kova prieš trejopą geismą"/. Dabar susipažinkime su jais kiek išsamiau.

Šv.apaštalo Jono vadinamoji "gyvenimo puikybė" /1 Jn 2,16/ reiškiasi gyvenimo puikybe, pavydu, p ykčiu: "kūno geismas" reiškiasi smaguriavimu, paleistuvyste, tinginyste; "akių geismas" - gobšumu. Kai kas šias ydas dar vadina didžiosiomis nuodėmėmis ta prasme, kad jos pastūmėja žmogų į pačias didžiausias nuodėmes.

1. Puikybė -

tai nukryp imas nuo to teisėto jausmo, kurio įtakoje mes branginame visa, kas mumyse yra gera ir norime, kad ir kiti tai vertintų ir brangintų. Ne tik galime, bet ir privalome branginti visa tai,ką iš Dievo turime gera. Jis juk yra viso to pirmoji priežastis ir galutinis tikslas. Taip besireiškiąs šis jausmas garbina Dievą ir nuteikia mus gerbti pačius save.Galima trokšti, kad ir kiti matytų, kas yra mumyse gera, tai brangintų ir dėl to garbintų Dievą. Ir mes turime kituose žmonėse matyti

kas yra gera, ir garbinti Dievą, kuris yra taip geras žmonėms. Šis abipusis vieni kitų vertinimas gerina žmonių tarpusavio santykius.

Deja, gyvenime dažnai būna kitaip. Juk daug kas užmiršta, kad visa, kas juose yra gero, yra gauta iš Dievo. Jie laiko save absoliučiais viso to gero savininkais ir taip patenka į klaidą - tarsi Dievas nebūtų viso to pirminė priežastis. Jie gyvena vien dėl savęs, visa rikiuoja į save, ir taip patenka į antrą klaidą - tarsi Dievas nebūtų viso ko galutinis tikslas. Vadinasi, puikybėje yra dvejopa netvarka.

P u i k y b ė - tai netvarkinga savęs meilė, kurios įtakoje žmogus /įsakmiai ar ne/ save gerbia taip, tarsi jis būtų savo gyvenimo pirminė priežastis ir galutinis tikslas. Vadinasi, puikybė - tai tam tikra stabmeldystės rūšis.

Idant mūsų kova su šia yda būtų sėkmingesnė, susipažinsime su:

a/ pagrindinėmis puikybės formomis,

b/ blogaisiais puikybės padariniais,

c/ puikybės blogiu,

d/ būdais puikybei nugalėti.

a/ Pagrindinės p u i k y b ė s f o r m o s.

Pirmoji puikybės forma - tai savęs laikymas, įsakmiai ar ne /explicite ar implicite/, pirmąja savo gyvenimo priežastimi.

Maža tokių, kurie įsakmiai save laiko savo gyvenimo pirmine priežastimi. Taip elgiasi bedieviai, kurie, sąmoningai neigdami Dievo buvimą, žmogų laiko nuo nieko nepriklausančiu viešpačiu. "Beprotis sau vienas nusprendė: nėr Dievo!" /Ps 13,1/. Panašiai pasielgė Liuciferis, kuris atsisakė paklusti Dievo planams ir pats pasiryžo, nepriklausomai nuo nieko, kurti savo laimę. Jo įtakoje panašiai pasielgė ir pirmieji mūsų tėvai.

Daug daugiau žmonių patenka į šią klaidą dėl apdairumo trūkumo. Jie elgiasi su iš Dievo gautomis dovanomis/ kaip gamtinėmis, taip ir antgamtinėmis/ kaip su savo. Teorijoje jie pripažįsta, kad Dievas yra viso pirminė priežastis, bet praktikoje jie taip brangina save, tarsi patys būtų sukūrę savyje visa, kas tik yra juose gero. Puikybės įtakoje savo gerosios savybės išpučiama kaip muilo burbulus, priskiriame sau tai, ko neturime,

užmerkiame akis savo ydoms bei trūkumams. Kitų gi atžvilgiu užmerkiama akis gerosioms savybėms, o į jų trūkumus žiūrima mikroskopiškai. Savo vyresniuosius nuolat kritikuojama, net ur geri jų potvarkiai aiškinama į bloga, ir taip puikuoliams klusnumas tampa labai sunkus.

Antroji puikybės forma - tai laikymas savęs /įsakmiai ar ne/ galutiniu savo gyvenimo tikslu, į kurį visa rikiuojama. Ši puikybės forma kyla iš pirmosios, nes kas save laiko savo gyvenimo priežastimi, tas nuosekliai save laiko ir galutiniu savo gyvenimo tikslu.

Žinoma, maža yra tokių, kurie būtų taip apsisprendę sąmoningai. Tokie yra tik bedieviai. Tačiau praktikoje nemaža tokių, kurie šioje klaidoje yra per neapdairumą. Jie nori būti giriami dėl savo gerų darbų, tarsi patys būtų vieninteliai jų autoriai. Jie ir daro gerus darbus daugiausia dėl to, kad būtų giriami. Jie elgiasi egoistiškai. Jų gyvenimo centras yra jųjų "aš". Jų garbės yra aukščiausias jų elgesio motyvas. Savo garbei jie pajungia ir Dievo malones, ir tėvynės bei artimo interesus.

P anašių žmonių yra ir tarp pamaldžiųjų.Jie savo pamaldume ieško savęs. Jie priekaištauja Dievui, kad jis ne pagal jų norus ir planus valdo žmonijos gyvenimą, jei jis neduoda jiems paguodų, neskuba išklausyti jų prašymų ir t.t.

Tenka konstatuoti gyvenimo faktą, kad viena ar antra puikybės forma serga ir siekiantieji tobulumo. Daug kas iš šių ligonių ir nežino, kad jie serga, nes ši l iga sunkiai diagnozuojama, ypač pirmykštėse savo fazėse.

b/ Blogieji p u i k y b ė s p a d a r i n i a i.

Pagrindiniai puikybės padariniai - tai perdėtas savimi pasitikėjimas, ambicija, ieškojimas neužtarnautų pagyrimų /vana gloria/

Per didelio pasitikėjimo įtakoje žmogus griebiasi darbų, kuriuos gerai padaryti neturi nei jėgų, nei sugebėjimų. Taip atsitinka dėl to, kad žmogus puikybės įtakoje savęs gerai nepažįsta, nes jis yra susidaręs apie save per gerą nuomonę. Jis savo gerąsias savybes mato išpūstoj nenatūralioj formoj. Todėl ir griebiasi darbų, atitinkančių šias išpūstas formas, o ne pagal savo tikrą pajėgumą bei sugebėjimą. Tokie žmonės manosi galį visa pažinti, visas gyvenimo problemas geriau už kitus spręsti. Moralinėj plotmėj - jie taip pat mano esą geresni už kitus, ir tai, kas kitus gali įnuodėmę įstumti, jie laiko sau

nepavojingu. Dvasios gyvenime jie ima "keliais tonais aukščiau", kaip kad iš tikrųjų reikėtų .

Per didelis pasitikėjimas savimi puikybės įtakoje sukelia ambiciją, kuri yra ne kas kita, kaip troškimas pagarbos, titulų, valdžios ir kt. Ambicingieji, pervertindami save, laiko save aukštesniais už kitus, ir todėl tinkamais kitus valdyti. Pagal šv. Tomą Akvinietį ambicija reiškiasi trimis būdais: ieškoma pagarbos, kuri yra neužsitarnauta ir viršija nuopelnus; ieškoma jos sau, savo garbei, o ne Dievo garbei; mėgaujamasi pagarba kaip tokia, nenukreipiant jos kitų labui, t.y. nepaisoma Dievo įvestos tvarkos, pagal kurią aukštesnieji turi darbuotis žemesniųjų labui. A mbicijos valdos yra pl-ačios. Ji viešpatauja politiniame gyvenime,nesiskaitydama nei su priemonėmis, nei su kitų labu. Ji viešpatauja moksle, stengdamasi visokiais būdais priversti kitus savo pažiūras laikyti paskutiniu mokslo žodžiu. Ji viešpatauja ir visuomenėje, pataikavimu įsiverždama į aukščiausius postus. Ji nepalieka ramybėje ir Viešpaties vynuogyno - Bažnyčios.

Ieškojimas neužtarnautų pagyrimų skiriasi nuo puikybės tuo, kad puikuolis mėgaujasi savo garbe prieš kitus, o tuščiagarbis visa daro, kad kiti jį girtų. Kas trokšta, kad jo darbai, jo talentai būtų pripažinti dėl to, idant Dievas būtų garbinamas, o jis turėtų galimybės pasidarbuoti Dievo garbei, tas nenusideda. Bet šis kelias yra slidus ir nevienas,juo eidamas,paslydo į puikybės liūną. Ieškojimas pagyrimų yra blogas tada, kada jų elgetaujama sau, elgetaujama už nevertus pagyrimo darbus ir ieškoma pagyrimų pas tuos, kurių nuomonė šiuo reikalu neturi vertės. Iš tiesų, niekas geriau nėra pavaizdavęs tuščiagarbių, kaip šv.Pranciškus Salezas: "Tuščia garbe vadiname tą menką ir niekingą jausmą, kurio įtakoje mėgstama girtis tais dalykais, kurių mumyse nėra, arba kad ir yra, bet jie nėra mūsų, arba nors mes juos turime ir jie yra mūsų, bet yra tokios rūšies, kad nėra ko jais didžiuotis. Giminės kilmingumas, galiūnų palankumas, žmonių pagarba ir palankumas - visa tai ne mūsų pačių nuosavybė,bet mūsų bočių palikimas arba kitų žmonių mums reiškiamas gerumas. Esama tokių, kurie mėgsta didžiuotis savo žirgais, skrybėlės plunksnomis, puikiais rūbais. Ar tai ne kvailystė? Jeigu čia ir būtų kas pagirtina, tai ne asmuo, bet jo arklys, paukštis ar siuvėjas...

Yra ir tokių, kurie, neturėdami kuo pasigirti, didžiuojasi savo sugarbanotais plaukais, baltomis rankomis, mokėjimu šokti, dainuoti, niekus plepėti. Visi tie vargšai norėtų savo vidaus tuštumą įvairiais menkniekiais pridengti ir savo menkumą kuo nors užtušuoti. Kiti vėl giriasi savo mokslu, ir savo menkumą kuo nors užtušuoti. Kiti vėl giriasi savo mokslu, kitiems neleisdami nė žodžio ištarti, norėdami visus mokyti. Tokie teisingai yra vadinami pedantais, pasipūtėliais. Visa tai yra tuštybė ir kvailybė ir negali suteikti rimtos pagarbos ar pagyrimo" /"Filiotėja" III,4/. Tarp tuščios garbės ieškotojų yra pagyrūnų, kurie kalba tik apie save, apie savo šeimas, apie savo "žygdarbius", stengdamiesi klausytojuose sukelti nusistebėjimo, susižavėjimo visa tuo. Be to, jie stengiasi užvesti kalbą apie tuos įvykius, kurių herojais galėtų save pavaizduoti. Jei kartais jie užsimena apie vieną kitą nežymią savo silpnybę, tai tik dėl to, kad išgirstų iš kitų pateisinimą.

Kiti tuščiagarbiai yra paradininkais, kurie stengiasi į save atkreipti kitų dėmesį prašmatniomis madomis, išskirtina elgsena bei vilkėsena. Tarp tuščiagarbių yra ir veidmainių, kurie sąmoningai slepia savo dvasios skurdą po kilnių dorybių išorine forma.

c/ P u i k y b ė s b l o g i s. Kad geriau suprastume puikybės blogį, pasvarstysime puikybės, kaip tokios, blogumą ir puikybės blogus padarinius.

<u>Puikybės, kaip tokios, blogumas.</u> Puikybė tikrąja prasme /kai sąmoningai bei valingai, įsakmiai ar ne, uzurpuojama Dievo teisės/ yra sunki nuodėmė . Pasak šv.Tomo Akviniečio, tai pati sunkiausia nuodėmė, nes atsisakome pripažinti aukščiausiąją Dievo valdžią. Taigi norėti būti nuo nieko nepriklausomu ir atsisakyti paklusti Dievui ar jo teisėtiems atstovams dideliame dalyke yra sunki nuodėmė, nes toks elgesys - tai sukilimas prieš Dievą. Sunki nuodėmė taip pat bus tada,jei priskiriama sau tai, kas turima tiesioginiai iš Dievo /pvz., pašvenčiančioji malonė, siela/. Sunkiai nusidedama,kai veikiama vien dėl savęs, kaip savo gyvenimo galutinio tikslo.

Moderuotoji puikybė - kai pripažįstama Dievą esant pirmine visa ko priežastimi ir galutiniu tikslu, tačiau neatiduodama jam viso, kas jam priklauso: padaroma dalinė skriauda Dievo garbei - atleidžiamoji nuodėmė. Taip nusideda tie, kurie giriasi

savo geromis savybėmis bei d orybėmis, tarsi tai būtų išimtinai jų pačių nuosavybė. Taip pat ir tie, kurie per daug pasitiki savimi, yra ambicingi, bet dideliuose dalykuose nenusižengia nei Dievui, nei žmonių įsakymams.

Puikybės blogi padariniai - neslopinama puikybė prasiveržia pavojingiausiai padariniais. Juk dėl daugelio karų yra kalba valdovų puikybė. O kiek dėl puikybės kyla nesutarimų šeimose, bendruomenėse?! Štai dėl ko Bažnyčios Tėvai sako, kad puikybė esanti visų kitų ydų šaknis, kad ji yra pražudžiusi daug ir dorybingų žmonių.

Krikščioniško tobulumo požiūriu galima tvirtinti, kad puikybė yra didelis tobulumo priešas, nes ji padaro sielą bejėge augti tobulume ir tampa daugelio nuodėmių versme.

1/ Puikybė sutrukdo sielai gauti daug malonių, tuo pačiu ir nuopelnų, nes Dievas gausiai duoda malonių nuolankiems ir neduoda jų puikiesiems: "Dievas priešinasi išpuikėliams, o nuolankiesiems teikia malonę" /Jok 4,6/. Gerai įsigilinkime į Šv. Rašto žodžius: "Dievas priešinasi ₚ išpuikėliams". Dėl to Olje sako, kad puikuolis tiesiogiai p uola Dievą, ir tai - visu savo asmeniu. Štai dėl ko Dievas priešinasi jo įžūlioms ir baisioms pretenzijoms. Kadangi Dievas visuomet pasilieka tuo, kuo yra, tai puikuolį nužemina ir sunaikina jo paties suklupimais tiek, kiek jis kyla prieš Dievą.

2/ ~~Di~~ Puikybė sutrukdo įsigyti nuop elnų. Viena iš esminių sąlygų įsigyti nuopelnų yra intencijos grynumas. Puikuolis gi veikia dėl savęs, o ne dėl Dievo, arba kad patiktų žmonėms, ne Dievui. Jam tinka tai, ką Jėzus yra pasakęs fariziejams: "Venkite daryti savo geruosius darbus žmonių akyse, ~~būt~~ kad bbūtumėte jų matomi, kitaip negaus te užmokesčio iš savo Tėvo danguje" /Mt 6,1/.

3/ Puikybė yra daugelio nusikaltimų versmė. Puikuolis, per daug pasitikėdamas savimi, pakliūva į pavojų ir suklumpa. Jis neprašo Dievo pagalbos, galvodamas išsiversiąs ir be jos, ir bandymuose suklumpa, o suklupęs nėra atviras išpažintyje. Puikuolis nusikalsta ir prieš art imą: dėl puikybės jis nenori artimui nusileisti, nors visos teisės būtų artimo pusėje; kalboje su artimu yra kandus, ginčuose aštrus ir prievartingas. Iš t o kyla nesutarimai ir nesantaikos. Savo tariamiems varžovams jis yra kartus kalboje, o kartais ir neteisingas, kad juos

pažemintų. Puikuolio dažnas požymys - rūgšti kritika vyresniųjų ir atsisakymas paklusti jų potvarkiams.

Puikybė yra įvairiausių nemalonumų kaltininkė. Norėdamas visur pirmauti ir viešpatauti, puikuolis neturi nei ramybės, nei poilsio. Neturi puikuolis ramybės, nes jam nepavyksta nugalėti konkurentus; dėl to jaudinasi, pyksta, jaučiasi nelaimingas.

Išvada: reikia rasti būdus bei priemones prieš tai pavojingą ydą.

d/ Būdas kovoti su puikybe. Kova su puikybe - tai pastangos tikrai save pažinti. Pirmiausia reikia gerai įsitikinti, kad Dievas yra visokio gėrio autorius, ir dėl to jam priklauso visa garbė ir šlovė. Iš savęs mes esame mažiau kaip niekas - esame nuodėmė ir verti būti užmirštais bei paniekintais.

Esame niekas. Tuo turi gerai įsitikinti pradedantieji siekti tobulybės, mąstymuose rūpestingai svarstydami apreikštųjų tiesų šviesoje šias mintis: aš esu niekas, aš nieko negaliu, aš iš savęs neturiu jokios vertės.

"Aš esu niekas". Patiko Dievui iš milijardų galimų būtybių išrinkti mane ir duoti man buvimą, gyvybę, nemirtingą sielą, ir dėl to turiu jį kasdien garbinti. Esu pašauktas į buvimą iš nieko ir visu savo svoriu svyru į niekąį ir kur atsidurčiau,jei mano Kūrėjas nuolat nepalaikytų manęs buvime?! Taigi visas mano buvimas priklauso Dievui, ir už tai tik jam turiu dėkoti.

Buvimas, kurį man davė Dievas, yra gyva realybė, begalinis gėris, už kurį niekada negalėsiu pakankamai atsidėkoti. Tačiau koks bebūtų nuostabus šis buvimas, palyginus jį su dieviškuoju, yra niekas: "Kaip niekas prieš tave" /Ps 38,6/, taip jis yra netobulas. Tai kontingentinis buvimas, kuris gali išnykti, ir dėl to visatos tobulumas nebūtų mažesnis. Tai išnuomotas buvimas, į kurį savininko teises pasiliko pats jo Kūrėjas - Dievas.Tai trapus buvimas, kuris gali egzistuoti tik nuolat Dievo palaikomas. Vadinasi, mūsų buvimas iš esmės yra priklausomas nuo Dievo, ir jo tikslas - duoti garbę savo Autoriui. Kas visa tai užmirštų, tas padarytų didžiausią klaidą, didžiausią neteisingumą, neprotingumą.

Ką esame s akę apie žmogų prigimtinėje plotmėje, tuo labiau tinka antgamtinėje plotmėje. Dalyvavimas dieviškajame gyvenime, kuris sudaro visą mūsų kilnumą ir didybę, - tai neužtar-

nauta Dievo dovana mums, Kristaus pelnyta dovana, kuri tik su antgamtine Dievo pagalba įmanoma savyje išsaugoti ir ugdyti. Tad su šv.Paulium dažnai kartokime: "Ačiū Dievui už jo neapsakomą dovaną!" /2 Kor 9,15/. Todėl koks nedėkingumas, kokia neteisybė bent dalį šios dieviškos dovanos laikyti sava! "Ir ką gi turi, ko nebūtum gavęs? O jei esi gavęs, tai ko didžiuojiesi, lyg nebūtum gavęs?" /1 Kor 4,7/.

"Iš savęs nieko negalime". Galios, kuriomis galiu pažinti tiesą, mylėti gėrį, žavėtis grožiu, yra gautos iš Dievo.Vėliau Krikšto valandoje, jos buvo patobulintos antgamtinėmis dorybėmis ir Šventosios Dvasios dovanomis. Iš savęs, be Dievo pagalbos, negaliu jomis net pasinaudoti. Gamtinėje plotmėje be pagalbos Dievo, visa palaikančio buvime bei veikime, negalime pradėti nė veikti. Taip pat ir antgamtinėje plotmėje be veikdinančių malonių pagalbos negalime nei ką teisinga galvoti, nei ką gera veikti. Tad ar yra pagrindo didžiuotis prieš Dievą,prieš artimą?

"Iš savęs neturime jokios vertės". Jei svarstome,ką esame gavę iš Dievo ir ką darome su Dievo malonės pagalba, tai tikrai esame didžios vertės būtybės: "Esate atpirkti už didelę kainą" /1 Kor 6,20/ - paties Dievo gyvybe. Vadinasi, tiek esame verti, kiek verta yra kaina, kuria esame atpirkti. Tiesa, ir mes tame turime savo dalį - laisvą apsisprendimą, bet tai nėra pagrindinė dalis. Juk jei galime laisvai apsispręsti, tai turime būti dėkingi Dievui, kuris be jokių iš mūsų pusės nuopelnų yra mums davęs tą galią ir padeda jąja naudotis. "Nes Dievas savo nuožiūra jums įkvepia ir troškimus, ir darbus!" /Fil 2,13/. Kartais,tiesa, esame šia Dievo pagalba gerai pasinaudoję. Bet kiek kartų esame jai pasipriešinę? Kiek kartų esame netobulai pasinaudoję? Taigi, ar turiu kuo didžiuotis?!

Aš esu nusidėjėlis ir kaip toks esu vertas būti paniekintas, ir taip paniekintas,kaip esu užsitarnavęs. O norint suprasti, kokio paniekinimo esu vertas, pakanka tik prisiminti mirtinos ir atleidžiamosios nuodėmės niekšiškumą. Jei būčiau padaręs tik vieną mirtiną nuodėmę, būčiau tapęs vertu pragaro bausmės,o tuo pačiu - amžino pažeminimo ir paniekinimo. O kokia maloni viltis, kad Dievas yra visa tai atleidęs - dovanojęs man! Bet faktas lieka faktu, kad buvau vertas tokios bausmės ir turiu pareigą padarytą Dievui skriaudą atitaisyti. Turiu tad visus savo gyvenimo kryželius pakelti atgailos ir atsiteisimo intencijomis. Na, o jei būtume Dievą įžeidę mirtina

nuodėme ne vieną kartą, kas tada? Būtume verti sunkuaisio gyvenimo kryžiaus, kad bent kiek galėtume atitaisyti Dievo garbei padarytą skriaudą.

Atleidžiamųjų nuodėmių esame padarę visi ir nemažai. Net laisvomis bei sąmoningomis atleidžiamosiomis nuodėmėmis esame pakartotinai Dievą įžeidę. Tai padarėme atiduodami laikiniems malonumams pirmenybę prieš Dievo valią bei garbę. Tuo esame užsipelnę tokių bausmių, kurių savo jėgomis nepajėgtume išpirkti per amžius. Prisiminkime šv.Aloyzą, kaip jis atgailojo, kad Dievui atsiteistų už vieną antrą savo atleidžiamąją nuodėmę. Taigi, mes, nusidėjėliai, jei norime būti teisingi, turime trokšti, kad visi mus ne garbintų,bet kad niekintų, nes to esame verti.

2. Pavydas

yra ir aistra, ir viena pagrindinių ydų. Pavydas kaip aistra - tai gilus nuliūdimas, kurį sukelia mumyse koks nors artimo gėris ar jo paties gerumas. Šio liūdesio įtakoje kažkas spaudžia mums širdį, paralyžiuoja aktyvumą, atsiranda prislėgta nuotaika.

Čia kalbėsime apie pavydą, kaip vieną iš pagrindinių ydų .

a/ Pavydo prigimtis. Pavydas - tai palinkimas nuliūsti dėl artimo gerumo /išorinio ar asmeninio/, kurį traktuojame kaip pasikėsinimą į mūsų pranašumą. Pavydą dažnai lydi troškimas, kad artimas visa tai prarastų ir taip liautųsi mus stelbęs savo pranašumu. Tai yda, kuri gimsta iš puikybės ir kurios negalima toleruoti. Kai esame įsitikinę savo pranašumu prieš tą ar kitą žmogų ir pamatome, kad jis kokiu nors gėriu praneša mus ar jam geriau sekasi, pradedame jam pavydėti. Pavydime visko - net dorybių ir šventumo. Kai girdime artimą giriant, tuojau pradedame jam pavydėti, jį kritikuoti, peikti - net viską padidinant.

Pavydą reikia skirti nuo susirūpinimo neužleisti savo pozicijos konkurentui. Pvz., pirmasis mokslo pažangumu mokinys, matydamas, kad į jo vietą pretenduoja kas nors iš draugų, stengiasi dar uoliau mokytis, kad draugas nepaveržtų iš jo pirmenybės. Arba, pvz., du jaunuoliai draugauja. Jei pradeda tarp jų maišytis trečiasis, tai tas, kuris bijo prarasti draugystę, stengiasi būti dar geresnis, kad anas jo nenukonkuruotų . Panašių atvejų yra tarp kunigų ir vienuolių. Žinoma, besirūp-

pinant išlaikyti savo pranašumą, jei laiku nesusigriebiama, nejučiomis pamažu pradeda pavydėti konkurentui, ypač kai matoma, kad jam pradeda sektis.

Pavydas taip pat skiriasi ir nuo noro artimą pralenkti. Šis noras yra geras, jei jis skatina teisingomis bei geromis priemonėmis, gerais būdais pasivyti artimą gerame ir jį pralenkti. Vadinasi, šis noras, kaip toks, yra didelis akstinas tobulėti bendrai ar kurioje nors srityje.

b/ P a v y d o b l o g u m a s . Pavydas yra mirtina nuodėmė, nes tiesiogiai yra priešingas meilės dorybei, kuri džiaugiasi dėl artimo gėrio bei gerumo. Juo gėris ar gerumas yra didesnis, tuo pavydas yra didesnė nuodėmė. Taigi šv.Tomas Akvinietis teisingai sako, kad pavydėti artimui dvasinių gėrių, liūdėti dėl jo pažangos ir apaštališkų sėkmių - yra sunkiausia nuodėmė. Žinoma, taip yra tada, kai pavydime pilnai sąmoningai, kai jaučiamam pavydui pilnai pritariame. Dažniausia būna tik pavydo impulsai, nevalingi ar mažai valingi jausmai. Šiais atvejais pavydas - tik atleidžiamoji nuodėmė. Retai pavydo įtakoje veikiama pilnai sąmoningai bei laisvai.

Savo p a d a r i n i u o s e pavydas yra dažnai nuodėmingas. Jis žadina neapykantą tam, kuriam pavydima. O neapykantos įtakoje padaromi įvairūs nusikaltimai prieš artimo meilę ir mintimis, ir norais, ir žodžiais, darbais ir veiksmais.

P avydas sukelia įvairius nesutarimus bei pasidalinimus ne tik tarp darbo draugų, bet net tarp tos pačios šeimos narių ir net toje pačioje Bažnyčioje, vienuoliškose bendruomenėse.

Pavydo įtakoje, kad būtume pranašesni už artimą, nesaikingai siekiame turtų bei pagarbos, net intrigomis ir neprotinga rizika. Pagaliau pavydas drumščia pavyduolio sielą. Jis neturi ramybės tol, kol konkurentą nugali. O kadangi vieną nugalėjus atsiranda kiti, pavyduolis visą laiką yra neramus, surūgęs.

c/ B ū d a i n u g a l ė t i p a v y d ą yra negatyvūs ir pozityvūs.

Negatyvūs būdai. Pirmiausia reikia pasipriešinti pirmiesiems pavydo reiškiniams. Reikia juos atstumti, kaip puolančią gyvatę. Taip pat reikia nukreipti dėmesį nuo to objekto, kuris žadina mumyse pavydą, ir pakreipti jį į tas mintis, kurios žadina mumyse meilę artimui.

Pozityviniai būdai yra du:

I būdas - tai pastangos susigyventi su mintimi, kad mes visi esame to paties dieviškojo Vynmedžio šakelės. Esame to paties dangiškojo Tėvo vaikai, Viešpaties Jėzaus broliai-seserys. Tad užuot liūdėję dėl brolio ar sesers pranašumo, turime džiaugtis. Juk jų gerumas yra ir mūsų gerumas, visos dangiškojo Tėvo šeimos gerumas. Jei tad kitų dorybės žadina mumyse pavydą, tai, kaip sako O-ljė, "užuot artimui dėl tos ar kitos dorybės pavyduliavus, kaip dažnai atsitinka dėl savimeilės ir velnio sugestijos, reikia vienytis su Jėzaus Kristaus Dvasia Švč.Altoriaus Sakramente, garbinti jį, kaip visokių dorybių versmę, prašyti malonės, kad suteiktų artimui dorybes dar didesniame laipsnyje. Ir įsitikinsime, kiek ši praktika yra naudinga kovoje su pavydu".

II būdas - tai puoselėti savyje sveiką lenktyniavimo gerame dvasią, kuri skatina mus tobulėti, kuo greičiau įsigyti tų dorybių, kuriomis yra pasipuošęs artimas. Kad šis lenktyniavimas būtų krikščioniškas, jis turi būti kilnus <u>objekto atžvilgiu</u>, t.y. turi siekti ne pralenkimo kaip tokio, bet dorybės įsigijimo aukštesniame laipsnyje. Lenktyniavimas turi būti kilnus <u>intencijos atžvilgiu</u>, t.y. turi siekti ne artimo pažeminimo, ne viešpatavimo jam, bet būti geresniu už artimą, kad tokiu būdu būtų pagerbtas Dievas ir pasitarnauta Bažnyčiai.

Lenktyniavimas turi būti teisingas <u>priemonių atžvilgiu</u>, t.y. nesinaudoti intrigomis, gudravimu su kitais neleistinu būdu bei priemonėmis, bet naudotis doromis pastangomis, geru darbu ir geru panaudojimu Dievo dovanų. Toks lenktyniavimas nepalieka vietos pavydui. Jis sutelkia mūsų jėgas pasekti geresniųjų mūsų brolių pavyzdžiu ir net juos pralenkti. Jo pagrinde yra nuolankus įsitikinimas, kad esame netobuli ir kad kitus pasekdami galime tapti tobulesniais. Į tokį kitų pasekimą gerame ragina mus šv.Paulius: "Sekite mano pavyzdžiu, kaip ir aš seku Kristumi" /1 Kor 11,1/. "Sergėkime vieni kitus, skatindami mylėti ir daryti gerus darbus" /Žyd 10,24/. Juk tai yra persiimti Bažnyčios dvasia, kuri, iškeldama šventuosius, skatina mus pasekti jų pavyzdžiais, stengiasi prilygti jiems. Taip elgiantis, visiškai nustelbiamas pavydo jausmas.

3. PYKTIS -
tai nukrypimas nuo instinktyvaus jausmo, kuris veikia mus gintis, kai esame puolami - jėga atremti jėgą.

a/ P y k č i o p r i g i m t i s. Pyktis yra aistra ir viena iš didžiųjų ydų.

Pyktis kaip aistra - tai prievartinga reakcija į skausmą, į fizinį ar moralinį priešingumą. Priešingumas sužadina instinktyvią prievartingą reakciją, kad jį atstumtume. Ir taip pyktis išliejama ant asmenų, ant gyvulių, ant daiktų, kuriuos palaikome besipriešinančiais mums.

Paprastai skiriama dvi pykčio, kaip aistros, formos: raudonoji, arba ekspansyvi, kuria pasižymi tvirtieji, ir baltoji, arba spazminė, kuria pasižymi silpnieji. Pirmuoju pykčio atveju širdis ima smarkiai plakti, kraujas veržiasi į paviršines kraujagysles - paraustame, kvėpavimas pagreitėja, sprandas įsitempia,venos išs-iveržia, plaukai pasistoja, žvilgsnis žaibuoja, akys, atrodo, iššoks iš akiduobių, šnervės išsiplečia, balsas tampa šiurkštus, kapotas, stiprus. Raumenų jėga padidėja, visas kūnas įsitempia kovai, agresyviais veiksmais stipriai reaguojama į pasipriešinimą.

Baltojo, arba spazminio pykčio atveju širdis susitraukia, jos plakimas silpnėja, kvėpavimas darosi sunkus, veidas išbąla, kaktą išpila šaltas prakaitas, dantys sukąsti; kurį laiką stovima ir tylima, po to staigiai prasiveržia agresyvi reakcija.

Pyktis kaip jausmas - tai karštas troškimas atstumti ir nubausti užpuoliką. Teisėtas pyktis - tai šventas nepasitenkinimas, kuris yra ne kas kita, kaip proto kontrolėje esąs troškimas teisingai nubausti nusikaltėlį. Ir mūsų Išganytojas buvo užsidegęs teisingu pykčiu, kad prekiaujama jo Tėvo šventovėje /ž.Jn 2,13-1 7/. Kad pyktis būtų teisėtas, reikia, kad jis būtų teisėtas objekto atžvilgiu, t.y. siekiantis nubausti tik tuos, kurie yra nusikaltę, ir tai tik tiek, kiek jie užsipelnė. Kad pyktis būtų teisėtas, reikia, kad jo pasireiškimas būtų saikingas, t.y. kad laikytųsi teisingumo bei žmogiškumo normų. Be to, kad pyktis būtų teisingas, jis turi būti meilingas intencijos požiūriu, t.y. neduodantis vietos neapykantai, bet tik siekiantis atstatyti tvarką ir pataisyti nusikaltėlį. Jei pykčiui trūksta bent vienos iš paminėtų sąlygų, jis yra peiktinas. Teisėtas pyktis ypač reikalingas tėvams,mokytojams,

viršininkams. Žinoma, jis yra reikalingas ir eilinių žmonių gyvenime, kai susiduriame su žmonėmis, kurie prie švelnumo nėra pripratę ir tik pykčio pagalba su jais galima teisėtai sutvarkyti savo reikalus.

P-yktis kaip viena iš didžiųjų ydų - tai agresyvus bei nesaikingas troškimas bausti artimą, nesilaikant tik ką suminėtų sąlygų. Toks pyktis beveik visuomet yra lydimas neapykantos artimui, ir dėl to siekiama ne tik nubausti, bet ir atkeršyti. Ydingas pyktis reiškiasi gerai apgalvota taktika bei veiksmais ir siekia visiško sunaikinimo. Įgavęs šią formą, pyktis yra ilgalaikis.

P ykčio pasireiškimas yra laipsniškas. Pyktis pradžioje pasireiškia nekantrumu, kuris reiškiasi rūškanumu, murmėjimu. Po to prasiveržia pats pyktis atitinkamais žodžiais, gestais, o vėliau - reiškiasi veiksmais. Kai kuriuose žmonėse pyktis virsta dūkimu, kuris prasiveržia beprotiškais žodžiais, elgsena, veiksmais, visiškai iškritusiais iš proto kontrolės.

b/ P y k č i o b l o g u m a s . Pyktis kaip toks, kada jis yra laikinas aistros išsiveržimas, savo prigimtimi yra atleidžiamoji nuodėmė, nes tuo atveju sąmoningai bei valingai nenusižengiama nei teisingumui, nei meilei. Net ir stiprios aistros prasiveržimai nėra sunki nuodėmė, nes tokiais atvejais jiems trūksta pilno sąmoningumo bei valingumo. Žinoma, kas iš savo patirties pažįsta save ir pramato pykčio prasiveržimo pavojus, tas turi imtis priemonių susivaldyti. Jei to nedaro, tada jo pykčio prasiveržimai yra sąmoningi ir valingi savo priežastimi ir žmogus už juos yra atsakingas - sunkiai nusideda, jei dideliuose dalykuose nusižengia teisingumui ir artimo meilei. Pyktis gi, kuris pasiekia neapykantos pobūdį, jei yra pilnai valingas, savo prigimtimi yra mirtinoji nuodėmė, nes sunkiai pažeidžia meilę, o dažnai ir teisingumą. Apie šią pykčio rūšį kalba Jėzus: "Jei kas pyksta ant savo brolio, turi atsakyti teisme. Kas sako broliui: "Pusgalvi!', turės stoti prieš aukščiausiojo teismo tarybą. O kas sako: 'Kvaily!', tas smerktinas į pragaro ugnį" /Mt 5,22/. Žinoma, jei pyktis būtų nepilnai valingas, tuomet gūtų atleidžiamoji nuodėmė .

Pykčio padariniai dažnai būva baisūs. Pasak Senekos, pykčio padariniai yra šie: išdavystės, žmogžudystės, nunuodijimai šeimų suirimai, piliečių nesutarimai, tarpusavio peštynės, karai

su visomis baisiomis jų pasėkomis /žr. "De ira", l.I, n. 2/. Jei pyktis ir neturės panašių pasėkų, bet jis visuomet yra kaltas dėl daugelio nusikaltimų, nes dėl jo netenkame savikontrolės. Ypač jis drumsčia šeimų ramybę bei gražų sugyvenimą, yra priežastis baisių priešingumų.

Tobulumo atžvilgiu pyktis yra didelė kliūtis daryti pažangą tobulybėje, jei jis neapvaldytas, dėl jo prarandame saikingumą reakcijoje į nusikaltimą, netenkame džentelmeniškumo socialiniuose santykiuose; duodame pirmenybę ne meilei,bet teisingumui, ir, pagaliau, prarandame vidaus susitelkimą, kuris yra taip reikalingas augti malonėje bei vienybėje su Dievu.

c/ Būdas apvaldyti pyktį. Kovojant su pykčiu, reikia valdyti ne tik pykčio aistrą, bet kovoti ir su neapykanta. Kovoje su pykčio aistra reikia pasinaudoti visomis galimomis priemonėmis ir būdais.

Higieninės priemonės padeda žmogui būti mažiau jautriam, taigi ir pykčio aistra higieninių priemonių pagalba tampa ne taip audringa. Pvz., patariama maitintis daugiau augaliniu, negu mėsišku maistu, naudotis higienine gimnastika, apsitrynimais šaltu vandeniu, dušu; negerti svaiginančiųjų gėrimų, arbatos, kavos. Suprantama, reikia atšižvelgti į savo temperamentą ir jį rimtai krikščioninti. Tačiau patys geriausi būdai kovoti su pykčiu - moraliniai būdai. Reikia įprasti,prieš ką sakant ar darant, pagalvoti, paplanuoti. Šis įprotis apsaugo mus nuo staigaus pykčio prasiveržimo. Jei, nežiūrint to, pyktis vis tiek sukils, tuojau stenkimės save numalšinti: nesiderėkime su juo, neteisinkime jo prasiveržimų, nes jei bent valandėlei leisi rūstybei pasilikti širdyje, ji kaip mat ją visą užvaldys ir apsės, kaip tas žaltys, kuris, gavęs kur galvą įkišti, greitai ir visas ten įšliaužia. Taigi, pajutus rūstybę, tuojau reikia prieš ją sukelti visas savo jėgas, bet ramiai ir rimtai, kad nesukiltų dar didesnis piktumas /žr. "Filiotėja" III,8/. Reikia šauktis Dievo pagalbos,kaip šaukėsi nusigandę apaštalai, pakilus vėtrai jūroje. O Dievas nutildys mūsų aistrą, ir stos didi ramybė /t.p./.

Kai pyktis sukelia neapykantą ar kerštą, radikaliai išsigydyti galima tik artimo meilės praktika. Naudinga dažnai svarstyti, kad visi esame to paties Tėvo vaikai, esame to paties dieviškojo Vynmedžio šakelės, visi esame pašaukti į tą pačią

amžinąją laimę. Šios tiesos, aišku, negali tilpti toje pačioje sieloje kartu su neapykanta ir kerštu. Taigi: "Atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams". Reiškia, juo nuoširdžiau atleidžiame savo kaltininkams, tuo daugiau gailestingumo galime sau tikėtis iš Dievo. Reikia nuolat kontempliuoti Jėzaus pavyzdį, kaip jis buvo atlaidus savo priešams. Kryžiaus agonijoje Kristus meldėsi: "Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino ką darą". Pagaliau reikia save priversti negalvoti apie patirtas skriaudas . Pažengusieji tobulume nuolat meldžiasi už savo priešus.

4. <u>Smaguriavimas</u> -

tai piktnaudžiavimas tuo malonumu, kuris mumyse yra Dievo duotas, kad valgydami ir gerdami palaikytume kūno gyvybę bei darbingumą.

a/ S m a g u r i a v i m o p r i g i m t i s. Smaguriavimas - tai netvarkingas troškimas tų malonumų, kuriuos patiriame ką nors skanaus valgydami ar gerdami. Netvarkingumas čia atsiranda dėl to, kad pirmiausia ieškoma šių malonumų, jų įsigijimui palenkiamas visas žmogaus veikimas, tarsi jie būtų pirminis mūsų gyvenimo tikslas. "Jų dievas - pilvas", - sako šv.Paulius /Fil 3,19/. Tenkinamasi malonumais, nepaisant nei saikingumo, nei sveikatos.

Teologai sumini 4 būdus, kuriais nusižengiama sveikatai ir saikingumui dėl šių malonumų: 1/ valgoma ne dėl to, kad jaučiamas alkis ar troškulys; valgoma nesilaikant tvarkos; valgoma, kad patirtų malonumą; 2/ ieškoma prašmatnių valgių, ypatingai skaniai pagamintų; 3/ valgoma skaniai pagamintų valgių per daug, nežiūrint sveikatos; 4/ valgoma godžiai - tiesiog ryjama, geriama be saiko.

b/ S m a g u r i a v i m o b l o g i s yra tame, kad jis paverčia sielą kūno verge, žmogų sugyvulina, nusilpnina intelektualinį bei moralinį momentą žmogaus gyvenime bei nuteikia žmogų ieškoti ir kitų kūniškų malonumų.

Smaguriavimas yra sunkus nusikaltimas, kai padaro mus netinkamus ilgesnį laiką atlikti savo pareigas ir išpildyti tai,ko iš mūsų reikalauja Dievo ir Bažnyčios įsakymai. Be to, smaguriavimas yra priežastis ir kitų nusikaltimų: smaguriavimas paveikia žmogų nevaldyti ir kitų juslių ir ieškoti kūniškų malonumų. Pvz., regėjimu mėgaujamasi nemoralių vaizdų matymu; girdėjimu

ieškoma pasitenkinimo nepadoriuose pašnekesiuose, dainose; vaizduote gėrimasi jos sukurtais neskaisčiais vaizdais; atmintimi prisimenama praeities įvykiai, galintys sukelti geismus ir t.t. Nesusivaldymas valgant veda į liežuvio nevaldymą ir nus-ikalstama prieš pareigą laikyti paslaptį, prieš teisingumą ir meilę.

Pats savyje smaguriavimas yra atleidžiamoji nuodėmė,jei jo įtakoje nepadaroma didelės žalos sveikatai, savo šeimos gerovei ir jei jis neprasiveržia kitus paikinančiomis formomis. Siekiant tobulybės, smaguriavimas yra rimta kliūtis, nes palaiko neapsimarinimo nuotaiką ir taip silpnina valią; sudaro sąlygas bujoti kūniškumui ir sudaro pavojų sunkiai nusikalsti. Smaguriavimas yra versmė įvairių nusikaltimų: nesuvaldyti džiūgavimai, kurie veda į išsiblaškymus, kvaili juokavimai, nerimti pokštai, nekuklumas. O visa tai atidaro duris į sielą velniui. Vadinasi, su smaguriavimu reikia rimtai kovoti.

c/ K o v o s s u s m a g u r i a v i m u b ū d a s. Principas, kuriuo reikia vadovautis kovoje su smaguriavimu, turi būti tas, kad malonumas, kurį p-atiriame valgydami ar gerdami, yra ne valgymo ar gėrimo tikslas, bet tik natūrali paskata, kuri turi būti palenkta tikėjimo apšviestam protui. Tikėjimas gi sako, kad maitinimosi malonumus turime pašventinti intencijos tyrumu, blaivumu ir apsimarinimu. Maitinantis pirmiausia reikia vadovautis teisinga ir antgamtine intencija, o ne vien gyvulišku instinktu. Krikščionis valgo,kad turėtų jėgų sėkmingai darbuotis Dievo garbei, savo bei artimo išganymui. Reikia valgyti, dėkojant Dievo Apvaizdai, kad turime ką valgyti. Taip elgdamiesi, laikysimės Šv.Pauliaus nurodymų: "Ar valgote,ar geriate, ar šiaip ką darote, visa darykite Dievo garbei" arxšiaipxkąxdarote,xxvisaxdaryki /1 Kor 10,31/. Tokia intencija padės išlaikyti maitinimosi blaivumą, t.y. reikalingą saiką. Jos įtakoje maitindamiesi palaikysime reikalingas darbui jėgas ir nekenksime sveikatai. Higienistai sako: "Blaivumas, arba saikingumas, yra esminė sąlyga fizinio bei moralinio pajėgumo. Valgydami, kad gyventume, turime valgyti sveikai, kad gyventume sveikai. Taigi nereikia nei valgyti, nei gerti per daug... Reikia keltis nuo stalo jaučiant lengvumą, energiją, liktis su šiokiu tokiu apetitu ir vengti apsisunkinimo" /E.Caustier "La vie et la sante", p.115/. Čia tenka pabrėžti, kad maisto

saikas ne visiems yra vienodas. Vieniems /pvz., džiova sergantiems/ jis turi būti didesnis, kitiems - mažesnis, kad išvengtų nutukimo. Kiekvienam reikia laikytis išmintingo gydytojo nurodymų.

Maitinantis yra praktikuotinas apsimarinimas, kad mūsų valia neprarastų viešpatavimo žemesniosioms galioms. Taip pat naudinga bent kiek susilaikyti, kai maistas labai patinka. Bendrai, naudinga susilaikyti kiekvienu atveju, kada tik maitinamės. Alkoholinių gėrimų patariama visai nenaudoti,kai jaučiama į tai potraukis. Dėl sveikatos, jei išmintingas gydytojas pataria, galima vartoti šiek tiek vyno ar konjako.

5. Paleistuvystė /neskaistumas/

a/ P a l e i s t u v y s t ė s p r i g i m t i s. Dievas taip yra sutvarkęs, kad žmogų skatina palaikyti savo fizinę gyvybę malonumais, kuriuos jaučiame maitindamiesi. Dar stipresni malonumai lydi aktus, kuriais palaikoma žmonijos giminė. Jais Dievas skatina žmones į akciją už žmonių giminės pratęsimą. Šie malonumai leistini susituokusiems, kai jie siekia moterystės tikslų. Visais kitais atvejais ieškoti šių malonumų yra griežtai uždrausta paties Dievo. Gi uždrausta dėl to, kad žmogus yra taip stipriai linkęs į juos, jog savyje jam sunku surasti normas, pagal kurias galėtų šį savo troškimą sudrausminti. Netvarkingas veržlumas į seksualinius malonumus ir yra paleistuvystė - viena iš didžiųjų ydų. Ji yra uždrausta šeštuoju ir devintuoju Dievo įsakymu. Čia draudžiama ne tik išoriniai aktai paleistuvystės ydos įtakoje, bet ir vidiniai pritarimai neskaisčioms mintims, vaizdams, troškimams. O tai draudžiama dėl to, kad tarp neskaisčių minčių, vaizdų,troškimų ir išorinių aktų yra natūralus ryšys: pritarime vienam, slypi pritarimas visam neskaistumo kompleksui.

b/ P a l e i s t u v a v i m o b l o g i s. Kai ieškoma ir norima tiesiogiai paleistuvingo malonumo, sunkiai nusidedama, nes priemonė - seksualinis malonumas, duotas žmonių giminės palaikymui, - palaikoma tikslu ir nesiskaitoma su žmonių giminės gerove. Kai šie malonumai atsiranda tiesiogiai jų neieškant, o išprovokuojami veiksmų, iš savęs gerų ar bent indiferentiškų, ir yra pateisinančių priežasčių tuos veiksmus daryti, tada jokios nuodėmės nėra, jei tik tiems malonumams nepritariama, jais nesiskonima. Bet jei veiksniai, kurie sukelia seksualinius

malonumus, nėra nei būtini, nei naudingi /pvz.: nepadorių romanų skaitymas, nepadorių vaidinimų ar filmų žiūrėjimas, dalyvavimas nepadoriuose šokiuose, flirtavimas/ - yra neprotingumo nuodėmė daugiau ar mažiau sunki, žiūrint į kokį pavojų nusidėti patenkama. Jei dažnai taip atsitinka, tie veiksmai savo priežastyje yra sunki paleistuvystės nuodėmė. Tobulumo atžvilgiu po puikybės pati didžiausia kliūtis į tobulybę yra paleistuvystės yda. Paleistuvystė su kitu asmeniu ar su savimi greitai užgesina bet kokį polėkį į tobulybę, sukausto valią sunkiai sutraukiamomis įpročio grandinėmis. Siela tampa vis labiau egoistiška. Joje nelieka vietos kilniai meilei, net natūraliai - tėvams, draugams. Joje viešpatauja nepasotinamas alkis seksualinių malonumų ir veržimasis į juos, nesiskaitant nei su Dievu, nei su žmonėmis. Toks gyvenimas nualina ne tik sielą, bet galop suardo nervų sistemą ir sunaikina sveikatą.

c/ Kovos su paleistuvyste būdai. Sėkmingai kovoja su šia yda tik tas, kuris yra giliai įsitikinęs, kad reikia su ja kovoti, kad yra galima ją įveikti ir kuris vengia progų, provokuojančių į ją, kuris praktikuoja apsimarinimus ir pavojuose nuoširdžiai meldžiasi. Kad reikia rimtai kovoti su šia yda, matyti jau iš to, kas anksčiau buvo pasakyta apie jos blogį. Čia tenka dar paminėti du šv.Pauliaus motyvus. Pasak jo, esame gyvos Švč.Trejybės šventovės, pašvęstos jos buvimu sieloje, esančioje pašvenčiančiojoje malonėje. Tad turime pareigą kovoti su šia yda, kad ji nepaveiktų mus pačius išniekinti šią šventovę. Be to, esame Kristaus mistinio Kūno - Bažnyčios nariai. Tokiais tapome per Krikštą. Tad kaip galėtume išdrįsti save mesti į paleistuvystės purvyną? "Kūnas skirtas ne ištvirkavimui, bet Viešpačiui, o Viešpats - kūnui" /1 Kor 6,13/, - rašo šv.Paulius.

Kad skaistybė išsaugojama tik vengiant progų nusidėti, tai neabejotina gyvenimo taisyklė. Šv.Raštas sako: "Kas mėgsta pavojus, pražus juose" /Kol 3,27/. Kai pavojų išvengti negalima, tada reikia imtis visų atsargumo priemoni ų. Pirmiausia, juos reikia pergyventi Dievo akivaizdoje. Kasdien susitinkame su progomis, kurios provokuoja šią ydą. Tik marinimas juslių, vaizduotės bei atminties gali mus apsaugoti nuo pavojų nusidėti. Net ir širdies simpatijos turi būti marinamos. Kitaip elgiantis, galima patekti į pačius pavojingiausius pavojus nusidėti. Iš visų apsimarinimų geriausias - taip atsidėti savo pareigoms,

kad visas dėmesys paskęstų jose. Tada mes liekame akli, kurti ir nejautrūs jokiems viliojimams į šios rūšies nuodėmes.

Tridento Susirinkimas moko, kad Dievas negalimų dalykų iš mūsų nereikalauja. Dievas iš mūsų reikalauja tik to, ką mes galime padaryti arba savo jėgomis, arba drauge su Dievo pagalba. Kovą su paleistuvystės yda sėkmingai galima kovoti tik su Dievo pagalba. Kadangi Dievas reikalauja kovoti šią kovą sėkmingai, tad jis iš savo pusės yra ir paruošęs mums pakankamai reikalingos pagalbos. Lieka tik mums nuoširdžia malda atsikreipti į šią pagalbą. Be maldos čia daug gali padėti ir sakramentinės malonės. Taigi jomis reikia naudotis visu rūpestingumu. Ypač reikia intymiai bendrauti su Eucharistiškuoju Jėzumi. Po šv.Komunijos nuolat reikia budėti prie jo savo sielos šventovėje, tada mūsų nuodėmės neįžeis Jėzaus niekada.

6. Tinginystė

/arba bjaurėjimasis įtempti veikimui jėgas/. Ši yda kyla iš juslinių malonumų pamėgimo. Kadangi įtempiant jėgas veikimui nejaučiama juslinių malonumų, net priešingai - pajuntama juslinio nemalonumo, tad tokių pastangų esame linkę vengti. Ši tendencija ir yra viena iš septynių didžiųjų ydų.

a/ T i n g i n y s t ė s p r i g i m t i s. Tinginystė - tai pomėgis nuolatinio poilsio ir bjaurėjimasis darbu, kuris reikalauja įtampos, neteikiančios juslinio malonumo. Tokia sielos dispozicija gali atsirasti dėl blogos sveikatos, bet dažniausiai tai valios liga, dėl kurios bjaurimasi įtampa, darbu ir jo vengiama. Tokie žmonės gyvena parazitų gyvenimu. Jų šūkis, kaip sako italai: "dolce far niente" /malonu nieko neveikti/.

Tinginystės yra įvairūs laipsniai.

A p s i l e i d ė l i s, imasi darbo vangiai, dirba lėtai, nuolat ilsėdamasis, dirba abejingai - šį tą padaro, bet visuomet blogai.

S i mu l i a n t a s neatsisako dirbti, bet delsia pradėti darbą, be galo atidėlioja apsiimtus darbus ir, pagaliau, išsisukinėdamas atsisako jų.

Tikras t i n g i n y s nenori apsiimti tokių darbų, kurie reikalauja įtempti jėgas, kurie vargina. Jis vengia bet kokio fizinio ar protinio darbo.

Tingumas dvasiniame gyvenime reiškiasi pirmiausia apsileidimu dvasinėse pratybose. Mat, nejaučiant jose jokio juslinio

malonumo, pradedama jomis net bodėtis, bjaurėtis, o tingaus bodėjimosi įtakoje pradedama dvasines pratybas trumpinti,dėl mažiausios priežasties apleisti ir galop jų visai nebeatlikinėti. Tai kelias į dvasinį atšalimą, į pačias jo gelmes.

b/ T i n g i n y s t ė s   b l o g i s. "Žmogus sukurtas darbui, kaip paukštis lakiojimui"- sako Šv.Raštas. "Dievas įkurdino pirmuosius tėvus rojuje, kad jį kultivuotų ir saugotų" /plg. Pr 2,15/. Žmogus Dievo sukurtas toks, kad jis tik įtemptu darbu tobulėja. Reiškia, dirbti - žmogaus prigimties dėsnis. Kol žmogus nebuvo nusidėjęs, šis darbas buvo žaismo pobūdžio. Po nusidėjimo jis tapo sunkus /"Savo veido prakaite valgysi duoną" - Pr 3,19/, bet žmogui būtinas. Tinginystė kaip tik ir nuteikia žmogų nepaisyti nei prigimties dėsnio, nei pozityvaus Dievo įsakymo dirbti. Taigi tinginystė yra nuodėmė. Kai dėl jos apleidžiama religinės pareigos, būtinos sielos išganymui - tai sunki nuodėmė. Taip pat tinginystė bus sunki nuodėmė,jei dėl jos apleidžiama svarbūs savo pareigose darba kaip šeimoje, taip ir visuomenėje. Kai dėl tinginystės apleidžiama mažiau svarbios pareigos - kaip religinės, taip ir visuomeninės - padaroma atleidžiamoji nuodėmė.

Tobulumo atžvilgiu tinginystė savo padariniais yra rimta kliūtis pažangėti. Dėl tinginystės dvasios gyvenimas tampa nepažangus, o net ir atžangus. Tinginystė iš lėto sunaikina geriausius įpročius, ir sieloje pradeda vešėti visokios ydos. Tokią sielą yra lengva užvaldyti nuodėmei. Dėl tinginystės siela iš ofensyvos pereina į defensyvą, ir tai - nerūpestingai. Tuomet sielą pradeda pulti įvairios pagundos ir, jei silpnai ginamasi, pagaliau pralaimima. Tinginystė išstato į pavojų sielos išganymą. Tinginys neišnaudoja Dievo jam duotų malonių, todėl iš Dievo jis gauna jų vis mažiau ir tampa beveik nepajėgus kovoti dėl savo išganymo. Taigi"kiekvienas medis, kuris neduos gerų vaisių, bus iškirstas ir įmestas į ugnį" /Mt 3,10/.

c/ K o v o s   s u   t i n g i n y s t e   b ū d a i . Kad nugalėtume tinginystę, pirmiausia reikia gerai įsitikinti,jog dirbti žmogui būtina. To reikalauja iš žmogaus ir Dievas,ir jo paties gerovė. Reikia gerai pžinti ir tuos pavojus, į kuriuos žmogų išstato tinginystė. Ką Viešpats Jėzus sako apie nevaisingą medį, tas taikoma ir tinginiui: "Nukirsk jį, kam dar žemę alina!" /Lk 13,7/. Tinginystė daro daug žalos kaip šeimos,

taip ir visuomenės gerbūviui bei pažangai. Tinginys, taigi, atsakingas ir prieš žmones, ir prieš Dievą.

Kai protas yra išlaisvintas iš tinginystės pinklių, reikia susirūpinti valia. Čia turi būti panaudoti visi pedagoginiai būdai bei priemonės auklėti valią, padėti jai tapti visos žmogaus veiklos valdove.

Pagaliau, reikia turėti prieš akis ir tą Viešpaties įspėjimą, kad teismo dieną turėsime duoti apyskaitą iš kiekvienos valandėlės, kaip ją esame praleidę.

7. Gobšumas

a/ G o b š u m o   p r i g i m t i s. Gobšumas - tai netvarkingas žemiškų gėrybių troškimas. Kad tai geriau suprastume, prisiminkime, kokia pagal Dievo planą yra žemiškųjų gėrybių paskirtis žmogaus gyvenime. Jų paskirtis yra dvejopa: patarnauti žmogaus labui ir patarnauti artimo labui. Žemiškosios gėrybės yra duotos tam, kad jų pagalba žmogus aprūpintų savo laikinus reikalus, kaip kūno, taip ir sielos, būtent: palaikytų kūno gyvybę maistu, kultūringai dengtų jį nuo atmosferos atmainų ir, pagaliau, jų pagalba sudarytų sau kultūringą gyvenimo aplinką ir siektų intelektualinės pažangos. Natūralus būdas įsigyti žemiškų gėrybių - darbas. Už darbą žmogus turi gauti tokį atlyginimą, kad galėtų padoriai gyventi pagal visuomenės kultūringumo laipsnį.

Dabar nesunku suprasti, kada bus netvarka pastangose turėti materialinių gėrybių:

- kai siekiama turėti gėrybių dėl pačių gėrybių kaip tokių, arba kai jų siekiama turėti kaip priemonę į juslinius malonumus, į pasaulio garbę - tada turime tam tikrą "aukso veršio" kultą;

- gali būti netvarkos ir būduose, kuriais įsigyjame žemiškų gėrybių, pvz.: kai jų ieškome labai godžiai, visokiais suktais būdais, nesiskaitant nei su teisingumu, nei su visuomenės bendrąja gerove, nei su artimo meile, o dažnai nesiskaitoma ir su savo sveikata;

- gali būti netvarkos ir žemiškų gėrybių naudojime: arba naudojamasi jomis labai šykščiai, taip kad skursta pats žmogus ir visa jo šeima, arba taip lengvapėdiškai visa išleidžia, kad vėl tenka sunkiai dirbti, visa pradėti iš naujo.

b/ G o b š u m o b l o g i s. Gobšumas - tai ženklas, kad per mažai pasitikima tėviška Dievo Apvaizda. Jei Dievas rūpinasi paukščiais, laukų lelijomis, tuo labiau jis žino, ko reikia žmogui, ir juo rūpinasi. Tik žmonėms reikia pirmiausia ieškoti Dievo karalystės, o tada jiems nieko netruks ir žemės gyvenime /žr. Mt 6,25-34/. Gobšas, užuot pasitikėjęs Dievu, sudeda visas savo geresnio rytojaus viltis į turtus. Tai labai vaizdžiai yra pasakęs Jėzus savo palyginime apie kvailą turtuolį /Lk 12,16-21/.

Gobšumas savo prigimtimi yra sunki nuodėmė. Tokia ji yra tada, kai sunkiai pažeidžia teisingumą, kai sunkioj nelaimėj neištiesia pagalbos rankos artimui,kai dėl savo gobšumo apleidžia svarbias religines pareigas. Kitais atvejais yra tik atleidžiamoji nuodėmė.

Tobulumo atžvilgiu gobšumas yra viena iš didžiausių kliūčių pažangėti. Jis naikina žmoguje Dievo bei laimingo pomirtinio gyvenimo ilgesį, domėjimasi bei veržlumą dvasiniame gyvenime. Štai dėl ko Jėzus yra kalbėjęs, kad lengviau kupranugariui išlįsti pro adatos ausį, negu turtuoliui patekti į Dievo karalystę. Be to, gobšumas padaro žmogų nejautrų artimui. Gobšas nekreipia dėmesio į gailestingumo darbus artimui ir tuo rengia sau amžiną pasmerkimą /žr. Mt 25,41-46/.

c/ K o v o s s u g o b š u m u b ū d a i. Tik tas sėkmingai kovoja su gobšumu, kuris giliai įsitikina /ir protu, ir iš Apreiškimo/, kad žemės gėrybės yra tik priemonės aprūpinti savo kūno reikalus ir susikurti kultūringas gyvenimo sąlygas; kad jų tikrasis savininkas yra Dievas, kad iš naudojimosi jomis reikės duoti apyskaitą Dievui. Praktikoje žemiškosiomis gėrybėmis pagal savo išteklius gausiai privalome naudotis Dievo išorinei garbei ir artimo gerovei. Reiškia, žemiškas gėrybes reikia stengtis iškeisti į amžinas vertybes,kurių nei rūdys negadina, nei kandys neėda. Be to, minėtas gėrybes savo reikalams reikia naudoti taupiai, bet nešykščiai, su dėkingumu Dievo Apvaizdai.

Tobulieji lavinasi neturto dvasioje ir siekia šioje dorybėje heroiškumo.

5/ KOVA SU P-AGUNDOMIS

Kad ir stropiausiai stengtumės išrauti iš šaknų septynias didžiąsias ydas, vis vien tenka susitikti su pagundomis į nuodėmę. Taigi nuosekliai ir susipažinsime, kaip reikia kovoti su pagundomis, kad visuomet būtume nugalėtojai.

1. Pagundų prigimtis. - Pagunda - tai viliojimas į nuodėmes, kuris kyla iš mūsų krikščioniškojo gyvenimo priešų, būtent: iš trejopo geismo, esančio mūsų prigimtyje, iš nuodėmingo pasaulio ir iš piktosios dvasios.

2. Providencialiniai /Apvaizdos numatyti/ pagundų tikslai. Tiesiogiai Dievas nieko negundo į nuodėmes: "Ir neė vienas gundomas tenesako: "Aš esu Dievo gundomas'. Dievas negali būti gundomas į bloga ir pats nieko negundo" /Jok 1,13/. Kai Dievas leidžia mus gundyti mūsų priešams, tada jis duoda ir malonės nugalėti pagundas. "Dievas ištikimas. Jis neleis jūsų mėginti virš jūsų jėgų, bet padarys, kad galėtumėte atlaikyti išmėginimą" /1 Kor 10,13/. Tiesa, Dievas galėjo duoti žmogui amžinąją laimę visai veltui. Bet, pagal dabartinį Dievo planą, Dievas duos mums amžiną laimę kaip atlyginimą už mūsų nuopelnus, kuriuos galime įsigyti Viešpaties Jėzaus nuopelnų mūsų labui dėka. Dar daugiau. Pagal šį planą atlyginimo didumas tam tikra prasme bus proporcingas mūsų nuopelnams, proporcingas kliūtims, kurias su Dievo pagalba nugalėsime kelyje į amžiną laimę. Gi iš visų kliūčių, reikalingų nugalėti, pati sunkiausia - pagundos. Taigi sėkminga kova su jomis yra ir labiausiai nuopelninga. Kai su Dievo pagalba rimtai su šiomis kliūtimis kovojame, galime su šv.Paulium sakyti, kad kovojame gerą kovą ir už ją būsime apdovanoti amžinu garbės vainiku.

Be to, kova su pagundomis valo mūsų sielą nuo ydų,nuo netobulumų. Net tuo atveju, kai jos mus nugali, su Dievo pagalba augame nuolankume, pasitikėjime Dievo gailestingumu, gailestyje dėl savo nuodėmių. O šie aktai valo sielą ir daro ją tyresne. Dar sėkmingiau vyksta mūsų dvasios gyvenimo skaistinimas,kai narsiai kovojame su pagundomis. Tada augame tikėjime, viltyje ir meilėje, žodžiu - augame visų dorybių atžvilgiu, o ypač toje dorybėje, kurią puola pagundos. Vadinasi, pagundos duoda mums progos parodyti didesnio ištikimumo Dievui ir progos kovoti su jomis savo dvasinio gyvenimo pažangai. Dėl to Dievas ir leidžia mus pagundoms bandyti: "Kadangi buvai Dievui malonus, - tarė

angelas Tobijui, - reikėjo, kad bandymai tave išbandytų" /Tob 12,13/.

3. Pagundų psichologija.

a/ P a g u n d ų d a ž n u m a s bei s m a r k u m a s yra labai įvairus. Vienų žmonių sielos nuolat yra gundomos ir smarkiai gundomos, kitos - retai ir paviršutiniškai. Taip yra dėl daugelio priežasčių:

- dėl temperamento bei charakterio skirtingumo. Yra žmonių labai greitai susijaudinančių, aistringų ir tuo pačiu turinčių silpną valią - tokie žmonės dažniau ir smarkiau gundomi. Kiti susivaldą ir stiprūs - jie rečiau gundomi ir pagundų metu išlaiko ramybę;

- dėl išsiauklėjimo skirtingumo. Vieni yra išaugę Dievo meilėje ir kūdikiškojo Dangiškojo Tėvo baimėje, įpratę būti pareigingi ir visą laiką matę tik gerus pavyzdžius. Kiti - įpratę į malonumų ieškojimą, į smaguriavimą ir gyvenime yra matę daug blogų pavyzdžių. Suprantama, šie pastarieji yra dažniau ir smarkiau gundomi už pirmuosius;

- reikia turėti prieš akis ir Dievo planus. P aprastai, kurie yra šaukiami į aukštą šventumą, tie daugiau ir stipriau yra gundomi. Retai kada juos Dievas apsaugoja nuo pagundų. Kiti, kurie šaukiami į mažesnio laipsnio šventumą, dažnai ramiau ir paviršutiniškiau gundomi.

b/ Trys p a g u n d o s f a z ė s . Pagal tradicinį mokslą, kaip yra išdėstęs šv.Augustinas, kiekvienoje pagundoje yra trys fazės: sugestija /suggestio/, pagundų įsigalėjimas /delectatio/ ir pritarimas jai /consensus/ ar nepritarimas.

Sugestija - tai pasiūlymas kokio moralinio blogio. Paprastai vaizduotė ar protas parodo tą blogį gyvai, patraukliooje išvaizdoje. Kartais ši išvaizda būna taip patraukli, kad tiesiog pavergia mūsų dėmesį. Sugestija, nežiūrint jos pavojingumo, dar nėra nuodėmė, jei joje iš mūsų valios pusės dar nėra jokio pritarimo.

Po sugestijos seka pagundos įsigalėjimas /išplitimas/. Žemesniosios mūsų sielos galios instinktyviai linksta į pagundų objektą ir pergyvena tam tikrą malonumą. Šv.Pranciškus Salezas sako: "Mūsų sieloje esama tarsi dviejų dalių: viena aukštesnė, kita žemesnė. Žemesnioji ne visuomet seka aukštesnę, bet dažnai elgiasi savarankiškai. Todėl dažnai pasitaiko, kad žemesnioji dalis pamėgsta pagundą, bet aukštesnioji nepritaria. Tą ginčą

ir kovą šv.Paulius nusako taip: 'Aš jaučiu savo kūno nariuose kitą įstatymą, kovojantį su mano proto įstatymu. Jis paverčia mane belaisviu nuodėmės įstatymo, kuris glūdi mano nariuose'" /"Filiotėja" IV, 3/. Šis pagundų įsigalėjimas žemesnėje sielos dalyje, kol valia tam nepritaria - ne nuodėmė, tačiau susidaro didelis pavojus nusidėti, nes valią veikia pritarti ne tik pagundos objektas, bet ir žemesnioji sielos dalis. Tokioje padėtyje valiai lieka proto įtakoje pritarti ar nepritarti.

III pagundos fazė - valios svyravimas. Jei valia pritaria, įvyksta vidinė nuodėmė, nors išoriiai ji gali niekuo nepasireikšti. Jei valia nepritaria, nuodėmės nėra. Taigi svarbu žinoti ženklus. iš kurių galima spręsti, ar valia pritaria pagundai, ar ne.

c/ P r i t a r i m o ž e n k l a i. Kad geriau su jais susipažintume, pirmiausia susipažinkime su nepritarimo ir nepilno pritarimo ženklais.

Jei pagundos metu, net ir tada, kai žemesnioji sielos dalis pagundai prielanki, aukštesnioje sielos dalyje pergyvenama nepasitenkinimas ir liūdesys, kad taip esame gundomi, tai aiškus ženklas, kad valios pritarimo pagundai nebuvo. O ypač aišku tada,kai kovojama, kad nepasiduotume pagundai, ir kai aukštesniojoje sielos dalyje jaučiame pasibjaurėjimą tuo blogiu, į kurį esame gundomi. Šv.Pranciškus Salezas pasakoja /"Filiotėja" IV,4/, kad šv.Kotrynai Sienietei, smarkiai gundytai prieš skaistybę, Viešpats Jėzus taręs: "Pasakyk man, ar tos nešvarios mintys buvo tau malonios, ar ne? Ar jos tave džiugino, ar nuliūdimą kėlė? Ar tau buvo jos saldžios, ar karčios?" Šv.Kotryna atsakiusi: "Kurgi! Jos teikė man vien nuliūdimo ir kartybių". Tada Viešpats Jėzus ją nuramino, kad tas nuliūdimas bei kartėlis, pakeltas dėl jo, yra buvęs didžiai nuopelningas.

Kartais mes galime būti kalti dėl priežasties, kuri sukėlė pagundą, jei, žinodami, kad tas ar kitas mūsų veiksmas sukels pagundas ir to galėdami išvengti, nevengėme. "Jei žinau, kad susitikęs su kokiu asmeniu negaliu susivaldyti ir įpuolu į pagundas ar net nusidedu, o vis dėlto tos draugystės nevengiu ir dar jos ieškau, tai esu kaltas ne tik už blogus darbus, bet ir už pagundas" /"Filiotėja" IV,6/. Jei pramatymas būtų buvęs ne visiškai aiškus, tada kaltumas būtų atitinkamai mažesnis.

Valios pritarimas yra nepilnas, kada pagunda atstumiama, bet ne tuojau. Tokiu atveju nusikalstama /nesunkiai/neprotingumu, nes išstatome save į didelį pavojų pritarti pagundai pilnai.

Valios pritarimas nepilnas ir tada,kai trumpą laiką svyruojame, pasiduoti pagundai, ar ne, bet galop pagunda atstumiama. Tada nusikalstame taip pat nesunkiai. Pagaliau, nėra pilno valios pritarimo ir tada, kada atstumiama pagunda tik iš dalies: pusiau priešinamasi, pusiau pritariama. Šiais valios atvejais nusikalstame atleidžiamąja nuodėme.

Pilnas pritarimas yra tada, kada valia, apsilpusi nuo prieš tai padarytų nuolaidų pagundai, visai jai pasiduoda, laisvai bei sąmoningai, tą momentą nepaisydama nė sąžinės priekaištų. Tuomet, jei nusikaltimo medžiaga yra didelė, padarome mirtiną nuodėmę, o jei nusikaltimo medžiaga maža - atleidžiamąją nuodėmę. Jei prie šių pritarimų prisijungia nuodėmės troškimas, kaltė dar didesnė; o jei įvyksta veiksmas pagundos įtakoje toks, kokį pagunda siūlo, - dar didesnė kaltė.

Kai abejojama, ar buvo pritarimas pagundai ar ne, tai, jei žmogus turi jautrią sąžinę - nebuvo pritarimo, o jei nejautrus - buvo pritarimas.

4. Kaip elgtis pagundų metu. Kad pagundas nugalėtume, reikia: a/ jas pramatyti ir pasirengti su jomis kovoti, b/ rimtai kovoti, c/ Dievui padėkoti už pergalę.

a/ Reikia pramatyti pagundas. Pagal dėsnį, kad geriau apsisaugoti nuo ligos, negu susirgus iš jos pasigydyti, reikia stengtis išvengti pagundų. Viešpats Jėzus Alyvų darže įspėjo apaštalus: "Budėkite ir melskitės, kad nepatektumėte į pagundą" /Mt 26,41/. Tai du būdai, kurie padeda išvengti pagundų.

Budėti - tai būti nuolat savo sielos sargyboje. Kad ši sargyba būtų sėkminga, nereikia pasitikėti savo jėgomis, o visiškai pasitikėti Dievu. Šv.Petras per daug savimi pasitikėjo /"Jei ir visi pasipiktintų, tai tik ne aš!" - Mk 14,29/, ir greitai suklupo - išsigynė Jėzaus, kad jo nepažįstąs. Šv.Paulius įspėja: "Kas tariasi stovįs, težiūri,kad nepultų" /1 Kor 10,12/. Kai siela pasirengusi kovoti, tuomet kūnas prieš ją silpnas ir nedrįsta stoti į kovą. Reikia, be abejo, iš anksto nesibauginti. Juk jei mes su Dievu, tai kas prieš mus?! Teisingas nepasitikėjimas savimi nuteikia mus vengti pavojingų progų bei aplinkybių, vengti tinginiavimo, praktikuoti apsimarinimą, kad sustiprintume valią prieš žemesnius mūsų prigimties polinkius. Ypač tenka budėti ten, kur jaučiamės itin silpni. Tam reikalui gerai pasitarnauja dalinis sąžinės tyrimas. Budint reikia nuolatos būti vienybėje su Dievu.

Tai įvyksta per maldą. Bet kokia malda - lūpų ar minties, vidinė ar išorinė, garbinimo ar prašymo - palaiko mus vienybėje su Dievu. O kai esame taip atsirėmę į Dievą, pagundos nedrįs mus pulti.

b/ Reikia rimtai priešintis pagundai. Pasipriešinimas turi būti skirtingas pagal pagundų įvairumą. Jei pagundos dažnos, bet nesunkios, geriausia reaguoti į jas jų paniekinimu. Kai susitinkame su sunkiomis pagundomis, reikia joms tuojau pasipriešinti: greitai ir energingai, ištvermingai ir su nuolankumu. Pasipriešinti greitai, nesileidžiant į jokias derybas su pagunda. Pradžioje pagundos įtaka yra dar silpna ir todėl lengviau ją atstumti. Pasipriešinti energingai, nes tik pasipriešinimas užtikrins mums pergalę. Priešintis pastoviai, ištvermingai, nes nugalėta pagunda dažnai grįžta su didesniu smarkumu. Nugalėjus pagundą, reikia nuolankiai dėkoti Dievui, nes nuolankiems Dievas duoda malonių.

c/ Po gundymo nereikia smulkmeniškai tyrinėti kovos eigą, ar pritarėme pagundai, ar ne, nes visa tai dažniausia išprovokuoja pagundą pulti mus iš naujo. Apie pergalę sąžinė ir be smulkios analizės pakankamai aiškiai liudija, metus bendrą žvilgsnį į padėtį. Sąžinei liudijant pergalę, reikia tuojau pat iš visos širdies nuolankiai dėkoti Dievui už suteiktą malonę. Tai užtikrina mums dar didesnes Dievo malones ir lengvesnę pergalę ateityje.

Jei kas suklupų kovoje, taip pat nenaudinga analizuoti priežasties, o reikia tuojau gailėtis dėl savo nuodėmių, pulti į Dievo gailestingumą su visišku pasitikėjimu: "Tėve, nusidėjau dangui ir tau. Nebesu vertas vadintis tavo sūnumi" /Lk 15,21/. Juk Dievas yra gailestingesnis už aną Evangelijoje minimą tėvą! Be to, suklupimą reikia panaudoti savo sielos nuolankumui pagilinti. Turime giliai žemintis prieš Dievą ir prieš artimą, ir tuo žadinti dar didesnį pasitikėjimą Dievu. Taip elgiantis, pralaimėjimas kovose su pagunda nesudarys kliūčių pažangai. "Mylintiems Dievą viskas išeina į gera" /Rom 8,28/.

Priedas: SKRUPULAI

Skrupulai yra l izinė ir moralinė liga, tam tikra baimė, sukelianti sąžinėje neramumus. Žodis "skrupulas" /lot.scrupulus - aštrus akmenėlis/ reiškia mažytį svarelį, vartojamą labai jautrioms svarstyklėms. Moraline prasme skrupulas - mažas motyvas, į kurį kreipia dėmesį tik labai jautrios sielos. Čia skrupulu suprantama

didelis sąžinės neramumas dėl visai menkų priežasčių.

1. Skrupulų kilmė. Skrupulai kyla iš grynai gamtinių, o kartais ir dėl antgamtinių priežasčių. Gamtiniu atžvilgiu skrupulai yra fizinė ir moralinė liga. Fizinė liga - tam tikros rūšies nervinis prislėgimas, kuris sunkina protingai vertinti dalykus, be rimto motyvo priveda prie atkaklios minties, kad nusidėta. Kartais skrupulai būna ir dėl moralinių priežasčių: baimingas protas, kuris pasimeta, paskęsta smulkiausiuose dalykėliuose; blogai, netiksliai informuotas protas - vaizduojamasi, kad Dievas yra ne tik griežtas Teisėjas, bet ir be jokio pasigailėjimo; protas, kuris nemoka skirti įspūdį nuo pritarimo ir sprendžia, kad nusidėjo, todėl, jog ir vaizduotę stipriai ir ilgai veikė įspūdžiai; užsispyręs protas - savo sprendimus aukščiau stato už nuodėmklausio sprendimus todėl, kad labiau vadovaujasi įspūdžiais, negu protu. Veikiant fizinei ir moralinei priežasčiai kartu,skrupulų blogis būna giliai įsišaknijęs ir sunkiai gydomas.

Skrupulai gali rastis ir antgamtinio veikimo pasėkoje - kilti Dievui leidus arba piktajai dvasiai veikiant. Dievas leidžia skrupulus, kad pabaustų sielą už puikybę, tuštybę, kad išbandytų sielą, duotų progos atsiteisti už buvusias kaltes, kad atitrauktų sielą nuo dvasinių paguodų ir pakeltų į aukštesnį šventumo laipsnį. Taip atsitinka ypatingai su tomis sielomis, kurias Dievas nori parengti kontempliacinei maldai. Kai kada ir piktasis pro nervų sistemos liguistus nusiteikimus veikia į sielą ir sukelia joje vidinius neramumus. Jis įtaigoja, kad esame mirtinos nuodėmės stovyje, tuo sulaikydamas nuo šv.komunijos, arba sudaro įvairias sunkenybes pareigose, bando suklaidinti, kad palaikytume formalia nuodėme tokį aktą, kur nėra jokios medžiagos sunkiąjai nuodėmei.

2. Skrupulų laipsniai. Skrupulų yra įvairūs laipsniai:

I - tai perdėto baimingumo sąžinė, kuri yra linkusi laikyti nuodėme tai, kas nėra nuodėmė;

II - trumpalaikiai skrupulai, nes šio laipsnio skrupulingieji pasitiki nuodėmklausio sprendimu, priima jo išaiškinimus, sunkenybių išryškinimus ir taip atgauna ramybę;

III - tikri skrupulatai, užsispyrę savo sprendimuose ir sunkiai paklustantys nuodėmklausio sprendimams bei nurodymams.

3. Skirtumas tarp skrupulų ir jautrios sąžinės. Reikia skirti skrupulingą sąžinę nuo jautrios, kuri bijosi ir mažiausiai įžeisti Dievą.

a/ Šios dvi sąžinės rūšys skiriasi tarp savęs išeities tašku: jautrios sąžinės žmogus karštai myli Dievą ir trokšta jam patikti, vengia net mažiausių suklupimų, smulkiausių laisvavalių netobulybių; skrupulatas gi vadovaujasi tam tikros rūšies egoizmu, kurio pasėkoje perdaug karštai trokšta žinoti esąs pašvenčiančiojoje malonėje.

b/ Jautri siela bjaurisi nuodėme ir žino savo silpnumą, tad teisėtai būgštauja įžeisti Dievą, bet visa tai nesukelia joje jokio sumišimo. Gi skrupulatas yra nuolatinėje baimėje, kad nusideda kiekviename žingsnyje.

c/ Jautrios sąžinės žmogus daro skirtumą tarp mirtinos ir kasdieninės nuodėmės, abejonėse gi pasiduoda nuodėmklausio sprendimui. Skrupulatas - ginčijasi su nuodėmklausiu ir sunkiai pasiduoda jo sprendimams.

Kaip, iš vienos pusės, reikia stropiai vengti skrupulų, taip, iš antros pusės, nėra nieko brangesnio už jautrią sąžinę.

4. <u>Skrupulų objektas.</u> Skrupulai kai kada būna bendri, liečiantys bet kurios rūšies dalykus: prieš veiksmą nepaprastai padidinami pavojai, kurie galėtų ištikti; po veiksmo siela nugrimsta į tuščią nepagrįstą neramumą, jaučiasi sunkiai nusikaltusi.

Dažnai skrupulai liečia atskirus dalykus:

a/ <u>buvusias išpažintis</u> - skrupulatas ir po kelių generalinių išpažinčių jaučiasi nepatenkintas, bijosi neapkaltinęs savęs kaip reikiant, nepakankamai gailėjęsis ir pan., ir nori vis naujai išpažintį atlikti;

b/ <u>nuodėmingas mintis</u> - vaizduotė pilna pavojingų vaizdų ir skrupulatas būgštauja, kad jiems pritaręs, nors jais nepaprastai bjaurisi;

c/ <u>artimo meilė</u> - girdėjo kitus apkalbant, ir energingai neužprotestavo, papiktino artimą neapgalvotu žodžiu ir t.t. - visur skrupulatas įžiūri mirtiną nuodėmę;

d/ skrupulatas būgštauja, gal be tinkamos pagarbos yra palietęs šventus sakramentinius pavidalus;

e/ būgštauja, ar tinkamai yra ištaręs konsekracijos žodžius, ar pakankamai atidžiai yra kalbėjęs brevijorių ir pan.

5. <u>Skrupulų žala ir nauda.</u> Jei kas nelaimingai pasiduoda skrupulams, žala būna ir kūnui ir sielai.

a/ palaipsniui nusilpsta nervų sistema, nuolatinė baimė ir neramumai slegiančiai veikia spichiką - galimas net pamišimas;

b/ aptemsta proto aiškumas - skrupulatas neskiria, kur yra nuodėmė, o kur ne, kur sunki, o kur lengva nuodėmė;

c/ dažnai pasireiškia maldingumo atšalimas. Dėl nuolatinių neramumų žmogus darosi egoistas aukščiausiame laipsnyje: nepasitiki nei žmonėmis, nei Dievu, nusiskundžia, kad Dievas jį palieka tokioje padėtyje - suprantama, tokiose sąlygose tikras pamaldumas nėra galimas;

d/ prisiartina silpnumo ir nupuolimo valandos. Skrupulatas, išnaudojęs savo jėgas nereikalingoms pastangoms smulkmenose, nebeturi jų kovai dėl reikalingesnių dalykų. Ir taip prisiartina laikas neatsargumų, silpnybių, kai kada - ir sunkių nuodėmių, nes žmogus, nerasdamas savo kančioms palengvinimo pamaldume, ieško palengvinimo kur kitur ir patenka į pavojų nusidėti.

Tačiau kas moka priimti skrupulus kaip Dievo duotą išbandymą ir leidžiasi gydomas, tam jie būna naudingi. Tada skrupulai:

a/ apvalo sielą - stropiai vengiant ir mažiausių nuodėmių, ir mažiausių laisvavalių netobulumų, įsigyjama didelio širdies tyrumo;

b/ padeda praktikuoti nuolankumą ir klusnumą - su visu paprastumu perduodama abejonės nuodėmklausiui ir prisitaikoma prie jo nurodymų;

c/ tyrina intenciją - atitraukia nuo dvasinių paguodų, kad atsiduotume vien Dievui, kurį tuo labiau mylime, juo daugiau jis mus bando.

6. Vienintelė priemonė skrupulus nugalėti - visiškas ir besąlyginis k l u s n u m a s dvasios vadovui-nuodėmklausiui. Kai sąžinės šviesa pritemsta, reikia ieškoti šviesos nuodėmklausio pamokymuose. Kai valia blaškosi, reikia laikytis nuodėmklausio valios. Kovą su skrupulais reikia visu griežtumu vesti nuo pat jų pradžios ir nelaukti, kol jie įsigalės.

II. IŠORINĖS PRIEMONĖS TOBULĖTI

1. DVASINĖ VADOVYBĖ

1/ MORALINIS VADOVYBĖS REIKALINGUMAS

Sielų šventėjimui vadovybė nėra būtinai reikalinga. Tačiau, bendrai imant, ji yra dvasinės pažangos normali priemonė. Pats Dievas, įsteigęs Bažnyčią kaip hierarchinę bendruomenę, nori, kad

sielos pasišventintų pasidavimu popiežiaus, vyskupų patvarkymams, o sąžinės dalykuose - nuodėmklausiui. Sauliaus/Pauliaus/ atsivertime Jėzus neapreiškia jam savo sumanymų, bet siunčia pas jį Ananiją, kad iš jo lūpų išgirstų, kas daryti. Tuo faktu pagrindžiamas dvasinės vadovybės reikalingumas.

Asketinės teologijos atstovai pataria atvirai atskleisti savo sąžinę dvasios vadovui, išsakyti net slapčiausias mintis ir visiškai pasivesti vadovo sprendimams. Jų manymu, geriausia priemonė įveikti pavojingiausias pagundas - tai atskleisti jas išmintingam dvasios vadovui. Dvasios vadovas, lyg koks Mozė, išveda sielą iš Egipto nelaisvės - iš netvarkingų neapvaldytų aistrų. Tai ypač taikoma pradedantiesiems. Pažangiesiems dvasios vadovas yra dieviškojo Mokytojo atstovas, kuris įveda juos į Kristaus kelius ir padeda džiaugtis Dievo vaikų laisve. Dvasios vadovas pamoko, veda, paguodžia, paskatina. Kas yra pats sau mokytojas ar vadas, tas yra neprityrusio mokinys. "Iš patyrimo sakau ir tvirtinu, jog lengviau ir saugiau yra kitiems įsakinėti, negu save vesti" /šv.Bernardas/. "Kas turi dvasios vadovą, kuriam yra klusnus visame ir be rezervų, tas daug lengviau ir greičiau pasieks tikslą, negu tai galėtų pats vienas, nors ir turėdamas labai įžvalgų protą ir geras mokslines knygas, nagrinėjančias dvasinio gyvenimo reikalus" /šv.Vincentas Fererijus/.

Ne tik vienuoliai, bet ir pasauliečiai jaučia reikalą naudotis dvasine vadovybe. Tai patvirtina šv.Jeronimo, šv.Augustino ir kitų Bažnyčios Tėvų laiškai, rašyti pasauliečiams dvasinės vadovybės klausimais.

Ir pats tikėjimo bei patyrimo apšviestas protas kalba apie vadovo reikalingumą dvasinės pažangos reikalui. Dvasinė pažanga yra ilgas ir sunkus kopimas į kalną siauru takučiu, šalia kurio žioji gilios bedugnės. Neprotinga būtų eiti tuo keliu be patyrusio vadovo. Sielos reikaluose labai lengva apsigauti. Reikalingas dvasios gydytojas, kuris nustatytų sielos negalavimų diagnozę ir nurodytų labiausiai veiksmingus vaistus. "Kodėl norime būti patys sau mokytojai sielos reikaluose, jei nesame jais kūno reikaluose? Argi nežinome, kad gydytojai susirgę kviečiasi kitus gydytojus, idant nuspręstų, kurios priemonės yra reikalingos jiems pasveikti?" /"Sermons recuellis"/.

Dvasios gyvenimo keliuose yra daug kliūčių. Pradedantieji turi būgštauti naujų nupuolimų. Tuo tikslu jie praktikuoja nuodėmių skaičiui ir didumui pritaikytą atgailą. Kai kurie jų, užsimiršę

apie praeitį, nori paskubėti į eiti į meilės kelius; kiti vėl iš tuštybės pasirenka perdėtus sveikatai kenkiančius apsimarinimus, o vėliau, norėdami pasaugoti sveikatą, per daug atsipalaiduoja. Svarbu, kad prityręs vadovas pirmuosius palaikytų atgailos dvasioje ir praktikoje, kitų gi - švelnintų per ankstyvą uolumą. Po jausminių paguodų dažnai seka dvasinė sausra. Sausros metu lengva apsileisti dvasiniuose lavinimuose ir laikui bėgant patekti į atšalimą. Nuo to pavojaus apsaugoja išmintingas dvasios vadas.

Apšvietimo kelyje taip pat yra reikalingas vadovas, kuris pramatytų, kurios dorybės praktikuotinos tam ar kitam asmeniui, kurių metodų reikia laikytis lavinantis dorybėse ir t.t. Dvasios vadas seka pažangą ir nupuolimus, pramato kliūtis, paskatina prie naujų pastangų, nurodo karžygiškai brandinti bandymų vaisius.

Įėjus į susivienijimo kelią, dvasinė vadovybė yra dar labiau reikalinga. Norint patekti į tą kelią, reikia ugdyti Šventosios Dvasios dovanas aukingu ir ištvermingu ištikimum malonės įkvėpimams. Išmintingas vadovas padeda atskirti dieviškuosius įkvėpimus nuo prigimties padiktuotų ar piktojo pripirštų į-kvėpimų. Dvasios vadovas veda sielas malonės nurodomais keliais per nežinomus dvasinio gyvenimo plotus ir padeda sieloms kilti prie Dievo. Dvasinio gyvenimo pažangos normalus kelias yra prisitaikyti prie išmintingo dvasios vadovo patarimų. Uolios sielos supranta šią tiesą ir paklusniai leidžiasi vadovaujamos.

Norint užtikrinti dvasinės vadovybės sėkmingumą, reikia žinoti dvasinės vadovybės objektus ir, be to, turi būti bendradarbiavimas tarp vadovo ir vadovaujamos sielos.

2/ DVASINĖS VADOVYBĖS OBJEKTAS

Visa, kas liečia dvasinį sielos formavimą, sudaro vadovybės objektą. Išpažintyje apsiribojama kalčių išpažinimu, o vadovybė apima nuodėmių priežastis, giliai įsišaknijusius žmoguje polinkius, temperamentą, charakterį, įpročius, pagundas, neatsargumus. Atsižvelgdama į visa tai, siela ieško vaistų, kurie pakirstų ligos plėtojimosi šaknis. Idant sėkmingiau būtų galima apvaldyti ydas, kreipiama dėmesio į dorybes, bendras visiems krikščionims, ir į dorybes, būdingas atskiroms sieloms. Rūpinamasi ir priemonėmis, padedančiomis dorybes praktikuoti: dvasiniais lavinimais /pvz., mąstymu, daliniu

sąžinės tyrimu, pamaldumu Švč. Sakramentui, Švč.Jėzaus Širdžiai, Švč.Mergelei Marijai/, kurie yra dvasinis ginklas išsikovoti pažangą dorybėse. Į vadovybės sritį į eina ir pašaukimo bei atskirų luomo pareigų klausimai.

Dvasios vadovui žinotini dalykai: kai kurie svarbesni praėjusio sielos gyvenimo momentai, dažnai pasikartojančios nuodėmės, pastangos kovoti su nuodėme ar klaida, pasiekti laimėjimai, dabartiniai nusiteikimai, polinkiai, kuo bjaurimasi, gyvenimo būdas, patiriamos pagundos ir kovos su jomis taktika, reikalingiausios dorybės ir priemonės joms įsigyti.

Dvasinė vadovybė tik tada bus sėkminga, kai ir vadovas ir vadovaujamoji siela dirba bendrą darbą, vadovaudamiesi gera valia.

3/ DVASIOS VADOVO BEI VADOVAUJAMOS SIELOS PAREIGOS

1. Dvasios vadovo pareigos. Anot Šv.Pranciškaus Salezo, dvasios vadas turi pasižymėti: a/ šventa sielų meile, b/dvasios kelių į Dievą pažinimu ir c/ protingumu.

a/ Dvasios vadas turi vadovaujamuosius mylėti tėviška bei antgamtine meile; turi žiūrėti į vadovaujamuosius kaip į paties Dievo jam duotus dvasios vaikus, kai jo pagalba Kristus bręstų juose visomis dorybėmis, kad ir jis galėtų šv.Pauliaus žodžiais sakyti: "Mano vaikeliai, kuriuos aš ir vėl su skausmu gimdau, kol jumyse išryškės Kristaus atvaizdas" /Gal 4,19/.

Dvasios vadas turi rūpintis visomis sielomis, kurioms vadovauja, lygiai rūpestingai: tebūnie visoms viskuo, kad visas vestų į Dievą; tenesigaili nei laiko, nei savęs formuoti jose krikščioniškas dorybes. Kartais, nežiūrint rūpestingumo visais vadovaujamaisiais, gali atsirasti dvasios vade vienoms sieloms daugiau simpatijos, kitoms - mažiau, o kartais - net antipatijos. Į tai dvasios vadas turi reaguoti visu valios pajėgumu, turi elgtis taip, tarsi viso to jame nebūtų nė pėdsako. Jei į šias simpatijas ar antipatijas dvasios vadas nekreiptų dėmesio, greitai jis prarastų objektyvumą ir išstatytų save į pavojų papiktinti žmones. Taip pat ir toleruoti ar palaikyti prisirišimą prie savęs tų širdžių, kurios turi visa jėga Dievą mylėti, yra išdavystė Anot Oljė, Dievas išrinko dvasios vadus, kad jie laimėtų jam karalystes, t.y. žmonių širdis, kurios jam priklauso, kurias įsigijo savo taip skaudžia mirtimi už jas ir kuriose nori viešpatauti meile tik jis vienas. Dvasios vadas, toleruodamas

ar palaikydamas vadovaujamųjų simpatijas sau, jas užvaldo sau, užuot pilnai laimėjęs tikrajam jų savininkui. Koks neištikimumas viešpačių Viešpačiui! Kokia išdavystė! Be to, taip elkdamiesis, dvasios vadas nepadeda vadovaujamai sielai pažangėti, nes Dievas nemėgsta padalintos širdies ir jai pilnai neatsiduoda. Jis nori, kad mes jį mylėtume v i s a š i r d i m i. Viešpats Jėzus yra kalbėjęs: "Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi..." /Mt 22,37/

Dvasios vado gerumas vadovaujamai sielai turi būti pilna žodžio prasme tėviškas, t.y. tvirtas ir objektyvus. Jis turi turėti drąsos reikalauti iš vadovaujamos sielos rūpestingai bei ištvermingai kovoti su ydomis, kovoti visu pajėgumu už dorybes, o reikalui esant - įspėti ir pabarti. Dvasios vadas turi budėti, kad jis vadovautųsi vien Dievu bei jo malone, o ne vadovaujamojo užmačiomis. Juk yra tokių sielų, kurios ieško sau tokio dvasios vado, kuris joms pataikautų, kuris aprobuotų jų prasimanymus bei fantazijas. Susidūręs su tokiomis sielomis, dvasios vadas turi nuolat turėti prieš akis, kad jis yra Kristaus atstovas ir turi vesti sielas į tobulumą pagal Kristaus mokslą bei jo pavyzdį. Prityrusieji šioje srityje sako, kad moterims reikia vadovauti tik išpažintyje. Jie nepataria vadovauti joms šiaip pasikalbėjimų metu ar laiškais. Ypač reikia vengti su jomis bet kokio familiarumo.

b/ Dvasios vadas turi gerai žinoti asketinę bei mistinę teologiją, dažnai turi ją skaityti ir pagal ją nuolat koreguoti savo vadovavimą sieloms. Pagal jos nurodymus parinkti vadovaujamiesiems ir lavinimosi ypatingą objektą, ir geriausiai jiems tinkamus būdus bei priemones pažangėti.

c/ Bet ypač dvasios vadui yra reikalingas protingumas, kad pajėgtų vadovauti sieloms jų pažangos kelyje ne pagal savo asmenišką patirtį bei nuovoką, bet pagal vadovaujamam duodamas malones, pagal jo temperamentą bei charakterį, pagal jo antgamtinius apšvietimus bei polinkius. Juk dvasios vadas yra tik Šventosios Dvasios įrankis, kuriuo ji naudojasi. Kad tokiu iš tikro dvasios vadas ir būtų, jis privalo būti akylus Šventosios Dvasios įkvėpimams. O kad būtų pajėgus šiuos įkvėpimus pažinti ir juos atskirti nuo natūralių polinkių bei piktosios dvasios sugestijų, jis privalo praktikuoti nuoširdų pamaldumą į Šventąją Dvasią.

Antgamtinį protingumą stiprina patarimo dovana, kurios dvasios vadas turi nuolat maldauti, o ypač sunkesniaisb bei sudėtingesniais atvejais, kad ir jis galėtų sakyti: "Aš teisiu, kaip girdžiu" /Jn 5,30/.

Kadangi malonė tobulina prigimtį, tai šiuo atveju dvasios vadas turi rūpintis pažinti vadovaujamąjį iš jo paties pasipasakojimo bei jo elgesio darbe ir su žmonėmis, iš kitų atsiliepimo apie jį. Žinoma, visa tai jis turi protingai įvertinti ir panaudoti vadovaujamojo labui.

Dvasios vadas turi vadovautis krikščionišku protingumu ne tik vadovaudamas sielai kelyje į Dievą, ne tik duodamas jai nurodymų ir įspėjimų, bet ir kituose dalykuose, kurie liečia vadovavimą, būtent: vengti su vadovaujamuoju ilgų pokalbių, nenaudingo plepėjimo, nediskretiškų klausimų. Skirti vadovaujamajam tik tiek laiko, kiek yra jo labui būtina. P atarimai tebūna tikslūs, praktiškieji pasiūlymai aiškūs. Dvasios vadas tesiekia to, kad jis vis rečiau būtų reikalingas vadovaujamajam, kad vadovaujamasis įgustų pats pagal Evangelijos mokslą bei Jėzaus pavyzdį rasti tinkamus žingsnius į tobulumo viršūnes.

2. Vadovaujamos sielos pareigos. Dvasios vadove reikia matyti Kristų, tvarkantį mūsų sąžinės dalykus, gydantį mūsų sielos žaizdas, nurodantį praktikuotinas dorybes. Svarbu dvasios vadovą gerbti, pasitikėti juo, jo klausyti.

a/ Dvasios vadą reikia g e r b t i kaip Dievo atstovą, nekreipti dėmesio į jo ydas, jei jų turėtų , matyti jo pareigas orumą ir pasiuntinybę. Stropiai saugotis kritikos. Dvasios vadui pagarba turi būti rodoma paprasta nuoširdžiai kūdikiška meile tėvui. Toje kūdikiškoje meilėje neturi būti vietos jokiam troškimui ieškoti sau ypatingesnės meilės. Santykiai tarp vado ir vadovaujamosios sielos turi būti šventi, dieviški, grynai dvasiniai.

b/ Su pagarba reikia jungti kūdikišką p a s i t i k ė j i m ą ir didelį širdies atvirumą. Neslėpti, nedangstyti, bet aiškiai parodyti savo geras ir blogas puses. Išsakyti pagundas, silpnybes, kad dvasios vadas padėtų pagundas įveikti, nuo silpnybių išsigydyti; iškelti aikštėn troškimus ir pasiryžimus, kad juos patvirtintų, gerus darbus, kad juose mus sustiprintų, sumanymus ateičiai, kad juos ištirtų ir nurodytų būdus įvykdyti. Juo vadovas mus geriau pažins, tuo lengviau galės mums duoti praktiškesnių nurodymų, paskatinimų. Nežinant kaip pasisakyti

ar nepajėgiant atskleisti savo sielos stovio, reikia užsiminti apie tai, ir bus padedama tam tikrais klausimais ar nurodant savęs tyrimui tinkamą knygą. Vadovybės nepaverskime maldingu pašnekesiu. Reikia žinoti, kad kunigo laikas ribotas.

c/ Sielos atvirumą turi lydėti k l u s n u m a s. Reikia klausyti dvasios vado patarimų ir prie jų prisitaikyti. Neprimeskime jam savo pažiūrų, nes tas labai kenkia sielos gerovei: tada ieškoma ne Dievo, bet savo valios, ir dieviškoji priemonė panaudojama egoistiniam tikslui. Dvasios vadą galima apgauti,bet neapgausime To, kurio vietą jis užima. Vienintelis mūsų troškimas - vadui tarpininkaujant, pažinti Dievo valią. Nedraudžiama pasisakyti apie savo pamėgimus ar nemėgimus, sunkenybes ir nepajėgumą to ar kito patarimo įvykdyti. Tačiau tai padarius, vis tiek privalome klausyti. Vadovas gali gartais suklysti,bet mes klausydami neklystame, nebent tik tada, jei klausytume patarimų, priešingų tikėjimui ir geriems papročiams.

Dvasios vadą galima keisti tik dėl svarbios priežasties ir gerai apsvarsčius. Keičiant nesivaduokime smalsumu /noru žinoti, kaip vadovaus kitas, nes nuolatinio vadovo patarimai pabodo/, nepastovumu/ nepajėgiama ilgesnį laiką laikytis tų pačių lavinimųsi/, puikybe /noru kreiptis į pagarsėjusį vadą ar rasti tokį, kuris pataikautų/, tam tikros rūšies neramumu /niekad nepasitenkinama tuo, kas turima/, netvarkingu troškimu /noru leisti pažinti sielos vidų įvairiems nuodėmklausiams, kad susidomėtų ir ramintų/, netikru varžymusi /varžomasi atskleisti pažeminančias aplinkybes/. Šie motyvai yra nepakankami ir, norint pažangos dvasiniame gyvenime, reikia juos atmesti.

Pakankami motyvai nuodėmklausį ar dvasios vadą keisti yra šie:

1 / jei, nežiūrint pastangų, nepajėgiama rodyti nuodėmklausiui pagarbos, pasitikėjimo ir atvirumo, nes tuomet neįmanoma naudotis jo patarimais;

2/ abejojant ar būgštaujant, kad vadas atitraukia mus nuo tobulybės kelio savo perdaug natūraliomis pažiūromis ar perdaug gyva ir pastebima simpatija;

3/ pastebėjus, kad vadas neturi reikiamo nusimanymo, protingumo, akylumo, diskretiškumo.

Bendrai žinotina, kad vadovavimas yra tik tada naudingas, kada dvasios vadas ir vadovaujamoji siela vienas antru pasitiki ir bendrai darbuojasi vadovaujamos sielos pažangai dvasiniame

gyvenime.

2. DVASINIS SKAITYMAS

Dvasinis skaitymas ir konferencijos papildo ir pratęsia dvasinę vadovybę. Dvasinio turinio knyga yra dvasinė vadovybė raštu; konferencija yra dvasinė vadovybė žodžiu, vienu laiku nukreipta į daugelį sielų.

1/ KAS SKAITYTINA

1. Pirmiausia - Šventojo Rašto knygos. Pirmųjų krikščionybės amžių tikėjimą bei nusiteikimus gražiai apsako šv.Augustinas: "Šventieji Raštai duoti mums kaip atgaiva, kad mes ištvertume žmogiškosios būties dykynėje. Kai meldiesi, tu kalbi Dievui; kai skaitai šv.Raštą, Dievas kalba tau. Kristus danguje viešpatauja, bet be paliovos kalba žemėje per Evangeliją. Jo žodžiai negausūs, bet reikšmingi: matuok juos ne skaičiumi, o svoriu. Tikėk Kristų, kad suprastum Kristų!"

Vatikano II Susirinkimas moko: "Šventasis Raštas, kaip ir Viešpaties Kūnas, Bažnyčioje visuomet buvo gerbiamas. Bažnyčia, labiausiai Liturgijoje, niekuomet nepaliovė iš Dievo žodžio ir Kristaus Kūno semtis gyvenimo duonos ir dalinti tikintiesiems. Šv.Raštas drauge su Šventąja Tradicija visuomet buvo ir tebėra laikomi svarbiausia tikėjimo taisykle. Šventasis Raštas,būdamas Dievo įkvėptas ir vieną kartą visiems laikams surašytas,nekintamai perduoda paties Dievo žodžius ir pranašų bei apaštalų žodžiuose leidžia išgirsti Šventosios Dvasios balsą. Todėl visas Bažnyčios skelbimas, kaip ir pati krikščionybės religija, privalo būti maitinamas ir tvarkomas Šventojo Rašto pagrindais. Šventosiose knygose dangiškasis Tėvas nuolat susitinka su savo vaikais ir su jais kalbasi... Šventasis Susirinkimas labai karštai ragina visus tikinčiuosius, ypač religinių bendruomenių narius, dažnu Šventojo Rašto skaitymu išmokti 'kilnaus Jėzaus Kristaus pažinimo' /Fil 3,8/. 'Nepažinti Šventojo Rašto - tai nepažinti Kristaus' /Šv.Jeronimas/. Jie turėtų noromis suartėti su šventaisiais tekstais, pateikiamais arba šventojoje Liturgijoje, arba maldingoje skaityboje, arba tinkamuose įvaduose bei literatūroje, kuri mūsų laikais plačiai skleidžiama Bažnyčios ganytojų rūpesčiu. Tikintieji turėtų atminti, jog malda privalo lydėti Šventojo Rašto skaitymą, kad įvyktų tikrasis pokalbis tarp Dievo ir žmogaus, nes 'mes kalbame su juo melsdamiesi ir klausome, skaitydami dieviškus žodžius' /šv.Ambraziejus/"

/"Verbum Dei", n.21.25/.

Evangelijose randame Kristaus mokslą ir pavyzdžius. Niekas kitas taip sėkmingai negaivina mūsų maldingumo, taip įtaigiai ir neskatina mus sekti dieviškuoju Mokytoju, kaip Evangelija. Įsimąstę į Jėzaus gyvenimo pavyzdžius suprantame, kas yra nuolankumas, meilingumas, kantrybė, įžeidimų atleidimas,skaistumas, artimo meilė. Matome, kad Kristus pats daro tai, ko moko kitus, ir niekur neieško savo garbės, bet garbės To, kuris jį siuntė. Kiekvienas dieviškojo Mokytojo žodis, kiekvienas jo pasielgimas - tai ypatinga malonė, palengvinanti praktikuoti Evangelijoje minimas dorybes. Reikia gerbti Dievo Žodį, žmz užsislėpusį Evangelijos žodžiuose, ir prašyti jį šviesos juos suprasti, pamėgti ir įgyvendinti.

Apaštalų Darbai ir laiškai yra Jėzaus mokslas, jo mokinių išgyventas ir pritaikytas tikinčiųjų reikalams. Tai pirmasis Evangelijos komentaras, ir tai - ne žmonių parašytas, bet Šventosios Dvasios įkvėpimu sukurtas.

Iš Senojo Testamento knygų ypač skaitytina, mąstytina bei taikytina savo gyvenime psalmės. Ši puiki maldos knyga, pilna gražiausių pagarbos, Dievo baimės, dėkingumo ir meilės jausmų, gyvenimo aplinkybėms pritaikytų karščiausių prašymų, dieviškojo teisingumo šaukimosi, sugraudinto nusidėjėlio gailesčio aktų, gailestingo atleidimo vilčių ir geresnio gyvenimo pažadų. Naudinga yra skaityti ir Išminties knygas. Jos duoda paskatinimų tobulėti, nurodo pagrindines Dievo, artimo ir savęs atžvilgiu praktikuotinas dorybes. Kad istorinių ir pranašų knygų kskaitymas būtų naudingas dvasios gyvenimui, reikia jas skaityti tam iš anksto pasiruošus. Jas skaitant, reikia dėmesį suteikti į Dievo Apvaizdos veikimą, kuriuo buvo saugojama išrinktoji tauta nuo stabmeldystės ir ruošiama sutikti žmonijos Gelbėtoją.

2. Iš kitų dvasinio turinio knygų išsirinkime geriausias. Jos bus ir mokytojai, ir patarėjai. M o k y t o ja i - nes padės suprasti tobulumo pagrindus ir taisykles, stiprins pareigos siekti šventumo įsitikinimus, nurodys šiam reikalui sėkmingiausias priemones, įspės, padrąsins, patrauks. Knygas galima pasirinkti tas, kurios labiau atitinka mūsų sielos stovį. Su jomis galima kalbėti tiek ilgai, kiek norime. Svarbu tik daryti gerą knygų atranką ir skaityti jam ieškant dvasinės naudos.

Knygos yra ir p a t a r ė j o s, nes pramato ir parodo

mūsų ydas. Jos stato prieš akis siektiną idealą ir skatina pažinti save, savo teigiamas ir neigiamas puses, padeda suvokti, kuriame tobulumo laipsnyje esame. Dvasinio turinio knygų skaitymas daugelį sielų nuvedė į aukščiausias tobulumo viršūnes.

3. Dvasinės konferencijos už dvasinio turinio knygų skaitymą pranašesnės tuo, kad jos yra tiesiogiai skiriamos klausytojams ir jų gyvenimo reikalams nušviesti tikėjimo šviesoje. Be to, konferencijos turi savyje daugiau gyvybės ir didesnio veikimo į sielas, negu knygos. Konferencijos labiau įtikina klausytojus, kadangi žvilgsnis, bal-so tonas, gestas išryškina tariamų žodžių vertę.

2/ DVASINIO SKAITYMO SĖKMINGUMUI REIKALINGI NUSITEIKIMAI

Dvasinio skaitymo bei konferencijų paskirtis - palaikyti maldos dvasią. Tai tam tikras būdas klausytis Dievo pamokymų, kurių aiškintoju yra knygos autorius ar konferencijos vedėjas.

1. Reikia didelės tikėjimo dvasios, kad knygos autoriuje ar konferencijos vedėjuje girdėtume Dievo pamokymų aidą: "lyg pats Dievas ragintų per mus" /2 Kor 5,20/. Tai gana lengva, kai rašytojas ar kaltėbojas yra giliai persiėmęs Evangelijos mokslu ir su giliu įsitikinimu galėtų sakyti, kad jo pamokymai yra Kristaus pamokymai: "Mano mokslas ne iš manęs, bet iš to, kuris yra mane siuntęs" /Jn 7,16/. Kaip skaitytojas, taip ir konferencijos vedėjas bei klausytojai prieš skaitymą ar prieš konferenciją turi įmanomai nuoširdžiau pasimelsti, prašyti iš Jėzaus malonės, kad jis per Šventąją Dvasią teiktųsi prabilti į širdis.

Reikia saugotis smalsumo, kuris ilgisi ką nors naujo išgirsti ir nekreipia dėmesio į reikalą būti tobulesniu. Saugotinasi tuštybės, kuri trokšta pažinti dvasinius dalykus, kad šiuo žinojimu galėtų didžiuotis prieš kitus. Saugotinasi ir kritikos dvasios, kuri, užuot naudojusis girdimais pamokymais, stengiasi sukritikuoti jų turinį ir formą .

2. Reikia turėti nuoširdų norą šventėti. Iš dvasinio skaitymo ar konferencijos naudos gauname tiek, kiek ieškoma savęs pašventinimo. Reikia alkti ir trokšti tobulumo. Klausykime ar skaitykime atidžiai, dėmesingai. Perskaitytas ar išgirstas tiesas taikykime sau, o ne kitiems. Jas svarstykime, pasisavinkime, įgyvendinkime. Tada bet kurios dvasinės mintys bus mums naudingos, nes dvasiniame gyvenime visa yra susiję. Kas tinka pradedantiems,

lengvai gali tuo pasinaudoti ir pažengusieji. O kas taikoma pažangiesiems, tas pasitarnauja idealu pradedantiesiems. Ateitį liečiantieji dalykai duoda progos daryti pasiryžimus dabarčiai. Sakysime, norėdami laimėti kovą su būsimomis pagundomis, jau dabar rengiamės jas nugalėti.

Reikia skaityti iš lėto. Svarstykime skaitomas mintis, persiimkime jomis, ryžkimės jas įvesti į savo gyvenimą ir prašykime toms pastangoms reikalingos Dievo pagalbos. Tiesos, nurodymai įgyvendinami tik rimtomis pastangomis. Kas jų nesigailį, tas žengia pirmyn. Budėkime, kad pažintos tiesos neliktų šalia gyvenimo, nes šv.Paulius įspėja: "Ne įstatymo klausytojai teisūs Dievo akyse, bet įstatymo vykdytojai teisiais pripažįstami" /Rom 2,13/. Šie žodžiai yra tik komentaras Jėzaus žodžių, kur palyginime apie sėklą sakoma, kad tie turi naudos iš dieviško žodžio, "kurie klauso žodžio, išsaugo jį geroje širdyje ir duoda vaisių kantrumu" /Lk 8,15/. Gauname šviesos, kad veiktume, ir pirmasis mūsų aktas turi būti pastangos gyventi pagal gautą mokslą, pagal pažintas tiesas: "Būkite žodžio vykdytojai, o ne vien klausytojai" /Jok 1,22/

Dvasinio skaitymo t i k s l a s - pažanga tobulume, dvasios gyvenimo patobulinimas, mūsų dvasinio skurdo ir vargo šalinimas, tikrosios dvasios įsigijimas, kad Dievo tarnyboje nebūtume sausi, drungni, apsnūdę, nevaisingi.

3/ DVASINIO SKAITYMO PRAKTIKA/pagal Zimmerman "Aszetik"/

1. Pasirinkime skaitymui gerą medžiagą - Šventąjį Raštą, asketinius veikalus, Bažnyčios Tėvų raštus, šventųjų gyvenimus. Skaitymo medžiaga turi būti pritaikyta amžiui, lyčiai, pašaukimui, sugebėjimui ir sielos stoviui.

2. Nusiteikime rasti iš skaitymo sau naudos: prašviesinti protą, nuskaidrinti savo širdį. Neužmirškime ir pagarbos, nes dvasinis skaitymas yra dvasinis lavinimas. Reikia ir tylos, kad dvasia būtų veikli bei imli.

3. Pradėkime ir baikime skaitymą trumpa maldele. Malda įveda į susitelkimą ir išprašo malonę perskaitytas mintis suprasti, ryžtis įgyvendinti.

4. Skaitykime atidžiai ir nuosekliai. Darykime pertraukas, paklausdami savęs, kokia iš to nauda mano gyvenimui.

5. Vienu kartu neskaitykime daug: verčiau mažiau, bet įsi-

mintinai. Pradėtą knygą perskaitykime iki galo.

6. Kiekvieną dieną skaitykime skirtu laiku. Naudinga yra kai kurias mintis užsirašyti.

3. GYVENIMO TVARKA

Gyvenimo tvarka /dienotvarkė/ - tai veikimo planas, kuriame numatyta, kas kuriuo laikotarpiu veiktina. Ji gali būti bendra ir vieša /vienuolijose, seminarijose/ arba privati, vienam asmeniui skirta, ar mišri /bendra ir privati/.

1/ GYVENIMO TVARKOS NAUDA

Gyvenimo tvarka pasitarnauja asmeniškam šventėjimui ir artimo pašventinimui.

1. Asmeniškas šventėjimas. Kas nori šventėti, tas privalo gerai naudotis laiku, rūpintis, kad jo veiksmai būtų antgamtiniai, ir laikytis tam tikros tobulinimosi programos.

Laikydamiesi gyvenimo tvarkos, žymiai geriau išnaudojame laiką. Negaištame laiko svyravimams, kas tą ar kitą valandą veiktina, nes aiškiai žinome, kas kuriuo laiku reikia daryti. Jei kartais ir negalima matematišku tikslumu suskirstyti valandas atskiriems darbams, tai reikia nors paskirstyti tam tikrais intervalais: dvasiniam lavinimui, darbui, poilsiui ir t.t. Pasitaiko ir netikėtumų. Todėl reikia iš anksto pramatyti, kuriuos lavinimus galima sutrumpinti arba pakeisti kitais, jei pasikeičia gyvenimo aplinkybės. Nepramatytus dalykus sutvarkius, vėl grįžtama į senąją tvarką.

Kai kurių žmonių prigimtis yra linkusi į nepastovumą. Kad šiai silpnybei nevergautume, reikia laikytis nusistatytos tvarkos. Taip elgiantis, įsigyjama įpročių ir užtikrinama ištvermė, o mūsų gyvenimo dienos pasidaro kupinos gerų darbų ir nuopelnų. Neturint gyvenimo tvarkos ar dienotvarkės, gaišuojamas laikas, kol apsisprendžiama, kas kada daryti. Dėl to dažnai pritrūksta laiko būtiniems dalykams atlikti. O jei prigimtis paima viršų , gresia pavojus pasiduoti smalsumui, malonumų ieškojimui, tingumui ar tuštybei. Atsiranda ir apsileidimų įvairiose pareigose, kadangi joms atlikti nėra pramatyta nei valandos, nei vietos. Begalvojant, besirengiant laikas bėga ir nieko nepadaroma.

Gyvenimo tvarka palengvina suantgamtinti savo užsiėmimus. Kai dirbame pagal dienotvarkę, vyresniųjų ar dvasios vado užtvirtintą, kiekvieną darbą atliekame klusnumo vardan. Tada kiek-

vienas mūsų geras darbas įgauna klusnumo dorybės nuopelną. Ta prasme ir sakoma: kas regula gyvena, Dievui gyvena, kadangi nepaliaujamai vykdo jo šventąją valią. Ištikimumas gyvenimo tvarkai turi ir auklėjamosios vertės: visur viršų ima valia ir pareiga, o tada visa yra darnu ir tvarkinga: valia yra klusni Dievui, o žemesniosios galios yra klusnios valiai. Tada visai lengva visuose savo aktuose turėti antgamtinę intenciją. Jau pats faktas, kad apvaldome savo pamėgius ir užgaidas, įveda mus į gyvenimo tvarką ir nukreipia mūsų aktus į Dievą.

Gera gyvenimo tvarka skiria susikaupimo valandėlę prieš kiekvieną svarbesnį darbą ir pažadina bei sukelia antgamtines intencijas, kad juos gerai atliktume. Ir taip kiekvienas aktas darosi aiškiai pašvęstas ir tampa meilės aktu. Tokiu būdu kiekvieną dieną prisirenkama nesuskaitoma daugybė nuopelnų.

Gyvenimo tvarka nubrėžia mums tobulumo programą. Kas laikosi gyvenimo tvarkos, tas daro pažangą tobulume. Tai susitaikymo bei prisitaikymo prie Dievo valios kelias, taip išgirtas šventųjų.

Į gyvenimo tvarką įeina ir dorybės, kuriose yra užplanuota lavintis pagal gyvenimo sąlygas ir sielos stovį. Atsiradę nauji reikalai gali pareikalauti pakeitimų eilinėje programoje, tačiau pakeitimai įvedami pasitarus su vadovybe, ir nuo jų gyvenimo tvarka nenukenčia.

2. Norint kitus pašventinti, reikia maldą jungti su darbu, gerai naudoti laiką ir šviesti geru pavyzdžiu.

Gerai sutvarkytu gyvenimu rodome praktiškai, kaip derinti maldą su darbu. Vidinis gyvenimas yra apaštalavimo siela. Tad būtinai dienotvarkėje reikia pramatyti laiką mąstymui, Šv. Mišioms, padėkai ir visiems lavinimams, kuriais gaivinamas sielos gyvenimas. Laikantis dienotvarkės, gerai būna išnaudojama kiekviena laiko valandėlė ir kiekvienas darbas yra atliekamas tvarkingai ir metodiškai. Kas uoliai laikosi dienotvarkės, tas šviečia kitiems punktualumo ir pareigingumo pavyzdžiu. Pavyzdys gi labiau negu žodžiai patraukia kitus siekti tobulumo.

2/ GYVENIMO TVARKOS SAVYBĖS

Norint, kad asmeniška gyvenimo tvarka turėtų išganingų pasekmių, reikia, kad ji būtų sudaryta bendromis jėgomis su vyresniaisiais, aprobuota dvasios vado, kad būtų lanksti, pastovi ir išrikiuojanti pareigas į hierarchinę tvarką.

1. Asmeniška gyvenimo tvarka turi būti sudaryta su vyresniaisiais /kongregacijose/, dvasios vado aprobuota. To reikalauja protingumas ir klusnumas. Protingumas - nes, norint susidaryti praktišką dienotvarkę, reikia ir akylumo ir patyrimo. Nepakanka žinoti, kas yra gera, bet reikia matyti, kas konkrečiai tam ar kitam asmeniui tinka ir kas yra ne pagal jo jėgas. Be to, nebūtų progos praktikuoti klusnumą, jei kas pats sau susidarytų gyvenimo tvarką, neatsiklausdamas ir nesitardamas su teisėtais vyresniaisiais.

2. Gyvenimo tvarka turi būti pastovi, kad būtų gera atrama valiai. Ji turi apimti dvasinių lavinimų atlikimo laiką ir būdą, luomo bei profesinių pareigų vykdymą ir gyvenimo būdui atitinkamų dorybių praktikavimą.

3. Gyvenimo tvarka turi būti lanksti, pritaikoma įvairioms nepramatytoms gyvenimo aplinkybėms. Turi būti palikta laisvė prireikus sukeisti valandas, pasinaudoti kitu lygios vertės lavinimu, kuris tą valandą yra tinkamesnis, ar sutrumpinti lavinimą, jei artimo meilė to prašo ar skubus neatidėliotinas darbas to pareikalauja, su sąlyga, kad kitu laiku tas lavinimas bus papildytas. Saugokimės prisirišimo prie kurio nors lavinimo ar darbo. Lavinimuose ir darbuose nuolankiai ir su pasitikėjimu pasiveskime Viešpačiui Jėzui. Te Jėzus mato mus neprisirišusius prie savo planų, savo pamaldumo, savo nusiteikimų. Te Jėzus turi laisvę veikti mumyse pagal savo valią, įdėti į mūsų sielą tokių nusiteikimų ir tokių jausmų, kurių jis nori, ir vesti mus tais keliais, kurie jam patinka.

Gyvenimo tvarka turi atsižvelgti į kiekvienos pareigos vertę. Pareigose yra hierarchija. Pirmą vietą užima Dievas, antrą - sielos išganymas, o po to - artimo pašventimas. Tarp tų pareigų neprivalo būti konfliktų. Priklausomai nuo mūsų valios, jos turi tarp savęs derintis hierarchiniait

Duoti Dievui garbę - tai pažinti ir mylėti Dievą arba pašventinti save ir rūpintis, kad artimas pažintų ir mylėtų Dievą. Tačiau kas norėtų visą laiką paaukoti apaštalavimo darbams ir visai nesirūpintų maldos pareiga bei paliktų nuošaliai savo šventėjimą, tam tuojau pritruks tikrojo uolumo pašventinti kitus. Reikia visur stropiai skirti Dievui pirmą vietą, pramatyti laiką esminiams lavinimams, kad save vestu į šventumą. Tada ir apaštalavimo darbai bus našesni. Kartais tam tikrose gyvenimo aplinkybėse tenka daryti tai, kas reikalingiau. Vaduokimės

šiuo dėsniu: pirma tai, kas yra labiau reikalinga /id prius quod est magis necessarium/.

3/ GYVENIMO TVARKOS LAIKYMOSI BŪDAI

Gyvenimo tvarkos reikia laikytis pilnai ir krikščioniškai.

1. Pilnai. Be tikro reikalo, be protingos priežasties nepalikime neįvykdyto nė vieno punkto. Kiek galima laikykimės raidės. Nesauvaliaukime pagal nuotaikas. Jei dėl svarbios priežasties neįmanoma išpildyti kurio nors dienotvarkės punkto raidiškai, tada reikia nenutolti nuo gyvenimo tvarkos dvasios ir daryti visa, kas moraliai yra galima. Punktualumas taip pat priklauso prie gyvenimo tvarkos pilnumo. Kas be pagrindo laiku nepradeda skirto lavinimo, tas priešinasi malonei, kuri nežino vėlinimųsi, ir pakliūva į pavojų vėliau visai neturėti laiko lavinimui atlikti. Jei nepunktualumas rišasi su vieša pareiga, tai tuo duodama kitiems blogas pavyzdys ir nuteikiama juo pasekti.

2. Krikščioniškai, t.y. laikytis gyvenimo tvarkos antgamtinėmis intencijomis, su noru pildyti Dievo valią ir tuo būdu rodyti jam savo meilę. Intencijos tyrumas yra aktų siela. Ji kiekvienam mūsų veiksmui suteikia jų tikrą vertę, nes paprastus aktus perkeičia į klusnumo ir meilės aktus. Tad prieš darbą reikia susitelkti ir paklausti save, ką ir kokia intencija šią valandėlę turiu daryti, o po to elgtis taip, kad patiktume Dievui: "visuomet darau, kas jam patinka" /Jn 8,29/ - Viešpaties Jėzaus žodžiai.

Laikantis dienotvarkės, reikia saugotis dviejų ydų: skrupulų ir atsipalaidavimo. S k r u p u l ų - nebijokime dispensuoti savęs nuo kurio nors lavinimo ar jį atidėti vėlesniam laikui ar pakeisti lygios vertės punktu, jei tam yra svarbi priežastis. A t s i p a l a i d a v i m o - nes apsimarinimo trūkumas, palinkimas prie ilgų ir nereikalingų pašnekesių, smalsumas ir panašūs dalykai nėra pakankama priežastis atidėti kurį lavinimą vėlesniam laikui. Jei kas negali numatytu būdu ar laiku atlikti pareigos, tesistengia kitu būdu ar laiku ją atlikti, bet ne atsipalaiduoja nuo jos visiškai.

Dienotvarkę reikia vykdyti punktualiai ir ištikimai: viską savo laiku ir savo vietoje. Tada viskas bus nuopelninga ir tobula. Juk medžiaginių daiktų grožis priklauso nuo sudedamųjų dalių tvarkos ir proporcijos. P anašiai ir su mūsų aktais veiksmų atžvilgiu - jie netenka žavumo ir grožio, jei vykdomi

ne skirtu laiku, ne nurodytoje vietoje. "Tvarka veda žmogų prie Dievo" /šv.Augustinas/. Nuolatinė ir punktuali ištikimybė gyvenimo tvarkai sudaro progų praktikuoti dorybes, kuriomis surenkama daug nuopelnų, nes juk tuo stengiamasi patikti Viešpačiui. Tenka ir savęs atsižadėti, ir kantrybėje lavintis, nes tas nuolatinis vienodumas taip pat ne vienam yra didelė sunkenybė. Tačiau tais mažais dalykėliais galima didžiai pralobti dvasiniame gyvenime, jei dienotvarkėje nurodytus punktus vykdysime stropiai, uoliai, ištvermingai.

4. SANTYKIAI SU ARTIMU

Santykiuose su artimu turimebūti kuklus, mandagūs, protingi, pavyzdingi.

1. Kuklumas turi spindėti iš judesių, elgsenos, kūno laikysenos. Reikia saugotis storžieviškumo, netinkamo laisvumo. Savo pavyzdžiu dera nuteikti kitus į maldingumą. Kūno judesiai turi būti tikslingi. Dirbkime nei per lėtai, nei per greitai. Visur turime reikštis sklandžiai, tinkamai, padoriai, nuosaikiai. Tvarkinga kūno laikysena ir kūno judesiai parodo ir vidinį sielos tobulumą. Jie įkūnija nuolatinį bei pastovų apsimarinimą, kadangi išorė paprastai atspindi vidų. Išorinis kūno judesių tvarkingumas priklauso prie tobulumo. Kristus ir šventieji nenutoldavo nuo kuklumo ir tvarkingumo dėsnių. Visa tai turi būti natūralu, nedirbtina, neišpūsta ir pagrįsta antgamtiniais motyvais.

2. Mandagumo privalome laikytis meilės dvasioje, niekada neperžengti kuklumo ir saikingumo ribų. Kristaus sekėjas turi būti atviras, nuoširdus, neveidmainis. Mandagumas nėra dorybė, bet jis duoda progos lavintis daugelyje dorybių: apsimarinime, nuolankume, meilėje, išsižadėjime ir t.t. Besirūpinąs dvasine pažanga ir Dievo garbe, nepasitenkina mandagumo išoriniais nuostatais ir reikalavimais. Jis visa veikia gryna intencija ir visur randa progų daryti pažangą dorybėje ir rinkti nuopelnų. Mandagumas yra priemonė artimui padėti, pamokyti jį, patraukti prie Dievo. Ir priežodis sako: "Mandagumas nieko nekainuoja, bet daug juo perkama".

3. Protingumas kalboje yra būtinas. Saugokimės kritikos, peikimo, gyrimosi. Kantrumu ir tinkama elgsena kiekvieną galima laimėti Jėzui Kristui.

4. Pavyzdys. Gerą pavyzdį duodame kitiems tada, kai šven-

tai rūpinamės savo pačių dvasine pažanga. Tokio žmogaus maldingumas, gerumas, neturtas, apsimarinimas rodo kitiems, kad tai žmogus su įsitikinimais. Visi tokį gerbia ir trokšta pasekti, nes: "Verba movent, exempla trahunt" /Žodžiai išjudina, pavyzdžiai patraukia/. Pavyzdingas Kristaus sekėjas gali šv.Pauliaus žodžiais skatinti kitus: "Būkite mano sekėjai, kaip aš esu Kristaus" /1 Kor 4,16/. Stenkimės kiekvieną dieną daryti pažangą gerame ir šventėti, nes šventumas yra visokio pasisekimo siela. Jei nori kitus pašventinti, pats sek šventumo. Šventajame Rašte yra eilė pavyzdžių, patraukiančių į dorybingą gyvenimą: Senajame Testamente stebimės Abelio ir Enocho maldingumu, Nojaus gerumu, Abraomo tikėjimu ir pasitikėjimu, Juozapo skaistumu ir protingumu, Mozės tvirtumu, išmintimi, ištverme, Dovydo drąsumu, maldingumu, atgaila ir išmintimi, Makabiejų veiklumu ir t.t. Pažvelgus į Naująjį Testamentą, Viešpats Jėzus yra idealus šventumo pavyzdys. Po to seka ištikimi jo pasekėjai - Marija ir Juozapas. Apaštalai, nors pradžioje netobuli, tačiau su kūnu ir siela įsijungia į pilną krikščioniškų dorybių gyvenimą. Jei kai kurie šventieji turėjo silpnybių, tai tas būdas, kuriuo jie išpirko savo silpnybes, tik padidina jų pavyzdžio vertę ir moko mus, kaip galima atgaila atitaisyti savo klaidas.

Visų gražiausias mūsų antgamtinio gyvenimo pavyzdys yra Jėzus Kristus, kuris Evangelijoje suminėtais savo gyvenimo pavyzdžiais rodo, kaip galima žemėje priartėti prie dieviškojo tobulumo. Jis sako mums: "Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas. Niekas nenueina pas Tėvą kitaip, kaip tik per mane... Mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies... Aš jums daviau pavyzdį, kad ir jūs taip darytumėte, kaip aš jums dariau" /Jn 14,6; Mt 11,29; Jn 13,15/.

Viešpats Jėzus yra t o b u l a s pavyzdys. Jis heroiškai ir su tobuliausiu vidiniu nusiteikimu praktikavo visas dorybes: klusnumą Dievui, artimo meilę, savęs išsižadėjimą, bjaurėjimąsi nuodėme ir visu tuo, kas veda prie nuodėmės.

Viešpaties Jėzaus pavyzdys yra g a l i m a s p a s e k t i. Jėzus visu kuo buvo į mus panašus, išskyrus nuodėmę. Jis gyveno paprastą niekam nežinomą gyvenimą, buvo klusnus Marijai ir Juozapui, jiems talkininkavo darbe. Jėzus gyveno ir viešąjį gyvenimą: apaštalavo išrinktųjų tarpe ir minioje. Jis alko ir vargo, džiaugėsi ir liūdėjo, turėjo pasisekimų ir nesėkmių. Fizinių ir moralinių kančių metu jis davė heroiškos kantrybės pavyzdį.

Viešpats Jėzus yra nepaprastai p a t r a u k l u s pavyzdys. Kilnios širdys, žiūrėdamos į tai, ką Jėzus yra padaręs ir kiek

iškentėjęs, užsidegdavo nepaprasta meile jam ir karžygiškai nešdavo savo gyvenimo vidinius ir išorinius kryžius, kad vis panašesnės būtų į Jėzų ir parodytų jam savo meilę, kentėtų su juo ir dėl jo, bendradarbiautų su Jėzumi dėl artimo išganymo.

Išganytojas pelnė mums malonę g a l ė t i p a s e k t i jį. Svarstydami jo nuolankumą, neturtą, apsimarinimą ir kitas dorybes, jaučiamės traukiami jas praktikuoti ne vien ta sugestyvine Jėzaus gyvenimo pavyzdžiuose glūdinčia jėga, bet ir malone, kurios Jis mums duoda, praktikuojant tas dorybes. Kai kurie Kristaus darbai yra kilnesni, tad ypatingiau turime su jais vienytis, nes juose daugiau yra mums mal onių. Jie yra vadinami paslaptimis. Pvz.: Įsikūnijimo paslaptimi Kristus pelnė mums savęs išsižadėjimo ir vienijimosi su Dievu malones; Kryžiaus paslaptimi pelnė mums malonę kryžiuoti kūną ir jo geismus; Mirties paslaptimi - mirti nuodėmei ir jos priežastims. Tad iš Jėzaus galime pasimokyti būti gražiu pavyzdžiu kitiems ir Jėzuje galime pajėgti būti tokiais - šventėti ir kitus pašventinti.

5. BENDRUOMENINIAI SANTYKIAI

Pagal pirmykštį Dievo planą kūrinių paskirtis yra vesti mus prie Dievo, primenant, kad Dievas yra visa ko Kūrėjas ir pavyzdinė priežastis. Po gimtosios nuodėmės kūriniai tiek mus traukia prie savęs, kad gali visai mus nukreipti nuo Dievo arba nors suvėlinti mūsų dvasinę pažangą. Su šiuo palinkimu prie kūrinių turime kovoti. Tikėjimo bei aukos dvasioje naudokimės ir asmeniniais daiktais tik kaip priemonėmis, vedančiomis mus prie Dievo.

Tarpusavio santykius reikia palaikyti, bet drauge reikia juos ir suantgamtinti, nukreipti prie galutinio tikslo - Dievo. Žmonėse, su kuriais gyvename ir bendraujame, matykime Dievo paveikslą, gerbkime juos, kaip Dievo vaikus, ir mylėkime kaip dieviškojo tobulumo atspindžius, skirtus dalyvauti Dievo gyvenime ir garbėje. Tada juose mylėsime patį Dievą.

Tačiau tarp žmonių būna pavojingų ir blogų santykių, kurie traukia juos į nuodėmes. Jie sukelia pasaulio dvasią, arba prisirišimą prie kūrinių, prie kūno malonumų. Tad mūsų pareiga - pagal galimybę vengti tokių santykių. Jei tokių santykių išvengti neįmanoma, tai privalome moraliniai nuo jų trauktis, t.y. atitraukti valią nuo netvarkingų, o ypač nuo nuodėmingų prisirišimų. Juo labiau trokštame tobulumo, tuo labiau reikia saugotis tų progų, kurios išstato į pavojų mūsų šventėjimą ir išganymą.

Yra ir indiferentiškų santykių, kurie patys savyje nėra nei

geri, nei blogi, tik pagal aplinkybes ir intencijas gali pasidaryti naudingi arba kenksmingi. Tai - apsilankymai, pasikalbėjimai, pramogos. Tobulumo siekiančios sielos svetingus pramoginius santykius savo grynąja intencija ir saikingumu padaro gerais, nuopelningais. Ieškokime tik tokių santykių, kurie pasitarnauja Dievo garbei, sielos gerovei, kūno ar sielos poilsiui. Visur remkimės protingumu, saiku ir kuklumu. Saugokimės ir venkime viso to, kuo galima būtų nusikalsti prieš artimo meilę ir nuolankumą. Vadovaukimės šv.Pauliaus patarimu: "Visa, ką tik darytumėte žodžiu ar darbu, visa darykite Viešpaties Jėzaus vardu, per jį dėkodami Dievui Tėvui" /Kol 3,17/.

1/ ŠEIMOS SANTYKIŲ PAŠVENTIMAS

Dievo malonė patobulina ir suantgamtina šeimos santykius. Šeima paties Dievo įkurta. Dievas panorėjo, kad vyro ir moters santykiai būtų nesuardomi, kad iš jų bendravimo kiltų naujos žmonijos kartos. Dėl to Kristus vyro ir moters sąjungą bendrai gyventi ir auginti vaikus pakėlė į sakramento garbę. Šio sakramento malonė ir suantgamtina vyro ir žmonos, tėvų ir vaikų santykius.

1. Šeimos tėvų santykiai. Kristus, dalyvaudamas Galilėjos Kanos vestuvėse, pakėlė santuoką į sakramento garbę ir pelnė jai specialių malonių.

Prieš santuoką krikščioniška meilė tarp sužieduotinių - švelni ir ugninga, skaisti ir antgamtinė -sujungia jų širdis ir taip nuteikia juos pakelti santuokos pareigų naštą. Žemesnioji prigimtis ir piktoji dvasia kreipia jų dėmesį į seksualizmą, į lytinių santykių malonumus. Bet tikintieji sužieduotiniai, remiasi sakramentų praktikos, turi jėgų sudrausminti žemesniosios prigimties potraukius. Jie žino, kad visi kilnūs sentimentai yra iš Dievo ir turi būti į Dievą nugręžti.

Santuokos sakramento malonė, sujungdama sužieduotinių širdis nesuardomu ryšiu, įgalina sutuoktinius palenkti žemesniosios prigimties potraukius kilniesiems santuokos tikslams: tarpusavio meilei ugdyti ir savo vaikų labui.

Sutuoktiniai nuolat privalo turėti prieš akis šv.Pauliaus žodžius,pagal kuriuos jų vienybė yra paslaptingos Kristaus vienybės su Bažnyčia nuostabus paveikslas. "Jūs, moterys, būkite klusnios savo vyrams, lyg kad Viešpačiui, nes vyras yra žmonos galva,

kaip Kristus yra Bažnyčios galva, - jis, kūno gelbėtojas. Ir kaip Bažnyčia klauso Kristaus, taip ir moterys visame teklauso vyrų. Jūs, vyrai, mylėkite žmonas, kaip ir Kristus mylėjo Bažnyčią ir atidavė už ją save, kad ją pašventintų, apvalydamas vandens nuplovimu ir žodžiu / Krikšto sakramentu/, kad padarytų sau garbingą Bažnyčią, neturinčią jokios dėmės, nei raukšlės, nei nieko tokio, bet šventą ir nesuteptą. Taip ir vyrai turi mylėti savo žmonas... Kas myli žmoną, myli save patį" /Ef 5,22.28/. Taigi sutuoktiniai taip turi stengtis gerbti bei mylėti vienas kitą, kad jų santykiai būtų ko panašesni į Kristaus ir Bažnyčios santykius.

Kai sutuoktiniai susilaukia įpėdinių, privalo juos priimti kaip Dievo jiems patikėtą depozitą, turi juos mylėti ne vien kaip narius, kaip būsimuosius amžinosios laimės dalininkus. Tad tegu juos ugdo visu rūpestingumu, nuolat nusižiūrėdami į Viešpatį Jėzų:, kad jų vaikeliai darytųsi vis į jį panašesni savo dorybėmis, savo pažiūromis į žmogaus gyvenimo klausimus. Teneužmiršta tėvai,kad jie savo vaikams atstovauja dangiškojo Tėvo autoritetą. Tad tevengia pataikavimo savo vaikų silpnybėms ir tepadeda jiems pedagogiškai kovoti su prigimtomis silpnybėmis, kovoti už krikščioniškų dorybių įsisavinimą. Tesimeldžia už juos dažnai ir temoko savo vaikus melstis, kad Dievas laimintų šeimą jos reikaluose.

2. Vaikų pareigos tėvams. Santuokos sakramento malonė, kuri pašvenčia santykius tarp sutuoktinių, suantgamtina ir vaikų pagarbą, meilę bei klusnumą savo tėvams. Malonė rodo mums tėvuose Dievo ir jo valdžios atstovus. Tad mūsų pagarba tėvams turi išaugti iki jų garbinimo. Juose turime matyti Dievo tėviškumo paveikslą: "Nuo kurio kiekviena tėvystė danguje ir žemėje turi vardą" /Ef 3,15/. Tėvų pasiaukojime, gerume, rūpestingume matome apvaizdinius ir dieviškojo gerumo atspindžius. Tuo pačiu ir mūsų meilė tėvams darosi tyresnė bei stipresnė ir pagal galimybę remiame tėvus fizine ir dvasine pagalba.

Rodome tėvams klusnumą, pasekdami Kristų, kuris buvo klusnus Marijai ir Juozapui. Klusnumo ribos yra paties Dievo nubrėžtos: "Dievo reikia klausyti labiau, negu žmonių" . Tad mūsų sielos gerovę liečiančiuose dalykuose turime klausyti nuodėmklausio patarimų. Ir čia pasekame Kristų, kuris, Marijos paklaustas, kodėl tėvus palikęs, atsakė: "Argi nežinojote, kad man reikia būti savo Tėvo reikaluose?" /Lk 2,49/.

Pasirinkdami dvasinio luomo gyvenimą, įeidami į didelę bažnytinę šeimą, paliekame pasaulį ir tam tikru laipsniu savo giminės. Tada mumyse visa rikiuojasi į Dievo garbę, į Bažnyčios ir sielų

labą. Vidiniai pagarbos ir meilės jausmai tėvams nesumažėja, o darosi dar didesni, gi išorinė jų išraiška priklauso nuo mūsų pašaukimo pareigų. Pašauktųjų į dvasinį luomą pirmoji pareiga rūpintis Dievo reikalais. Tėvus turime gerbti, mylėti ir jiems pagelbėti, kiek leidžia pasirinktojo luomo pareigos.

2/ DRAUGIŠKŲ SANTYKIŲ PAŠVENTIMAS

Draugiški santykiai gali būti ir šventėjimo priemonė, ir rimta kliūtis tobulėti, priklausomai nuo to, ar jie antgamtiniai, ar grynai gamtiniai, atremti į jausmus.

Toliau kalbėsime apie tikrą draugystę, apie netikrą draugystę ir apie mišrią draugystę, kurioje turi dalį ir antgamtis, ir jausmai.

1. <u>Tikroji draugystė.</u> Kalbėsime apie jos prigimtį ir naudą.

Draugiškumas reiškiasi abipusiu dviejų asmenų dalinimusi vidinėmis gėrybėmis. Nuo dalinimosi būdo ir nuo dėrybių rūšies priklauso įvairios draugiškumo atmainos-rūšys. Tai puikiai aiškina šv.Pranciškus Salezas: "Juo gražesnės dorybės jungia žmones, tuo jų draugystė tobulesnė. Jei draugaujama mokslo siekime, tai tokia draugystė ~~tobulesnė. Jei draugaujama moks~~ tikrai verta pagyrimo. Ji dar daugiau verta pagyrimo, kai draugaujama siekiant protingumo, saikingumo, teisingumo. O jei jūsų draugystės pagrinde yra meilė, pamaldumas, krikščioniška tobulybė, tai tokia draugystė tikrai yra brangi. Ji tobula, nes siekia Dievo, kilni, nes riša su Dievu, ir ji truks amžinai Dievuje. Kaip gera yra mylėti žemėje taip, kaip mylima danguje, ir mokytis bendrauti taip, kaip bus bendraujama aname pasaulyje per amžius!" /"Filiotėja" III,19/. Tikrosios draugystės uždavinys - daryti vienas kitam gera, vienas antram gyventi Viešpatyje. Kai gėrybės, kuriomis vienas antrą šelpia, yra natūralinės, turime pagarbos vertą draugystę.

Antgamtinis gi draugiškumas yra dviejų sielų meilė Dievuje ir dėl Dievo. Jis reiškiasi pastangomis vienas antram pagelbėti krikščioniškame gyvenime, patobulinti jau turimą dieviškąjį gyvenimą. Tokios draugystės galutinis tikslas yra Dievo garbė, betarpiškas tikslas - dvasinė pažanga. Tokių dviejų draugų jungtis yra Jėzus Kristus. "Ecce ego et tu et spero quod tertius inter nos Christus" /Štai aš ir tu, ir tikiuosi, kad tarp mūsų trečiasis yra Kristus/, - sako pal.Etelredas.

Antgamtinės draugystės žymės: ramumas, santūrumas, pasitikėjimas. Dviejų sielų antgamtinis bendravimas ramus ir nuosaikus yra todėl, kad remiasi Dievo meile ir dorybėmis, be to, nuolat auga,

darosi intymesnis. Tokį draugiškumą nuolat lydi protingas santūrumas, besireiškiąs pagarba ir kuklumu, nes trokštama tik dvasinės vienybės. Mylimame asmenyje matome dieviškojo tobulumo atspindžius. Juo pasitikime ir dalinamės antgamtinėmis gėrybėmis: mintimis, sumanymais ir tobulumo troškimais. Trokštama šventėti, todėl nesibijoma atkreipti dėmesį į vienas kito ydas ir padėti jas taisyti. Neramumams, ypatingiems išskyrimams nėra čia vietos. Nesierzinama, jei draugas turi ir daugiau draugų - nes tuo džiaugiamasi.

Tikrosios draugystės n a u d a yra didelė. Šv.Raštas dažnai giria tokią draugystę: "Ištikimas draugas - stipri apsauga, ir kas jį rado, rado lobį... Ištikimas draugas - gyvenimo ir nemarumo vaistas" /Koh 6,14.16/. Tokios draugystės puikų pavyzdį yra davęs pats Kristus. Juk šv.apaštalas Jonas buvo tas, "kurį Jėzus mylėjo". Turėjo draugų ir šv.Paulius,prie kurių buvo giliai prisirišęs: kentėjo su jais atsiskirdamas ir džiaugdavosi vėl juos sutikęs. Neradęs Tito sutartoje vietoje, jis nuliūdo, sutikęs jį - džiaugėsi: "Dievas, nuolankiųjų guodėjas, palinksmino mus Tito atvykimu... Mes dar daugiau nudžiugome Tito džiaugsmu" /2 Kor 7,6,13/. Jis nuoširdžiai mylėjo Timotiejų, ir kadangi jo buvimas prie Pauliaus padėdavo jam daryti kitiems gera, tad ir vadino jį savo bendradarbiu, savo sūnumi, savo broliu: "Timotiejus, mano padėjėjas...mano sūnus...mano brolis... Timotiejui, mieliausiam sūnui" /Rom 16:,21; 1 Kor 4,17; 2 Kor 1,1; 1 Tim 1,2/.

Tikras draugas naudingas dėl trijų priežasčių:

a/ jis yra dorybės gynėjas /protectio fortis/. Dažnai lengviau negu dvasios vadui patikima jam slapčiausias sielos paslaptis, laisvai ir nuoširdžiai išsikalbama. Mat, broliška draugystė yra intymesnė už tėvišką;

b/ draugas yra patikimas patarėjas - išsklaido mūsų abejones ir sunkenybes, duoda protingų ir nuoširdžių įspėjimų, matydamas mūsų darbus ir žinodamas, kas apie mus kalbama, pasako tiesą į akis;

c/ draugas yra ir guodėjas - užjaučia mus kentėjimuose ir savo širdyje randa mus pastiprinančių žodžių.

Toks šventas sielų bendravimas yra galimas ir religingųjų institutuose. Reikia tik saugotis, kad nebūtų pažeista bendra meilė visiems nariams, kad neatisrastų pavydo. Juk ir religingųjų bendruomenės narys yra reikalingas patarėjo, reikalingas,kas jį paguostų, įspėtų ir drauge būtų draugas.

2. <u>Netikra draugystė.</u> Kalbėsime apie jos prigimtį,pavojus ir vaistus nuo jos.

Netikroji draugystė remiasi išorinėmis asmens savybėmis. Jos tikslas - džiaugtis mylimo asmens išoriniu patrauklumu bei žavumu. Tai savos rūšies užmaskuotas egoizmas - mylima, kad būtų malonu. Pasitarnaujama draugui taip pat dėl savo malonumo.

Šv.Pranciškus Salezas skiria tris netikros draugystės rūšis: a/ kūniška draugystė ieško kūniškų malonumų; b/ juslinė draugystė - tai mėgavimasis kito asmens išorinėmis savybėmis, kurias galima pajusti pojūčiais /k.a.: išoriniu grožiu, balsu, meilia šypsena, žaviu veidu irt.t./; c/ tuščia draugystė remiasi tariamais žmogaus talentais, k.a. sugebėjimu gražiai pašokti, padainuoti, skoningai apsirengti ir t.t.

Šios rūšies draugystės prasideda brendimo metu, kai atsiranda noras mylėti ir būti mylimam. Kai šios draugystės atsiranda tarp tos pačios lyties asmenų, tai yra ne kas kita, kaip seksualinės meilės iškrypimas. Religingųjų bendruomenėse jos vadinamos ypatingomis, partikuliarinėmis draugystėmis. Šių draugysčių pagrinde - natūrali simpatija. Jos remiasi išorinėmis asmens savybėmis. Jas lydi jausmai ir aistros. Jaučiamas patraukimas kur nors nuošaliai pasitraukus kalbėtis, vienaip ar kitaip rodyti savo meilę vienas kitam ir pan. Galvojama, kad toji draugystė truks amžinai, o iš tikrųjų - ji yra labai trapi ir egoistiška: sau pataikavimas.

Netikrų draugysčių pavojai yra šie:

a/ jos yra viena didžiausių kliūčių dvasinei pažangai. Dievas nenori padalintos širdies, tad įspėja vidiniais priekaištais. Jei jo balso neklausoma, Dievas laipsniškai traukiasi iš sielos, atimdamas vidinius apšvietimus ir paguodas. Didėjant prisirišimams, netenkama vidinio susitelkimo, sielos ramumo, dvasinių lavinimų ir darbo pamėgimo;

b/ daug laiko praleidžiama veltui, kadangi mintys dažnai skrenda prie draugo ir neleidžia nei širdžiai,nei protui užsiimti rimtais dalykais;

c/ visa tai sukelia bodėjimasi vidiniu gyvenimu, tam tikrą nenorą aukotis, siekiant tobulumo. Valia silpnėja, darosi tingi gerame;

d/ kyla pavojai skaistybės dorybei, neišsilaikoma pagarbos ir kuklumo ribose, o vis didenis familiarumas veda į puolimą.

Būdai naikinti netikras draugystes:

a/ privalome kovoti su netikros draugystės pasireiškimais

tuoj pat, kol dar širdis nėra giliai įklimpusi į prisirišimus, kovoti iki pergalės, neatidėliojant tolesniam laikui;

b/ norint kovą laimėti, reikia energingai kovoti: "Pjauk, kirpk, laužk; nepakanka tokių draugysčių siūles ardyti: reikia tiesiog plėšti... nutraukti jų ryšius" /šv.Pranciškus Salezas/. Ne tik neieškokime mylimo asmens, bet venkime net ir apie jį galvoti, prisiminti jį. Jei negalima išvengti susitikimo, tai susitikus laikykimės vien pilietinio mandagumo;

c/ kovoje reikia naudotis ir pozityvinėmis priemonėmis, ko intensyviausiai atlikinėti savo luomo pareigas, prisiminus mylimą asmenį,kiekvieną kartą sužadinti meilės Kristui aktus. Taip elgiantis, stiprėja sielos ryšiai su Kristumi ir tuo pačiu siela vis daugiau išsikovoja laisvės iš netikros draugystės.

3. Mišri draugystė. Kartais draugystė būna mišinys dviejų pradų: gamtinio ir antgamtinio. Draugui trokštama tikrai antgamtinio gėrio, bet drauge trokštama to draugo artumu džiaugtis, su juo kalbėtis ir kenčiama, kai jo nėra šalia. Ši draugystė yra puikiai charakterizuota šv.Pranciškaus Salezo: "Pradedama draugauti dorybinga meile, bet jei nepakankamai saugojamasi, greitai įsimaišo tuščia meilė, p o jos seka juslinė ir galop - kūniška meilė. Neatsargiesiems tas pavojus slepiasi net ir dvasinėje meilėje, nors čia sunkiau yra būti apgautam, kadangi ant skaistaus ir balto dvasinės meilės fono lengvai išryškėja piktojo priemaišos". Taigi reikia budriai saugoti savo širdį ir naudotis veiksmingomis priemonėmis, kad neatsidurtume pavojuje.

Jei draugystėje dominuoja antgamtinis pradas, galima ją palaikyti, vis labiau tyrinant. Tuo tikslu reikia atsisakyti viso, kas pataikauja jausminiam elementui, k.a.: dažnų bei jausminių pasikalbėjimų, familiarumo ir t.t. Be to, reikia atsisakyti nebūtinų susitikimų, mokėti laiku nutraukti tuščius pokalbius. Taip elgiantis jausmingumas patenka dvasinės meilės kontrolėn ir išvengiame pavojų.

Jei draugystėje dominuoja jausminis pradas,reikia kuriam laikui visiškai atsisakyti nuo susitikimų su tuo asmeniu, išskiriant būtinus atvejus, kuriuose reikiavengti bet kokio jausmingumo. Sielai nurimus, vėl galima draugauti, rūpestingai budint,kad dominuotų antgamtinė meilė. Jei vėl imtų jausmingumas drumsti santykius, reiktų su tuo asmeniu nutraukti bet kokią draugystę.

Kiekvienu atveju stiprinkime meilę Kristui, sakydami jam, kad kitus norime mylėti tik dėl jo, ir dažnai įsimąstykime į

"Kristaus sekimo" II knygos VII ir VIII skyrius. Tada mūsų santykiai su artimu nebus mūsų dvasinės pažangos kliūtis.

3/ P-ROFESINIŲ SANTYKIŲ PAŠVENTIMAS

Profesiniai santykiai gali patarnauti mūsų dvasinei pažangai ir gal-i jai kenkti. Tai priklauso nuo to, kaip mes žiūrime į savo profesiją ir kaip atliekame jos darbus. Mūsų profesijos pareigos iš esmės atitinka Dievo valią.Jei mes jas atliekame su intencija išpildyti Dievo valią ir atliekame pagal protingumo, teisingumo bei meilės reikalavimus, tada jos tarnauja mūsų dvasinei pažangai. O jei profesiniuose santykiuose ieškosime tik garbės pas žmones ir kuo didesnio uždarbio, nesiskaitydami su savo sąžinę, tada profesiniai mūsų santykiai taps versme papiktinimų bei nuodėmių.

Taigi pirmiausia reikia savo profesiją laikyti kaip paties Dievo mums patikėtą. Jos pareigos gerai atlikti reikalauja iš mūsų Švenčiausioji Dievo valia. Tad profesiją keisti yra leistina tik tada, kada atsiranda protingų motyvų tai padaryti. Dievo Apvaizda visuomenės labui yra leidusi įvairių profesijų. Mums iš jų pasirinktina ta, kurioje geriau negu kitose galime pasitarnauti visuomenei, artimui ir savo paties laikiniems reikalams. Kai darbuojamės tokioje profesijoje, reikia visa išrikiuoti į galutinį tikslą: Dievo garbę ir savo amžiną laimę. Profesiniai darbai kartais taip užima visą mūsų laiką bei taip iščiulpia visas jėgas, jog nelieka net laiko, nei jėgų tinkamai išgyventi savo santykius su Dievu. Tada reikia mažinti užsiėmimus ir gryninti savo užsiėmimų intenciją, kad neturėtume nuostolių savo dvasiai.

O kai tenka darbuotis tokioje aplinkoje, kur nepaisoma nei Dievo, nei sąžinės, reikia ypač budėti, kad nepakliūtume į tokios aplinkos įtaką. Tik malda, mąstymas, nuoširdus bendravimas su Viešpačiu Jėzumi gali mus apsaugoti nuo šios negarbingos vergijos. Savo rūpesčiuose žemiškais reikalais visuomet vadovaukimės Jėzaus nurodymu: "Jūs pirmiausia ieškokite Dievo karalystės ir jo teisybės, o visa tai bus jums pridėta" /Mt 6,33/. Šio nurodymo įtakoje atliekami profesiniai darbai daug pasitarnauja mūsų dvasinei pažangai. Taip elgdamiesi, iš tikrųjų sekame pėda pėdon Viešpatį Jėzų jo laikinajame gyvenime. O juo iš arčiau jį seksime, tuo ir artimui savo pavyzdžiu geriau padedame gyventi laimingai amžinybei.

4/ APAŠTALAVIMO SANTYKIŲ PAŠVENTIMAS

Aišku, kad apaštališki santykiai bei darbai turi iš esmės tarnauti mūsų dvasinio gyvenimo pažangai. Taip iš tikrųjų ir yra, kai juos šventai atliekame, atliekame vardant Jėzaus Švč.Trejybės garbei, sielų išganymo labui.

Bet jei jais taip apsikrautume, kad neliktų mums laiko nei maldai, nei poilsiui, tada greitai subankrutuotume, nes taip darbuojantis mūsų santykiai su Jėzumi atvėstų ir mūsų prigimties silpnybės išbujotų. Ir pats mūsų apaštalavimas dėl to taptų nevaisingas. Tik juo mūsų vienybė su Viešpačiu Jėzumi yra meilėje intymesnė, tuo mūsų apaštališka veikla našesnė. Apie tai yra kalbėjęs pats Kristus: "Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas duoda daug vaisių" /Jn 15,5/.

Taigi, kas apleidžia maldos gyvenimą arba jame apsileidžia dėl apaštališkų darbų, tas kenkia ir savo dvasinei pažangai, ir savo apaštališkai veiklai. Gerai įsidėtina į galvą ir širdį, kad tikro apaštalavimo siela - tai meilė Viešpačiui Jėzui! O ją galime iki heroiškumo įdegti tik nuoširdžiai ir dažnai buvodami su Jėzumi maldoje ir šių pobūvių įtakoje vis labiau grynindami savo veiklos intencijas, vadovaudamiesi vien Viešpaties Jėzaus valia, ir taip visus užsiėmimus paversdami meilės himnu Dievui, Švč. Trejybėje vienam.

III. SPECIALIOSIOS PRIEMONĖS TOBULĖTI

I. NOVICIJATAS

Novicijatas yra įžanga į evengelinių patarimų gyvenimą. Jis yra Bažnyčios įsteigtas gerovei tų asmenų, kurie trokšta gyventi evangelinių patarimų gyvenimą, ir gerovei kongregacijos, į kurią kandidatas stoja. Novicijato metu novicijus rengiasi tikrojo nario gyvenimui ypatingoje novicijų auklėtojo globoje.

Novicijato tikslas yra trejopas.

1. <u>Supažindinti novicijų su evangelinių patarimų gyvenimu</u> bendrai ir su gyvenimu tos kongregacijos, į kurią jis yra įstojęs, ypatingai. Novicijus turi ištirti savo pašaukimą, turi susekti, ar jo noras gyventi pagal evangelinius patarimus yra tikras, ar jis pajėgs pildyti šventųjų įžadų uždedamas pareigas. Novicijato metu novicijus turi pažinti save, savo charakterį, polinkius,

ydas ir dorybes. Šis tikslas yra siekiamas šiomis priemonėmis:

a/ stengiamasi užmiršti pasaulį ir buvusį savo gyvenimą jame. Ir nekalčiausi praeities prisiminimai gali kliudyti tobulėti ir pažinti bei pamėgti vidinį bendruomeninį gyvenimą. Reikia, kad ne tik kūnas būtų atskirtas nuo pasaulio triukšmo,bet kad ir dvasia būtų nuo jo atitraukta. Tik tada novicijus galės patirti Viešpaties džiaugsmo, prirengto tiems, kurie jame ieško laimės.Laimingas, kuris sugeba pašalinti išsiblaškymus, kuris savo širdį ir pojūčius sugeba sukoncentruoti į susitelkimą ir atgailą.

b/ Reikia turėti prieš akis evangelinių patarimų gyvenimo kilnumas, nauda ir pareigos. Tinkamai visa tai supratus, šis gyvenimas darosi gilesnis, jo pareigos tada atliekamos su didesniu uolumu ir tuo pačiu jos tampa naudingesnės. Čia reikia didelio savęs atsižadėjimo, kuris sudaro pagrindą visam evangelinių patarimų gyvenimui ir tobulumui.

c/ Išmokstama gerai atlikti mąstymas ir sąžinės tyrimas. Šie lavinimai turi ypatingai didelę reikšmę dvasios gyvenimui. Jie stiprina pašaukimą ir lengvina kelią į dangų.

2. Antrasis tikslas - religingųjų institutas turi pažinti novicijų, ištirti, ar jis sugebės praktikuoti dvasinius lavinimus, ar pajėgs dirbti savo pašaukimo darbus, ar pajėgs nusigalėti ir aukotis pagal konstitucijos reikalavimus. Be to, novicijų auklėtojas, o per jį ir aukštesni vyresnieji, turi pažinti novicijo charakterį,jo polinkius, ydas ir dorybes, turi pramatyti, ar novicijus galės būti ištikimas ir naudingas kongregacijos misijai. Kad vyresniųjų pastangos būtų vaisingos, iš novicijo pusės reikia:

a/ kūdikiškai nuoširdaus atvirumo,

b/ tobulai kūdikiško klusnumo/ išorinio ir vidinio/,. Klusnumas ir atvirumas padeda formuoti novicijuje evangeliškojo tobulumo dvasią.

3. Trečiasis tikslas - padėti pagrindą visoms dorybėms, kurios sudaro pagrindą evangelinių patarimų gyvenimo tobulumui, klusnumui, apsimarinimui ir savęs atsižadėjimui.

Kas krikščioniui jaunystė, tas jongregacijos nariui novicijatas. Tad svarbu novicijate iš pat pradžių uoliai siekti tobulumo, gerų įpročių, kurie pasiliks veiksmingi visam gyvenimui. Šio trečiojo tikslo siekiama bendromis jėgomis: novicijus ir mokytojas turi darniai drauge dirbti. Nuo pačių pirmųjų kongregacijoje gyvenimo žingsnių reikia lavintis neturte ir klusnume, įsijungti į

bendrą gyvenimą, bendrus lavinimus atlikinėti ištikimai ir sąžiningai? Novicijus turi išmokti skirti prigimties ir malonės veikimą, turi išmokti gyventi antgamtinį gyvenimą, veikti ir nuolat būti tikėjimo dvasioje. Priemonės trečiajam tikslui siekti:

a/ generalinė išpažintis;

b/ nuodėmių prisiminimas padeda sėkmingiau ir kantriau pakęsti visus nemalonumus, surištus su pašaukimo pareigomis:net džiaugiamasi, kai gaunama progos atsiteisti už ankstyvesnes nuodėmes;

c/ kova su netvarkingais kūno ir dvasios polinkiais. Religingųjų institute ieškoma ne kūno pasitenkinimo, bet nemirtingajai sielai amžinosios laimės ir ramybės Viešpatyje užtikrinime. Reikia praktikuoti apsimarinimus, nemalonumų valandėlėse prisiminti kenčiantį Jėzų ir duoti jam savo meilės ir dėkingumo įrodymų;

d/ savo valios derinimas su Dievo valia - tai svarbiausioji ir reikalingiausioji praktika evangelinių patarimų gyvenime siekiant tobulumo. Be savo valios išsižadėjimo negali egzistuoti jokia dorybė. Taigi tenka atsisakyti savo sprendimų ir savo valios kaip sielos ir sąžinės reikaluose, taip kūno ir išorinių dorybių srityse. Savo valią reikia palenkti nuodėmklausio ir magistro nurodymams;

e/ prieš akis reikia nuolat turėti pašaukimo tikslą ir su užsidegimu pasekti Jėzų neturtu, skaistumu, klusnumu ir bendrai - evangeliškuoju tobulėjimu. Kokia laimė kasdien galėti vis labiau augti savęs išsižadėjimu, kentėjimų pomėgimu, nuolankumu! Reikia stengtis kasdien vis labiau panašėti į dieviškąjį Pavyzdį;

f/ dvasinis džiaugsmas. Kai dvasinio gyvenimo sunkenybės bando sukelti novicijuje nusiminimą, tai Išganytojo meilės prisiminimas tegul tą valandą pragiedrina jo sielą ir veidą. O tuomet bus Viešpaties jungas saldus ir našta lengva. Nusiminimas yra mirtis kūnui ir sielai;

g/ pasirinkimas Šventojo Globėjo. Novicijate pasirenkamas Globėjas, kuris būtų pavyzdys ir padėjėjas gerai atlikti novicijatą.

Didžiausią pagalbą novicijui, siekiant novicijato tikslų aukščiau nurodytomis priemonėmis, suteiks krikščioniškojo gyvenimo ir jo ugdymo mokslo pažinimas. Čia prisimintina, ką šiuo klausimu sako 1969 m. Vienuolių Kongregacijos instrukcija: "Šito auklėjimo /novicijato/ tikslas, pagal Evangelijoje skelbiamą Viešpaties mokslą ir vienuolijos ypatingą dvasinį charakterį, yra palaipsniui

išmokyti novicijus atsižadėti viso to, kas nepriklauso Dievo karalystei, išmokyti mylėti nuolankumą, klusnumą, neturtą ir maldą, užlaikyti vienybėje su Dievu ir drauge būti visada pasiruošusiais priimti Šventosios Dvasios veikimą ir teikti vienas kitam dvasinę pagalbą nuoširdžia ir paprasta meile. Novicijate reikalaujama studijuoti ir mąstyti Šv.Raštą; novicijai mokomi dvasinių dalykų, platesnio tikėjimo tiesų pažinimo, pratinami dorybių ir dvasinių pratybų pagalba gyventi vienybėje su Dievu, supažindinami su vienuolinio luomo reikalavimais bei dvasine drausme".

2. VIENUOLIŠKIEJI ĮŽADAI

Kristus yra kalbėjęs, kad tik tas tikrai jį myli, kuris laikosi jo įsakymų, jo žodžių /plg. Jn 13,15-22/. O kas visa širdimi nori Viešpatį Jėzų mylėti, tas laikosi ne tik jo įsakymų, bet ir patarimų, ir taip siekia būti ko panašesnis į jį. Dėl to vienuoliai ir įsipareigoja įžadais laikytis trijų evangeliškųjų patarimų: neturto, skaistybės ir klusnumo. Šiais įžadais jie nusigręžia nuo pasaulio: nuo akių geismo, nuo kūno geismo ir nuo gyvenimo puikybės ir įsipareigoja savo gyvenime ypatingu būdu sekti Kristumi - atkurti savo gyvenime laikinojo Kristaus gyvenimo dvasią dėl pasaulio išganymo. Taigi vienuoliškieji įžadai pastato vienuolį į ypatingą padėtį: jie išskiria jį iš pasaulio ir įveda į Viešpaties Jėzaus Šventumo mokyklą? Štai dėl to vienuoliškieji įžadai yra ypatinga priemonė siekti Šventumo. Jie įpareigoja vienuolį sąmoningai siekti pažangos dvasiniame gyvenime. Ir kas iš vienuolių to valingai atsisakytų, tas sunkiai nusikalstų. Be to, jie ir padeda siekti šventumo, įpareigodami vienuolį vengti pasaulio įtakos ir surišti savo likimą su Kristumi.

N e t u r t o į ž a d u atsižadama vergauti akių geismui, t.y. žemiškiems turtams bei jų pagalba įgyjamai žemiškos laimės prabangai. Tuo pačiu įsipareigojama sekti Kristų, kuris, pats būdamas turtingas, dėl mūsų tapo vargšu, kad dėl jo neturto mes pasidarytume turtingi amžinosios laimės turtais /plg 2 Kor 8,9; Mt 8,20/. Taigi neturto įžadas sudaro puikias sąlygas augti mumyse troškimui būti ko turtingesniais dvasinėmis vertybėmis, trokšti būti ko turtingesniais Dievo ir artimo meilėje. Kad šiuo atžvilgiu būtume visa panašesni į Kristų, tai vardan neturto įžado reikia ne tik naudotis žemiškomis gėrybėmis su savo vyresniųjų leidimu, bet reikia siekti ir faktino išorinio neturto, o per jį - ir heroiško neturto dvasioje.

S k a i s t y b ė s į ž a d u nusigręžiama nuo kūno geismo dėl dangaus karalystės /Mt 19,12/. Skaistybė ypatingu būdu išlaisvina žmogaus širdį, kad ji galėtų labiau užsidegti Dievo ir žmonių meile. Šv.Paulius rašo: "Nesusituokęs rūpinasi Viešpaties reikalais ir trokšta patikti Viešpačiui. O susituokęs rūpinasi šio pasaulio reikalais, stengiasi patikti žmonai ir yra pasidalijęs. Taip pat netekėjusi moteris bei mergina rūpinasi Viešpaties reikalais, trokšdama būti šventa kūnu ir dvasia. O ištekėjusi rūpinasi pasaulio reikalais ir stengiasi patikti vyrui" /1 Kor 7,32-35/. Dėl to skaistybė ne vien tam tikru būdu simbolizuoja dvasios lakumą /"Palaiminti tyraširdžiai: jie regės Dievą"/, bet ir tinkamiausiai išreiškia vienuolių nepadalintos širdies atsidavimą Dievo tarnybai ir apaštalavimo darbams.

K l u s n u m o į ž a d a s yra užtvanka prieš gyvenimo puikybės antplūdžius. Vienuoliai, darydami šį įžadą, paaukoja visišką savo valios atsisakymą kaip savo pačių auką Dievui, ir tuo būdu visam laikui ir saugiai susijungia su išganymą nešančia Dievo valia. Vienuoliai, sekdami Kristumi, kurie atėjo vykdyti Savo Tėvo valios /plg. Jn 4,34; 5,30/ ir, "prisiimdamas tarno pavidalą" /Fil 2,7/, kentėjimo mokykloje išmoko paklusnumo /plg. Žyd 6,8/, Šventosios Dvasios įkvėpti, vadovaudamiesi tikėjimu, atsiduoda savo vyresniesiems, užimantiems Kristaus vietą. Jų vadovaujami, tarnauja savo broliams Kristuje, kaip pats Kristus, būdamas klusnus savo Tėvui, tarnavo broliams ir paaukojo savo gyvybę atpirkti daugeliui /plg Mt 20,28; Jn 10,14-18/. Dėl to vienuoliai, tikėjimo dvasia ir meile dieviškajai valiai, turi pagal savo Konstituciją nuolankiai paklusti vyresniesiems, nes jų Konstitucijos nurodymai, vyresniųjų įsakymai yra jiems švenčiausios Kristaus valios ženklai: "Kas jūsų klauso, manęs klauso", - sako Kristus.

Iš to, kas pasakyta, aišku, kad vienuoliškieji įžadai yra labai veiksminga priemonė siekti krikščioniško tobulumo.

3. KONSTITUCIJA IR INSTRUKCIJOS

Konstitucija ir instrukcijos yra gera priemonė siekti tobulumo, o religingųjų bendruomenės nariams ji yra ir privaloma. Koks yra šių priemonių tikslas?

Iš vienos pusės, jos pabrėžia trijų įžadų reikšmę, parodo jų dvasią ir grožį, saugoja nuo klaidų ir nusikaltimų prieš įžadus, nurodo, kaip įžadų reikia laikytis praktikoje. Iš antros pusės - konstitucija ir instrukcijos parodo, kaip lavintis meilėje ir kito-

se dorybėse, ypač tose, kurios yra esminės kiekvienos kongregacijos uždaviniams. Tad ištikimas konstitucijos ir instrukcijų vykdymas padeda ne vien laikytis įžadų, bet ir įsigyti evangelinių patarimų tobulumo. Vienuoliškieji įžadai įpareigoja ne vien įsigyti evangelinių patarimų dorybių, bet taip pat nusilenkti,paklusti ir vadovautis vyresniųjų patvarkymais. Darydamas įžadus, kongregacijos narys savo asmenį atiduoda kongregacijai, ir tuo atidavimu atsisako nuo visų teisių į savo asmenį ir visą savo gyvenimą pašvenčia Dievo tarnybai. Įžadai apima tik esmines evangeliškosios tobulybės siekimo pareigas, o visa kita priklauso nuo konstitucijos, instrukcijų ir vyresniųjų patvarkymų. Vadinasi, konstitucija, instrukcijos ir vyresniųjų patvarkymai yra aiškūs Dievo valios ženklai kongregacijos nariui. Kas jais vadovaujasi, tas savo gyvenime laikosi Dievo valios. Kristus yra kalbėjęs apaštalams, jo įsteigtosios Bažnyčios vadams: "Kas jūsų klauso, manęs klauso. Kas jus niekina, mane niekina. O kas niekina mane, niekina tą, kuris yra mane siuntęs" /Lk 10,16/. Be to, Kristus yra kalbėjęs: "Kas pripažįsta mano įsakymus ir jų laikosi, tas tikrai mane myli" /Jn 14,21/. Taigi juo kuris kongregacijos narys su didesne pagarba konstitucijai, instrukcijoms bei vyresniųjų potvarkiams, kaip Viešpaties Jėzaus valios ženklams, viso to laikosi, tuo labiau myli Viešpatį Jėzų, greičiau žengia šioje meilėje į jos tobulumo viršūnes.

T r e č i a s i s   s k y r i u s

T O B U L Y B Ė S   R Ū Š Y S   I R   L A I P S N I A I

I. T O B U L Y B Ė S   R Ū Š Y S

Objektyvus tobulumo tipai:

a/ aktyvus tobulumas,

b/ kontempliatyvus tobulumas,

c/ mišrus tobulumas.

Objektyvūs tobulumo tipai skirstoma pagal veikimo būdą, kuris pasirenkamas siekti tobulumo: ar išorinis veikimas, ar malda, ar abu dalykai drauge. Tačiau aktyvus gyvenimas neprivalo išskirti maldos gyvenimo, ir kontempliatyvusis gyvenimas neprivalo kiekvieną veiklumą paneigti.

Subjektyvūs tobulumo tipai priklauso nuo:

a/ individualios sielos būklės ir vadovybės, t.y. nuo dvasinių sugebėjimų, nuo charakterio, nuo ypatingų malonių ir nuo ypatingo pašaukimo;

b/ nuo amžiaus

c/ nuo lyties: vyrai yra daugiau realistai, objektyvūs, savarankiški ir téviški; moterys pasižymi stipresniais jausmais, konkretumo pamėgimu ir yra motiniškos. Tiek moterys, tiek vyrai privalo kreipti dėmesį, kad jų pranašumai ir silpnumai neišsigimtų į vienašališkumą.

Dalimi objektyvūs ir dalimi subjektyvūs tobulumo tipai - juos suformuoja skirtingos epochos, asketinės mokyklos ir šventumo tipai.

Tobulumo tipai apreiškia dieviškojo šventumo turtingumą ir dieviškųjų minčių turtingumą. Todėl jie visi yra pateisinami.

1. AKTYVUSIS GYVENIMAS

1. Aktyviojo gyvenimo sąvoka. Aktyvusis gyvenimas yra tasai gyvenimo būdas, kur veikimas bei darbas persveria maldą. Veikimu čia reikia suprasti kiekvieną rimtą užsiėmimą šalia maldos pratimų. Siauresne prasme darbas yra kiekvienas fizinis ar dvasinis užsiėmimas. Taigi aktyvusis gyvenimas apima ūkio, amatų, prekybos, pramonės, administracijos, meno, mokslo, mokymosi, auklėjimo ir artimo meilės sričių darbus.

2. Aktyviojo gyvenimo vertė. Kaip prieš nuodėmę, taip ir po

jos Dievas yra skyręs žmogui dirbti. Visų žmonių pareiga yra darbu sau pelnyti duoną, ir kiekvienas privalo vengti dykinėjimo, kuris yra visokių nusikaltimų pradžia. Stropus darbe žmogus patinka Dievui. Jam patinka, kai žmogus darbu pagerina savo ir kitų buitį.

Dievo pavyzdys skatina žmogų dirbti. Pats Dievas yra begalinis išorinis ir vidinis veikimas. Žmogumi tapęs Dievas Sūnus taip pat dirbo. Nebuvo be darbo ir apaštalai /pvz. šv.Paulius šalia apaštalavimo darbų užsidirbdavo sau duoną fiziniu darbu - 1 Kor 4,12/. Dievas nesmerkia, jei darbai persveria maldą. Dauguma žmonių savo jėgas ir laiką aukoja įsigyti kasdieninei duonai,savo šeimai išlaikyti. Jie priversti skirti daugiau laiko ir jėgų darbui, negu maldai. Ir aktyviu gyvenimu galima pasiekti tobulumo.

3. Kada aktyvus gyvenimas tobulina žmogų? Atsakymas lengvas: tada, kai jis pats yra tobulas. Aktyvus gyvenimas yra gi tobulas tada, kada veikimas yra tiek geras, kiek tik galima:

a/ objekto atžvilgiu - pirmiausia pasirinktina tai, kas reikalinga pagal pareigas. Iš mažiau reikalingų dalykų reikia rinktis tai, kas užtikrina didesnes, patvaresnes ir plačiau apimančias pasekmes ir kas asmeniškoms jėgoms geriau atitinka;

b/ tvarkos atžvilgiu - užsiėmimai yra dieniniai, savaitiniai, mėnesio, metų;

c/ laiko atžvilgiu - laikytis punktualumo ir kiekvienam darbui skirto laiko;

d/ darbo rūšies atžvilgiu - dirbti taisyklingai, sumaniai, stropiai, nuosaikiai; kur galima, vengti pervargimo; dirbti džiaugsmingai, greitai /nedesiant ir karštligiškai neskubant/, ištvermingai. Pradėtą darbą baigti ir tik tada pradėti naują darbą.

Aktyvus gyvenimas yra žmogaus gyvenimas. Kad jis būtų tobulas, į jį turi įsiterpti malda, nes, kokiu gyvenimu žmogus begyventų,jis privalo visu gyvenimu garbinti Dievą. Tad reikia pakaitomis dirbti ir melstis. Reikia stengtis:

a/ kiek galint daugiau laiko skirti maldai /suprantama, be skriaudos luomo pareigoms/;

b/ dirbti su gera, antgamtine intencija; prieš darbą pasimelsti, paaukoti Dievui darbą; darbo metu išlaikyti susitelimą; po darbo padėkoti Dievui, apgailėti klaidas,o pasekmes pavesti Dievui.

Aktyvus gyvenimas tik tada yra tobulas, kai juo garbinamas

Dievas, praktikuojamos bendrosios dorybės, pritaikytos aktyviam gyvenimui.

2. KONTEMPLIATYVUSIS GYVENIMAS

1. Kontempliatyvaus gyvenimo esmė. Kontempliatyvaus gyvenimo tikslas - vienybė su Dievu maldos pagalba. Malda čia suprantama plačiąja prasme: visi dvasiniai lavinimai, kulto aktai ir net išoriniai ~~ižv~~ lavinimai, kurie yra siejami su vidiniais dorybės nusiteikimais ir pasitarnauja asmeniškam šventėjimui /atgailos praktika, nuolankumo aktai, pasitarnavimai ligoniams ir pan./.

2. Kontempliatyvaus gyvenimo vertė yra didesnė už aktyvaus gyvenimo vėrtę. Tai rodo:

a/ Šv.Raštas. Jėzus sako: "Marija pasirinko geresniąją dalį, kuri iš jos nebus atimta" /Lk 10,42/.

b/ protas. - Kontempliatyvaus gyvenimo objektas yra Dievas ir visa, kas dieviška, visa, kas veda prie Dievo. Čia nuolat panaudojamos antgamtinės jėgos, tikėjimas ir meilė. Kontempliacijos džiaugsmas yra gilus, tyras, ramus, nesiremiantis išore. Kontempliacinis gyvenimas labai panašus į dangiškąjį gyvenimą. Veikimas liaujasi mirties valandoje, gi kontempliacija trunka amžinai. Kontempliatyvus gyvenimas yra sunkesnis už aktyvų, bet tai tik dar labiau pabrėžia jo kilnumą.

3. Šių laikų nuomonė apie kontempliatyvų gyvenimą. Šie laikai kontempliacijos nesupranta, nežino tos palaimos, kurią kontempliatyvūs asmenys duoda pasauliui. To nežinodami, daro priekaištus, kad kontempliatyvieji yra neveiklūs, savęs iešką. Popiežiai pasmerkė kontempliacijos priešus /amekonizmą ir modernizmą/, kurie į padanges kelia "įgimtas", "aktyvias" ir "socialias" dorybes.

4. Kontempliatyvaus gyvenimo vyksmas. Siekiant tobulumo kontempliatyviu būdu, reikia gerai ir protingai naudotis dvasiniais lavinimais. Patartina praktikuoti krikščioniškąsias dorybes ir sąžiningai įterpti į maldos gyvenimą darbą, kai jis yra būtinas ar reikalingas.

3. MIŠRUSIS GYVENIMAS

1. Mišriojo gyvenimo esmė. Mišrusis gyvenimas apima ir veikimą ir maldą, o jo tikslas - siekti tobulo panašumo į Kristaus gyvenimą.

2. Santykiai tarp maldos ir darbo mišriame gyvenime. Prie veikimo reikia nuolat jungti maldą, kaip sąlygą, kad darbas būtų

vaisingas, kad savo gyvenimo pavyzdžiais būtume patrauklūs, kad malonė mumyse nuostabiau veiktų.

Malda veikimui yra ir paskatinimas, ir jo siela. Malda užtikrina intencijos grynumą, reikalingas jėgas ir tinkamas dorybes. Ji nuteikia nesiekti žemiškos garbės ir nesibijoti pažeminimų, persekiojimų.

3. Mišriojo gyvenimo vertė. Pagal bendrąjį asketinį mokslą mišrusis gyvenimas /apaštališkasis gyvenimas/ čia žemėje yra tobulesnis už grynai kontempliatyvų ar grynai aktyvų gyvenimą.

a/ Taip vertinama toks gyvenimas, kur kontempliacijos nenutraukia veikimas. Toks gyvenimas buvo ir yra Išganytojo, angelų gerovei, ir drauge gyveno nuolatinėje vienybėje su Dievu.Teisingai išsireiškia šv.Bernardas: "Vien tik šviesti yra tuščia" /t.y. tik dirbti ir mokyti, bet nesimelsti/, "ir degti yra per maža" /t.y. vien tik save pripildyti Dievo meile/, "bet šviesti ir degti yra tobula". Šv.Tomas Akvinietis sako: "Veikimas tebūnie ne kontempliacijos mažinimas, bet didinimas". Apaštališkas veikimas neišskiria maldos gyvenimo. Ir dirbant galvojama apie Dievą, mąstoma,naujinama geroji intencija, prašoma pagalbinių malonių ir tuo būdu kontempliuojama.

b/ Taip vertinamas ir toks gyvenimas, kur veikimas daugiau ar mažiau paverčiamas malda. Miršrusis gyvenimas yra jau pusiau malda, kai kontempliacija skatina prie darbo. Šiuo atveju veikimas yra labai vertingas, nuopelningas ir ugdantis kontempliaciją. Jei yra auka atsisakyti nuo kontempliacijos malonumo ir eiti dirbti, tai šitokia auka yra geresnė, negu kontempliavimas. Be to, tada ne vien pagarbinamas Dievas, bet laimima dar naujų Dievo garbintojų. Jei mišrusis gyvenimas yra atremtas į budrumą, savęs išsižadėjusią meilę ir aukos dvasią, tai jis nemažiau vertingas už kontempliatyvų gyvenimą.

4. Mišriojo gyvenimo praktika:

a/ dvasinis gyvenimas privalo būti tobulas. Žinotina, kad dorybė vertesnė už visus mokslus, darbus ir pasisekimus. Malda ir darbu reikia darytis tobulu ir vis~~u~~ labiau tobulėti;

b/ veikimas privalo būti tobulas;

c/ malda ir darbas privalo tarp savęs tinkamai santykiauti. Maldą ir vidinį gyvenimą reikia labiau vertinti ir labiau mėgti, negu darbą-veikimą. Bendravimas su Dievu yra neprilygstamai vertesnis, negu bendravimas su kūriniais. Nei klusnumas, nei įsakymai

neverčia pagelbėti artimui, jei tai yra žalinga mūsų sielai. Taigi darbas turi užimti antrą vietą. Geriausioji priemonė išlaikyti deramus santykius tarp maldos ir darbo ir tokio nusiteikimo geriausioji išraiška yra g r y n o j i i n t e n c i j a. Jei pačiam Dievui neduosi visos garbės, nesuteiksi jam jos nė per artimą, nes neturėsi tam reikalingos malonės.

Prieš pradedant gyventi veiklųjį gyvenimą, reikia, jau gyventi vidiniu gyvenimu. Veikimas be vidinio, be dvasinio gyvenimo yra bevertis. Paties Jėzaus gyvenimo pavyzdžiai rodo,kaip ilgai malda ir atgaila jis ruošėsi viešajam apaštalavimui. Tik pats būdamas gilios dvasios, galėsi suteikti dvasinio gyvenimo ir kitiems.

Gyvenant a mišrųjį gyvenimą, reikia būti nuosaikiam tiek darbe,tiek maldoje. Tenetrukdo malda darbo, o darbas - maldos. Neprisirіškime prie vidinio gyvenimo taip, kad nuo to nukentėtų išorinis apaštalavimas. Dar didesnis pavojus būna paskęsti viešajame apaštalavime tiek, kad nuo to nukenčia, arba ir visai būna nuslopintas, vidinis gyvenimas. Tai atsitinka tada, kai skubiai ir neramiai norima daug nuveikti ir nepaliekama laiko nei įsakytiems maldos pratimams, nei poilsiui. Malda ir darbas turi vienas kitą remti. Darbas turi nuteikti žmogų ieškoti maldoje atgaivos. Malda gi turi būti tiek apaštališka, kad savo afektais turi nuteikti dirbti. Malda ir darbas turi taip sietis, kaip kūnas ir siela. Dėl darbo reikia pasitarti su Dievu ir pašventinti darbą grynąja intencija.

d/ Ir mišriajame gyvenime reikia rūpestingai praktikuoti visas tikriems krikščionims privalomas dorybes.

II. T O B U L Y B Ė S L A I P S N I A I

Yra daug laipsnių, kuriais kylama į tobulumą. Juos visus sunku išskaičiuoti. Pagal šv.Tomo Akviniečio mokslą išskiriami trys svarbiausieji etapai arba, kaip paprastai sakoma, t r y s k e l i a i /pradedančiųjų, pažangiųjų ir tobulųjų/, atsižvelgiant į tą pagrindinį tikslą, kurio tuose keliuose siekiama.

Pagrindinis <u>pradedančiųjų</u> uždavinys - rūpintis neprarasti turimos meilės: stengiamasi vengti nuodėmės /ypač mirtinosios/, kovojama su blogais geismais, aistromis ir su visu tuo, kas galėtų būti priežastimi prarasti dieviškąją meilę. Tai a p s i v a l y m o k e l i a s, kurio tikslas - apvalyti sielą nuo nuodėmių.

<u>Pažangieji</u> rūpinasi pozityviai praktikuoti dorybes ir

stiprėti meilėje. Kadangi širdis yra apvalyta ir tuo pačiu plačiau atverta dieviškąjai šviesai bei meile, tad pažangios sielos noriai eina paskui Jėzų ir seka jo dorybėmis. Kas eina paskui Jėzų, tas artinasi prie šviesos, todėl šis pažangiųjų kelias vadinamas a p š v i e t i m o k e l i u. Stengiamasi vengti ne vien mirtinosios, bet ir kasdieninės nuodėmės, ypač sąmoningos.

Tobuloms sieloms rūpi tik viena: prisiglausti prie Dievo ir jame ieškoti pamėgimo. Nuolat ieškant vienybės su Dievu, einama s u s i v i e n i j i m o k e l i u . Tos sielos baiminasi nuodėmės todėl, kad ji įžeidžia Dievą. Dorybėmis /ypač teologinėmis/ žavimasi todėl, kad jos yra priemonė vienytis su Dievu. Žemė joms atrodo ištrėmimo vieta, todėl jos, kaip Šv.Paulius, trokšta mirti, kad susivienytų su Kristumi.

Paprastai pereinama visi trys dvasinio gyvenimo laipsniai, todėl svarbu mokėti juos išs kirti ir pritaikyti bendrus dėsnius atskirų sielų reikalams. Tuo tikslu atsižvelgiama į asmens charakterį, pomėgius, pašaukimą, taip pat ir į jo tobulumo laipsnį.

1. Tobulumo skirstymo į tris kelius pagrindas. Kalbant apie tris tobulumo kelius, neturima mintyje kažkokių skirtingų vienas po kito einančių kelių. Trys keliai - tai trys įvairūs etapai viename ir tame pačiame tobulybės kelyje, tai trys svarbiausieji dvasinio gyvenimo laipsniai,kuriuos pereina sielos, kilniai atsiliepdamos į dieviškosios malonės veikimą. Ir kiekvienas tų kelių turi tam tikrų pavidalų bei atmainų, priklausomų nuo žmogaus charakterio, pašaukimo ir Apvaizdos patvarkymų. Šv.Raštas,Tradicija ir žmogaus protas kalba už tokių kelių buvimą.

a/ Š v e n t o j o R a š t o Senajame Testamente yra daug tekstų, kuriuos galima suprasti trijų dvasinio gyvenimo kelių prasme. Alvarezas /Alvarez/ savo skirstymą pagrindžia šiais Šv. Rašto žodžiais: "Venk nedorybės, gera daryki, sieki taikos ir josios laikykis" /Ps 33,15/. "Venk nedorybės" - venk nuodėmės: čia kalbama apie apsivalymą, arba apie apsivalymo kelią; "gera daryki" - vykdyk gerus darbus arba lavinkis dorybėse: čia kalbama apie apšvietimo kelią; "sieki taikos" - tos taikos, kurios galima rasti tik intymioje vienybėje su Dievu: čia turima galvoje vienijimosi kelias.

Iš Naujojo Testamento galima pacituoti tarp kitų šiuos Kristaus žodžius, į kuriuos suimamas dvasinio gyvenimo mokslas: "Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, teneša kasdien savo kryžių ir teseka manimi" /Lk 9,23/. Savęs išsižadė-

jimas - tai pirmasis tobulumo laipsnis /apsivalymo kelias/. Kryžiaus nešimas rodo, kad jau praktikuojama dorybės - čia turima galvoje antrasis tobulumo laipsnis /apšvietimo kelias/. "Tegul seka manimi" - šių žodžių esmė yra intymus vienijimasis su Jėzumi, vienijimasis su Dievu, taigi čia kalbama apie trečiąjį tobulumo laipsnį /vienijimosi kelią/.

Šv.Paulius savo laiškuose primena lenktynininkų pastangas dėl nykstamo vainiko ir su jais palygina save. Jis taip pat bėga ir kovoja, bet, užuot tuščiai orą plakęs, drausmina savo kūną ir elgiasi su juo lyg su vergu, kad tuo išvengtų nuodėmės ir jos bausmės - pasmerkimo: "Todėl aš bėgu nedvejodamas ir grumiuosi ne kaip į orą smūgiuodamas, bet tramdau savo kūną ir darau jį klusnų, kad, kitus mokydamas, pats nepasidaryčiau atmestinas" /1 Kor 9,26-27/. Čia yra tikri atgailos ir apsimarinimo pratimai, vykdomi išganingos baimės įtakoje, kad būtų pabaustas kūnas ir apsivalytų siela. Ne vieną kartą apaštalas primena krikščionims, kad reikia išsižadėti senojo žmogaus ir kryžiuoti kūną drauge su jo ydomis ir geismais. Iš tikro, čia yra tai, ką vadiname apsivalymo keliu.

Rašydamas filipiečiams, šv.Paulius pareiškia, kad dar nėra pasiekęs tobulumo, bet eina Mokytojo pėdomis ir stengiasi jį prieiti, nesidairydamas, kiek kelio yra jau nuėjęs, bet uoliai žengdamas vis pirmyn prie paskirto tikslo: "Pamiršęs, kas užpakalyje, aš veržiuosi pirmyn, į tikslą, siekiu laimikio aukštybėse,kurio Dievas kviečia siekti Kristuje Jėzuje" /Fil 3,13-14/. Ir priduria, kad kiekvienas, siekiąs tobulybės, panašiai turi elgtis: "Taigi visi, kurie esame tobuli, turėkime tai galvoje... Broliai, visi būkite mano sekėjai" /Fil 3,15-17/. Čia yra tikros žymės apšvietimo kelio, kuriame pagrindinė pareiga yra pasekti Jėzų Kristų.

Vienijimosi kelią šv.Paulius nusako dvejiem pavidalais: paprastas - natūralus vienijimosi kelias, kur stengiamės elgtis taip, kad mumyse nuolat gyventų Kristus /"Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus" - Gal 2,20/ ir nepaprastas - mistinis vienijimosi kelias, kur patiriama ekstazių, regėjimų ir apreiškimų: "Aš pažįstu žmogų Kristuje, kuris prieš keturiolika metų, - ar kūne, ar šalia kūno - nežinau, Dievas žino, - buvo pagautas ir iškeltas iki trečiojo dangaus" /2 Kor 12,2/.

Ir Senojo, ir Naujojo Testamento tekstai, ir šv.Pauliaus laiškų posakiai duoda į tobulumą vedančių įvairių priemonių skirstymo pagrindą arba motyvą tam skirstymui. Tačiau tai nėra griežti argumentai už tobulumo skirstymą į tris kelius.

b/ T r a d i c i j a, remdamasi teologinėmis dorybėmis bei meilės įvairiais laipsniais, apibrėžia vis aiškiau tobulumo skirstymą į tris kelius.

Vienas pirmųjų - Klemensas Aleksandrietis duoda pirmąjį metodą. Norint tapti gnostiku, arba tobulu žmogumi, reikia pereiti kelis laipsnius: baimės motyvu susilaikyti nuo blogio ir marinti aistras, vilties įtakoje daryti gera, arba lavintis dorybėse, ir galop gera daryti iš meilės Dievui.

Panašiai ir Kasijonas skiria tris sielos kilimo į Dievą laipsnius: baimė - esminė vergų žymė; atlyginimo viltis - žymė samdinių, dirbančių dėl atlyginimo; meilė - Dievo vaikų žymė.

Kitokiu pagrindu remiasi šv.Augustinas. Kadangi tobulumo esmė yra meilė, tad šitos dorybės praktikoje jis išskiria keturis laipsnius: pradedančiųjų meilė; pažangiųjų meilė, aukštame tobulumo laipsnyje esančiųjų meilė ir tobulųjų meilė. Kadangi tiedu paskutinieji laipsniai priklauso prie vienijimosi kelio, tad pagrinde jo mokslas nesiskiria nuo pirmtakų mokslo.

Šv.Bernardas taip pat išskiria tris Dievo meilės laipsnius: įrodęs, kad žmogus pradeda nuo savęs meilės, jis priduria,jog žmogus, jausdamas savo nesugebėjimą, pradeda tikėjimu ieškoti Dievo ir mylėti jį už jo geradarysbes; vėliau, nuolat vis bendraudamas su Dievu, pradeda jį mylėti ir už geradarybes, ir dėl jo paties; galop pasiekiama visiškai nesuinteresuota Dievo meilė.

Šv.Tomas Akvinietis, papildydamas šv.Augustino mokslą, aiškiai įrodo, kad yra trys meilės dorybės laipsniai, atitinkantieji trims keliams, arba trims tobulėjimo etapams.

c/ P r o t a s taip pat rodo, kad žmogaus tobulėjimo skirstymas etapais yra pagrįstas. Iš tiesų, pirm negu pasiekia intymia vienybę su Dievu, žmogus privalo apvalyti sielą nuo praeities kalčių ir užtikrinti jai saugumą nuo kalčių ateičiai. Širdies tyrumas, anot Kristaus žodžių, yra pirmoji esminė sąlyga matyti Dievą būsimajame gyvenime,bet taip pat sąlyga ir galėti įžvelgti Dievą bei su juo vienytis jau šiame pasaulyje: "Palaiminti tyraširdžiai, nes jie regės Dievą" /Mt 5,8/. Gi tas širdies tyrumas yra pasiekiamas nuoširdžia ir griežta atgaila atsiteisiant už buvusius nusikaltimus, tvirtai ir ištvermingai kovojant su blogais polinkiais, traukiančiais mus prie nuodėmės, praktikuojant maldą, mąstymą bei dvasinius lavinimus, kurie yra būtini valios užgrūdinimui prieš pagundas. Taigi, siekiant širdies tyrumo, reikia tam

tikromis priemonėmis apvalyti sielą ir sustiprinti ją dorybėje: tų priemonių rinkinys vadinasi apsivalymo kelias.

Kai šitokiu būdu siela apsivalo ir atsinaujina, ji pradeda puoštis pozityviomis krikščioniškomis dorybėmis, kuriomis vis labiau panašėja į Jėzų Kristų. Reikia stengtis pėda pėdon eiti paskui Išganytoją, laipsniškai atkurti savyje jo vidinius nusiteikimus, kartu praktikuojant moralines ir teologines dorybes. Moralinės dorybės duoda sielai lankstumo ir jėgų, gi teologinės dorybės pradeda realaus vienijimosi su Dievu vykdymą. Ir vienose, ir antrose dorybėse reikia lavintis vienodai, pagal momento reikalą ir malonės įkvėpimus. Norint susilaukti geresnių rezultatų,reikia tobulinti maldą, kuri darosi vis labiau afektyvi,reikia stengtis mylėti ir sekti Kristų. Tuo būdu einama apšvietimo keliu, nes kas eina paskui Kristų, tas eina paskui šviesą: "Kas seka manimi, nebevaikščios tamsybėse, bet turės gyvenimo šviesą" /Jn 8,12/.

Ateina valandėlė, kurioje siela, apsivaliusi nuo nuodėmių, lanksti ir tvirta bei atidi Šventosios Dvasios įkvėpimams,trokšta tik intymios vienybės su Dievu. Ji ieško jo visur, net ir labiausiai ją užimančiuose darbuose,puola prie jo ir džiaugiasi jo akivaizda. Mąstymas darosi vis paprastesnis, jis virsta nuoširdžiu bei ilgai trunkančiu žavėjimusi Dievu ir dieviškais dalykais,kai kada paslėptoje, o kai kada sąmoningoje Šventosios Dvasios dovanų įtakoje. Čia prasideda vienijimosi kelias.

Šie trys dideli tobulybės laipsniai turi daug polaipsnių bei įvairumo pagal malonės gausumą: "Patarnaukite vieni kitiems, kaip geri visokeriopos Dievo malonės šeimininkai, sulig kiekvieno gautąja malone" /1 P t 4,10/.

Šventasis Kryžiaus Jonas įvedė specialią terminologiją, liečiančią tris kelius, su kuria pravartu susipažinti. Pradedančiais jis vadina tuos, kurie yra arčiausia tamsiosios kontempliacijos, arba jausmų bei pojūčių nakties; tobulumo keliu pažengusiais vadina tuos, kurie yra pasyvioje kontempliacijoje; tobulaisiais - tuos, kurie yra perėję jausmų ir dvasios naktį.

2. Protingas būdas panaudoti tobulumo kelių skirtumus.

Norint panaudoti tobulumo kelių skirtumus, reikia daug takto ir lankstumo, reikia gerai pažinti dvasinio gyvenimo pagrindus, o dar labiau reikia pažinti kiekvieną sielą atskirai, jos ryškesnius bruožus ir atsižvelgti į ypatingąjį Šventosios Dvasios veikimą toje sieloje.

Skirstant tobulumą trimis keliais, negalima reikalauti besąlyginio arba matematinio tikslumo, kadangi sielos perėjimas iš vieno kelio į kitą vyksta nepastebimai ir čia nėra galimybės pravesti griežtas ribas. Kaip pažinti, ar siela dar apsivalymo kelyje, ar jau apšvietimo kelio pradžioje? Tarp tų kelių yra bendras laukas. Be to, pažanga ne visada pastovi - yra čia įvairių atmainų, potvynio ir atoslūgio: kai kada einama pirmyn,kai kada vėl grįžtama atgal; kai kuriose valandėlėse atrodo, kad tūpčiojama vietoje ir sunku įžiūrėti kokią nors pažangą.

Kiekviename kelyje yra daug ir įvairių laipsnių. Tarp pradedančiųjų - vienų praeitis yra sunki, nuodėminga, už kurią reikia atgailoti; kitų praeitis nekalta, nenuodėminga. Suprantama,kad vienodose sąlygose pirmieji turės ilgiau praktikuoti atgailą.

Yra ir temperamento, veiklumo, energijos bei pastovumo skirtumų: yra asmenų, ůoliai praktikuojančių atgailą, ir yra tokių, kurie labai nenoriai atgailoje. Yra sielų tiek kilnių,kurios viską ėduoda Dievui, ir yra šykščiai atsakančių į Viešpaties gerumą. Aišku, kad tarp tų apsivalymo kelyje tebesančių sielų yra didelių skirtumų. Žymus skirtumas yra tarp tų, kurie praktikuoja sielos apsivalymą tik kelis mėnesius, ir tų, kurie tai jau yra paaukoję kelis metus ir jau artėja prie apšvietimo kelio. Galop reikia labai kreipti dėmesį į malonės veikimą: kai kurios sielos tiek gausiai gauna malonių,jog galima pramatyti greitą pažangą kelyje į tobulumo viršūnes, kitos gi tų malonių gauna mažiau ir jų pažanga yra lėtesnė. Nereikia manyti, kad yra tikslūs rėmai, į kuriuos būtų galima įdėti kiekvieną sielą. Priešingai: kiekviena siela turi savo ypatumų, su kuriais reikia skaitytis. Dvasinio gyvenimo žinovų nubrėžti rėmai privalo būti pakankamai lankstūs, kad galima būtų juos pritaikyti atskirai sielai.

Dvasiniuose keliuose dažniausia daromos dvi klaidos.Vienos sielos kartais nori labai skubotai eiti pirmyn, t.y. perdaug skubiai perbėgti žemesniuosius laipsnius, kad tik greičiau prieitų prie Dievo meilės. Kitos vėl, priešingai, tūpčioja vietoje ir perdaug ilgai dėl savo kaltės pasilieka žemesniuose laipsniuose. Joms trūksta kilnumo, didžiadvasiškumo Dievo atžvilgiu arba trūksta metodo. Pirmosios turi dažnai prisiminti, kad mylėti Dievą yra tobulas dalykas, bet tyra ir sėkminga meilė pasiekiama ne kitaip, kaip tik savęs išsižadėjimu ir atgaila. Antrosios privalo pasiskatinti prie vis didesnio uolumo ir tobulinti mąstymo bei sąžinės

tyrimo metodus.

Kai dvasinio gyvenimo žinovai tvirtina,jog ši ar kita dorybė būdinga tam ar kitam keliui,reikia tai suprasti labai rezervuotai. Iš esmės visos pagrindinės dorybės tinka kiekvienam keliui, tik įvairiu, kitokiu laipsniu. Pvz?, pradedantieji ypatingesniu būdu praktikuoja atgailą,bet tai įmanoma daryti tik lavinantis teologinėse ir moralinėse dorybėse, žinoma, kitokiu būdu, negu lavinasi pažangieji. Pradedantieji vykdo tas dorybes savęs išsižadėjimu ir nusigalėjimais, norėdami apvalyti savo sielą. Apšvietimo kelyje reikia ugdyti tas pačias dorybes, tik kitokių laipsniu, labiau pozityviame pavidale ir tikslu geriau panašėti į dieviškąjį P avyzdį Tas pat privalu daryti ir vienijimosi kelyje, tačiau dar aukštesniu laipsniu, ir Šventosios Dvasios dovanų įtakoje reikšti Dievui meilę.

Panašiai ir tobulieji: nors jie labiausiai yra pažengę Dievo meilėje, vienok nesiliauja savo sielą skaistinę atgaila ir apsimarinimais. Jų atgailos praktika motyvuota skaistesne ir stipresne Dievo meile, todėl ir sėkmingesnė.

Panašios pastabos siūlosi ir įvairių maldos rūšių atžvilgiu. Bendrai,svarstomasis mąstymas būdintas pradedantiesiems,afektyvinė malda - pažangiųjų sieloms, vientisinė malda ir kontempliacija būdinga sieloms, esančioms vienijimosi kelyje. Tačiau patyrimas moko, kad maldos laipsnis ne visada atitinka dorybės laipsnį. Temperamento, auklėjimo arba įpratimo įtakoje kai kurie asmenys ilgesnį laiką praktikuoja protu ar jausmais pagrįstą mąstymą, nors yra tampriai ir pastoviai susivieniję su Dievu. Kiti vėl, turėdami didesnę proto intuiciją ir didesnį jausmingumą, noriai praktikuoja suprastintą mąstymą, nors nėra pasiekę vienijimosi kelio dorybių laipsnio.

3.Tobulumo kelių pažinimo nauda. Yra naudinga ir būtina pažinti tris tobulumo kelius bei jų niusansus.

Pirmiausia tas būtina dvasinios vadovams. Pradedantiesiems ir tobuliesiems nevienodai vadovautina. "Pradedančiųjų malonė nėra tokia pat, kaip pažangiųjų, o pažangiųjų nėra tokia pat, kaip tobulumo ribas priėjusių" /P.Grou/.

Net ir kiekvienam tikinčiajam yra naudinga susipažinti su įvairiais dvasinio gyvenimo laipsniais, žinoma, prisilaikant dvasios vadovo nurodymų. Siela,teisingai supratusi skirtumą tarp trijų tobulybės kelių, geriau supras dvasios vadovo patarimus

ir jais sėkmingiau naudosis.

1. PRADEDANTIEJI, ARBA APSIVALYMO KELYJE ESANTIEJI - tai pirmasis tobulybės laipsnis. Pradedančiųjų ypatingoji pareiga - apvalyti savo sielą.

1/ KAS YRA PRADEDANTIEJI

1. Esminės žymės. Dvasiniame gyvenime pradedančiaisiais vadinami tie, kurie paprastai gyvena malonės stovyje, turi šiokį tokį tobulumo troškimą, bet dar tebėra prisirišę prie kasdieninių nuodėmių ir protarpiais, patekę į pavojų, sunkiai nusideda.

a/ Pradedantieji, paprastai, gyvena malonės stovyje, sėkmingai kovoja su sunkiomis pagundomis. Tad prie pradedančiųjų nėra priskiriami tie, kurie dažnai sunkiai nusikalsta ir nevengia progų į nuodėmę. Tokie turi tam tikrą norą pasitaisyti,bet neturi tam stiprios ir sėkmingos valios ir todėl jie nėra kelyje į tobulumą. Jie yra nusidėjėliai, pasaulio žmonės, ir pirmiausia juos reikia atitraukti nuo mirtinosios nuodėmės bei progų į ją.

b/ Pradedantieji turi šiokį tokį tobulybės troškimą arba pažangos troškimą, nors tas troškimas gali būti labai silpnas ir netobulas. Prie jų negalima priskirti tų pasaulio žmonių, kurių vieningelė ambicija - vengti mirtinosios nuodėmės, tačiau kurie neturi nuoširdaus noro daryti pažangą. O juk troškimas yra pirmasis žingsnis į tobulumą.

c/ Pradedantieji dar turi tam tikrą prisirišimą prie sąmoningų kasdieninių nuodėmių ir dažnai jomis nusikalsta. Jie skiriasi nuo pažangiųjų, kurie stengiasi sutraukyti visokius ryšius su kasdienine nuodėme, nors kartais laisva valia ir nusideda nesunkiai. Pradedančiųjų prisirišimo prie lengvųjų nuodėmių p riežastis yra ta, kad jie nėra dar apvaldę savo aistrų. Todėl dažnai ir laisva valia pasikartoja kūniškumo, puikybės, tuštybės, pykčio, pavydo pasireiškimai, žodžiai ir darbai prieš artimo meilę ir pan. Ir maldingi asmenys palaiko savyje tokį prisirišimą, todėl su visišku apsisvarstymu padaro kasdieninių nuodėmių ir patenka į pavojų kai kada sunkiai nusikalsti ir nusideda.

2. Įvairios pradedančiųjų kategorijos.

a/ N e k a l t o s s i e l o s, trokštančios daryti pažangą dvasiniame gyvenime: vaikai, jaunimas, pasauliečiai, kurie nepasitenkina vien tik mirtinosios nuodėmės vengimu. Jie nori padaryti ką nors daugiau dėl Dievo, trokšta tobulėti.

b/ S u g r į ž u s i e j i - konvertitai, kurie po sunkių nuodėmių nuoširdžiai grįžta prie Dievo ir, norėdami atitolti nuo pražūties, ryžtasi drąsiai žengti tobulėjimo keliu.

c/ A b e j i n g i e j i, kurie iš pradžių buvo pasiaukoję Dievui ir pažengę Dievo tarnyboje, pirmyn, tačiau vėliau ėmė vis dažniau stabčioti ir pateko į abejingumą; tokiems, nors jie ir būtų jau prisiartinę prie apšvietimo kelio, tenka grįžti prie aštrių apsivalymo kelio atgailų ir naujomis pastangomis rimtai stengtis tobulėti. Norint, kad pastangos būtų tobulesnės, reikia griežtai kovoti su apsileidimo ir abejingumo, neprotingumo, lengvapėdiškumo, nerūpestingumo ir tam tikro bailumo ydomis bei jų priežastimis.

3. <u>Dvi pradedančiųjų rūšys.</u> Pradedantieji - vieni daugiau, kiti mažiau - yra didžiadvasiški, ir pagal tai susidaro jų dvi rūšys. Šv.Teresė juos taip skirsto:

a/ vienos pradedančiųjų sielos, nors dar labai yra susirišusios su pasauliu, tačiau turi gerų norų, sukalba kai kurias maldas, bet jų širdis perpildyta tūkstančiais reikalų. Prisirišimų daug, bet protarpiais jos bando jų atsikratyti. Tų pastangų dėka jos pasiekia pirmąjį ir žemiausiąjį tobulumo laipsnį, tačiau neapvaldytos aistros neleidžia įžiūrėti tobulumo grožio ir juo žavėtis. Tokias sielas puola įvairios pagundos, piktoji dvasia ir pasaulis su visais malonumais ir garbe. Nors jos ir trokšta vengti nuodėmės ir daro gerus darbus, tačiau pagundos lengvai jas įveikia.Tokie asmenys bando jungti maldingumą su pasauliniu gyvenimu. Jų tikėjimas nėra pakankamai šviesus, valia - nepakankamai stipri, ir jie nepajėgia visiškai išsižadėti ne tik pačios nuodėmės, bet nevengia ir pavojingų progų. Jie nesupranta, kaip labai yra reikalinga dažna malda, griežta atgaila bei apsimarinimai. Tačiau jie trokšta ne vien būti išganyti, bet, darydami šiokias tokias aukas, nori ir pažangėti Dievo meilėje.

b/ Antroji pradedančiųjų rūšis praktikuoja mąstymą ir geriau supranta, kad pažanga pasiekiama tik aukomis, tačiau toms sieloms trūksta drąsos, todėl kai kada jos vėl grįžta prie žemesnių tobulumo laipsnių ir naujai susiduria su progomis nusidėti. Jos dar mėgsta malonumus ir pasaulio viliojimus. Kai kada ir sunkiai nusikalta, tačiau greitai keliasi iš nuodėmės purvo,kadangi yra klusnios Dievo balsui, kviečiančiam gailėtis. Nežiūrint pasaulio ir piktojo pagundų,jos mąsto apie žemės gėrybių nykstamumą, dega didesne meile Dievui, iš kurio tiek malonių gauna, ir supranta, kad niekur kitur negalės rasti ramybės nė saugumo, kaip tik

Dievuje, todėl trokšta išvengti sūnaus palaidūno kelių. Tai kova, kurioje jie daug kenčia nuo pagundos antpuolių, tačiau toje kovoje pats Dievas maloningai jas guodžia ir stiprina. Prisiderindami prie Dievo valios, jie tikrai pasieks tą laipsnį, kai pagundos puolimai bus jiems jau nebepavojingi.

Pirmosios pradedančiųjų rūšies sielos privalo kreipti ypatingą dėmesį į nuodėmės blogybę ir pasekmes, į reikalą vengti nuodėmingų progų; privalo žadinti savyje gyvą maldos, atgailos ir apsimarinimų troškimą.

Antrosios pradedančiųjų rūšies sielos yra didžiadvasiškesnės. Joms patariama ilgiau mąstyti ir kovoti su didžiosiomis ydomis, t.y. su giliai įsišaknijusiais geismais, kurie yra mūsų nuodėmių šaltinis.

2/ PRADEDANČIŲJŲ TIKSLAS

Tobulumo esmė yra meilė, kuri vienija sielą su Dievu. Kadangi Dievas yra pats šventumas, tad negalime kitokiu būdu su juo vienytis, kaip tik įsigydami širdies tyrumą. Širdies tyrumas turi savyje dvejopą pradą: padaryti atgailą už praeitį ir ateičiai atitrūkti nuo nuodėmės bei progų, vedančių į nuodėmę. Taigi pradedančiųjų pirmasis uždavinys yra a p v a l y t i s i e l ą. Ir juo bus didesnis sielos tyrumas bei atitrūkimas nuo žemiškų dalykų, tuo intymiau ji vienysis su Dievu. Valymasis gali būti daugiau ar mažiau tobulas, atsižvelgiant į motyvus, kurie nuteikia apsivalyti, ir išdavas, kurių pasiekiama valymusi.

a/ Valymasis bus n e t o b u l a s, jei remiasi baimės ir vilties motyvais, būtent: bijomasi pragaro, o tikimasi dangaus ir dangiškųjų gėrybių. Išdavos bus nepilnos: be abejo, išsižadama mirtinosios nuodėmės, nes dėl jos galima netekti dangaus, bet neišsižadama kasdieninių nuodėmių, net sąmoningų, kadangi jos nėra kliūtis įeiti į amžinąją laimę.

b/ Yra tobulesnis valymasis, kuris neišskiria baimės ir vilties, tačiau pagrindiniu motyvu turi Dievo meilę, norą patikti jam ir tuo pačiu - vengti visko, kas, nors ir lengvai, galėtų Dievą įžeisti. Tada realizuojasi nusidėjėlei tarti Išganytojo žodžiai: "Jai atleidžiamos jos gausios nuodėmės, nes ji labai pamilo" /Lk 7,47/.

To antrojo valymosi tenka siekti, tačiau daugelis pradedančiųjų yra per silpni iš karto vaduotis Dievo meile, ir baimė bei viltis yra artimesni jų sielai.

Pradedančiųjų v a l y m o s i p r i e m o n ė s - tai malda, kuria išsiprašome malonių, ir apsimarinimai, kuriais atsakome į malonės veikimus.

Apsimarinimai būna įvairių pavidalų. Jie vadinami atgaila, kai jais atsiteisiame už buvusius nusikaltimus. Tikra to žodžio prasme apsimarinimas yra kova su malonumo pamėgimu, kai norima sumažinti nuodėmių skaičių dabarčiai ir ateičiai. Apsimarinimais vadiname ir kovą su didžiosiomis ydomis, kai būna slopinami giliai įsišakniję polinkiai į nuodėmę, ir kovą su pagundomis, kai priešinamasi sielos priešų užpuolimams. Visos tos priemonės pareikalauja praktikuoti teologines ir moralines dorybes pirmame laipsnyje. Neįmanoma melstis, atgailoti, marintis, jei neturima tikėjimo į apreikštas tiesas, jei neturima vilties gauti dangaus gėrybių, jei nemylima Dievo, jei nepraktikuojama protingumo, teisingumo, tvirtumo ir susivaldymo dorybių. Tačiau tos dorybės pasiekia subrendimo jau apšvietimo kelyje.

3/ P-RADEDANČIŲJŲ MALDA

Kalbant apie vidines tobulinimosi priemones, buvo kalbėta ir apie maldą, apie jos prigimtį bei veiksmingumą. Kalbant gi apie pradedančiųjų maldą, tenka pabrėžti jiems maldos kaip prašymo būtinumą dvasios pažangai, aptarti, nuo ko priklauso jos gerumas, užsiminti apie maldingumo lavinimus bendrai ir specialiai pakalbėti apie mąstymą.

1. Maldos reikalingumas pradedantiesiems. Kalbant apie maldą kaip priemonę tobulėti, buvo pabrėžta reikalas Dievą garbinti ir jo prašyti reikalingos pagalbos. Juk mes, kaip Dievo kūriniai ir kaip Kristaus mokiniai, turime pareigą Dievą laikyti Dievu, t.y. jį garbinti, jį mylėti. O kaip nusidėjėliai turime pareigą jį atsiprašyti. Kaip silpni keleiviai į amžinybę, turime pareigą prašyti jo pagalbos. Čia kalbėsime apie maldos kaip prašymo būtinumą išganymui ir dvasinei pažangai. Toliau čia ir vartosime žodį "malda" maldavimo, prašymo prasme.

Maldos būtinumas remiasi teikdinančių malonių būtinumu. Yra tikėjimo tiesa, jog be šių malonių pagalbos neįmanoma nei savęs išganyti, nei padaryti pažangos dvasiniame gyvenime. Net ir tuo atveju, kada žmogus naudojasi savo laisve gerai, negali jis savo jėgomis iš sunkios nuodėmės būsenos grįžti prie Dievo nė ilgesnį laiką ištverti malonėje, o ypač - ištverti joje iki mirties; "Nuo manęs atsiskyrę, - sako Jėzus savo mokiniams, - jūs negalite

nieko nugeikti" Jn 15,5-. Negalime turėti nė geros minties, nes mumyse ir troškimus, ir darbus įkvepia Dievas /plg. 2 Kor 3,5; Fil. 2,13/.

Čia nekalbėsime apie pirmąją malonę, kuri mums suteikiama be jokio mūsų prašymo, kuri yra pačios maldos pradmuo. Yra negincijama tikėjimo tiesa, jog maldą yra normali, veiksminga ir universali priemonė, per kurią Dievas mums nori teikti veikdinančių malonių. Štai dėl ko Kristus dažnai yra kalbėjęs apie maldos reikalingumą gauti malonių: "Prašykite, ir gausite. Ieškokite, ir rasite. Belskite, ir jums bus atidaryta" /Mt 7,7/. Kristus ypač pabrėžė maldos reikalingumą atsispirti pagundoms: "Budėkite ir melskitės, kad nepatektumėte į pagundą. Dvasia ryžtinga, kūnas silpnas" /Mt 26,41/. Anot šv.Tomo Akviniečio, pasitikėjimas,kuris nesiremia malda, yra perdėtas, nes Dievas, kurį teisingumas neįpareigojo duoti malonių, yra žadėjęs jas duoti tik prašantiems.

Tridento Susirinkimas šv.Augustino žodžiais moko, kad Dievas negalimų dalykų mums neįsako, nes įsako daryti tai, ką galime, ir prašyti, kai negalime: tokiu atveju padeda savo malone prašyti,ko esame reikalingi,kad galėtume. Taigi malda yra būtina priemonė siekti pažangos dvasiniame gyvenime, nes tik per ją galime gauti iš Dievo reikalingų šiam reikalui veikdinančių malonių.

Daug kas iš pradedančiųjų bando pasiekti dvasinės pažangos pernelyg pasitikėdami savo entuziazmu ir energija. Tokie greitai įsitikina, jog jų pastangos neduoda reikiamų rezultatų. Kad jie nenusivìltų, reikia juos įtikinti,jog be Dievo pagalbos nieko gero nelaimės. Reikia juos pamokyti tinkamai maldauti Dievą reikiamos pagalbos.

2. Geros maldos sąlygos. Jau anksčiau buvo kalbėta, kad mūsų veiksmai yra išganingi tik veikdinančių malonių dėka. Taigi reikia mokėti šių malonių prašyti. Šv.Paulius sako: "Dvasia ateina pagalbon mūsų silpnumui. Mes juk nežinome, ko turėtume deramai prašyti,todėl pati Dvasia užtaria mus neišsakomais maldavimais" /Rom 8,26/. Šią malonę Dievas iš savo begalinio gailestingumo duoda visiems, net ir didžiausiems nusidėjėliams, tik, žinoma, ne visi lygiai gerai šia malone naudojasi.

Malonės stovis nebūtinas gerai melstis, bet jis maldos vertę labai padidina. Kas yra malonės stovyje, tas kreipiasi į Dievą kaip jo vaikas, kaip Kristaus mistinio Kūno gyvas narys. Tad nuo ko priklauso maldos gerumas? Jis priklauso nuo maldos objekto, t.y. nuo to gėrio, kurio prašoma, ir nuo maldos subjekto -

nuo paties prašančiojo.

a/ M a l d o s   o b j e k t o atžvilgiu malda pirmiausia yra gera, kai prašome tų gėrybių, kurios yra mums reikalingos, idant pasiektume amžiną laimę Dievuje. Tokia gėrybė visų pirma yra antgamtinė malonė. Be jos, kol esame kelyje į amžinybę, dar esame reikalingi ir žemiškų gėrybių. Šių pastarųjų galime prašyti, kiek jos yra mums, kaip keleiviams į amžinąją laimę, reikalingos aprūpinti savo laikinus reikalus. Taip elgtis moko mus pats Viešpats Jėzus: "Jūs pirmiausia ieškokite Dievo karalystės ir jo teisybės, o visa tai bus jums pridėta" /Mt 6,33/. Žmogaus laimė, jo tobulumas - tai turėti Dievą, turėti tų malonių, kurios padeda žmogui įsisavinti Dievą. Taigi nedera nieko kito prašyti, kaip tik to, kas tarpiškai ar betarpiškai padeda siekti šio tikslo.

Žemiškos gėrybės kur kas yra mažiau vertos, negu pats žmogus. Dėl to jos niekada negali pilnai pasotinti žmogaus, trokštančio būti laimingu. Štai dėl ko jos negali būti mūsų maldų pirminiu objektu. Bet kadangi esame jų reikalingi aprūpinti savo laikinius reikalus, tai galime jų prašyti kaip kasdieninės duonos savo kūnui ir sielai. Taigi laikinės gėrybės yra antraeilis mūsų maldų objektas ir jos visuomet prašytinos su sąlyga: "Jei, Viešpatie, tai patarnaus Tavo didesnei garbei ir mano amžinai laimei". Kaip visas žemiškas žmogaus gyvenimas turi būti palenktas jo antgamtinio gyvenimo labui, taip ir žemiškų gėrybių prašymai turi būti palenkti pirminio maldos objekto labui.

Ypatingų malonių galima prašyti tik su sąlyga: "Jei tokia, Viešpatie, yra Tavo valia". Taip melsdamiesi mes pasitikime Dievo išmintimi ir gerumu. Dievas kur kas geriau žino, negu mes, kokių mal onių esame reikalingi, idant mūsų kelionė į dangų būtų sėkminga. Jo ir norai, kurie liečia mus, yra kur kas geresni už mūsuosius. Štai dėl ko ypatingų malonių /k.a.: tokiu ar kitokiu būdu melstis, sausros ar paguodų malonės, kentėjimų ar džiaugsmo malonės ir t.t./ reikia prašyti tik su sąlyga: "jei, Viešpatie, tokia yra Tavo šventčiausioji valia". Net geriau visai tokių malonių neprašinėti, o jei Dievas jomis apdovanotų, su dėkingumu Dievui jomis naudokimės savo dvasinei pažangai.

b/ M a l d o s   s u b j e k t o atžvilgiu, idant malda būtų sėkminga, besimeldžiantysis turi prašyti nužemintai, su pasitikėjimu ir atidžiai.

N u s i ž e m i n i m a s kyla iš pačios maldos prigimties.

Malonė iš esmės yra veltui duodama dovana: jokių teisių į ją netutime. Tad drįstame jos prašyti tik pasitikėdami Dievo gailestingumu. Abraomas meldėsi: "Štai drįstu prabilti į Viešpatį Dievą, nors esu dulkė ir pelenai" /Pr 18,27/. Danielius prašė Viešpatį išlaisvinti jo tautą iš Babilono nelaisvės, remdamasis ne savo dorybėmis ar nuopelnais, bet pasitikėdamas Dievo gailestingumu. Panašiai meldėsi ir muitininkas, ir buvo išklausytas /Lk 18,13/. Kristus tiesiog tvirtina: "Kiekvienas, kuris save aukština, bus pažemintas, o kuris save žemina, bus išaukštintas" /Lk 18,4/. Šį Kristaus mokslą gerai įsidėjo į protą ir širdį jo mokiniai. Šv. Jokūbas sako: "Dievas priešinasi išpuikėliams, o nuolankiesiems teikia malonę" /Jok 4,6/. Taip yra dėl to, kad išpuikėlis mano, jog jo maldos sėkmingumas - tai jo nuopelnas. Nusižeminusis gi mano, kad jo maldos sėkmingumas - tai Dievo dovana. Taigi, jei Dievas išklausytų išpuikėlio maldos, tai apiplėštų savo garbę. O kai Dievas išklauso nusižeminusio maldos, jis savo garbę apreiškia.

Iš tikro nusižeminimo kyla p a s i t i k ė j i m a s Dievo gerumu ir Jėzaus Kristaus nuopelnais mūsų labui. Tikėjimas moko, jog Dievas yra pats gailestingumas, ir tuo su didesne meile pasilenkia prie tų, kurie yra patekę į didesnį vargą. Iš tiesų vargas šaukiasi gailestingumo. Šaukti su visišku pasitikėjimu Dievo gailestingumo - tai garbinti jį, šlovinti jį,kaip visokių gėrybių Versmę. Šv.Raštas nuolat tvirtina, jog Dievas išklauso tų, kurie juo pasitiki. Viešpats Jėzus taipgi ragina prašyti su pasitikėjimu. O kad paskatintų taip mesltis, yra pasakęs šiam reikalui puikių palyginimų. Po tvirtinimo, jog kas prašo, gauna, Viešpats Jėzus kalbėjo: "Argi atsiras jūsų tarpe žmogus, kuris savo vaikui, prašančiam duonos, duotų akmenį?! Taigi,jeigu jūs, būdami nelabi, vis dėlto mokate savo vaikams duoti gerų dalykų, tai juo labiau jūsų dangiškasis Tėvas duos gera tiems, kurie jį prašo" /Mt 7,7-11/. Paskutinės Vakarienės metu Viešpats Jėzus kalbėjo: "Ir ko tik prašysite dėl mano vardo, aš padarysiu, kad Tėvas būtų pašlovintas Sūnuje. Ko tik prašysite manęs dėl mano vardo, aš padarysiu" /Jn 14,13.14/. Taigi būtų didžiausias nepasitikėjimas Dievu bei jo pažadais, būtų niekuo nepateisinamas nepasitikėjimas visagaliu Viešpaties Jėzaus tarpininkavimu tarp Tėvo ir žmonijos, jei melsdamiesi nepasitikėtume gausią to,ko prašome.

Kartais Dievas nesiskubina išklausyti mūsų prašymų. Mat, Dievas turi savo veikimo laiką, kuris yra pats patogiausias jam

įsikišti į mūsų reikalus. Be to, jis nesiskubina ir dėl to,kad duotų mums progos subręsti i š t v er m ė j e melstis, nes kai Dievas nesiskubina išpildyti mūsų prašymų, mes visi labiau ir labiau pajuntame savo skurdą ir kaip labai esame reikalingi Dievo pagalbos. Nesiskubino Viešpats Jėzus išklausyti kananietės prašymo, ir šis Jėzaus elgesys didino jos nusižeminimą ir pasitikėjima Viešpačiu Jėzumi. Ir ji subrendo būti verta išklausyti. Viešpats Jėzus suteikė jai, ko ji prašė. Dažnai taip yra ir su mumis. Ištvermė maldoje užtikrina mums, kad ji bus išklausyta.

Be to, malda turi būti a t i d i. Vadinasi,kai meldžiamės, turime stengtis galvoti apie tai, ką sakome Dievui. Nevalingi išsiblaškymai,kai stengiamės jų išvengti ar bent jų skaičių sumažinti,negadina mūsų maldų, nes siela visą laiką lieka atidi Dievui. Valingi išsiblaškymai, kuriuos sąmoningai palaikome ar tingiai šaliname, ar nenorime jų priežasties šalinti,pareiginėse maldose yra atleidžiamosios nuodėmės, o kitose maldose - stoka pagarbos Dievui, dėl ko Dievas nenuteikiamas jų išklausyti. Malda - tai audiencija, kurią mums suteikia Dievas, tai dialogas su savo dangiškuoju Tėvu. Jei ir tą momentą, kai prašome jį išklausyti mus, patys nekreipiame dėmesio į tai, ką sakome, tai argi galime tikėtis, kad Dievas į tokį mūsų prašymą kreiptų dėmesį?! Argi taip besimeldžiantieji nėra verti Viešpaties Jėzaus žodžių fariziejams: "Ši tauta šlovina mane lūpomis, bet jos širdis toli nuo manęs" /Mt 15,8/?!

Taigi reikia rimtai kovoti su išsiblaškymais maldoje. Dėl nepajėgumo melstis be išsiblaškymų žeminkimės prieš Viešpatį ir prašykime, kad jis savo malone padėtų. Idant ši kova būtų sėkminga, reikia susekti tokių išsiblaškymų priežastis ir energingai jas šalinti. Besimeldžiant reikia dažnai prisiminti, su kuo kalbame, į ką kreipiamės.

Maldoje gali būti trejopas atidumas. Pirmas atidumo laipsnis - kai stengiamės gerai ištarti maldos žodžius. Tai žodinis atidumas. Jo dėka jau šiek tiek kreipiame dėmesio ir į maldos turinį. Antrasis atidumo laipsnis - kai stengiamės maldos sakinių prasmę suvokti. Tai literatinis, arba intelektualinis atidumas. Trečiasis atidumo laipsnis - kai siela, palikusi nuošalyje sakinių prasmę, pakyla iki Dievo, kad jį garbintų, su juo vienytųsi meilėje,kai prašo iš jo to, ko prašo Bažnyčia,ko prašo drauge su Bažnyčia pats Kristus. Tai dvasinis, arba mistinis atidumas. Čia dėmesys sutelkiamas ne į maldos sakinių prasmę,bet į tą tikrovę, į kurią

maldos sakiniai kreipia mūsų dėmesį.

Tiems, kurie pradeda dvasinį gyvenimą, rekomenduojama pirmasis ir antrasis atidumo laipsnis pagal jų pažangumą.

3. Pradedančiųjų dvasiniai lavinimai bendrai. M a l d a yra viena didžiųjų išganymo priemonių. Laipsniškai reikia įprasti į maldos nuolatinę praktiką taip, kad gyvenimas, atsižvelgiant į asmens amžių, pašaukimą, luomo pareigas, charakterį, antgamtinius pomėgius ir sielos pažangą, taptų tam tikru laipsniu maldos gyvenimu. O tam pasiekti reikia ir ilgesnio laiko, ir vis didesnių pastangų.

Prie pagrindinių lavinimų, kurie perkeičia mūsų gyvenimą į nuolatinę maldą, priklauso /be ryto ir vakaro maldų/ mąstymas ir šv.Mišios su šv.komunija. Jie rodo mums siektiną idealą. Negalint kasdien išklausyti šv.Mišių, reikia praktikuoti dvasinę komuniją mąstymo pabaigoje ar fizinio darbo metu. Reikia gerai išmokti dalyvauti šv.Mišiose, prieiti komunijos ir dalyvauti liturginėse pamaldose. Gerai suprast šv.Liturgija yra viena geriausių tobulumo mokyklų .

Patariama dažnai aukoti Dievui savo veiksmus ir dienos bėgyje kartoti ugningus aktus, gerai atlikti dvasinį skaitymą, surištą su sielos stoviu: skaityti apie pagrindines tikėjimo tiesas,apie žmogaus tikslą, apie nuodėmės bjaurumą, apsimarinimus, išpažintį ir sąžinės tyrimą, taip pat - šventųjų gyvenimo aprašymus, ypač tų šventųjų, kurie praktikavo atgailą. Toji medžiaga bus šviesa protui, stiprintoja valiai ir gera priemonė palengvinti mąstymą. Kalbėjimas rožančiaus, apmąstant paslaptis, sužadins didesnį pamaldumą į Mariją ir pamokys vienytis su Kristumi. Švč.Sakramento aplankymai - ilgesni ar trumpesni, žiūrint, kiek pareiga leidžia - gaivina maldingumo dvasią. Švč.Sakramento aplankymo metu gera yra naudotis "Kristaus sekimo" IV knyga arba šv.Alfonso Liguorio knyga "Švč.Sakramento aplankymai". Vakare reikia gerai atlikti bendrą ir dalinį sąžinės tyrimą - visa tai padeda pradedantiesiems geriau matyti savo nupuolimus, pramatyti taisymosi priemones, stiprinti valią tvirtais pasiryžimais, ir tuo pačiu apsisaugoti nuo apsileidimo ir abejingumo. Reikia tyrinėti save, ypač kasdieninių sąmoningų nuodėmių atžvilgiu. Toks budrumas yra geriausia priemonė išvengti mirtinosios nuodėmės arba neatidėliojant už ją atsiteisti,jei buvo nusidėta.

Neapsikraukime gausiai maldingumo lavinimais, kurie sukliudytų vykdyti luomo bei profesijos pareigas ar pakenktų tikrajam

maldingumui. Be abejo, geriau yra sukalbėti mažiau maldų, bet su didesniu dėmesiu ir maldingumu. Pats Kristus sako: "Melsdamiesi nedaugiažodžiaukite, kaip pagonys: jie tariasi būsią išklausyti dėl žodžių gausumo. Nedarykite taip, kaip j ie. Jums dar neprašius, jūsų Tėvas žino, ko jums reikia" /Mt 6,7-8/, ir po to moko melstis. "Tėve mūsų" - trumpa malda, bet ji apima visa, ko turime prašyti. Yra pradedančiųjų, kurie vaizduojasi, kad juo daugiau sukalbės lūpų maldų, tuo didesnis bus jų pamaldumas. Atsimintina, jog dešimties minučių malda, dėmesingai sukalbėta, yra vertingesnė už dvidešimties minučių maldą, sukalbėtą su mažiau ar daugiau laisvavaliais išsiblaškymais. Susitelkimą palengvina Dievo akivaizdos prisiminimas ir vienijimasis su Kristumi. Ir pati malda darosi tada žymia sėkmingesnė .

Kai tos pačios maldos dažnai kartojamos, tai, norint išvengti rutinos, naudinga yra susipažinti su paprastu ir lengvu metodu tobuliau sutelkti dėmesį. Pvz, kalbant rožančių, jei stropiau apmąstomos paslaptys ir tai daroma dvejopa intencija - pagerbti Mariją ir įsigyti paslaptyje minimą dorybę - tada ir pati rožančiaus malda yra vaisingesnė,: ji virsta mažu mąstymu. Tačiau reikia žinoti, jog neįmanoma vienu laiku turėti nukreiptą dėmesį į kiekvieno "Sveika, Marija", žodžio skambėjimą ir į paslapties dvasią - pakanka kreipti dėmesį ar į žodžių tarimą, ar į paslapties dvasią.

4. Mąstymas.

a/ Mąstymo samprata. Malda reiškimosi atžvilgiu yra dvejopa: vadinama žodinė malda ir protinė malda. Žodinė malda reiškiasi tariamais žodžiais, atitinkamais gestais. Protinė malda reiškiasi sielos vidiniais aktais, ypač proto aktais. Ji taip apibrėžiama: protinė malda - tai sielos atsigręžimas į Dievą bei kilimas prie jo, kad atliktume savo pareigas jam ir taptume geresniais jo garbei. Dažniausiai ši malda yra vadinama minties malda. Taip ją toliau ir vadinsime.

Minties maldoje galime aiškiai išskirti penkis elementus:
1/ religinės pareigos, kurias atliekame Dievui, mūsų Viešpačiui Jėzui Kristui, šventiesiems;
2/ mąstymai apie Dievą ir apie mūsų santykius su juo, kad sustiprėtų mūsų įsitikinimas, kaip labai mums yra reikalingos krikščioniškos dorybės;
3/ svarstymai savo paties būsenos, kad suvoktume, kokioje padėtyje yra mūsų dorybės;

4/ maldavimai, kuriais prašome antgamtinės Dievo pagalbos geriau praktikuoti krikščioniškąsias dorybes;
5/ tvirti pasiryžimai geriau elgtis ateityje.

Nebūtina, kad išvardintieji dalykai eitų tokia eile, kaip čia yra suminėti, ir nebūtina, kad visi jie tame pačiame mąstyme turėtų būti. Idant minties maldą būtų galima vadinti mąstymu, ji privalo trukti kiek ilgiau. Tuo mąstymas ir skiriasi nuo trumpų žaibiškų maldos aktų.

b/ Mąstymo skirtumas nuo šiaip maldos. Mąstymas skiriasi nuo paprastos maldos ne tik tuo, kad jis ilgiau trunka,bet ir kitais požymiais. Kai šiaip maldoje pirmauja širdies polėkiai ir valios aktai, tai mąstyme pirmauja nuoseklus galvojimas. Jis prasideda nuo geriau pažįstamų tiesų ir eina prie mažiau pažįstamų, kad šias geriau pažintume. Visos tiesos yra natūraliame sąryšyje su pačia Tiesa - Dievu. Nuosekliu galvojimu žmogaus protas ir eina šiuo sąryšiu lyg laiptais. Jis eina arba aukštyn - prie pačios Tiesos, Dievo geresnio pažinimo, arba eina nuo Tiesos - Dievo žemyn, kad jo šviesoje geriau pažintų save ir kitus Dievo kūrinius. Į geresnį tiesos pažinimą atsiliepia ir žmogaus valia, ir širdis. Todėl minties maldos pabaigoje atitinkamais pažintajai tiesai aktais reiškiasi kaip žmogaus valia, taip ir jo širdis.

c/ Mąstymo naudingumas. Pradedančiųjų dvasios būsenai geriausia tinka minties malda. Ji padeda jiems atsiplėšti nuo nuodėmių bei jų priežasčių, nes ji padeda jiems suvokti nuodėmės neapsakomą blogumą, pasaulio viliojimų tuštumą, puikybės bei kūniškumo kvailumą. Ji padeda prasmingai derinti savo valią prie Dievo valios ir įsitikinti,kaip labai esame reikalingi Dievo malonės pagalbos savo silpnybėje. P agaliau,ji padeda praktikuoti visas krikščioniškojo gyvenimo dorybes: didina mūsų įžvalgumą tikėjimo tiesų šviesoje į mūsų gyvenimo reikalus; didina pasitikėjimą geriausiojo Viešpaties visagalinčia pagalba; stiprina meilę vis gilesniu Dievo gerumo bei gražumo pažinimu; daro mus protingėsniais dievišku apdairumu, teisingesniais - didesniu ištikimumu Dievo valiai, stipresniais - didesniu pasitikėjimu Dievo pagalba, labiau susivaldžiusiais dėl Dievo artumo. Tad ne be reikalo Viešpats Jėzus yra kalbėjęs: "Jei laikysites mano mokslo, jūs iš tikro būsite mano mokiniai; jūs pažinsite tiesą, ir tiesa padarys jus laisvus" /Jn 8,31-32/. Kasdieninis bendravimas mąstyme su Dievu bei dieviškomis tiesomis visomis sielos galiomis transfor-

muoja mus į Kristaus paveikslą: daro mus vis panašesniais į Kristų ir tuo pačiu mielesniais dangiškajam Tėvui.

Visa, kas pasakyta, pakankamai iškalbingai byloja už mąstymo vaidmens didumą, ypač gyvenime tų, kurie sąmoningai siekia krikščioniško tobulumo.

d/ Pradedančiųjų m ą s t y m o b e n d r o s i o s ž y m ė s. Pradedančiųjų mąstymas, paprastai, remiasi protu, nors būna ir šiek tiek valios aktų, jausminių polėkių. Toliau kalbėsime, apie ką jie turi mąstyti ir kokių sunkenybių sutinka mąstyme.

Patariama mąstyti apie visa, kas sukelia pasibjaurėjimą nuodėme, būtent: apie savo nusikaltimų priežastis, apie patariamus praktikuoti apsimarinimus, apie svarbiausias savo luomo pareigas, apie gerą pasinaudojimą malonėmis, apie Dievo malonių gerą naudojimą ir piktnaudojimą, apie Jėzų Kristų, kaip atgailotojų pavyzdį. Norint įsigyti didesnį pasibjaurėjimą nuodėme, reikia mąstyti apie žmogaus tikslą, apie žmogaus sukūrimą ir iškėlimą į antgamtinę sferą, apie žmogaus nupuolimą ir jo atpirkimą; apie Dievo kaip Kūrėjo, Pašventintojo ir Atpirkėjo teises, apie kai kuriuos Dievo tobulumus, kurių apmąstymai atitraukia nuo nuodėmės /pvz.: Dievas begalinis, visur esąs - taip pat ir sieloje; Dievo šventumas verčia neapkęsti nuodėmės; Dievo teisingumas baudžia už nuodėmes, gailestingumas - atleidžia nusikaltimus/. Tos visos tiesos nuteikia vengti nuodėmės, kaip kliūties į tikslą. Juk nuodėmė naikina antgamtinį gyvenimą, kurį Dievas duoda sielai kaip savo meilės ženklą ir kuris po gimtosios nuodėmės buvo mums grąžintas Kristaus gyvybės kaina. Reikia mąstyti apie nuodėmes: apie jų atsiradimą, apie bausmę už jas, apie jų piktybę bei baisias pasekmes, apie nuodėmės priežastis, kuriomis yra geismai, pasaulis ir piktoji dvasia. Reikia mąstyti apie būdus atsiteisti už nuodėmes ir priemones jų išvengti, būtent: apie atgailą ir įvairių mūsų galių apmarinimą, apie blogus mūsų polinkius, ypač apie septynias didžiąsias ydas, darant iš to praktišką išvadą,jog nesame saugūs, kol iki šaknų neapvalome savo blogų polinkių.

Mąstymui imkime iš eilės visas pozityvias krikščionio pareigas. Bendras pareigas - garbinti ir mylėti Dievą iš visų jėgų, o artimą kaip patį save; protingai nepasitikėti savimi dėl mūsų silpnumo ir skurdumo. Pradedantiesiems ypatingą įspūdį daro išoriniai tų dorybių aktai. Juos praktikuojant, pasirengiama įsisavinti pačią dorybių esmę. To tiesiogiai siekiama apšvietimo kelyje.

Mąstymui imkime ir ypatingas pareigas, išplaukiančias iš amžiaus, gyvenimo sąlygų, lyties, gyvenimo būdo. Šių pareigų vykdymas yra geriausia atgaila.

Kadangi krikščioniškajame gyvenime pagrindinis vaidmuo tenka malonei, todėl būtina laipsniškai susipažinti su tuo, kas sudaro dvasinio gyvenimo pagrindus, suprantamu būdu išsiaiškinant Šventosios Dvasios gyvenimą sieloje, mūsų įsiskiepijimą į Kristų, įsisąmoninti, kas yra pašvenčiančioji malonė, dorybės ir Šventosios Dvasios dovanos. Pradedantieji supranta tas tiesas labai elementariai, vienok ir tas trupinėlis įtakingai veikia dvasinę pažangą. Kai mąstoma apie tai, ką Dievas mums padarė ir daro, nusiteikiama uoliau jam tarnauti. Šv.Jonas, šv.Paulius ir kiti apaštalai skelbė šias tiesas vos tik pakrikštytiems pagonims, kurie juk buvo pradedantieji dvasiniame gyvenime.

Tada būna lengviau vaizduotis ir Jėzų Kristų, kaip tikrųjų atgailotojų pavyzdį, būtent: Jėzų, kuris prisiėmė neturtą,klusnumą, darbą, kad duotų mums tų dorybių pavyzdį; Jėzų, kuris atgailojo tyruose, Alyvų sode, skausmingos kančios metu; Jėzų, kuris mirė už mus ant kryžiaus. Tų mąstymų nauda - jie paveiks mus daryti atgailą vienybėje su Jėzumi, ir tai - vis didesniu uolumu ir meile, o tuo pačiu ir su didesniu sėkmingumu.

Pradedantieji patiria ypatingų sunkumų mąstyme todėl, kad jie yra nepatyrę, jiems trūksta didžiadvasiškumo, o ypač todėl, kad lengvai pasiduoda išsiblaškymams.

P a t y r i m o t r ū k u m o pasėkoje pradedantieji mąstymą perkeičia lyg į kažkokį filosofinį ar teologinį samprotavimą, lyg į sau taikomą pamokslą. Tai nėra bloga, nes ir tokiu būdu susimąstoma ties didžiosiomis tikėjimo tiesomis ir stiprinama savo įsitikinimus. Tčiau iš mąstymo būtų didesnė nauda, jei jis būtų atliekamas labiau praktiškai, antgamtiškai. Reikia atkreipti dėmesį į sekančius dalykus:

1/ norint, kad svarstymai būtų praktiški, reikia, kad jie būtų labiau asmeniški, pritaikyti prie svarstančiojo asmens; po svarstymų turi sekti sąžinės tyrimas - reikia ištirti, kiek vykdome tas tiesas ir kas darytina, kad jomis gyventume per visą dieną;

2/ svarbiausi dalykai mastyme yra valios aktai-garbinimo, dėkingumo, meilės Dievui; aktai nuolankumo, gailesčio ir tvirto pasiryžimo vengti nuodėmės; prašymo aktai, kad Dievas duotų malonės padaryti tvirtus ir dažnai atnaujinamus pasiryžimus pažangėti gerame.

D i d ž i a d v a s i š k u m o t r ū k u m a s sukelia pradedantiesiems nenorą ryžtis. Negaudami jausminių p aguodų, kurių Dievas pradžioje gausiai teikė, jie pradeda apsileisti gerame, būgštauja sunkenybių, pirmųjų sausros pasireiškimų. Gi reikia žinoti, kad Dievas iš mūsų reikalauja ne pasisekimo, bet pastangų, kad iš maldos gauname tuo didesnį nuopelną, juo drąsiau meldžiamės, patirdami sunkenybių, kad bėgti nuo pastangų reiškia būti bailiu.

Vienok didžiausią kliūtį sudaro i šsi b l a š k y m a i. Kadangi pradedančiųjų vaizduotė, įspūdingumas ir prisirišimai yra mažai apvaldyti, tad pasaulio kartais pavojingi vaizdai, nereikalingos mintys ir įvairūs širdies virpėjimai skverbiasi į sielą mąstymo valandėlėse. Svarbu skirti laisvavalius išsiblaškymus nuo nelaisvavalių. Pastebėję išsiblaškymus, turime šalinti juos greitai, energingai ir ištvermingai. Jei laisva valia jų nepalaikome ir stengiamės juos pašalinti, tai toks aktas yra labai nuopelningas ir dėl tokių išsiblaškymų nėra mūsų kaltės. Jei ir dvidešimt kartų išsiblaškymai atakuotų mus maldoje ir dvidešimt kartų juos pavarytume, bus puiki ir labai nuopelninga malda. Kad sėkmingiau būtų galima kovoti su išsiblaškymais, svarbu nuolankiai pripažinti savo negalią, silpnumą, nuoširdžiai vienytis su Kristumi ir savo maldas aukoti Dievui.

Tačiau nepakanka šalinti išsiblaškymus, nepakanka mažinti jų skaičių. Reikia dar kovoti ir su išsiblaškymų priežastimis. Daugelio išsiblaškymų priežastis yra <u>nepasiruošimas maldai</u> arba nuolatinis nesusitelkimas. Taigi reikia rūpestingiau pasirengti mąstymui iš vakaro, nepasitenkinant vien paprastu mąstymo punktų perskaitymu. Reikia rasti juose ir ką nors sau tinkamo, reikia atkreipti dėmesį į ypatingą praktišką naudą mąstančiajam, stengtis apvaldyti vaizduotę ir atmintį. Juo didesnis susitelkimas dienos metu, tuo mažesnis būna ir išsiblaškymų puolimas mąstymo metu.

e/ M ą s t y m o m e t o d a i.

1/ <u>Kas visiems mąstymo metodams bendra.</u> Minties malda žmogui yra sunkus darbas. Tad Šventieji, remdamiesi savo pačių patirtimi, mokydavo savo mokinius minties maldos. Taip atsirado įvairūs minties maldos būdai /metodai/, gana sudėtingi. Pradedančiuosius galima parengti naudotis jais tokiu būdu. Išmokinti jie m ą s t o m o j o s k a i t y m o. Jiems patariama mąstymui skirtą laiką skaityti, pvz., pirmąją "Kristaus sekimo" knygą

ar šiaip trumpus, turiningus mąstymus. Teskaito jie iš lėto, gerai įsimindami skaitymo turinį. Po skaitymo teatsako į tris sekančius klausimus:

1. ar tiesos, su kuriomis susipažinau skaitydamas, yra tikrai naudingos, o gal net būtinos, mano sielos labui? Kokiu būdu šį įsitikinimą galiu dar sustiprinti?

2. Ar anksčiau gyvenau pagal šias tiesas, o jei ne, tai dėl ko?

3. Ką šiandien galėčiau padaryti, kad mano gyvenimas labiau joms atitiktų?

Nors mąstymo metodų yra daug, bet juose daug kas bendra. Pirmiausia - tolimesnis, artimesnis ir betarpiškas pasirengimas minties maldos valandai. Tolimesnis pasirengimas yra ne kas kita, kaip pastangos nuteikti save, kad mąstymo metu būtume kuo jautresni mąstomajai tiesai. Šiam reikalui patarnauja juslių bei jauslių tvardymas, pastovus susitelkimas ir nužeminimas. Ir juo visa tai yra tobulesniame laipsnyje, tuo mąstymo metu siela yra jautresnė mąstomajai tiesai. Artimesnis pasirengimas mąstymui apima tris dalykus: iš vakaro susipažįstame, apie ką sekantį rytą mąstysime; rytą išbudę žadiname mąstymo dalykui atitinkamus jausmus; po to ryžtamės mąstyti uoliai, pasitikėdami Dievo pagalba ir nužemintai, kad Dievą pagarbintume, kad jo garbei taptume geresni.

Betarpiškas pasirengimas mąstymui - tai paties mąstymo pradžia. Jį sudaro šie aktai: Dievo artumo pergyvenimas visomis sielos galiomis; išpažinimas Dievui, kad iš savęs esame bejėgiai gerai sunaudoti mąstymui skirtą laiką; prašymas, kad Šventoji Dvasia mums padėtų mūsų silpnybėje gerai atlikti mąstymą Dievo garbei.

Visi mąstymo metodai paties mąstymo metu pabrėžia šiuos pagrindinius aktus:

1. religijos pareigas Dievo didybei;

2. pastangas įtikinti save tos ar kitos dorybės kilnumu bei reikalingumu ir karštus maldavimus, kad Dievas savo malone padėtų juos praktikuoti;

3. žvilgsnį į save, kad suvoktume, ko mums trūksta mąstomos dorybės požiūriu, ir kas darytina, kad šiuo atžvilgiu būtų geriau;

4. prašymus gauti malonių, kad su jų pagalba išeitume iš faktinės padėties, padarytume pažangos, naudodami atitinkamas priemones;

5. pasiryžimus, kuriais įsipareigojame tą dieną praktikuoti

dorybę, apie kurią mąstėme.

Mąstymo pabaigoje visi mąstymo metodai įpareigoja:

1. padėkoti Dievui už gautas malones;

2. peržvelgti, kaip buvo atliktas mąstymas, kad sekantį mąstymą geriau atliktume;

3. melstis, kad dangiškasis Tėvas laimintų mūsų pastangas gyventi taip, kaip mąstyme užplanavome;

4. pasirinkti mintį, kuri dienos metu primintų mums mąstymo pagrindinę idėją.

Visi mąstymo metodai galima suvesti į du pagrindinius - šv.Ignoto Lojolos ir sulpicijonų - metodus. Toliau apie juos ir kalbėsime.

2/ Šv.Ignoto Lojolos mąstymo metodas. Šv.Ignotas savo "Dvasinėse pratybose" kalba apie kelis mąstymo metodus. Anot jo, naudotinasi tuo ar kitu mąstymo metodu, atsižvelgiant į mąstomąjį dalyką ir į rezultatus, kurių norima pasiekti. Pradedantiesiems geriausiai tinka tas iš jų, kuris vadinamas trijų galių metodu. Jis taip vadinamas dėl to, kad pagal jį reikia mąstyme naudotis trimis sielos galiomis, būtent: atmintimi, protu ir valia. Pagal šį metodą mąstymas turi tris dalis: pradžią, patį mąstymą ir pabaigą.

M ą s t y m o p r a d ž i a prasideda malda, kuria prašome Dievą, kad visos mūsų intencijos bei darbai tarnautų vien jam, duotų garbę vien jam. Po šios maldos tuojau seka dvi įžangos. I įžangoje sutelkiame dėmesį, vaizduotę ir protą į mąstomąjį dalyką. Taip asisaugojame nuo išsiblaškymų. Jei dalykas yra pojustinis /pvz.,kokia nors Viešpaties Jėzaus gyvenimo paslaptis/, tai jį kuo vaizdžiau įsivaizduojame, tarsi būtume betarpiški viso to stebėtojai: lyg visa tai matytume, girdėtume. Jei mąstymo dalykas yra nepajustinis/pvz.,nuodėmė/, tai I įžangoje reikia įsivaizduoti savo sielą, uždarytą kūno kalėjime, ir save, ištremtą į šią ašarų pakalnę tarp gyvulių, neturinčių proto, arba gyvai įsivaizduoti tas ar kitas kurios nors nuodėmės pasėkas žmogaus gyvenime. II įžangoje reikia prašyti Dievą to, ko norime ir ko trokštame /pvz., kad susigėstume dėl savo nuodėmių, kad užsidegtume noru tuo ar kitu atžvilgiu sekti Kristų ir t.t./.

M ą s t y m o m e t u naudojamasi iš eilės atmintimi, protu ir valia kiekviename mąstymo punkte, kad sužadintume savyje atitinkamus nusiteikimus.

Atmintimi nuolat palaikome dėmesyje bendrai visą pirmojo

mąstymo punkto turinį. Šv.Ignotas sako, jog mąstant, pvz., apie angelus ir jų nuodėmę, reikia prisiminti, kad jie buvo sukurti nekalti, kad jie laisvai nepakluso Dievui ir kaip, įsigalėjus juose puikybės nuodėmei, prarado jie malonės gyvenimą ir tapo piktosiomis dvasiomis: prarado dangų, pateko į pragarą.

Protu visa tai svarstome detaliai. Anot šv.Ignoto "Dvasinių pratybų" aiškintojo Rūtano /Roothaan/, protu reikia svarstyti atminties pateiktas tiesas ir iš jų svarstymo daryti sau praktiškų išvadų, apsvarstyti jų motyvus, pažvelgti, kiek visa tam atitinka mūsų faktinasis gyvenimas ir kaip ir dėl ko turime elgtis kitaip, ką bei kaip turime taisyti.

Valia matomų tiesų akivaizdoje turi žadinti atitinkamus kilnius jausmus ir įsipareigoti gerais pasiryžimais. Tiesa,kilnūs jausmai, paprastai, pasireiškia viso mąstymo metu, kai tik kurią tiesą gyviau suvokiame, bet ypač jie turi būti dažni ir gyvi mąstymo pabaigoje, nes tik jų dėka mąstymas nesilieka vien tik tiesų svarstymu, o virsta meile. Kai sielą užplūsta kilnūs jausmai, reikia tol jais maitinti savo pamaldumą, kol jie palaiko jį. Nereikia stengtis išreikšti juos prašmatniomis formomis, nes juo paprastesnės yra natūralinės jausmų formos, tuo geriau. Pasiryžimai gi turi būti praktiški, tinkami gerinti mūsų gyvenimą. Vadinasi, jie turi atitikti faktiną mūsų būseną ir tą pat dieną būti įgyvendinami. Dėl to jie turi būti pagrįsti rimtais,įtikinančiais argumentais. Galop reikia nužemintai prašyti Dievą, kad jis padėtų juos įgyvendinti, kad Tas, kurs davė malonės norėti, duotų ir galios jo garbei visa įvykdyti.

M ą s t y m o p a b a i g a susideda iš trijų dalių:

1. pakartojami padarytieji pasiryžimai;

2. nuoširdus dialogas su Dievu Tėvu, su Viešpačiu Jėzumi, su Švč.Mergele Marija ar kuriuo nors šventuoju ir

3. apžvalga viso mąstymo, kad surastume, kas jame buvo netobula, ir pamatytume, kas padėtų jį geriau atlikti.

Šv.Ignoto mąstymo metodo schema

I. Į ž a n g o s:

1. Trumpas žvilgsnis į mąstomą dalyką /iš vakaro/.
2. Mąstomojo dalyko vaizdo atkūrimas vaizduote /prieš pat mąstant/.
3. Prašome atitinkamos mąstymo dalykui malonės.

II. M ą s t y m a s:

1. Atmintimi prisimenama bendrais bruožais mąstomasis dalykas

su jo pagrindinėmis aplinkybėmis.

2. Protu svarstoma:
   a/ mąstymo dalykas detaliai;
   b/ kokios iš to seka praktiškos išvados?
   c/ kokie motyvai už jas?
   d/ kaip to buvo laikomasi iki šiol?
   e/ ką turiu daryti, kad to laikyčiausi geriau?
   f/ kokias kliūtis reikia pašalinti?
   g/ kokiomis priemonėmis reikia naudotis?

3. Valia naudojantis:
   a/ žadinami kilnūs jausmai viso mąstymo metu, o ypač mąstymo pabaigoje;
   b/ daromi pasiryžimai kiekvieno mąstymo punkto gale: praktiški, asmeniški, rimti, nuolankūs, patikimi.

III. P a b a i g a:

1. Dar kartą ryžtamasi padarytieji pasiryžimai įgyvendinti Dievo garbei.
2. Dialogas su Dievu Tėvu, su Viešpačiu Jėzumi, su Švč. Mergele Marija, su šventaisiais.
3. Viso mąstymo apžvalga, arba refleksija:
   a/ kaip atlikau mąstymą?
   b/ ką esu atlikęs gerai ar blogai ir dėl ko?
   c/ kokios išvados padarytos, ko prašyta, kokie pasiryžimai padaryti, kokie apšvietimai gauti?
   d/ Ar pasirinkta mintis kaip dvasinė puokštė?

Kaip matome, šis mąstymo metodas yra psichologinis ir praktiškas. Jis įtraukia į darbą visas sielos galias, mąstymo dalykas svarstoma iš visų pusių ir, pagaliau, daromos išvados bei rimtai pagrįsti pasiryžimai. Pagal šį metodą mąstant panaudojama visas natūralinis žmogaus pajėgumas ir neignoruojama malonės pagalba, nes nuolat prašoma Dievo antgamtinės pagalbos, papildančios žmogaus natūralinį pajėgumą.

Šv.Ignoto mąstymo metodas ypač tinka pradedantiesiems, nes kreipia žmogaus dėmesį į gyvenimo smulkmenas, paveikia ir mažuose dalykuose būti Dievui ištikimu, įtraukia į darbą visas žmogaus galias, kad kuri nors iš jų nesiblaškytų mąstymo metu. Be to, jis suponuoja tik katekizminį tikėjimo tiesų pažinimą, todėl prieinamas visiems.

Kas turi gilesnį tikėjimo tiesų pažinimą ir jam nereikia ilgai užtrukti jas svarstant, tas gali daugiau laiko skirti šir -

dies maldai.

Kas nori geriau pažinti patį Kristų ir jį pamilti vis karščiau, tas gali naudotis kitais šv.Ignoto mąstymo metodais: Kristaus paslapčių kontempliacija, juslių taikymo metodu. Apie šiuos metodus bus kalbama vėliau, kalbant apie kontempliaciją. Dvasios vadui pritariant, ir pradedantieji gali naudotis šiais pastaraisiais šv.Ignoto mąstymo metodais.

3/ Sulpicijonų mąstymo metodas. Šio metodo kūrėjais yra laikomi kardinolas Beriulis /de Berulle/, tėvas Kondrenas /de Condren/ ir kun. Oljė /Ollier/. Šį metodą papildė kun. Trosonas /de Tronson/

Pagrindinė šio metodo idėja - vienybėje su Įsikūnijusiu Žodžiu atlikti savo religines pareigas Dievui ir persiimti visa siela Viešpaties Jėzaus dorybėmis. Šiame metode yra trys esminiai mąstymo aktai: adoracija, vienijimasis ir bendradarbiavimas.

A d o r a c i j a. Pradžioje svarstome kurį nors Dievo tobulumą ar Viešpaties Jėzaus kokią dorybę, kaip pavyzdį tos dorybės, kurią norime įsigyti. Po to atliekame savo religijos pareigas: adoruojame, stebimės, šloviname, dėkojame, žadiname meilę, džiaugsmą ar užuojautą mūsų Viešpačiui Jėzui arba per Jėzų - dangiškajam Tėvui. Taip reikšdami atsidavimą malonės autoriui, tampame verti būti išklausytais.

V i e n i j i m a s i s . Po adoracijos vienijamės maldoje su Dievu, su Viešpačiu Jėzumi ir taip daromės dalininkais svarstyto Dievuje tobulumo ar Viešpaties Jėzaus dorybės.

B e n d r a d a r b i a v i m a s . Šiuo metu malonės poveikyje ryžtamės praktikuoti svarstytą tobulumą ar dorybę ir numatome, ką jų labui tą dieną padarysime. Tai pagrindiniai mąstymo aktai pagal Beriulį, Kondroną ir Oljė.

Trosonas prie jų prijungia dar papildomų aktų. Tik ką minėtų pagrindinių mąstymo aktų pakanka pažangiesiems,bet taip mąstyti nėra pakankamai pribrendę pradedantieji. Tai buvo tuoj p astebėta šv.Sulpicijaus seminarijoje. Todėl Trosonas prie antrojo /vienijimosi/ akto prijungia savęs svarstymą, žvilgsnį į save,kuris yra taip reikalingas pradedantiesiems arba ir ilgesnį laiką praktikavusiems mąstymo pratybas, bet tebesantiems apsivalymo kelyje. Kai įsitikinama kilnumu bei reikalingumu kurio nors tobulumo, ir dar po to aiškiai pamatoma, kad jo mums trūksta, tai dar karščiau, nuolankiau bei ištvermingiau jo p-rašoma. Vadinasi,pradedančiųjų mąstyme pagrindinę vietą turi užimti m a l d a v i m a s. Dėl to ir trečiasis mąstymo aktas vadinamas bendradarbiavimu, nes tuo

norima pabrėžti iš vienos pusės, kad mūsų šventi pasiryžimai yra daugiau malonės veikimo, negu mūsų valios vaisius, iš antros pusės norima pabrėžti,kad malonė nieko nedaro mumyse be mūsų bendradarbiavimo su ja, ir kad per dieną turime bendradarbiauti su Viešpačiu Jėzumi, stengdamiesi įsisavinti tą tobulumą, apie kurį esame ryte mąstę.

<u>Sulpicijonų mąstymo metodo schema</u>

/Tolimesnis pasirengimas yra toks pat,kaip ir šv.Ignoto mąstymo metode/.

I. P a s i r e n g i m a s:

1. Artimesnis pasirengimas:

a/ Iš vakaro pasirenkama mąstymui dalykas ir tiksliai nusistatoma,kas bus svarstoma Jėzuje, ko bus prašoma, kokie pasiryžimai turės būti padaryti ir kaip juos jungti su ypatinio sąžinės tyrimo pasiryžimu.

b/ Prie tų dalykų susitelkiama ir apie juos laisvai galvojant užmiegama.

c/ Išbudus ryte ruošiamasi mąstymo valandai visu rūpestingumu.

2. Betarpiškas pasirengimas:

a/ Stojama Dievo akivaizdon, kuris yra visur - ir mumyse.

b/ Nusižeminama prieš Dievą dėl savo nuodėmių, žadinama gailestis, sukalbama "Confiteor".

c/ Išpažįstame Dievui, kad iš savęs esame bejėgiai melstis taip, kaip reikia. Šaukiamės Šv.Dvasios pagalbos, sukalbame "Veni, Sancte Spiritus".

II. M ą s t y m a s.

1. Adoracija: prieš akis Viešpats Jėzus.

a/ Svarstoma Dievuje, Jėzuje ar kuriame Šventajame mąstymo dalykas - jo Širdies sentimentai, jo žodžiai, jo veiksmai.

b/ Atliekame mūsų religines pareigas: adoruoti, stebėti, šlovinti, dėkoti, reikšti meilę, džiaugsmą ar užuojautą.

2. Vienijimasis: Jėzus širdyje.

a/ Įsitikinama tikėjimo motyvais, proto argumentais ar paprasta analize, kad svarstomasis tobulumas yra naudingas ir reikalingas.

b/ Atsigręžiama į save: gailimasi dėl praeities, gėdimasi dėl dabarties būklės ir trokštama, kad būtų geriau ateityje.

c/ Prašoma iš Dievo to tobulumo, apie kurį mąstome. Pra-

šoma, kad padarytų mus to tobulumo dalininkais Kristuje. Taip pat prašoma Dievo palaimos ir kituose mūsų reikaluose, Bažnyčios reikaluose ir tiems asmenims, už kuriuos turime pareigos melstis.

3. Bendradarbiavimas: Jėzus rankose.
   a/ Padaroma atitinkamas pasiryžimas: aktualus, veiksmingas, nuolankus.
   b/ Atnaujinama dalinio sąžinės tyrimo dalykas, prie jo prijungiant padarytuosius pasiryžimus.

III. P a b a i g a:

1. Padėkojama Dievui už gautas mąstymo metu malones.
2. Atsiprašoma už nusikaltimus bei nerūpestingumus šiame šventame užsiėmime.
3. Prašoma, kad Dievas laimintų mūsų p siryžimus, visą šią dieną, visą mūsų gyvenimą, mūsų mirtį.
4. Suskinama dvasinė puokštė, pasirenkant vieną mintį, kuri padarė mums gilesnio įspūdžio, kad ją per dieną dažnai prisimindami atnaujintume padarytus pasiryžimus.
5. Visa pavedama Švč.M.Marijos globai: "Tavo apgynimo šaukiamės".

Sulpicijonų mąstymo metodo charakteringieji bruožai.

1. Šis metodas remiasi Kristaus mistinio Kūno doktrina. Kristus yra šio Kūno Galva, o mes - jo nariai. Tad mūsų pareiga persiimti Galvos tobulumais, įsisavinti juos, savo siela tapti panašiais į Kristaus Sielą. Šiuo tikslu, kaip sako Olję, reikia turėti prieš akis Jėzų: juo žavėtis bei gėrėtis, jį adoruoti; reikia turėti jį širdyje ir nuoširdžiu bendravimu su juo maldoje įsisavinti jo dorybes; reikia jį turėti rankose, bendradarbiaujant su juo, sekti jo dorybes, jo intencijomis įprasminti visus savo darbus.

2. Pagal šį metodą pirmoje vietoje statomos religijos pareigos /adoracija, dėkojimas, atsiprašymas, meilė/, o ne prašymai. Pirmoji pareiga yra šlovinti Dievą ir jam tarnauti, ir tai - ne filosofų, bet Evangelijos Dievui, Švč. Trejybei, kuri gyvena mumyse.

3. Šiame metode pabrėžiama kaip malonės, taip ir valios pastangų reikalingumas kovoje už dvasinę pažangą. Žinoma, pirmenybė duodama malonei, tuo pačiu maldai, bet taip pat reikalaujama energingų ir pastovių valios pastangų, konkrečių bei aktualių pasiryžimų, kuriuos reikia dažnai atnaujinti ir sąžinės tyrimo metu duoti sau

apyskaitą, kaip sekasis juos įgyvendinti.

4. Pagal šį metodą mąstymas yra širdies malda, atremta į proto svarstymus. Antrame punkte svarstymai žadina širdyje tikėjimo aktus į apreikštąsias tiesas, vilties aktus - pasitikėjimą Dievo gailestingumu, ir meilės aktus, kuriuos mūsų širdyje sužadina Dievo begalinio gerumo svarstymas. Žvilgsnis į save yra lydimas nepasitenkinimo praeitimi, nusižeminimo dėl faktinos būklės ir tvirto pasiryžimo būti ateityje geresniu. Visi šie aktai nuteikia sielą nužemintai bei nuoširdžiai maldauti Dievo gailestingumo, jo pagalbos ne tik sau, bet ir visai žmonijai, Bažnyčiai, artimiesiems. Pasiryžimo vykdyme akcentuojamas nepasitikėjimas savo jėgomis ir visiškas pasitikėjimas Viešpačiu Jėzumi. Pagal šį metodą mąstymo svarstymai turi tikslą sukelti sieloje religines nuotaikas. Dėl to mąstymai pagal šį metodą sėkmingai parengia sielą širdies maldai ir vėliau - vientisinei maldai. Be to, šio metodo autoriai pabrėžia, kad nereikia vergiškai laikytis jo schemos, o daugiau vadovautis Šventosios Dvasios įkvėpiamomis religinėmis nuotaikomis. Tiesa, pradedantiesiems yra naudinga kiek rūpestingiau laikytis schemoje nurodytų aktų eilės.

5. Ypač šis metodas tinka kunigams ir tiems asmenims, kurie išsirenka savo širdies valdovu Viešpatį Jėzų. Pagal jį mąstant, greitai susigyvenama meilėje su Viešpačiu Jėzumi ir tuo pačiu lengvai įsisavinamos Jėzaus Švč. Širdies religinės nuotaikos.

Abu suminėti mąstymo metodai yra patys charakteringiausi. Be jų yra dar Šv. Pranciškaus Salezo mąstymo metodas /Žr."Filiotėja" II,2-8/, karmelitų, cistersų, domininkonų. Visi šie mąstymo metodai yra daugiau ar mažiau panašūs į Šv. Ignoto ar į sulpicijonų mąstymo metodus. Kiekviena siela gali iš jų pasirinkti tą, kuris jai geriau tinka.

Š i ų l a i k ų ž m o g u i, kuriam svetimas bet koks schematizmas, rekomenduotinas šis m ą s t y m o m e t o d a s:

1. Tolimesnis pasirengimas - tai įprotinis neprisirišimas prie kūrinių ir nuolatinis atidumas Dievui.
2. Artimesnis pasirengimas - tai nusiteikimas susitikti su Viešpačiu Jėzumi, jam atsiduoti.
3. Pats mąstymas turi tris fazes:

I - klausome su pagarba ir meile, ką mums sako Jėzus. Skaitome ką nors iš Šv. Rašto, ypač iš N. Testamento, atidžiai su pagarba ir meile klausome, ką tais žodžiais sako mums Viešpats. Klausome taip gyvai, lyg

tai sakytų mums čia pat esantis Kristus.

II - mes kalbame į Viešpatį. Trumpai, neskubėdami nuolankiai išsakome jam savo jausmus, viltis, vargus, troškimus, savo meilę jam...

III - Viešpaties artumoje tylime ir jam atsiduodame visa siela; gaivinamės jo mielu artumu ir bręsta mumyse ryžtas vien jam gyventi, vien jo meilės pergalei pasaulyje aukotis.

Mąstymo dvasioje stengiamės išgyventi visus savo dienos reikalus, ypač tuos, kurie reikalauja iš mūsų didesnės aukos Dievo garbei bei sielų išganymui, Viešpaties Jėzaus meilės pergalei mumyse, artime, Bažnyčioje, pasaul yje.

P a s t a b a . Pulenas /P. Poulain/ sako, kad visas mąstymo schemas ištinka gyvenime tas pat likimas, kaip ir retorikos įvairius nurodymus. P radžioje kalbėtojas mokosi kalbėti į žmones, tiksliai laikydamasis retorikos nurodymų. Jis tuo metu yra panašus į vaiką, kuris gali eiti tik ko nors laikydamasis. Taip elgiantis, po kurio laiko kalbėtojuje išryškėja jo sugebėjimai ir tada jis savaime atitraukia dėmesį nuo retorikos taisyklių ir visą jį suteikia, kad ko įspūdingiau pagal savo sugebėjimus prabiltų į klausytojus. Panašiai gyvenime atsitinka ir su mąstymo metodų reikalavimais. P-radžioje reikia jų laikytis rūpestingai, kad įsigytume įgūdžių visu savimi įsilieti į dialogą su Dievu, su Viešpačių Jėzumi, ~~su savimi įsilieti į dialogą~~ , su Švč. M. Marija ar Šventaisiais. Atsiradus šiokiems tokiems įgūdžiams, laikomasi jų ir vis daugiau kreipiama dėmesio į Šventosios Dvasios apšvietimus bei įkvėpimus ir vadovaujamasi jais, o ne metodo schemos reikalavimais. Tokiame mąstyme iš metodo išlieka tik pagrindinės linijos ir jis pats darosi vis mažiau komplikuotas, o sielos dialogas su Dievu darosi vis intymesnis, vis vientisesnis. Ir taip siela pribręsta širdies maldai, o šioje - vientisinei maldai.

4/ SVARBIAUSIOS PRADEDANČIŲJŲ PAGUNDOS

Bendrojo pobūdžio pagundos gana įkyriai puola pradedančiuosius. Apie kova su jomis jau yra kalbėta anksčiau. Čia užsiminsime apie pagundas, kurios yra charakteringos pradedantiesiems, būtent:

a/ netikras paguodų ir sausros vertinimas;

b/ nepastovumas;

c/ nenuosaikus skubėjimas;

d/ skrupulai.

1. Netikras paguodų ir sausros vertinimas. Paprastai pradedantiesiems Dievas duoda jausminių paguodų, kad juos paskatintų jam uoliau tarnauti. Po to kuriam laikui jas atims, kad išbandytų ir užgrūdintų dorybėse. Mat, kai kurios sielos mano, kad, patirdamos daugiau jausminių paguodų, esančios jau įžengusios į tikrą šventumą. Kai tos paguodos išnyksta ir ištinka jas sausra, joms atrodo, kad jos jau yra žuvusios. Norint išvengti šių kraštutinumų, reikia joms turėti tikrą supratimą, kas yra jausminės p aguodos i r kas yra sausra ir koks jų providencialinis vaidmuo.

a/ J a u s m i n ė s p a g u o d o s - tai maloni emocija /jaudinimasis/, kuri užlieja jausminę sielos sritį ir įgalina skonėtis gyvu.dvasiniu džiaugsmu. Širdis ima stipriai plakti,kraujo apytaka pagreitėja, veidas ima šviesti pavasarišku žavumu, balsas ima skambėti jautriai bei švelniai, kartais net pasirodo džiaugsmo ašaros. Ši jausminė paguoda skiriasi nuo dvasinių paguodų,kurios paprastai duodamos pažangiesiems. Tai aukštesnės sferos paguodos, kurios turi įtakos į protą, stiprindamos jo įžvalgumą, turi įtakos į valią, veikdamos ją melstis ir uoliai lavintis dorybėse. Gyvenime gi šiuodvi paguodos dažnai būna drauge.

Jausminės paguodos gali būti mumyse sukeltos D i e v o, kuris taip švelniai su mumis elgiasi,kaip motina su savo kūdikiu. Jis duoda šių paguodų, kad mus paskatintų būti uolesniais jo tarnyboje, kad mus atitrauktų nuo netikrų malonumų ir pasaulio viliojimų.

Šios paguodos gali būti sukeltos mumyse ir p i k t o s i o s d v a s i o s, kuri gali veikti į mūsų nervų sistemą, į mūsų jausmus ir vaizduotę ir sukelti mumyse ką tai panašaus į jausmines paguodas, kad tuo pastumėtų mus į perdėtus apsimarinimus, į tuštybę, o nustodama veikti - pastūmėtų į nusivylimą.

Jos gali kilti iš p r i g i m t o j a u t r u m o. Juk yra žmonių, turinčių labai gyvą vaizduotę, didelį jausminį jautrumą, tiesiog liguistai perdėtą optimizmą. Kai tokie žmonės stengiasi gerai melstis, jie taip įsijaudina, lyg tai turėtų jausminių paguodų.

Jausminių paguodų nauda dvasiniame gyvenime yra aiški. Jos padeda geriau pažinti Dievą. Vaizduotė, malonės remiama, nupiešia gyvą Dievą. Šių paguodų dėka meldžiamasi, mąstoma su malonumu ir ilgai, ir taip vis geriau patiriama, kaip labai geras yra Dievas. Šios paguodos stiprina ir valią, mat, jų dėka žmogaus jausminė sritis ne tik netrukdo valiai, bet jai ir padeda siekti tikrojo gėrio

bei grožio; lengviau atsiplėšia nuo kūrinių viliojimų, Dievą myli karščiau ir ištvermingiau, dorybėse siekiama pažangos sėkmingiau, dėl jautrios meilės Dievui lengviau pakeliami kasdieniniai kryželiai ir su noru praktikuojama apsimarinimai. Be to, jausminės paguodos padeda įsigyti susitelkimo įprotį, maldoje atidumo įprotį, pažengti klusnume ir meilėje Dievui. Šie įpročiai remia sielą ir tada, kada šios paguodos pradingsta.

Jausminėse paguodose slypi ir pavojų. Jų įtakoje gali atsirasti dvasinis smaguriavimas, kai žmogus ima labiau pamėgti dvasines paguodas, negu patį Dievą, jų davėją: dėl jų, o ne dėl Dievo atlikinėja dvasines pratybas, savo pareigas; su ašaromis apmąstinėja Kristaus kančią, bet vengia bet kokios aukos artimo labui. O kai jos pasitraukia, toks žmogus nemato prasmės atlikinėti dvasines pratybas, būti uoliu savo pareigose.

Be to, jausminių paguodų dėka žmoguje gali įsigalėti:

- klaidinga nuomonė apie save, kad jau esąs pasiekęs didelio tobulumo, nes jam gerai sekasi dvasinės pratybos;

- noras savo paguodomis pasigirti kitiems / o kai ima girtis kitiems, paprastai, jos prapuola/;

- kai kurie dėl turimų jausminių paguodų ima manyti, kad jie yra jau labai stiprūs gerame ir pradeda nevengti pavojų. O kas ilgesnį laiką nevengia pavojų, paprastai, juose suklumpa, ir kartais labai skaudžiai.

Norint tinkamai pasinaudoti Dievo mums duotomis jausminėmis paguodomis ir išvengti pavojų, kurie jose slypi, reikia laikytis šių taisyklių:

1/ galime šių paguodų trokšti, kad Dievą karščiau mylėtume, kad jo šventajai valiai būtume ištikimesni. Šia prasme Bažnyčia Sekminių šv.Mišiose meldžiasi: "Kad jos paguoda visuomet džiaugtumės". Iš tiesų, jausminės paguodos - Dievo dovana, kuria Dievas mums padeda šventėti. Dėl to turime ją labiau vertinti. Galime jų prašyti su sąlyga: "Teesie Tavo valia";

2/ kai esame jausminių paguodų gavę, būkime už jas Dievui nuoširdžiai dėkingi ir nusižeminę sakykime: "Viešpatie, ne dėl mūsų nuopelnų, bet iš Tavo dosnumo esame jas gavę". Prisipažinkime, jog esame dar labai netobuli, jei mums dar reikia kūdikių maisto. Nesididžiuokime dėl jų, nes kas jomis ima girtis - praranda jas;

3/ nuolankiai priėmę jas, stenkimės rūpestingai pasinaudoti jomis tam tikslui, kuriam jos mums duotos. Šv.Pranciškus Salezas

sako, kad jos mums duotos, idant būtume švelniai jautrūs visiems ir jautriai mylėtume Dávėją. Motina duoda kūdikiui saldainį, kad pabučiuotų ją. Tad bučiuokime Išganytoją, kuris duoda mums tokių saldumynų. Bučiuoti gi Išganytoją - tai laikytis jo įsakymų, vadovautis jo valia, bendrai - jautriai jį apkabinti klusnumu jam ir nusižeminimu/žr. "Filiotėja" IV,13/;

4/ galop reikia būti tikriems, kad šios paguodos nesitęs ilgai, ir prašyti malonės būti Dievui ištikimais ir sausroje. Be to, ir paguodų metu neskendėkime jose, o visu sielos svoriu svirkime į Dievą, visokių gėrybių Davėją .

b/ S a u s r a. Idant sustiprėtume dorybėse, Dievas kartas nuo karto leidžia išgyventi sausrą. Dabar ir kalbėsime apie sausrą: kas ji yra, koks jos providencialinis tikslas,kaip reikia elgtis sausros metu.

Sausra - tai stoka jausminių bei dvasinių paguodų. Tokiai būklei esant, nežiūrint visų pastangų, malda neteikia malonumo. Net patiriama joje nuobodulio bei nuovargio ir maldos laikas prailgsta. Tikėjimas ir pasitikėjimas atrodo dingę ir siela, užuot buvusi budri ir džiugi, yra tarsi sustingusi: judama tik didžių valios pastangų dėka. Tai tikrai skaudi būklė, bet ji yra ir naudinga dvasinės pažangos labui.

Providencialinis sausros tikslas:

1/ kai Dievas siunčia sausrą, tai jis daro dėl to, kad mums padėtų atsiplėšti nuo viso, kas sukurta /net ir nuo pamaldumo džiaugsmų/, idant išmoktume mylėti vien Dievą, ir tai - dėl jo paties;

2/ jis tai daro, kad mes siektume nusižeminimo gelmių, suvokę, jog paguodos yra gryna Dievo dovana, o ne atlyginimas mums už mūsų nuopelnus;

3/ sausros pagalba Dievas valo mūsų sielą nuo nuodėmių liekanų, nuo esamų prisirišimų prie kūrinių, nuo mūsų pačių egocentriškumo. Kai esame priversti tarnauti Dievui be jokio malonumo, vien iš įsitikinimo ir valios jėga, tada daug kenčiame, tuo atsiteisdami už savo praeitį Dievo teisingumui ir atitaisydami žalą, kurią savo neištikimumais Dievui buvome padarę jo išorinei garbei;

4/ galop sausra duoda progos įsišaknyti dorybėms mūsų sieloje. Mat, norint tokioje būklėje melstis ir gera daryti, reikia sąmoningai ir valingai veikti. Toks veikimas stiprina mumyse dorybes.

Kaip elgtis sausros metu?

1/ Kartais Dievas siunčia sausrą kaip bausmę už mūsų nestropumą jo tarnyboje. Taigi, pajutus sausrą, reikia save tirti:

- ar nesame kalti dėl pasitenkinimo savimi?

- gal esame kalti dėl dvasinės tinginystės ar dėl pervertinimo savo pastangų dvasiniame gyvenime?

- gal esame kalti, kad ieškojome paguodos pas žmones, kad ieškojome jausmingų draugysčių su žmonėmis, pasaulio džiaugsmų ir paėtogumų ieškojome? Juk Dievas nemėgsta padalintos širdies!

- gal nebuvome pakankamai atviri ir nuoširdūs savo dvasios vadui?

Radus sausros priežastį, reikia ją šalinti visu griežtumu.

2/ Jei savyje nerandame sausros priežasties, tada reikia rūpintis kuo daugiau naudos išgauti iš jos:

- reikia gerai įsisąmoninti, kad tarnauti Dievui be jokio asmeninio malonumo yra labai nuopelninga, kad pats tobuliausias meilės Dievui aktas - tai pildyti jo valią, visiškai iškeisti savo valią į Dievo valią ir tik jąja vadovautis savo gyvenime;

- kad šis mūsų aktas būtų dar tobulesnis ir nuopelningesnis, vienykimės su Viešpačiu Jėzumi, kuris Alyvų sode dėl mūsų taip skaudžiai liūdėjo ir kalbėjo: "Tebūna ne mano, bet tavo valia!" /Lk 22,42/;

- patekę į sausrą, nepraraskime dvasios, nemažinkime ir netrumpinkime dvasinių pratybų, tik dar uoliau sekime dorybių kelyje Viešpatį Jėzų, kuris dvasios agonijoje "mirties sielvarto apimtas dar karščiau meldėsi" /Lk 22,44/.

2. Pradedančiųjų nepastovumas. Kai siela pasiaukoja Dievui ir pradeda daryti pažangą dvasinio gyvenimo keliuose, dieviškoji malonė, susižavėjimas naujenybėmis ir tam tikras patraukis į dorybes ją remia ir šalina iš kelio daugelį sunkenybių. Tačiau ateina valandėlės, kuriose dieviškoji malonė ne taip apčiuopiamai pasireiškia. Tada vargstame, vis naujai griebdamiesi tų pačių pastangų, ir atrodo, kad vis tos pačios besikartojančios kliūtys laužo mūsų užsidegimą - patenkame į nepastovumo ir apsileidimo pavojų.

Nepastovumas pasireiškia:

a/ dvasiniuose lavinimuose - juos atliekame su mažesniu stropumu, trumpiname arba apleidžiame;

b/ dorybių praktikoje - siela yra visa širdimi įėjusi į atgailos ir apsimarinimo kelią, bet vėliau pradeda į tai žiūrėti

kaip į apsunkinantį ir nuobodų dalyką ir jos pastangos ima silpnėti;

c/ užsiėmimų pašventinime - siela įprato dažniau aukoti savo užsiėmimus, kad būtų tikra, jog veikia grynąja intencija. Kai tas lavinimas pradeda ją varginti, tada jį apleidžia ir daugelį užsiėmimų atlieka rutinos, smalsumo, tuštybės, kūniškumo įtakoje. Su tokiu nusiteikimu be nuolatinių pastangų neįmanoma daryti pažangos.

P a t a r t i n o s p r i e m o n ė s - turime įsitikinti, kad tobulumo siekimas yra sunkus darbas. Jis pareikalauja daug ištvermės ir pavyksta tik tiems, kurie vis su nauju užsidegimu im-asi darbo. Kiekvieną rytą paklauskime save: "Ar negalėčiau ką nors daugiau ir geriau padaryti dėl Dievo?" Vakarais patyrinėkime, ar ryte sudarytas pl-anas įvykdytas, o jei neįvykdytas,tai dėl ko.

Žinokime, kad ištikimas dalinio sąžinės tyrimo praktikavimas užtikrina ištvermę. Kai sukaupiame dėmesį į vieną dalyką, į vieną dorybę, ir kai iš viso to duodama apyskaita nuodėmklausiui, tada galime būti tikri, jog pažanga yra, nors mes jos ir nejaustume.

3/ <u>Pradedančiųjų nenuosaikus skubėjimas.</u> Pradedantieji, kai kada ir geriausios valios gaivinami, su perdaug dideliu užsidegimu ir nenuosaikiu skubėjimu imasi tobulėjimo darbo, bet dėl tokių nevykusių pastangų greitai išsisemia. Priežastys:

a/ svarbiausioji priėžastis - per didelis vertinimas savo asmeniško veikimo ir per mažas pasitikėjimas dieviškuoju veikimu. Siela su didžiausiu užsidegimu imasi darbo, užuot susikaupusi prieš darbą, užuot paprašiusi Šventosios Dvasios šviesos ir pagal ją veikusi. Siela imasi darbo, nepasiklaususi dvasios vadovą patarimo. Iš viso to randasi daug neatsargumų, daug tuščių pastangų - magni passus extra viam /dideli žingsniai iš kelio/.

b/ Dažnai prisijungia ir išdidumas; norima išvengti tarpiškų laipsnių, greitai išsilaisvinti iš atgailos pratimų ir prieiti vienybę su Dievu. Tačiau sutinkama daug nepramatytų kliūčių ir atsiranda visokie nenorai, delsimai, stabčiojimai, kai kada ir sunkūs nusikaltimai.

c/ Kartais vėl ima viršų smalsumas, žingeidumas: ieškoma vis naujų priemonių tobulėti, ir iš to priemonių kaitaliojimo nesusilaukiama jokių vaisių. Tobulėjimo planus reikia vykdyti, o ne vien kurti. Tokio skubos darbo apčiuopiamiausia išdava yra vidinio

susitelkimo p-radingimas, neramumas, sumišimas.

Pagrindinė priemonė, norint išvengti nenuosaikaus skubėjimo: stengtis būti visiškai priklausomu nuo dieviškojo veikimo, gerai apsigalvoti prieš darbą, pasimelsti ir paprašyti dangaus šviesos, pasitarti su dvasios vadovu ir jo nurodymų laikytis. Sudrausmintomis jėgomis, ramiomis ir gerai sunormuotomis pastangomis pasiekiama geriausių rezultatų p-ažangos kelyje: kas eina palengva, tas eina išmintingai.

Norint palenkti save dieviškajam veikimui, reikia kovoti su nenuosaikaus skubėjimo priežastimis: apvaldyti charakterio gyvumą, kuris stumia mus prie per ankstyvų užsimojimų; apvaldyti išdidumą, kuris kyla iš perdaug geros nuovokos apie save; apvaldyti smalsumą - tą nuolatinį ko nors naujo ieškojimą.

Pasinaudojant daliniu sąžinės tyrimu, galime iš eilės kovoti su minėtomis ydomis, tada pats Dievas ves sielą tobulumo takais.

4. Skrupulai. - Apie juos jau kalbėta po skyriaus apie kovą su pagundomis.

S a n t r a u k a viso, kas pasakyta apie pradedančiuosius.

P radedančiųjų tikslas - apvalyti savo sielą ir, išsilaisvinus iš nuodėmės liekanų bei progų nusidėti, vienytis su Dievu. To tikslo siekiama malda. Pasitikint ir vienybėje su Jėzumi meldžiantis, gaunama gailesčio ir pasiryžimo taisytis malonėse. Šios malonės vis labiau apvalo sielą ir saugoja ją ateityje nuo naujų nupuolimų.

Viso to dar geriau pasiekiama mąstymo p-agalba. Mąstymais ir rimtais svarstymais įsigyti įsitikinimai, savęs tyrinėjimai, kuriais pamatome savo sielos skurdą, karštos maldos, pasiryžimai - visa tai valo sielą, verčia bjaur ėtis nuodėme ir nuodėmingomis progomis ir daro ją atsparią pagundoms bei uolesnę atgailoti.

Geriau suprasdama Dievui padaryto įžeidimo didumą ir reikalą atsiteisti, siela drąsiai įžengia į atgailos kelią. Vienybėje su Kristumi, kurs atgailojo už mus, ji palaiko širdyje susigėdinimo, s usigraudinimo bei nusižeminimo jausmus ir nepaliaujamai apgaili nuodėmę. Su šitokiu nusiteikimu siela atgailoja, drąsiai prisiima apvaizdinius kryžius, praktikuoja apsimarinimus, atgailos dvasioje pakelia materialinių gėrybių trūkumą ir tuo būdu atsiteisia už praeities kaltes. Kad ateityje išvengtų nuodėmės, siela praktikuoja apsimarinumus, drausmindama išorinius ir vidinius pojūčius, protą ir valią, žodžiu - visas galias palenkdama Dievui ir derindama

prie jo švenčiausios valios.

Pradedančiojo sieloje yra giliai įsišakniję blogi polinkiai, vadinami didžiosiomis ydomis. Dieviškosios malonės remiama, siela ima jas savyje naikinti, silpninti. Ji karžygiškai kovoja su kiekviena jų atskirai ir susilaukia valandėlės, kurioje pajėgia jas apvaldyti.

Šalia to, iš sielos gelmių veržiasi pagundos, kai kada labai baisios, kurias sukelia pasaulis ir piktoji dvasia. Tačiau siela, remdamasi Tuo, kuris nugalėjo pasaulį ir kūną, nuo pat pradžios ištvermingai kovoja su priešo antpuoliais. Dieviškoji malonė padeda laimėti. Jei kartais nelaimingai nupuolama, siela, nusižeminusi, bet pasitikinti, puola į dieviškąjį gailestingumą ir maldauja atleidimo. Tuo būdu kaltė, kurią atitaisome atgaila, nebus dvasinės pažangos kliūtis.

Atsimintina, kad tobulam sielos nuskaidrinimui vien aktyvaus apsivalymo nepakanka. Sielos apsivalymas vyksta ir apšvietimo kelyje, pozityviai praktikuojant moralines ir teologines dorybes. Sielos apsivalymas baigiasi vienybės kelyje, kur pats Dievas įvairiais bandymais galutinai apvalo sielą, suteikdamas jai tobulą širdies tyrumą, būtinai reikalingą kontempliacijai.

2. PA-ŽANGIEJI, arba APŠVIETIMO KELYJE ESANTIEJI

Siela įžengia į apvietimo kelią, kai apsivalo nuo praeities nuodėmių, praktikuodama ilgą ir nuoširdžią atgailą, kai sustiprėja dorybėse, praktikuodama mąstymą, apsimarinimą ir kovą su blogais polinkiais bei pagundomis. Šis dvasinio gyvenimo etapas vadinamas ~~polinkiais bei pagundomis~~ a p š v i e t i m o ke-liu, todėl, kad čia svarbiausias dalykas yra pasekti Jėzų Kristų, pozityviai praktikuojant krikščioniškąsias /teologines ir moralines/ dorybes. Jėzus Kri-stus yra pasaulio šviesa, ir kas seka jį, nevaikščioja tamsybėse /plg. Jn 8,12/.

1/ KAS YRA P-AŽANGUSIS

Šv. Terėsė pažangiųjų sielos stovį taip nusako: "Jos turi didelį troškimą Dievo neįžeisti, vengia ir saugojasi net kasdieninių nuodėmių, yra pamėgusios atgailą, skiria valandas susitelkimui, naudingai praleidžia laiką, praktikuoja gailestingumo darbus artimui. Viskas jų yra tinkamai sunormuota: žodžiai, darbai, išorė, elgsena, drabužiai" /Dvasinė pilis", Trečioji buveinė, I sk./.

Apšvietimo kelio pagrindas - pasekti Jėzų Kristų. Norint

eiti dieviškojo Mokytojo pė domis pozityviai praktikuojant dorybes, kurių pavyzdį jis paliko, reikia trijų sąlygų:

1/ reikia įsigyti tam tikro širdies tyrumo, kad galima būtų pasekti Kristaus dorybes ir tuo būdu siekti vienybės su juo. Kol siela yra pavojuje protarpiais sunkiai nusikalsti, pirmiausia privalo energingai kovoti su progomis į nuodėmę, su blogais prigimties polinkiais ir pagundomis. Tik įveikusi šias sunkenybes bei kliūtis, siela galės naudingiau rūpintis pozityvia dorybių ppraktika. Taip pat reikia turėti pasibjaurėjimą sąmoninga kasdienine nuodėme ir stengtis jos išvengti;

2/ be to, siela turi būti jau apmarinusi aistras. Norint sekti Kristų, reikia išsižadėti ne vien mirtinosios, bet taip pat sąmoningos kasdieninės nuodėmės, ypač tos, kurią dažniau padarome ir esame prie jos prisirišę . Karžygiškai kovojant su aistromis ir didžiosiomis ydomis, apvaldome save tiek, kad pajėgiame pozityviai praktikuoti dorybes ir laipsniškai artintis prie dieviškojo Pavyzdžio. Tada džiaugiamasi sutvarkytu vidaus gyvenimu, turima pakankamai laiko susitelkimui bei geram luomo pareigų atlikimui;

3/ pagaliau, reikia turėti mąstymais įsigytų gilių įsitikinimų visų pagrindinių tiesų atžvilgiu. Tada mąstymo metu lieka daugiau laiko valios aktams, maldingiems jausmams, prašymams ir pasikalbėjimams. Tais valios aktais, jausmais ir prašymais tarsi įsiurbiame į save, pasisaviname Kristaus dorybes ir galime jas praktikuoti be ypatingų sunkumų.

Pažangiųjų sielų ypat-ingos žymės:

a/ joms sunku praktikuoti grynai protinę - svarsomąją maldą. Šventoji Dvasia lenkia jas su svarstymu jungti gausius jausminius aktus;

b/ jos turi karštą ir nuolatinį troškimą vienytis su Kristumi, jį pažinti, mylėti ir jį pasekti.

Iš viso to, kas pasakyta, aiškėja pagrindiniai skirtumai tarp dviejų kelių - apsivalymo ir apšvietimo. Ir vieno, ir antro kelio tikslas yra pastangos ir kova. Pradedantieji kovoja su nuodėme ir jos priežastimis, o pažangieji kovoja už sielos puošnumą, stengdamiesi įsigyti Kristaus dorybių. Tarp tų dviejų kelių nėra prieštaravimų - pirmasis prirengia prie antrojo, kadangi, atitrūkdami nuo nuodėmės ir jos priežasčių, jau tuo pačiu praktikuojame dorybes pirmame laipsnyje. Gi pozityvios dorybės, kurias praktikuojame apšvietimo kelyje, tobulina atitrūkimą nuo savęs ir kūri-

nių. Pirmuoju atveju pabrėžiama vengimas nusikalsti dorybei, antruoju atveju - tos dorybės aktų uoli praktika. Šios pastangos viena antrą papildo. Ir pažangioji siela nesiliauja praktikavusi atgailos bei apsimarinimo, tačiau daro tai tikslu labiau susivienyti su Kristumi, panašėti į jį .

Ir vieno, ir antro kelio priemonės iš esmės yra tos pačios, vienok skiriasi būdas, kuriuo tos priemonės pritaikomos. Mąstymas, buvęs su protine persvara, darosi afektyvus, labiau jausminis. Mintys, kurios paprastai krypo į Dievą kaip mūsų Viešpatį, dabar ima vis labiau telktis apie Kristaus asmenį: jį norime pažinti, pamilti, pasekti - Jėzus darosi gyvenimo centras.

2/ APŠVIETIMO KELIO PROGRAMA

Apšvietimo kelio betarpiškas tikslas yra toks derinimas savo gyvenimo su Kristaus gyvenimu, kad Kristus darosi visa ko centras.

1. Jėzus - mūsų minčių centras. Su noru gilinamės į jo gyvenimo paslaptis. Evangelijoje randame vis naujų paskatinimų; skaitome ją iš lėto, nuoširdžiai domėdamiesi ir mažiausiomis Išganytojo gyvenimo smulkmenomis, o ypač - jo dorybėmis. Randame čia gausiai medžiagos maldai, su pamėgimu svarstome Viešpaties žodžius, konkrečiai gilinamės į juos ir taikome juos sau. Norėdami praktikuoti kurią nors dorybę, pirmiausia stengiamės ją pažinti Jėzuje, prisimename jo mokslą ir pavyzdį ir čia randame galingiausią paskatą atkurti savyje Jėzaus nusiteikimus ir dorybes. Šv.Mišių ir Komunijos metu Jėzus taip pat yra mūsų minčių centras. Liturginės maldos darosi tobulas būdas Jėzų vis geriau pažinti. Dvasiniu skaitymu stengiamės tiksliau pažinti Kristaus mokslą, ypač tą, kuris liečia dvasinį gyvenimą - knygose ieškoma vien Jėzaus.

2. Jėzus darosi mūsų jausmų centras. Kadangi Jėzaus pažinimas veda į meilę jam. Iš tiesų, kaip galėtume kasdien vis geriau pažinti Jėzų, kuris yra grožis ir gėris, ir neužsidegti meile jam?! "Nuo tos valandėlės, kai pažinau Jėzų Kristų, - sako Lakorderas /Lacordaire/, - joks daiktas neatrodo man pakankamai gražus, kad jo galėčiau trokšti". Jeigu ant Taboro kalno, matydami Kristaus žmogystės persimainymą, apaštalai, susižavėjimo ir meilės pagauti, sušuko: "Gera mums čia būti!" /Mt 17,4/, tai juo labiau žavėsimės dieviškuoju grožiu, spindinčiu prisikėlusiame Kristuje. Ir kaip

nepamilti Jėzaus, svarstant jo meilę, kuri davė ir duoda Įsikūnijimo, Atpirkimo ir Eucharistijos paslaptis?! Šv.Tomas Akvinietis nuostabiai gražiai tas didžias Kristaus mums suteiktas geradarybes apsako keturiomis eilutėmis:

Se nascens dedit socium, /Gimdamas tapo mūsų draugu,
Convescens in edulium, Valgydamas - paliko save maistu,
Se moriens in pretium, Mirdamas atsiteisė už mus Dievo teisingumui,
Se regnans dat in praemium. Viešpataudamas - duoda save kaip atlyginimą ištikimiesiems/.

Gimdamas Viešpats Jėzus tampa mūsų bendrakeleiviu, bičiuliu, broliu ir niekada nepalieka mūsų vienų. Įsteigdamas Eucharistiją, tampa mūsų valgiu - savo kūnu, krauju, siela, dievyste sotina mūsų sielas, kurios jo alksta ir trokšta. Mirdamas ant kryžiaus, atperka mus, išlaisvina iš nuodėmės vergijos, grąžina mūsų sielai gyvenimą ir tuo labiausiai įrodo, kaip labai jis myli mus. Galop danguje duoda mums save atlyginimu: turėsime jį amžiams, ir nuo to laiko mūsų laimė su jo garbe susilies į viena. Tad už tokį Viešpaties gerumą mūsų dėkingumas niekada nebus per didelis, niekada negalėsime per daug jį mylėti.

3. Meilė verčia mus sekti Jėzų. Prie draugo patraukia mus toji pagarba, kurią rodome jam dėl jo gerų savybių ir, be to, patys trokštame turėti panašių savybių, idant su draugu sudarytume vieną širdį, vieną sielą. Jaučiame, kad tikrai vidinė ir gili draugiška vienybė bus tada, kai su draugu bus bendros mūsų mintys, jausmai ir dorybės. Todėl instinktyviai pasekame tuo, ką mylime. Tuo būdu Jėzus darosi viso mūsų veikimo centras per visą gyvenimą. Melsdamiesi tarsi įtraukiame į save Viešpatį Jėzų su Jo religijos dvasia, kad garbintume Dievą ir sėkmingai išsiprašytume reikalingų malonių. Kai dirbame, vienijamės su dieviškuoju Nazareto darbininku, kad lygiai taip, kaip jis, dirbtume Dievo garbei ir žmonių sielų išganymui. Norėdami įsigyti dorybę, žiūrime į Viešpatį Jėzų kaip į tobuliausią tos dorybės pavyzdį ir su jo pagalba praktikuojame tą dorybę. Net ir poilsio valandėles praleidžiame vienybėje su Jėzumi ir jo dvasioje, kad po to uoliau bei geriau galėtume darbuotis Dievo garbei ir jo Bažnyčios labui. Šio tikslo siekiame šiomis priemonėmis: paprasta ir afektyvine malda ir pastangomis praktikuoti krikščioniškąsias dorybes, būtent, teologines ir moralines. Šios praktikos dėka vis geriau pažįstame, pamilstame ir pa-

sekame savo Viešpatį. Siekiame tvirtų dorybių, kurios remiasi ne jausmais, bet giliais įsitikinimais. Kartu siekiame tobulumo ir teologinėse ir moralinėse dorybėse. Neįmanoma ugdyti krikščionišką protingumą, nesivaduojant tikėjimo šviesa, nesiremiant viltimi ir nepasiskatinant dieviškąja meile. Panašiai tikėjimo ir vilties dorybė reikalauja protingumo, tvirtumo ir susivaldymo. Tas pat yra ir su kitomis dorybėmis.

Tačiau yra dorybių, kurios tam tikru laipsniu labiau negu kitos yra reikalingos apšvietimo e keliui. Todėl, įžengus į apšvietimo kelią, daugiau kreipiama dėmesio į tas moralines dorybes, kurios labiau reikalingos užvaldyti kūniškumą ir puikybę,kaip pvz., į susivaldymo ir nusižeminimo dorybes. Vėliau, kai tos ydos būna jau gerai apvaldytos, imama ypatingiau praktikuoti teologines dorybes, kurios betarpiškai vienija mus su Dievu. Kad geriau suprastume šios taktikos vertę, paminėtinas bent trumpai skirtumas tarp moralinių ir teologinių dorybių.

a/ T e o l o g i n i ų   d o r y b i ų betarpiškas objektas yra pats Dievas, o akstinu yra kuris nors Dievo tobulumas. Pvz., tikėjimu tikiu į Dievą, remdamasis jo visažinojimu, jo autoritet-u žinojimo srityje. Meile myliu Dievą dėl jo begalinio gerumo. Viltimi visiškai pasitikiu Dievu dėl jo visagalingumo bei gerumo. Tad teologinės dorybės betarpiškai vienija mus su Dievu: tikėjimas vienija mus su jo begaliniu žinojimu, meilė - su jo neapsakoma meile, viltis - su jo galingumu bei gerumu.

b/ M o r a l i n i ų   d o r y b i ų betarpiškas objektas yra kokia nors sukurta gėrybė, taip ir tų dorybių akstinu yra koks nors padorus gėris. Pvz., teisingumo dorybės objektas yra atiduoti kiekvienam tai, kas kam priklauso, o akstinu - daryti tai padoriu motyvu. Moralinės dorybės rengia mus vienybei su Dievu, šalindamos kliūtis, pvz., neteisingumą. Jos sudaro net vienijimosi su Dievu pradžią, kadangi siela, būdama teisinga, vienijasi su Dievu, kurs yra pats Teisingumas. Tačiau galutinis vienijimasis įvyksta teologinių dorybių pagalba, nes jos iš esmės betarpiškiau vienija mus su Dievu.

Taigi, žiūrint dorybės vertingumo, reiktų pradėti siekti tobulumo nuo teologinių dorybių. Tačiau dorybių augimo psichologija reikalauja eiti nuo mažiau tobulo prie tobulesnio. Vadinasi, reikia pradėti lavintis dorybėse nuo moralinių dorybių,neužmirš-

tant, kad moralinės ir teologinės dorybės auga kartu.

3/ PAŽANGIŲJŲ MALDA - ŠIRDIES MALDA /afektyvinė malda/

Pažangieji praktikuoja tas pačias maldingumo praktikas, kaip ir pradedantieji. Jų malda beveik nuolatinė, kuri pilno tobulumo pasiekia tobulųjų gyvenime. Jie daugiau meldžiasi jausmais, valios sentimentais, negu proto. Paprastai, ši malda iki šiam laikui būdavo vadinama j a u s m ų m a l d a /oratio affectiva/, bet, mūsų manymu, tiksliau ją vadinti š i r d i e s ma l d a, nes meldžiamąsi ne tik jausminiais aktais, bet ypač valios aktais - sentimentais, žodžiu - visa sielos geidžiamąja galia, kurios simboliu priimta laikyti širdis /kaip pvz., Švč. Jėzaus Širdies garbinime/. Tad toliau orationem affectivam ir vadinsime širdies malda.

1. Širdies maldos prigimtis. Tai malda, kurioje pirmauja jausmai, o labiausiai - įvairūs valios aktai, kuriais reiškiama Dievui meilė, troškimas jį garbinti. Joje didesnę dalį turi širdis, o ne protas.

Pradedantieji reikalingi šventų įsitikinimų. Todėl jų malda yra daugiau protaujančio pobūdžio ir širdžiai joje tenka mažesnė dalis. Kai su laiku šventi įsitikinimai vis labiau perima sielą, mažiau reikia laiko svarstymams ir likusis laikas praleidžiamas pokalbiams, kuriuose širdis jau daugiau reiškiasi negu vien protautinėje maldoje. Siela, besižavėdama Dievu, jo tobulybėmis, prasiveržia širdies polėkiais - karštais pagarbos, dėkingumo, meilės aktais. Jos malda pradeda būti vaiko malda į savo dangiškąjį Tėvą, į savo Motiną Mariją. Joje dalyvauja visa besimeldžiančiojo siela.

Iš protautinio mąstymo į širdies maldą pereinama ne šuoliu: tam tikrą laiką meldžiamasi ir protautine, ir širdies malda. Dažniausia taip meldžiamasi pasikalbėjimo maldose /kolokvijumuose/. Jei meldžiamasi stropiai, tai su laiku protautinė malda vis mažėja ir jos vietą užima širdies malda. Galop ateina laikas, kai protautinė malda beveik visai užleidžia savo vietą širdies maldai.

2. Ženklai, kurie pateisina perėjimą į širdies maldą. Reikia juos gerai pažinti, kad laiku būtų pereinama iš protautinės maldos į širdies maldą. Būtų neprotinga bandyti pereiti per anksti, tam dar nesubrendus, nes tada siela patenka į išsiblaškymus ir sausras. Bet būtų nepedagogiška ir vėlintis, nes širdies malda yra nuopelningesnė. Kai siela yra jau pribrendusi širdies maldai, jai nesiseka

melstis protautine malda. Štai ženklai, kurie rodo, kad laikas melstis širdies malda:

a/ kada, nežiūrint geros valios, nesiseka melstis protautine malda ir širdis spontaniškai veržiasi į afektyvinės maldos aktus;

b/ kada šventi įsitikinimai taip igliai yra perėmę sielą, kad jau maldos pradžioje siela jais gyvena;

c/ kada širdis, atsiplėšusi nuo nuodėmės, lengvai veržiasi į Jėzų, į dangiškąjį Tėvą.

Kad dėl šių ženklų buvimo mumyse neapsiriktume, reikia apie tai pasitarti su prityrusiu dvasios vadu.

Širdies malda puoselėjama pirmiausia ugningais meilės aktais. Meilės dėka žavimės Dievo tobulybėmis, kurias pristato mums protas, akylus tikėjimo šviesoje. Žavėjimasis pereina į garbinimą,mėgavimąsi, į meilės aktus. O tai ir yra širdies malda! Tas pat vyksta ir meilėje Viešpačiui Jėzui, Švč.M.Marijai. Ši meilė didėja mąstant tiesas, kurios mums byloja, ką Dievas yra padaręs ir daro mūsų labui, t.y. : apie Švč.Trejybės buvimą mumyse, apie mūsų paslaptingus ryšius dieviškame Vynmedyje su Jėzumi, apie jo gyvenimo paslaptis, ypač apie jo auką ant kryžiaus ir jo meilę mums Eucharistijoje, apie Švč.Mergelės Marijos, angelų ir šventųjų dalį mūsų krikščioniškajame gyvenime. Širdimi kalbant lūpų maldas /"Tėve mūsų", "Sveika Marija"/, jų žodžiai tampa pilni meilės, pagarbos,prisiderinimo prie Dievo valios.

Pagrindinės šiuo metu praktikuojamos dorybės yra šios: religijos, klusnumo, nusižeminimo, tvirtumo, susivaldymo ir ypač teologinės dorybės. Jas praktikuojama ne abstrakčiai, bet taip, kaip buvo praktikuotos Viešpaties Jėzaus, kad taptume į jį vis labiau panašūs. Mąstoma ir apie atgailas, apsimarinimus, nuodėmes, mirtį, Dievo teismą, bet mąstoma kitaip, negu pradedančiųjų kelyje. Ir čia sekama Jėzumi ir stengiamasi būti į jį panašiais.

3. <u>Širdies maldos padariniai.</u> Pagrindinis šios maldos padarinys - labai intymi ir daugiau nuolatinė vienybė su Dievu. Širdies malda didina meilę, o meilė gil-ina širdies maldą. Širdies malda kyla iš meilės Dievui, o besireikšdama dar labiau didina tą meilę, ness dorybė auga jos aktų kartojimu. Šios meilės įtakoje protas tikėjimo šviesoje vis atidžiau stebi Dievo tobulumus ir geriau juos pažįsta. Šio geresnio pažinimo įtakoje širdies malda darosi dar karštesnė, dar veržlesnė.

Širdies malda, didina meilę, tobulina ir visas kitas dorybes, kurios tiesiogiai iš jos kyla, kaip antai:

a/ derinimasis prie Dievo valios - juk mylinčiajam malonu prisitaikyti prie mylimo valios;

b/ didėja Dievo garbės ir sielų išganymo troškimas, nes mylinčiajam yra būdinga rūpintis mylimojo garbe, jo rūpesčiais;

c/ taip pat didėja tylos bei susitelkimo meilė, nes norima būti su savo mylimuoju vienu du;

d/ didėja dažnos komunijos troškimas, nes juk taip natūralu nuolat susitikti kuo intymiau su savo mylimuoju;

e/ galop didėja aukos dvasia, nes gerai žinoma, kad susijungti su Nukryžiuotuoju, o per jį ir su Dievu, galima tik per savęs atsižadėjimą, per savo kryžiaus nešimą Nukryžiuotojo dvasioje.

Šiame laikotarpyje dažnai patiriama ir dvasinių paguodų , šventų džiaugsmų, kuriais Dievas saldina kryžiaus kelią.

Tenka konstatuoti, jog širdies malda mažiau nuvargina žmogų, negu protautinė. Širdies malda savo tobulumo viršūnėje virsta nesudėtinga malda, nes mažėja aktų ir skaičius, ir įvairumas,ir galų gale lieka vienas aktas, kuris išreiškia visos sielos polėkį į Dievą. Tai jau tobulųjų malda, kurią vadiname savo pastangomis įgytąja kontempliacija.

4. <u>Širdies maldoje sutinkami pavojai.</u> Net ir geriausi dalykai turi nepatogumų ir pavojų. Taip yra ir su širdies malda: jei tik ji vyksta ne pagal protingumo normas - išsigimsta.

a/ Pirmas pavojus yra tas, kad šios maldos dirbtinė įtampa nuvargina ir i š s e m i a j ė g a s. Šia malda besimeldžiantieji dažnai jėga bando išgauti jos aktus. Tokiose pastangose - didesnė dalis prigimties, negu malonės. Šios pastangos labai išsemia nervų sistemą, dėl to gali atsirasti ir fiziologinių sutrikimų organizme. Toks savęs prievartavimas yra trūkumas, ir kaip toks yra vengtinas. Šio trūkumo išvengti geriausia padeda gilus įsitikinimas, kad Dievo meilė yra valios, o ne jausmų aktas, ir nėra reikalo prievarta veržtis į jausminės meilės aktus. Stiprūs valios aktai savaime turi įtakos į jausmus ir jų aidas ima banguoti jausmuose. Tad proto p agalba reikia stiprinti valios aktus, o jausmai savaime įsijungs į juos. Tai psichologinis kelias įtraukti jausmus į maldos aktus. Kas širdies malda bando kitaip melstis, tas patenka į paprastą religinį jausmingumą, kuris maža ką bendro teturi su tikra širdies malda. Tik tarnaudami valiai, jausmai a-

savaime dalyvauja valios pergyvenimuose. Bandymai paveikti valią per jausmus dažnai paverčia ją jausmų verge, o tai yra žalinga.

b/ Antrasis pavojus, kuris gręsia širdies malda besimeldžiantiems , tai p u i k y b ė ir per didelis pasitikėjimas savo pastangomis. Turėdami kilnių jausmų, šventų troškimų, aiškių dvasinės pažangos ženklų, jausdami širdies maldos karštį, bjaurėjimąsi jusliniais malonumais, žemiškai laimei bei garbei panieką, jie pradeda manyti, kad jau yra pasiekę tobulumo viršūnes. Kartais širdies maldos įkarštyje net sulaiko kvėpavimą, tikėdamiesi dieviškų apreiškimų. Iš šalies žiūrintiems aišku, kad tokiems asmenims dar toli iki tobulumo viršūnių. Tikrai šventos sielos gyvena nusižeminimo dvasia, ir jose nėra vietos panašiems užmojams. Jei tokie pažangieji nesusipranta, kad yra patekę į puikybės pinkles, tada Dievas atima iš jų dvasinius džiaugsmus, paguodas ir taip priverčia pajusti, kad jiems dar toli iki tikro šventumo. Jei šiuose bandymuose siela žeminasi ir nuoširdžiai maldauja iš Dievo pasigailėjimo, tai išsilaisvina iš puikybės pinklių ir vėl žengia pirmyn, bet jau nusižeminusi.

c/ Trečias pavojus: kai kurios sielos, praktikuojančios širdies maldą, pradeda galvoti, kad pamaldumas -tai m ė g a v i m a - s i s dvasinėmis p a g u o d o m i s. Tada pradedama apsileisti dorybių praktikoje, savo pareigose. Toms sieloms reikia gerai įsigilinti į šiuos Viešpaties Jėzaus žodžius: "Ne kiekvienas, kuris man šaukia: "Viešpatie, Viešpatie!' įeis į dangaus karalystę, bet tik tas, kuris vykdo mano dangiškojo Tėvo valią" /Mt 7,21/.

Kas yra atidus ir vengia minėtų pavojų, tam širdies malda puikiai patarnauja tobulėti.

2. Širdies maldos metodai.

a/ Š v. I g n o t o m e t o d a s . Tarp šv. Ignoto maldos metodų yra trys, kurie padeda puoselėti širdies maldą. Tai: kontempliacija, juslių pritaikymas ir antrasis būdas melstis.

Ignotiškoji kontempl-iacija - tai nėra Dievo malonės pagalba įsigytoji, ar Dievo tiesiog duotoji kontempliacija, bet tik specialus metodas melstis širdies malda. Anot šv. Ignoto, kontempliuoti - tai stebėti mąstomąjį objektą visomis juslėmis ir juo mėgautis tol, kol siela jame randa malonumo. Žiūrėti į jį mylinčiu žvilgsniu, panašiai kaip motina žiūri į savo kūdikį ir jį myli.

Taip galima kontempliuoti Dievo tobulumus ir Jėzaus gyvenimo p a-slaptis. Kai kontempliuojamos tikėjimo paslaptys, kontempliuojama asmenys, kurie dalyvauja toje paslaptyje: stengiamasi girdėti, ką jie kalba, žavimasi jų veikimu. Kai kontempliuojama Dievo tobul ybės, žadinama pagarbos, garbinimo, meilės jausmai ir užbaigiama visišku atsidavimu Dievui.

Visų penkių juslių pritaikymas - tai visai paprastas ir labai jausmingas mąst ymo būdas. Įsivaizdavus kontempliuojamąjį objektą, stengiamasi jį matyti, tarsi jis būtų prieš mūsų akis; stengiamasi visa girdėti, ką kas kalba; stengiamasi užuosti visus kvapus, visa paragauti, pajusti; stengiamasi paliesti /pvz., tuos šiaudus, ant kurių guli Kūdikėl-is Jėzus/.

Antrasis būdas melstis - iš lėto kalbama kokia nors malda /pvzt, "Tėve mūsų", "Sveika, Marija", "Sveika Karaliene" ir kt./ ir stengiamasi svarstyti bei mėgautis kiekvienu sakiniu tol, kol siela jame randa malonumo.

Tai trys visai paprast-i būdai praktikuoti širdies maldą.

b/ S u l p i c i j o n ų m e t o d a s. Šis metodas iš esmės daugiau tarnauja širdies maldai negu protinei.

I punktas - adoracija, kuri pradedančiuosiuose buvo labai trumpa, laikui bėgant vis ilgėja ir galop užima beveik pusę mąstymui skirto laiko. Pažangieji beveik visą laiką atsideda adoracijai. Siela, degdama meile Dievui, jį garbina, jam dėkoja. Adoruojama ne tik Dievas, bet ir mūsų Išganytojas, Švč. M.Marija, šventieji /tikriau - Dievas juose/.

II punktas - vienijimasis, kuris ištisai yra širdies malda. Jis reiškiasi meilės pobūviais, į kuriuos sielą įveda meilingi pokalbiai, kuriais reiškiama meilė, aukojimasis, ir maldaujama Dievą padėti šventai praktikuoti tą ar kitą dorybę.

III punktas - bendradarbiavimas, kuris yra taip pat labai jautrus, širdingas. Pasiryžimas pavedamas Jėzui, kad jis aprobuotų. Ryžtamasi jį išpildyti kuo tobuliau, kad meilės ryšiai su Jėzumi būtų dar stipresni. Pagaliau šis pasiryžimas papuošiamas kokia nors dvasine puokšte, t.y. kokiu nors trumpu jautriu kreipimusi į Viešpatį Jėzų. Sausros metu, žinoma, sunkiai išgaunami širdies polėkiai, bet jau pačios pastangos yra labai nuopelningos.

Tai pagrindiniai širdies maldos metodai. Kiekvienas tepasirenka sau tą, pagal kurį jam geriau sekasi melstis širdies malda.

4/ DVI PAŽANGIŲJŲ SIELŲ KATEGORIJOS

Apšvietimo kelyje galima išskirti daug sielų kategorijų, bet ryškesnės yra dvi: maldingos sielos ir uolios sielos.

1. Maldingos sielos turi gerą valią, užsidegimą gera daryti ir rimtas pastangas vengti sąmoningų nuodėmių. Bet jos dar pasiduoda tuštybei ir išdidumui, dar nepakankamai įpratusios apsimarinti, tad joms pritrūksta energijos ir patvarumo, ypač kai ištinka bandymai. Todėl jų elgsenoj daug svyravimų: jos yra pasirengus-ios bet kokiems kentėjimams, kol bandymai jų nėra ištikę, bet netenka kantrybės ir dejuoja, kai gauna patirti kentėjimų ar sausros. Jos greitos daryti kilnius pasiryžimus, tačiau vykdo juos netobulai,ypač tada, kai susidūria su netikėtomis sunkenybėmis. Tad jų pažanga yra lėta ir joms ypatingai yra pareiga praktikuoti tvirtumo, pastovumo ir nusižeminimo dorybes.

2. Uolios sielos turi daugiau nusižeminimo ir didžiadvasiškumo. Nepasitikėdamos savimi ir pasitikėdamos Dievu, jos įprato krikščioniškai savęs išsižadėti, todėl turi daugiau energijos ir pastovumo. Tačiau jų savęs išsižadėjimas nėra visiškai besąlyginis ir visuotinis: jos turi didelį tobulumo troškimą, bet jų dorybė nėra pakankamai sutvirtinta išbandymais. Patyrusios paguodos ir džiaugsmo, jos su pamėgimu gėrisi ir ilsisi. Trūksta joms kryžiaus meilės. Rytmety padarytus tvirtus pasiryžimus vykdo tik dalinai, kadangi dar neturi pakankamai ištvermės pastangose. Dieviškoje meilėje yra pažengusios tiek, kad pajėgia atsižadėti pavojingų dalykų, bet kai kada per daug prisiriša prie to, ką Dievas leidžia mylėti /prie giminių, draugų, prie dvasiniuose lavinimuose gaunamų paguodų/. Tad jos privalo tobuliau atitrūkti nuo viso to, kas kliūdo vienytis su Dievu.

Kadangi pažangiųjų sielų tikslas yra padaryti Viešpatį Jėzų savo gyvenimo centru, tad:

a/ reikia rūpestingai praktikuoti afektyvinę maldą ir iš čia semtis Kristaus pažinimo, meilės ir sekimo juo;

b/ ypatingu būdu praktikuotina tos moralinės dorybės, kurios, atitraukdamos nuo kliūčių vienytis su Dievu, padės vienytis su Jėzumi, kuris yra visokio tobulumo Pirmavaizdis;

c/ tada teologinės dorybės, kurios jau praktikuotos apsivalymo kelyje, drauge su moralinėmis dorybėmis išsivystys ir sudarys dvasinio gyvenimo jėgą;

d/ kadangi kovoje už dorybes priešas nesiliauja puolęs, tad reikia pramatyti priešo antpuolius ir nusiteikti karžygiškai pergalei.

5/ PAKARTOTINI PRIEŠO PUOLIMAI APŠVIETIMO KELYJE

Tuo pačiu laiku, kai stengiamės įsigyti dorybių, mūsų sielos priešai nesilieka neveiklūs, bet slapta atakuoja mus septyniomis didžiosiomis ydomis ar atšalimu.

1. Palinkimas į puikybę.

a/ Pradedantieji, uoliai ir ištikimai praktikuodami dvasinius lavinimus, randa šiuose aktuose tam tikro pamėgimo ir pradeda išdidžiai save vertinti. Tokio pasididžiavimo įtakoje jie kuria projektus, bet tikrovėje nė vieno jų neįgyvendina.

b/ Jie kalba apie dvasinius dalykus, kad kitus pamokytų, o ne todėl, kad asmeniškai įgyvendintų tai, ką sako; griežtai smerkia tuos, kurie kitaip negu jie supranta dvasinį gyvenimą.

c/ Kai kurie negali pakęsti konkurentų: juos smerkia ir žemina.

d/ Jie rūpinasi įsigyti savo dvasios vado simpatijos, o jei nesusilaukia pagyrimų, ieškosi kito, kuris labiau pritartų. Idant lengviau šį tikslą pasiektų, mažina savo kaltes, o didesnes nuodėmes išpažįsta kitam nuodėmklausiui.

e/ Jei padaro sunkią nuodėmę, pyksta ant savęs ir pergyvena nepasitenkinimą, kad dar nėra šventi.

f/ Mėgsta išorinio maldingumo ženklais išsiskirti iš kitų. S u noru pasakoja apie savo gerus darbus ir pasisekimus.

Iš puikybės atsiranda pavydas - nepasitenkinimas matant kituose dvasinių gėrybių. Jiems nemalonu, kai išgirsta kam nors priskiriamus pagyrimus, liūdi dėl kitų dorybių, o pasitaikius progai - apšneka, apkalba.

2. Kūniškumo nuodėmės.

a/ D v a s i n i s a p s i r i j i m a s reiškiasi dvejopu būdu:

1 / per dideliu pamėgimu paguodų. Šios ydos paliestos sielos ieško paguodų net griežtose pratybose /pvz., plakimesi/. Jos įkyriai prašo nuodėmklausį, kad leistų praktikuoti įvairius apsimarinimus, tikėdamosis, kad tuo būdu susilauks dvasinės paguodos;

2/ kai kurios sielos to p aties tikslo siekia mąstymais, komunijomis, stengdamosis susidaryti maldingą nusiteikimą. Jos

trokšta dažnai eiti išpažinties, kad bent truputį rastų p aguodos. Kai pastangos ir troškimai neišsipildo, jos nuliūsta, patenka į visokius nenorus, kadangi yra daugiau prisirišusios prie paguodų, negu prie Dievo.

b/ D v a s i n i s g a š l u m a s reiškiasi dviem pavidalais:

1/ asmenys, prisidengę maldingumo skraiste, ieško daugiau ar mažiau juslinio prieteliškumo ir neišsižada jo, tvirtindami, kad tie santykiai sotina ir stiprina jų pamaldumą;

2/ jautrūs ir įspūdingi asmenys patiria kartais pagundų ir neramumo, kai mąstymo ar komunijos paguodos sukelia juslinių pasitenkinimų, sujaudina prigimtį.

c/ D v a s i n i s t i n g ė j i m a s priveda:

1/ prie bodėjimosi dvasiniais lavinimais, kai juose nerandama pomėgimo: tada juos pradedama trumpinti arba visai apleidžiama;

2/ prie dvasios prislėgimo, kai vyresnysis ar dvasios vadas duoda sunkesnių įsakymų ar patarimų: norėtųsi dvasinį gyvenimą gyventi palankesnėse sąlygose, naudotis patogumais be kliūčių.

3. Dvasinis godumas. Šv.Kryžia us Jonas dvasinį godumą nusako sekančiai:

a/ kartais pradedantieji vis nepasisotina, apsikraudami dvasiniais patarimais ir nurodymais. Jie jaučia būtiną reikalą turėti ir skaityti specialius traktatus, paaukoja tam visą savo laiką, nepalikdami jo pirmaeilei pareigai, t.y. apsimarinimams ir visiško vidinio dvasios apnuoginimo praktikai;

b/ be to, jie įsigyja daug jų smalsumą tenkinančių paveikslėlių, rožančių, kryželių ar šiaip kokių daiktelių. Dažnai visa tai kaitalioja ir pasirenka, kas yra įdomesnio ir brangesnio. Visa tai prieštarauja neturto dvasiai ir, be to, parodo, kad tos sielos per daug prisiriša prie antraeilių dalykėlių, o nesirūpina tuo, kas sudaro maldingumo esmę.

I š v a d a . Aišku, kad tokie netobulumai kenkia dvasinei pažangai. Todėl Dievas, norėdamas tuos asmenis pataisyti, įveda juos į tamsią naktį. Sielos gi, dar nepatekusios į tokį išbandymą, tesistengią išsilaisvinti iš aukščiau suminėtų kliūčių, p-asinaudodamos nurodymais, liečiančiais paguodas ir sausras, klusnumą, tvirtumą, susivaldymą, nusižeminimą ir meilingumą.

6/ ATŠALIMAS

Atšalimas yra dvasinė liga. Ja pasitaiko susirgti ir pradedantiesiems dvasinį gyvenimą, ir pažangiesiems, apsileidžiant u olume. Atšalimas yra tam tikros rūšies dvasinės įtampos atsileidimas: valios jėga netenka veržlumo, atsiranda bodėjimasis bet kokiomis pastangomis ir tuo būdu pereinama prie krikščioniškojo gyvenimo augimo sulėtėjimo. Tai tam tikra negalia, sustingimas.Tai dar nėra dvasinė mirtis, tačiau, palaipsniu silpnėjant moralinėms jėgoms, artėjama prie jos.

1. <u>Atšalimo priežastys:</u> nepakankama dvasinė mityba ir įsibrovimas į sielą liguisto gaivalo.

a/ Idant siela galėtų gyventi ir augti, yra reikalingas sveikas d v a s i n i s m a i s t a s. Šio maisto siela gauna įvairiuose dvasiniuose lavinimuose, dvasiniuose skaitymuose, maldoje, sąžinės tyrime, luomo pareigų atlikime, lavinimesi dorybėse. Visa tai mus vienija su Dievu, kuris yra antgamtinio gyvenimo šaltinis. Kas tuos lavinimus atlieka nerūpestingai, kas laisva valia pasiduoda įvairiems išsiblaškymams, kas nekovoja su rutina,apsipratimu ar sustingimu, tas netenka daug malonių, silpnėja ir darosi nebepajėgus praktikuoti kiek sunkesnes krikščioniškas dorybes.

Atšalimas skiriasi nuo sausros, Dievo siunčiamų bandymų. Sausroje jaučiamas tam tikras nemalonumas ir pažeminimas dėl išsiblaškymų, bet daromos rimtos pastangos jų išvengti. Tuo tarpu atšaliman patekusi siela lengvai p asiduoda nereikalingoms mintims, gėrisi jomis, nevengia jų ir netrukus jos malda tampa ištisu išsiblaškymu.

Atšalusi siela, pastebėjusi, kad jai maža nauda iš dvasinių lavinimų, pradeda juos trumpinti, vėliau - apleidinėti. Pvz., jai nuobodus sąžinės tyrimas ir ji nepraktikuoja jo, neduoda Viešpačiui iš savo klaidų bei ydų apyskaitos, atsisako nuo pastangų įsigyti dorybes. Tada buvusios ydos, blogi polinkiai vis stipriau ima plėtotis. Dvasinės apatijos išdava -laipsniškas sielos silp - nėjimas gerame, tam tikros rūšies dvasinė anemija. Ji parengia kelią įeiti į sielą vienam iš trijų geismų, o kartais - visiems trims.

b/ Įsibrovimas į sielą l i g u i s t o g a i v a l o:

1/ atsiranda dažnos ir įvairios pagundos, kurios tik pusiau pavaromos, širdis palenkiama įvairiems prisirišimams, pataikavimui kūnui, daroma begalės kasdieninių nuodėmių;

2/ iškyla aikštėn puikybė: gėrimasi savimi, savo savumais, išoriniu pasisekimu. Lyginama save su kitais, neapkenčiama tų, kurie ištikimai pildo savo pareigas. Iš puikybės kyla pavydas, nekantrumas, pyktis, aštrumai santykiuose su artimu;

3/ pabunda akių geismas ir ima reikštis įvairiomis godumo formomis, Palaipsniui silpnėja aiškus sprendimas ir sąžinės jautrumas. Gyvenimas virsta nuolatiniu išsiblaškymu. Dieviškosios malonės gaunamos rečiau ir mažiau jomis naudojamasi. Ir tuo būdu visas dvasinis gyvenimas nyksta, vysta.

2. Atšalimo laipsniai - praktikoje skirtina prasidedantis atšalimas ir įvykęs atšalimas.

a/ P r a s i d e d a n č i o a t š a l i m o stadijoje dar bjaurimasi mirtinąja nuodėme, tačiau nesisaugoma progų, galinčių į ją atvesti, ir lengvai daromos kasdieninės nuodėmės, ypač atitinkančios vyraujančią ydą. Dvasiniai lavinimai atliekami nerūpestingai ir mechaniškai.

b/ Į v y k ę s a t š a l i m a s. Dėl nuolatinio nuodėmingo nerūpestingumo prarandamas pasibjaurėjimas mirtinąja nuodėme. Ieškoma malonumų ir gailimasi, kad tas ar kitas malonumas yra uždraustas nuodėmės bausme. Silpnai ginamasi pagundų ir susilaukiama valandėlės, kurioje su pagrindu abejojama, ar esama malonės stovyjee. Tai jau tikro atšalimo būsena.

3. Atšalimo pavojai ir pasekmės. Ypatingas pavojus - laipsniškas sielos jėgų susilpnėjimas. Kristus atšalusiai sielai sako: "Žinau tavo darbus, jog nesi nei karštas, nei šaltas. O, kad būtum arba šaltas, arba karštas! Bet kadangi esi drungnas, aš išspjausiu tave iš savo burnos. Tu gi sakai: 'Aš esu turtingas ir pralobęs, ir nieko man nebereikia', - o nežinai, kad esi skurdžius, apgailėtinas, beturtis, aklas ir plikas" /Apr 3,15-17/.

Pirmoji atšalimo pasekmė - tam tikras s ą ž i n ė s a p a k i m a s . Ieškoma pasiteisinimų, mažinama nuodėmės pakaltinamumas ir prieinama prie to, kad didžiosios nuodėmės laikomos mažosiomis. Su laiku žmogus nebepajėgia atskirti nusikaltimų rūšies. Jam atrodo, kad jis yra dvasiškai turtingas, tuo tarpu iš tikro yra beturtis, vargšas ir skurdus Dievo akyse.

Po to seka laipsniškas v a l i o s s i l p n ė j i m a s. Darant nuolaidas mažuose dalykuose, prieinama prie nuolaidų ir dideliuose dalykuose. Dvasiniame gyvenime viskas tarp savęs rišasi. Šv.Raštas moko, kad kas nesaugo to trupučio, kurį turi, tas netru-

kus jį praras. Kas ištikimas mažuose dalykuose, tas bus ištikimas ir dideliuose, ir kas neteisingas mažuose dalykuose, tas bus neteisingas ir dideliuose dalykuose... Kitaip sakant, kiek bus rūpestingumo ar nerūpestingumo vienuose aktuose, tiek to rūpestingumo ar nerūpestingumo rasime ir kituose analoginiuose aktuose.

Greitai darosi nemalonios bet kokios pastangos. Nyksta valios veržlumas, pasiduodama prigimties polinkiams. Priešinamasi Šventosios Dvasios įkvėpimams, piktnaudžiaujama Dievo malonėmis.

Atšalusios sielos nupuolimus sunkiau yra atitaisyti, kadangi į juos siela patenka nepastebimai, o pajutusi, kad suklydo, bando teisintis. Tuo būdu suklaidinama sąžinė.

4. Priemonės kovoti su atšalimu. Pats Kristus nurodo kovos priemones: "Aš tau patariu pirkti iš manęs nuskaidrinto ugnyje aukso /meilės ir uolumo aukso/, kad pralobtum, baltus drabužius /tyrą sąžinę/, kad apsirengtum ir nebūtų matoma tavo nuogumo gėda, ir tepalo pasitepti akims /atvirumas sau ir nuodėmklausiui/, kad regėtumei. Aš barū ir tramdau tuos, kuriuos myliu; būk tad uolus ir atsiversk! Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu: jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užeisiu ir vakarieniausiu su juo, o jis su manimi" /Apr 3,18-20/. Niekada nepraraskime vilties, nes Jėzus yra visados pasirengęs grąžinti mums savo draugystę ir bendravimą su juo. Dažnai atvirai kreipkimės į išmintingą nuodėmklausį. Privalome atvirai parodyti jam savo sielą ir nuoširdžiai paprašyti, kad pažadintų mus iš sustingimo. Po to - energingai ir ištvermingai vykdykime jo patarimus. Jo vadovybėje grįžkime prie uolaus dvasinių lavinimų atlikinėjimo:, ypač stenkimės gerai mąstyti, rūpest-ingai praktikuoti sąžinės tyrimą ir savo darbus dažnai aukoti Dievui. Čia minimas uolumas yra ne jausminis užsidegimas, bet valios kilnumas, didžiadvasiškumas, kur stengiamasi nieko Dievui neatsakyti.

Be to, reikiastropiai praktikuoti dorybes, sąžiningai vykdyti luomo pareigas ir duoti nuodėmklausiui praktikuotų dalykų apyskaitą. Tuo keliu grįžtama į uolumą. Atgailos dvasia ir atgailos darbais atsiteiskime už praeityje parodytą Dievui neištikimumą už padarytas nuodėmes.

S a n t r a u k a viso, kas pasakyta apie pažangiuosius. Apšvietimo kelio tikslas - eiti Kristaus pėdomis, t.y. pasekti

jo dorybes tiek, kiek tai prieinama mūsų žmogiškam silpnumui. Vaduojamasi jo pavyzdžio šviesa: "Kas seka manimi, nebevaikščios tamsybėse, bet turės gyvenimo šviesą" /Jn 8,12/. Padaryti Jėzų mūsų minčių , jausmų, viso gyvenimo centru - tai idealas, prie kurio privalome kiekvieną dieną vis labiau artėti. Todėl maldoje jaučiama valios aktų, jausmų persvara. Nuolat turime Jėzų prieš akis, kad jį pagarbintume, širdyje - kad jį mylėtume ir patrauktume prie sielos, rankose - kad vienybėje su juo praktikuotume dorybes. Praktikuotina gi teologinės ir moralinės dorybės - jos viena kitą remia. Dvasinio gyvenimo išsivystyme yra tarsi du periodai: pirmame - labiau pabrėžiama moralinės dorybės, antrame - teologinės dorybės.

Pirmiausia reikia siekti visų mūsų galių l a n k s t u m o, kad jas suvienytume su Dievu. Tad pirmame apšvietimo kelio periode moralinių dorybių uždavinys - padaryti mūsų galias pajėgias.

1. Protingumas suteikia pajėgumo protui, įpratina prieš veikiant apsisvarsyti, pasitarti su Dievu ir jo atstovais. Tuo būdu prieinama prie dalyvavimo dieviškoje Išmintyje.

2. Teisingumas suteikia pajėgumo valiai, įpratindamas gerbti Dievo ir artimo teises, praktikuojant tobulą teisingumą, religijos dorybę ir klusnumą vyresniesiems. G Tuo būdu prisiartiname prie paties Dievo teisingumo.

3. Tv-irtumas duoda jėgų valiai valdyti aistras, nustatyt i joms saiką, sulaiko nuo nukrypimų, nukreipia jų gaivalingas jėgas į sunkiai pasiekiamą antgamtinį gėrį. Tvirtumas veda į didžiadvasiškumą, duosnumą, kantrumą, pastovumą ir taip prisiartina prie paties Dievo tvirtumo.

4. Susivaldymas padeda valiai nuslopinti ir sudrausminti malonumų pamėgimą: godumą - saikingumu, kūniškumą - skaistumu, puikybę - nusižeminimu, rūstybę - meilingumu. Taip siela lengviau įžengia į su Dievu vienijančių dorybių praktiką.

Antrame apšvietimo kelio periode betarpiškai vienijamės su Dievu.

1. Tikėjimas vienija su Dievu begaline tiesa, ir taip suveda į vienybę su Dievo žinojimu, nes tai, ką pats Dievas yra apreiškęs mums apie save, žinome tik tikėjimo dėka.

2. Viltis pakelia mūsų valią, atplėšia ją nuo žemiškų dalykų, nukreipia jos troškimus ir geidimus dangaus link ir vienija mus

su Dievu, kuris yra mūsų laimės šaltinis, begaliniai galingas ir geras. Iš jo tikimės reikalingos pagalbos antgamtinio tikslo siekimo.

3. Meilė pakelia mus dar aukščiau: ji padaro, kad mylime Dievą dėl jo paties, kadangi jis begaliniai geras savyje, o artimą mylime dėl Dievo, įžiūrėdami artime dieviškųjų tobulumų atspindžius. Meilė visą sielą vienija su Dievu. Tos dvejopos meilės semiamės iš Švč.Jėzaus Širdies šaltinių. Tampriai su ja susiviejiję, įveikiame savo savimeilę, įsisaviname Jėzaus meilę ir jausmus, gyvename dėl Dievo, taip kaip gyveno Kristus: "Aš gyvenu dėl Tėvo" /Jn 6,57/ .

3. TOBULIEJI, arba VIENIJIMOSI KELYJE ESANTIEJI

Kai siela yra jau apsivaliusi ir pasipuošusi pozityvios dorybių praktikos laimėjimais, tada ji darosi tinkama nuolat ir intymiai vienytis su Dievu, t.y. pajėgia eiti vienijimosi keliu pirmyn.

1/ VIENIJIMOSI KELIO TIKSLAS

Tai intymi ir nuolatinė vienybė su Dievu per Jėzų Kristų. Oljė rašo: "Pirmaeilis ir galutinis tikslas... yra gyventi aukščiausiame laipsnyje dėl Dievo Jėzuje Kristuje, mūsų Viešpatyje, taip, kad jo Sūnaus vidaus gyvenimas būtų perėmęs mūsų širdžių gelmes, ir kiekvienas mūsų galėtų pasakyti apie save tai, ką šv. Paulius su pasitikėjimu kalbėjo apie save: "Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus" /Gal 2,20/.

Tobulo krikščionio tikslas - gyventi vien dėl Dievo, dėl gyvojo Dievo, dėl Švč.Trejybės, mumyse gyvenančios, kad Dievą garbintume, jam tarnautume, jį mylėtume. Ir gyventi dėl Dievo ne šiaip sau - šaltai ir abejingai, bet labai rūpestingai, intensyviai, su meilės karščiu. To tikslo reikia siekti užmirštant save, galvojant vien apie Dievą, kad jį mylėtume visa siela, į jį kreiptumės visomis mintimis, troškimais ir darbais. Tada Dievas ves ir pašventins mūsų sielą ir kūną, mūsų jausmus, žodžius ir darbus, vadovaus mums, tvarkys mus ir visiškai palenks mus savo Švenčiausiajai Valiai.

Kadangi patys iš savęs neįstengiame to tikslo siekti, tad vienijamės su Jėzumi. Įskiepyti į jį Krikštu, tą vienybę stipriname uoliai naudodamiesi sakramentais, ypač šv.komunija. Tuo susivienijimu su Jėzumi gyvename visą dieną, o tada vidiniai Jėzaus nusi-

teikimai darosi mūsų nusiteikimais, darosi visų mūsų aktų motyvais. Tada galime kartoti ir vykdyti šv.Pauliaus žodžius: "Gyvenu ne aš, bet gyvena manyje Kristus". Kad tokių išdavų pasiektume, Viešpats Jėzus per savo nuopelnus duoda mums ypatingų dieviškosios Dvasios malonių. Jei leisime vadovauti dieviškąjai Dvasiai, jei su noru ir karžygiškai vykdysime jos įkvėpimus, tada imsime galvoti, kalbėti ir veikti taip, kaip elgtų-si ir veiktų mūsų sieloje Jėzus. Tuo būdu Jėzus gyvena mumyse, su mumis ir per mus garbina Dievą, pašventina mus ir padeda mums pašventinti artimą.

Nors vienijimosi kelyje dominuoja pamaldumas į Švč.Trejybę, vienok nesiliaujame vienijęsi su Įsikūnijusiu Žodžiu ir per jį kylame prie Tėvo : "Niekas nenueina pas Tėvą kitaip, kaip tik per mane" /Jn 14,6/.

2/ VIENIJIMOSI KELIO ŽYMĖS

Visos vienijimosi kelio žymės susilieja į vieną, į reikalą visa suvesti į viena - į vidinę vienybę su Dievu meilėje jam. Siela beveik nuolat gyvena Dievo akivaizdoje, kontempliuoja jį, gyvenantį jos ši-rdyje, stropiai traukdamasi nuo kūrinių. Tuo tikslu ji ieško nuošalumo ir mėgsta tylėjimą. Sielos šventovėje vyksta nuolatinis pobūvis su savo Mylimuoju. Tarp sielos ir Dievo įsigali mieslas intymumas. Dievą mylinti siela yra džiaugsminga, gyva, klusni, neribotai pasitikinti Dievu, paprasta, tiesiog "perregima". Dievas dažnai leidžia jai save pajusti, pasikalbėjimas su juo jai mielas, pilnas ramybės. "Kristaus sekimo" autorius rašo: "Jis dažnai lanko dvasiniu gyvenimu gyvenantį žmogų; jo pasikalbėjimai švelnūs, jo paguoda džiuginanti, jo ramybė neišsemiama, jo draugiškumas beribis" /II,1.1/.

Dievo meilė yra ne vien pagrindinė tos sielos dorybė, bet, galima sakyti, ir vienintelė ta prasme, kad visos kitos dorybės yra tai sielai meilės aktai. Sakysime protingumas yra jai nuoširdus pažvelgimas į dieviškuosius dalykus, kad juose surastų savo asmeniškiems sprendimams taisykles. Teisingumas jai yra kiek begalima tobulesnis Dievo teisingumo sekimas. Tvirtumas - visiškas aistrų apvaldymas. S usivaldymas - visiškas užsimiršimas apie žemiškus malonumus ir širdies džiūgavimas jau čia žemėje būsimaisiais dangaus džiaugsmais. Gi teologinės dorybės yra jai tik tobulos meilės praktika. Tos sielos tikėjimas - nėra vien protarpiais atnaujinamas tikėjimo aktas, bet tai tikėjimo dvasia, gyvenamas tikėjimu,

per kurį reiškiasi meilė. Viltis - tai kūdikškas pasitikėjimas, šventas atsidavimas Dievui. Tų virš-ūnių pasiekus, visos dorybės tampa viena dorybe - meile, besireiškiančia įvairiais pavidalais: "Meilė yra kantri, maloninga..." /1 Kor 13,14/.

Vientisinė darosi ir minties malda. Protiniai svarstymai laipsniškai nyksta, jų vietą užima maldingi jausmai; iš eilės ir jie darosi vis vientisesni ir virsta maldingu ir nuolatiniu žvelgimu į Dievą.

Vientisesnis pasidaro ir visas gyvenimas. Anksčiau siela turėjo skirtas valandas mąstymui ir maldai. Dabar jos gyvenimas yra nuolatinė malda: ar ji dirba, ar ilsisi, ar yra viena, ar su kitais - nuolat ji kyla prie Dievo, savo valią palenkdama Dievo valiai: "Visuomet darau, kas jam patinka" /Jn 8,29/. Ir tas sutikimas su Dievo valia yra jai meilės aktas, visiškas pasivedimas Dievui. Jos maldos, paprasti kasdieniniai darbai, kentėjimai,pažeminimai yra visiškai persisunkę dieviškąja meile: "Mano Dievas ir viskas".

3/ KURIOS SIELOS YRA VIENIJIMOSI KELYJE

Sielai, esančiai vienijimosi kelyje, būdingi šie trys bruožai:

1. Didelis širdies tyrumas. Tokia siela ne vien tik atgaila ir atsiteisimais yra išlyginusi senąsias kaltes, ne vien tik atitrūkusi nuo viso to, kas vestų į nuodėmę, ne vien tik bjaurisi kiekviena sąmoninga nuodėme /kasdienine/, bet taip pat stropiai vengia ir kiekvieno laisvavalio pasipriešinimo malonei. Gali atsitikti, kad tokia siela dar padaro kasdieninę nuodėmę, tačiau už ją tuojau gyvai gailisi. Sielos apvalymas, pradėtas apsivalymo kelyje ir patobulintas pozityvia dorybių praktika bei karžygišku Apvaizdos siunčiamų kryžių priėmimu apšvietimo kelyje, užsibaigia vienijimosi kelyje specialiai Dievo duotais išbandymais.

2. Didelis savęs apvaldymas, įsigytas aistrų tramdymu ir moralinių bei teologinių dorybių praktika. S udrausmintos galios laipsniškai palenkiamos valiai, žmogiškoji valia - Dievo valiai. Tuo būdu, apvaldant save, siela darosi pajėgi visiškai pasivesti Dievui, gyventi vien Dievo valia.

3. Pastovus prisiminimas Dievo, bendraujant su juo, visus veiksmus atliekant tikslu patikti jam. Tokios sielos kenčia, kai negali nuolat užsiimti Dievu. Tada, vykdydamos savo luomo pareigas, stengiasi nepaleisti Viešpaties iš akių, praktikuoja Dievo

akivaizdos prisiminimą, instinktyviai krypsta prie jo: "Mano akys nuolat nukreiptos į Viešpatį" /Ps 24,15/.

4/ BENDRAS KONTEMPLIACIJOS SUPRATIMAS

Nuolatinis Dievo prisiminimas padaro tai, kad siela nuolat su pagarba ir meile žiūri į Dievą ir yra pilna pagarbos, džiaugsmo bei meilės jam. Tai ir yra kontempliacija - charakteringa vienijimosi kelio žymė.

1. Natūralioji kontempliacija. Bendrai, kontempliacija yra tada, kai žavėdamiesi žiūrime į kokį nors dalyką. Natūralioji kontempliacija gali būti pojūtinė /sensibilis/, vaizduotės /immaginativa/ ir protinė /intellectualis/.

a/ P o j ū t i n ė kontempliacija vyksta pojūčiais, pvz.: ilgai ir žavėdamiesi žiūrime į gražų vaizdą, banguojančią beribę jūrą, kalnynus ir pan.

b/ V a i z d u o t ė s kontempliacija - vaizduojamės kokį dalyką ar mylimą asmenį ir ilgesnį laiką juo žavimės, šigyvename jam prielankius jausmus.

c/ P r o t i n ė arba f i l o s o f i n ė kontempliacija - kai protu žavimės kokia nors tiesa.

2. Antgamtinė kontempliacija. Žodis "kontempliacija" reiškia proto žavėjimąsi kuria nors antgamtine tikrove. Kai kontempliacijos dalykas yra gražus ir vertas meilės, tada kontempliaciją lydi stebėjimasis ir meilė. Praplėsdami šį supratimą, kontempliacija vadiname ir minties maldą, kai joje persvarą sudaro vientisas žiūrėjimas, stebėjimas, žavėjimasis. Nėra reikalo, kad tas aktas truktų per visą mąstymo laiką: užtenka, kad jis dažnai atsinaujina ir yra lydimas jausmų. Tuo būdu kontempliatyvinė malda skiriasi nuo svarstomojo mąstymo, nes joje nėra ilgų svarstymų. Skiriasi ir nuo afektyvinės /širdies/ maldos, nes nėra joje jausminių aktų daugybės, taip būdingos širdies maldai.

Tad kontempl-iacijos apibrėžimas galėtų būti toks: vientisas ir meilingas žiūrėjimas į Dievą ar dieviškuosius dalykus ir jais žavėjimasis, arba dar trumpiau: vientisas tiesos įžvelgimas - simplex intuitus veritatis /šv.Tomas Akvinietis/.

Antgamtinės kontempliacijos rūšys: įsigytoji, gautoji ir mišrioji.

a/ Į s i g y t o j i / aktyvi/ kontempliacija yra ne kas kita, kaip suprastinta afektyvinė /širdies/ malda. Tai kontemp-

liacija, kurioje protiniai ir jausminiai aktai darosi vis vientisesni ir yra mūsų veikimo, paremto malone, vaisius. Dažnai paslėptu būdu čia veikia ir Šventosios Dvasios dovanos, ypač mokslo, supratimo ir išminties: jos padeda meilingai žiūrėti į Dievą.

b/ G a u t o j i arba pasyvi kontempliacija yra Dievo duota dovanai. Savo pastangomis ir paprastų malonių pagalba jos įsigyti negalima. Tai kontempliacija, kurioje jausminių ir protinių aktų vientisumas yra ypatingas. Šis vientisumas atsiranda dėka iš Dievo gautos ypatingos veikdinančios malonės, kuri užvaldo sielą, jai sutinkant. Per tą ypatingą veikdinančiąją malonę Dievas suteikia sielai /jai su tuo sutinkant/ ypatingų apšvietimų ir jausmų. Gautąja kontempliacija vadiname ne todėl, kad ji priklausytų nuo gautųjų su pašvenčiančiąja malone dorybių/ nes ir įsigytoji-aktyvi kontempliacija taip pat nuo jų priklauso/, bet todėl, kad ne mūsų galioje yra tuos aktus /ypatingus apšvietimus bei jausmus/ savyje iššaukti su pagalba eilinių malonių. Tačiau ir gautojoje kontempliacijoje Dievas ne vienas mumyse veikia. Jis veikia su mūsų pritarimu ta prasme, kad laisva valia priimame tai, ką jis duoda. Jei tokios malonės veikime esančios sielos stovį vadiname pasyviu, tai tik dėl to, kad ji gauna dieviškąsias dovanas ir priima jas laisva valia. Ši kontempliacija, anot šv. Teresės, yra dvigubai antgamtinė: ne vien dėl titulo ir antgamtinių aktų, bet ir todėl, kad Dievas veikia mumyse ypatingu būdu.

c/ M i š r i o j i kontempliacija - tai aktyvios ir pasyvios kontempliacijos junginys. Gautoji kontempliacija kartais trunka labai trumpai. Atsitinka, kad toje pačioje maldoje aktai, priklausą nuo mūsų pačių ineiciatyvos, pakaitomis reiškiasi su aktais, iššauktais ypatingos malonės. Tas atsitinka ypač tiems, kurie žengia pirmuosius žingsnius gautojoje kontempliacijoje. Mišrioji kontempliacija, paprastai, priskiriama prie gautosios. Ji yra lyg pirmasis gautosios kontempliacijos laipsnis.

Vienijimosi kelyje išskiriami du pavidalai:

1/ paprastas arba aktyvus vienijimosi kelias, kurio charakteringa žymė yra ugd-yti Šventosios Dvasios dovanas, ypač veikliąsias, suprastinti minties maldą, kuri tampa aktyviąja kontempliacija /platesne prasme/;

2/ pasyvus arba mistinis vienijimosi kelias, kurio charakteringa žymė yra gautoji arba tikroji kontempliacija.

Kartais kontempliacijoje būna mistinių reiškinių - nepaprastų regėjimų, apreiškimų.

Priedas: KRIKŠČIONIŠKASIS ŠVENTUMAS

Išsireiškimas "krikščioniškojo gyvenimo tobulumas" reiškia tą pat, ką ir "krikščioniškasis šventumas". Tik, kalbant apie tobulumą, turima prieš akis krikščionio idealas ir kalbama apie žmogaus atitikimą jam. O kai kalbama apie krikščioniškąjį šventumą, turima mintyje tai, kiek krikščionis yra persiėmęs paties Dievo šventumu.

Dievas iš esmės yra pats šventumas, t.y. jame nėra jokio netobulumo ir jis yra aukščiausia prasme tobulas visais atžvilgiais. Jau pranašas Izaijas Dievą vadina tris kart. šventu /6,1/. Naujasis Testamentas, supažindindamas mus su Švč.Trejybės paslaptimi, vadina Tėvą Šventu /1 Jn 2,20; 3,3/, Sūnų - taip pat šventu /Lk 1,35/, ir Šventąją Dvasią - tiesiog Šventąja.

Dievas, kaip tobul-iausia Būtybė, yra visokio buvimo versmė. Taigi jis yra ir visokio šventumo versmė. Pašvenčiančioji malonė daro mus Dievo prigimties dalininkais /2 Pt 1,4/, tuo pačiu ir jo šventumo dalininkais. Kas turi pašvenčiančiąją malonę, tas yra šventas, tas yra Dievo šventumo dalininkas. Štai dėl ko pirmieji krikščionys tiesiog buvo vadinami šventaisiais /Rom 1,7; 1 Kor 1,2; Ef 1,1; Fil 1,1 /. Šiandien mes tokiais tampame Krikšto valandą. Tokiais būti Dievas nuo amžių mus pašaukė: "Jis mus išrinko jame /Kristuje/ prieš pasaulio sutvėrimą, kad būtume šventi ir nekalti jo akivaizdoje" /Ef 1,4/.

Pašvenčiančioji malonė, įsiliedama į mus, tiesiogiai pašventina mūsų būseną. Ir juo ji didesnė , tuo ir mūsų būsena yra šventesnė. Bet būti vispusiškai šventam dar to neužtenka. Mūsų šventai būsenai turi atitikti mūsų veiksena: ji taip pat turi būti šventa. Šiam reikalui su pašvenčiančiąja malone gauname antgamtines dorybes ir Šventosios Dvasios dovanas. Jos pašventina mūsų sielos galias ir padaro jas galinčias veikti antgamtiškai, t.y. šventai. Bet tik g a l i n č i a s šventai veikti. O kad iš tiesų šventai veikt-ų, kad žmogaus prigimties netobulumas bei inertiškumas netrukdytų joms veikti pagal šventą mūsų būseną, tai reikia mūsų galių potencialumą patobulinti atitinkamomis dorybėmis, įgyjamomis jas praktikuojant. Ir juo tobulesnį dorybių laipsnį pavyksta įsigyti, tuo ir veiksena yra šventesnė, jąja pilniau

reiškiasi sielos šventa būsena. Taigi, kai buvo kalbama apie krikščioniško tobulumo siekiančiuosius - pradedančiuosius, pažangiuosius ir tobuluosius, - tai tuo pačiu buvo kalbama apie šventumo pirmuosius žingsnius žengiančius, apie jau gerokai pirmyn pažengusius ir apie jau heroišką šventumo laipsnį pasiekusius.

Kadangi žmonių gyvenimo sąlygos bei pašaukimo užsiėmimai yra labai įvairūs, tai ir jų veiksena yra labai įvairi. Vienų veiksenoje turi progos pasireikšti daugiau vienos moralinės dorybės, kitų - kitos. Net ir teologinės dorybės vienuose ir kituose pasireiškia kiek skirt-ingai. Tad nors krikščioniškasis šventumas iš esmės yra toks pat visuose, kaip ir pašvenčiančioji malonė, bet jo atspalviai labai įvairūs. Kai Bažnyčia sprendžia apie to ar kito žmogaus šventumo heroiškumą, ji sprendžia pagal tai, kas jai prieinama spręsti, būtent: apie jo dorybių pasireiškimo heroiškumą. O kadangi apie žmogaus būsenos šventumo didumą prieinama spręsti tik Dievui, tai Bažnyčia ir laukia Dievo liudijimo apie tai, būtent: laukia stebuklų per užtarimą kandidato į oficialius šventuosius. Žinoma, daug ką pasako apie būsenos šventumo didumą ir veiksenos šventumas, remdantis dėsniu: pagal būseną ir veiksena. Štai dėl to yra nuomonių, kad Bažnyčia, radusi, jog to ar kito žmogaus veiksena yra heroiškai šventa, galinti jį paskelbti šventuoju, nelaukdama per jo užtarimą stebuklų. Bet iki šiol, dėl didesnio tikrumo, visuomet būdavo laukiama dangaus liudijimo - stebuklų.

Bažnyčia kanonizacijos byloje dorybių heroiškumo kriterijumi laiko jų reiškimosi ištikimumą ir ištvermingumą, t.y. visų pašaukimo pareigų ištikimą ir pastovų atlikimą. Ištikimas pareigų atlikimas yra tada, kada jame nėra jokio laisvavališko netobulumo. Jei būtų įrodyta buvus laisvavališko netobulumo, tai būtų aišku, kad Dievo tarnyboje nėra pasiekta heroiško ištikimumo.

Ištvermingumas pareigose yra tada, kai jos atliekamos nuolat, pastoviai ir vis geriau. Pijus XI ištvermingumą pareigas atliekant pavadino "baisia kasdienine pareiga". Taip, iš tiesų, ištvermingai atlikti visas savo pašaukimo pareigas gali tik tas, kuris yra pasiekęs didelio šventumo. Žinoma, tai nereiškia, kad turi būti pasiekęs patį didžiausią galimą šventumą. Kai Bažnyčia tikrina kurio nors kandidato į oficialius šventuosius šventumą, tai nestato klausimo, ar jis savo gyventose sąlygose yra pasiekęs patį didžiausią galimą šventumą. Juk aišku, kad šventieji savo

šventumu nėra lygūs, kaip kad žvaigždės danguje nėra lygios šviesumu. Bažnyčia, tirdama kandidato į oficialius šventuosius dorybių heroiškumą, žiūri, ar jo krikščioniškosios dorybės, turėjusios progos pasireikšti jo gyventose sąlygose, pasireiškė heroiškai, t.y. ar atliko visas savo pareigas be valingų netobulumų ir ar atliko jas ištvermingai /nuolat, pastoviai ir vis geriau/ teologinių bei moralinių dorybių dvasioje, Šventosios Dvasios dovanų įtakoje.

Iš to, kas pasakyta, aišku, kas reikia daryti ir kaip daryti, kad pasiektume šventumą.

T U R I N Y S

II dalis: KRIKŠČIONIŠKOJO GYVENIMO UGDYMAS